

جنگ ایران و عراق

در

اسناد سازمان ملل متحد

جلد (۳)

ترجمه محمد علی خرمی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل

نویسنده:

محمد علی خرمی

ناشر چاپی:

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۰	جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل جلد ۳
۱۰	مشخصات کتاب
۱۱	اشاره
۲۰	پیشگفتار
۲۲	مقدمه
۳۰	اسناد سال ۱۹۸۴ میلادی ۶۳ - ۱۳۶۲ ه. ش -
۳۰	سند شماره ۱۵۸
۳۱	سند شماره ۱۵۹
۳۲	سند شماره ۱۶۰
۳۴	سند شماره ۱۶۱
۳۶	سند شماره ۱۶۲
۳۷	سند شماره ۱۶۳
۳۹	سند شماره ۱۶۴
۴۰	سند شماره ۱۶۵
۴۲	سند شماره ۱۶۶
۴۳	سند شماره ۱۶۷
۴۶	سند شماره ۱۶۸
۵۰	سند شماره ۱۶۹
۵۱	سند شماره ۱۷۰
۵۲	سند شماره ۱۷۱
۵۴	سند شماره ۱۷۲
۵۷	سند شماره ۱۷۳
۵۸	سند شماره ۱۷۴

۵۸	سند شماره ۱۷۵
۵۹	سند شماره ۱۷۶
۶۱	سند شماره ۱۷۷
۶۳	سند شماره ۱۷۸
۶۵	سند شماره ۱۷۹
۶۶	سند شماره ۱۸۰
۶۷	سند شماره ۱۸۱
۶۷	سند شماره ۱۸۲
۶۹	سند شماره ۱۸۳
۷۲	سند شماره ۱۸۴
۷۴	سند شماره ۱۸۵
۷۸	سند شماره ۱۸۶
۷۸	سند شماره ۱۸۷
۸۰	سند شماره ۱۸۸
۸۲	سند شماره ۱۸۹
۸۴	سند شماره ۱۹۰
۸۸	سند شماره ۱۹۱
۸۸	سند شماره ۱۹۲
۹۰	سند شماره ۱۹۳
۹۱	سند شماره ۱۹۴
۹۲	سند شماره ۱۹۵
۹۲	سند شماره ۱۹۶
۹۵	سند شماره ۱۹۷
۹۶	سند شماره ۱۹۸
۹۷	سند شماره ۱۹۹
۹۸	سند شماره ۲۰۰

۱۰۰	.....	سند شماره ۲۰۱
۱۰۲	.....	سند شماره ۲۰۲
۱۰۵	.....	سند شماره ۲۰۳
۱۰۷	.....	سند شماره ۲۰۴
۱۰۸	.....	سند شماره ۲۰۵
۱۱۰	.....	سند شماره ۲۰۶
۱۱۰	.....	سند شماره ۲۰۷
۱۱۳	.....	سند شماره ۲۰۸
۱۴۳	.....	سند شماره ۲۰۹
۱۴۷	.....	سند شماره ۲۱۰
۱۴۷	.....	سند شماره ۲۱۱
۱۴۸	.....	سند شماره ۲۱۲
۱۴۹	.....	سند شماره ۲۱۳
۱۵۱	.....	سند شماره ۲۱۴
۱۵۲	.....	سند شماره ۲۱۵
۱۵۴	.....	سند شماره ۲۱۶
۱۵۸	.....	سند شماره ۲۱۷
۱۶۳	.....	سند شماره ۲۱۸
۱۶۴	.....	سند شماره ۲۱۹
۱۶۸	.....	سند شماره ۲۲۰
۱۶۸	.....	سند شماره ۲۲۱
۱۶۹	.....	سند شماره ۲۲۲
۱۷۰	.....	سند شماره ۲۲۳
۱۷۱	.....	سند شماره ۲۲۴
۱۷۲	.....	سند شماره ۲۲۵
۱۷۴	.....	سند شماره ۲۲۶

۱۷۴	سند شماره ۲۲۷
۱۷۸	سند شماره ۲۲۸
۱۷۹	سند شماره ۲۲۹
۱۸۱	سند شماره ۲۳۰
۱۸۳	سند شماره ۲۳۱
۱۸۵	سند شماره ۲۳۲
۱۸۶	سند شماره ۲۳۳
۱۸۹	سند شماره ۲۳۴
۱۹۱	سند شماره ۲۳۵
۱۹۲	سند شماره ۲۳۶
۱۹۳	سند شماره ۲۳۷
۱۹۴	سند شماره ۲۳۸
۱۹۵	سند شماره ۲۳۹
۱۹۸	سند شماره ۲۴۰
۱۹۹	سند شماره ۲۴۱
۲۰۰	سند شماره ۲۴۲
۲۰۲	سند شماره ۲۴۳
۲۰۳	سند شماره ۲۴۴
۲۰۵	سند شماره ۲۴۵
۲۰۶	سند شماره ۲۴۶
۲۰۸	سند شماره ۲۴۷
۲۱۰	سند شماره ۲۴۸
۲۱۱	سند شماره ۲۴۹
۲۱۲	سند شماره ۲۵۰
۲۱۳	سند شماره ۲۵۱
۲۱۳	سند شماره ۲۵۲

۲۱۵	سند شماره ۲۵۳
۲۱۷	سند شماره ۲۵۴
۲۲۰	سند شماره ۲۵۵
۲۲۴	سند شماره ۲۵۶
۲۲۵	سند شماره ۲۵۷
۲۲۷	سند شماره ۲۵۸
۲۲۸	سند شماره ۲۵۹
۲۲۹	سند شماره ۲۶۰
۲۳۱	سند شماره ۲۶۱
۲۳۱	سند شماره ۲۶۲
۲۳۵	سند شماره ۲۶۳
۲۳۷	سند شماره ۲۶۴
۲۴۸	سند شماره ۲۶۵
۲۴۹	سند شماره ۲۶۶
۲۶۴	سند شماره ۲۶۷
۲۷۰	سند شماره ۲۶۸
۲۷۱	سند شماره ۲۶۹
۲۷۲	سند شماره ۲۷۰
۲۷۷	سند شماره ۲۷۱
۲۷۹	سند شماره ۲۷۲
۲۸۱	سند شماره ۲۷۳
۲۸۲	سند شماره ۲۷۴
۲۸۶	سند شماره ۲۷۵
۲۹۱	درباره مرکز

سرشناسه: خرمی، محمد علی، گردآورنده

عنوان و نام پدیدآور: جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل / گردآوری و ترجمه اسناد محمدعلی خرمی؛ مجری موسسه مطالعات سیاسی فرهنگی اندیشه ناب و مدیریت بهره دهی مرکز اسناد دفاع مقدس.

مشخصات نشر: تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز اسناد و دفاع مقدس، ۱۳۸۷ -

مشخصات ظاهری: ج. جدول، نمونه.

وضعیت فهرست نویسی: فاپا

یادداشت: ص.ع. به انگلیسی: Iran - Iraq war in U.N documents.

یادداشت: ج. ۲-۴ (چاپ اول: ۱۳۸۷).

یادداشت: ج. ۶-۹ (چاپ اول: ۱۳۸۸) (فیا).

یادداشت: ج. ۱۰ و ۱۱ (چاپ اول: ۱۳۸۹) (فیا).

موضوع: سازمان ملل متحد -- تاریخ -- اسناد و مدارک

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -- اسناد و مدارک

شناسه افزوده: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. مرکز اسناد دفاع مقدس

شناسه افزوده: موسسه مطالعات سیاسی □ فرهنگی اندیشه ناب

شناسه افزوده: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. مرکز اسناد دفاع مقدس. مدیریت بهره دهی

رده بندی کنگره: DSR1596/خج ۹ ۱۳۸۷

رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۳۰۷۲۷

شماره کتابشناسی ملی: ۱۲۳۴۶۳۰

مجموعه ی «اسناد سازمان ملل درباره ی جنگ ایران و عراق» شامل اسنادی است که با عنوان سند مجمع عمومی یا سند شورای امنیت سازمان ملل متحد از تاریخ ۲۹ آوریل ۱۹۸۰ (۹ اردیبهشت ۱۳۵۹) تا ۲۸ نوامبر ۱۹۹۰ (۷ آذر ۱۳۶۹) درباره ی جنگ ایران و عراق، زمینه سازی آن و وقایعی که پس از آتش بس رخ داده، منتشر شده است.

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ که بعد از توقف جنگ تلاش برای جمع آوری اسناد نظامی، سیاسی و... جنگ را افزایش داده بود تا به تکمیل اسناد گردآوری شده در دوران دفاع مقدس پردازد، از اواسط دهه ۱۳۷۰ درصد جمع آوری اسناد سازمان ملل درباره این واقعه ی بزرگ درآمد. با تلاش مترجم کتاب بخشی از این اسناد با همکاری اداره سازمان های بین المللی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، با جست و جو در آرشیو اسناد این اداره تهیه شد. بخش دیگری نیز با مراجعه به دفتر سازمان ملل در تهران تهیه گردید.

پس از گردآوری این مجموعه، ترجمه آن شروع شد. در جریان مطالعه، ترجمه و ویرایش اسناد ترجمه شده، نواقص دیگری در این اسناد مشاهده گردید که با توجه به اینکه در سال های اخیر دسترسی به اسناد سازمان ملل با مراجعه به سایت اینترنتی این سازمان میسر شده است. نواقص رفع گردید. در نهایت بیش از ۱۳۰۰ سند سازمان ملل درباره ی جنگ ایران و عراق جمع آوری شد.

این مجموعه اسناد برای انتشار در چند کتاب سازمان دهی شده که به تدریج منتشر خواهد شد. هر کتاب شامل تصویر اصل اسناد به زبان انگلیسی و ترجمه و چکیده اسناد به زبان فارسی است. به رسم امانت، اسناد به طور کامل ترجمه شده و بدون دخل و تصرف در کتاب درج شده است، فقط از چاپ بعضی کلمات یا عبارات بی ادبانه و توهین آمیز نسبت به

مقامات جمهوری اسلامی، در برخی نامه های دولت عراق، خودداری شده و به جای آن سه نقطه [...]آمده است. همچنین گاهی کلماتی برای توضیح یا تکمیل اضافه شده که در علامت []درج گردیده است.

یادآور می شود در پایان اغلب اسناد، امضا کننده نامه از دبیر کل درخواست کرده است که این نامه به عنوان سند شورای امنیت منتشر شود لذا برای پرهیز از تکرار و به دلیل ارتباط نداشتن این مطلب با متن سند، از درج آن در ترجمه اسناد خودداری گردیده است.

از کلیه کسانی که در مراحل مختلف گردآوری، ترجمه و آماده سازی کتاب با مرکز همکاری کرده اند، به خصوص آقای احمد نصرتی که در رفع نواقص، تنظیم و آماده سازی آن بسیار کوشید و نیز آقای سید سعادت حسینی که تعدادی از اسناد و مقدمه کتاب را ترجمه کرد و آقای سید کمال حسینی که در تهیه چکیده اسناد با مرکز همکاری کرد و همچنین آقایان حسین رحمتی، حسین مجیدی، سجاد نخعی، هادی خاوشی و حمیدرضا شهبازی که در آماده سازی کتاب با مدیریت بهره دهی همکاری کردند، سپاس گزاری می شود.

مرکز اسناد دفاع مقدس

(مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ)

۱۳۸۷

ص: ۱۱

تاریخ و اسناد دو موضوع همزاد و همنشین به شمار می روند. رویدادها، اعمال قدرت، تحولات سیاسی، انقلاب ها، جنگ ها و جابه جایی در قدرت سیاسی همراه با ساختارها، سازمان ها، اراده های معطوف به حفظ قدرت و تحول آن، سبب تصمیم گیری ها و رفتارهای آشکار و پنهان می شوند. اسناد زاینده راهبردها، تصمیم و رفتارها هستند و یکی از اجزاء مهم و تعیین کننده در آگاهی بخشی درباره ی چرایی، چیستی و چگونگی تصمیم ها و رفتارها و بالطبع تحولات و رویدادها می باشند. اهمیت اسناد و پی بردن از این طریق به حقایق امور تا آنجا است که رویکرد سندسازی و تحریف واقعیت ها، به عنوان یک نگرانی جدی، بر مطالعات تاریخی تأثیر گذار بوده است.

اسناد در سطوح مختلف پایه ای قوی برای مطالعات تاریخی بوده است: سطوح فروملی، ملی و بین المللی. در هر سه سطح مورد اشاره یعنی گروه های سیاسی و غیر رسمی، دولت ها و سازمان های بین المللی و شرکت های چند ملیتی، در رفتار سیاسی، اقتصادی و امنیتی و نظامی خود اسنادی را به جای می گذارند که برای فهم دقیق رویدادها و تحولات، مطالعه آنها ضروری است.

سازمان های بین المللی، به خصوص سازمان ملل و نهاد اصلی آن شورای امنیت، در جریان رویدادهای سیاسی، همواره مرجعی مهم برای رسیدگی به بحران ها، جنگ ها، استقلال دولت ها و تحولات بین المللی هستند و به تبع آن، اسناد این سازمان ها منابعی اساسی برای مطالعات سیاسی است.

«سازمان ملل متحد» از سال ۱۹۴۵ جایگزین «جامعه ملل» گردید و با سازمان ها و بخش های مختلف، در ابعاد گوناگون به عنوان ناظر، هادی و داور بین المللی به ایفای نقش پرداخت. در میان اجزاء و ارکان سازمان ملل، سه رکن این سازمان شامل مجمع عمومی، دبیر کل و شورای امنیت، دامنه شمول و قدرت و نفوذ آن را تعیین می کنند. در مجمع عمومی دولت ها صرف نظر از بزرگ و کوچک بودن، برخوردار از قدرت کم یا زیاد و نیز

میزان توانایی مالی و اقتصادی، به بیان مسائل مورد علاقه خود می پردازند. دبیر کل نیز به رغم تأثیرپذیری ساختاری از شورای امنیت، بیشتر در چارچوب مجمع قابل تعریف است. اما شورای امنیت، مجمعی در درون سازمان ملل است که تصمیم ها و رفتارهای آن، معطوف به منافع و اراده قدرت های بزرگ است. این نقش آن قدر تعیین کننده است که پنج عضو دائمی شورا شامل آمریکا، انگلستان، فرانسه، چین و شوروی سابق (اکنون روسیه) تصمیم های اساسی و سمت گیری های رفتاری سازمان ملل را مشخص می سازند. در میان این پنج عضو نیز دولتی که دارای قدرت نظامی و تکنولوژی، توانایی مالی و اقتصادی، سرزمین و جمعیت، و نفوذ بین المللی بیشتری باشد، تأثیرگذاری بیشتری دارد.

«منشور ملل متحد» مبنای تصمیم ها و رفتارهای سازمان ملل و شورای امنیت تعیین شده است. در میان فصول منشور، که بن مایه نقش شورا را رقم زده است، نظم بین المللی و حفظ صلح و امنیت درج شده است. وظیفه ذاتی شورا به عنوان داور بین المللی آن است که مانع از بی نظمی و تعرض واحدهای سیاسی به یکدیگر شود؛ و در صورت وقوع جنگ مطابق فصول ۶ و ۷ منشور باید به اعاده نظم و تنبیه متجاوز اقدام نماید. علاوه بر این، شورا کانون ارجاع شکایت ها و درخواست ها برای حفظ و مقابله با بی نظمی است. واحدهای سیاسی هنگام تهدید، بحران، یا تعرض سایر واحدهای همسایه یا دولت های منطقه یی و یا فرامنطقه یی به آنها، به مکاتبات حقوقی و سیاسی و نیز ارسال گزارش از وضعیت موجود به شورا، مبادرت می ورزند و از این طریق خواهان رسیدگی شورا به خواسته های خود و حل و فصل مسائل می شوند.

جنگ ایران و عراق به عنوان منازعه یی محدود اما طولانی، پس از جنگ جهانی دوم موردی منحصر به فرد است که به مدت ۸ سال، منطقه خلیج فارس و خاورمیانه را تحت تأثیر قرار داد. دو کشور درگیر، در طول دوران نزاع به مکاتبه با دبیر کل و گاهی نیز با رئیس شورای امنیت روی آوردند. نامه های دولت های عراق و ایران در سطوح رئیس جمهور، وزیر امور خارجه و نیز هیئت نمایندگی، به شورا و دبیر کل ارسال می شد و به عنوان اسناد سازمان ملل به ثبت می رسید. این صدها نامه و گزارش علاوه بر ثبت آنها به عنوان سند، مواضع دو کشور را در طول جنگ نشان می دهد و نیز حکایت گر روند جنگ می باشد. در این مکاتبات طرفین سعی کرده اند شورا را متوجه اقدامات خلاف قانون و ناقض منشور از جانب طرف مقابل کرده و شورا را وادار به اقدام نمایند. در این میان، دولت عراق مکاتبات بیشتری داشته و حتی در بدیهی ترین امور، از جمله تجاوز به جمهوری اسلامی ایران، کوشیده است که طرف مقابل را مقصر و خود را مبرا نشان دهد.

علاوه بر مکاتبات دو طرف، نامه های دبیر کل به سران یا وزیران خارجه دو کشور و همچنین مواضع و تصمیم های مجمع عمومی و شورای امنیت که در قالب بیانیه یا قطعنامه صادر می شد، بخش مهم دیگری از مجموعه ی اسناد به ثبت رسیده ی سازمان ملل درباره این رخداد بزرگ است.

مکتوبات ارسالی عراق به سازمان ملل درباره شروع جنگ جالب توجه است. در سند شماره ۱۰ مورخ ۲۴ سپتامبر ۱۹۸۰ (۷/۲) / ۱۳۵۹) از طرف نمایندگی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل، دلایل واهی زیر پا گذاشتن قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر و شروع جنگ بیان شده است. در سند شماره ۱۱ نیز سعدون حمادی وزیر امور خارجه طی نامه به رئیس شورای امنیت صریحا اعلام کرده است که عراق توافق نامه ۶ مارس ۱۹۷۵ (۱۵ اسفند ۱۳۵۳) الجزایر را فسخ کرده و از طریق حمله نظامی در پی دست یابی به حقوق خود برآمده است. این اقدام، یعنی تجاوز فراگیر به ایران، دفاع از خود نامیده شده است. در حالی که در مورخ ۱۱ فوریه ۱۹۷۹ (۲۲ بهمن ۱۳۵۷) عراق با اعزام عناصر و واحدهای نظامی به مرزهای جنوب و جنوب غربی استان خوزستان و نیز کردستان با هدف اجرای عملیات خرابکارانه و کمک به گروه های ضد انقلاب، عملا قرارداد ۱۹۷۵ را فسخ کرده بود. صدام حسین رئیس جمهور عراق نیز در (سند شماره ۱۵) نامه مورخ ۲۶ سپتامبر ۱۹۸۰ (۴ مهر ۱۳۵۹)، یعنی روز پنجم حمله نظامی به ایران و در حالی که ارتش او در پنج استان ایران تا عمق و پهنه زیاد پیشروی کرده بود، خطاب به دبیر کل نوشت:

«... عراق شدیداً به دنبال صلح و امنیت بین المللی است که نبایستی مورد تهدید واقع شود... آنچه تاکنون انجام داده ایم متأثر از حقوق قانونی خود و اعاده آن می باشد، و علی رغم اینکه به طور منطقی جهت دست یابی به حقوق خود عمل کرده ایم، دولت ایران با حملات ناجوانمردانه علیه منافع حیاتی ما و منطقه و نیز کل جهان، در جهت تشدید وضعیت اقدام کرده است، به طوری که راهی برای ما باقی نگذاشته و مجبوریم برای حفظ منافع خویش از خود دفاع نماییم!»

جالب تر از نامه صدام حسین، نامه وزیر امور خارجه عراق به دبیر کل سازمان ملل در ۱۵ آگوست ۱۹۸۱ (۲۴ مرداد ۱۳۶۰) است که در مورخ ۴ سپتامبر ۱۹۸۱ (۱۳ شهریور ۱۳۶۰) به عنوان سند شورای امنیت منتشر شد (سند شماره ۴۰) (۱) در این نامه قوی ترین دلیل برای متجاوز بودن ایران، اظهارات مسعود رجوی رهبر سازمان مجاهدین خلق (منافقین) اعلام شده است. این اظهارات که در روزنامه لوماتن فرانسه در مورخ ۳ آگوست ۱۹۸۱ (۲ / ۵ / ۱۳۶۰) چاپ شده، چنین است: «به عنوان یک گروه اعلام می داریم که رهبران مذهبی مسئول جنگ علیه عراق می باشند. ما نوارهای کاست مستندی را از اقدامات تحریک آمیزی که آنها علیه عراقی ها دستور داده اند در اختیار داریم.» استناد وزیر امور خارجه عراق به اظهارات رهبر سازمانی است که فراگیرترین اقدامات تروریستی را علیه مردم کوچه و بازار، نخبگان، امامان جمعه و جماعت و مقامات سیاسی و اجتماعی جمهوری اسلامی ایران در نیمه اول سال ۱۳۶۰ انجام داده و عده

ص: ۱۴

بسیاری را به شهادت رسانده است. رئیس جمهور، نخست وزیر، رئیس دیوان عالی کشور، دادستان، نمایندگان مجلس و... از آن جمله بوده اند. سازمان مجاهدین خلق علاوه بر همکاری اطلاعاتی و جاسوسی با دولت و ارتش عراق، از سال ۱۹۸۶ (۱۳۶۵) عملاً در کنار ارتش عراق به عملیات نظامی علیه رزمندگان ایران مبادرت ورزید و خسارات زیادی به ملت ایران وارد ساخت.

در زمینه بهانه جویی برای تجاوز به ایران، مقامات عراق در نامه خود به سازمان ملل حمله ایران به مناطق مسکونی عراق را دلیل باطل اعلام کردن قرارداد ۱۹۷۵ عنوان کرده اند. در حالی که نه قبل از جنگ و نه پس از شروع جنگ، به رغم حملات وسیع موشکی و هوایی عراق به شهرهای ایران از جمله اهواز، دزفول، اندیمشک، خارک و... که برخی در عمق ۲۰۰ کیلومتری مرز مشترک دو کشور قرار دارند، ایران کوچک ترین اقدامی در مقابله به مثل برای حمله به مناطق مسکونی عراق ننمود؛ فقط از اسفند ۱۳۶۳ و پس از آن که رهبران عراق حمله به شهرها را تا تهران و سایر شهرهای کشور گسترش دادند و کوشیدند از آن چون ابزاری مؤثر در تسلیم کردن اراده ملت و دولت ایران بهره گیرند، به مقابله به مثل در سطح محدود روی آورد. بنابراین، رفتار و مواضع رهبران عراق که بر دروغ و فریب و ادعا استوار بود - بدیهی ترین موضوعات جنگ همچون تجاوز به ایران را شامل می شد. آنها ایران را شروع کننده جنگ اعلام می کردند و در نامه های خود به ارکان سازمان ملل، می کوشیدند این دروغ را واقعیت جلوه دهند. اما سرانجام و البته بسیار دیر، خاویر پرز دکوئیار دبیر کل وقت سازمان ملل، در پی مأموریتی که شورای امنیت درباره تعیین متجاوز به وی محول کرده بود، در ۹ دسامبر ۱۹۹۱ (۱۸ آذر ۱۳۷۰) گزارشی درباره ی اجرای قطعنامه ی ۵۹۸ تسلیم شورای امنیت کرد. در بند ۶ این گزارش آمده است: «رویداد برجسته ای که تحت عنوان موارد نقض حقوق و مقررات بین الملل بدان اشاره کردم، همانا حمله ی ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰ (۳۱ شهریور ۱۳۵۹) علیه ایران است که براساس منشور سازمان ملل متحد، اصول و قوانین شناخته شده ی بین المللی یا اصول اخلاقی بین المللی قابل توجیه نیست و موجب مسئولیت محاصمه است.»

رویکرد دروغ و فریب، جنبه های دیگری از نامه نگاری های مقامات عراقی با سازمان ملل را شامل می شود. به عنوان مثال، برخی اسناد عراق به جزایر سه گانه تنب بزرگ، تنب کوچک و ابوموسی پرداخته و به عنوان جزایر عربی، خواستار عقب نشینی ایران از آنها شده است. این جزایر هنگام تجاوز هم از جمله اهداف عراق عنوان شد و به ریشه های تاریخی مالکیت ایران بر این جزایر کم ترین توجهی نشد. اما از سوی دیگر، عراق کویت را استان نوزدهم خود می دانست و حتی براساس این ادعا پس از پایان جنگ با ایران، به کویت تجاوز کرد و تمام ملت های منطقه را بهت زده کرد. زیرا کویت از لحاظ مالی، پشتیبانی و جغرافیایی، عراق را در جنگ ایران به طور گسترده یاری داده بود.

دروغ دیگر عراقی ها در اسناد سازمان ملل، که رسانه های غربی و به خصوص رسانه های صهیونیستی به آن دامن می زدند، موضوع خرید سلاح های اسرائیلی توسط ایران است. مقامات عراقی با این ادعای کذب درصدد مشروعیت بخشیدن به تجاوز خود و دادن شمول به اهداف خود مبنی بر حمایت از فلسطین و مقابله با اسرائیل بودند. اما همگان در عالم، و به خصوص دول عربی منطقه، می دانستند که سخت ترین و صادق ترین دشمن اسرائیل، جمهوری اسلامی ایران و رهبری آن بوده است. استنادات عراق در ادعاهایش درباره خرید سلاح های اسرائیلی، رسانه های امریکایی، اروپایی و اسرائیلی بودند. عراق در حالی چنین ادعایی می کرد که تجاوز عراق به ایران، مرگ ده ها هزار نفر و بی خانمان شدن بیش از دو میلیون نفر و میلیاردها دلار خسارت به ایران انقلابی را سبب شده بود، که همین افزایش امنیت اسرائیل و کاهش فشار احتمالی بر این رژیم را در پی داشت. نکته مهم آن که تعداد ایرانیان مسلمان بی گناه که با بی رحمی های رژیم عراق در سال اول تجاوز ارتش عراق (شهریور ۱۳۵۹ تا شهریور ۱۳۶۰ - سپتامبر ۱۹۸۰ تا سپتامبر ۱۹۸۱) کشته شدند، از کل کشته شدگان فلسطینی در تجاوز صهیونیست ها از سال ۱۹۴۸ تا ۱۹۸۰ (۱۳۲۷ تا ۱۳۵۹ شمسی)، بیش تر بود.

سندسازی های دروغین رژیم عراق جنبه های دیگری نیز داشت و مقامات عراقی درصدد بودند تا در مهم ترین نهاد حقوق بین المللی، و نیز در سطح رسانه ها، نخبگان، دولت مردان و افکار عمومی کشورهای منطقه، حقایق جنگ و رویدادهای آن را به نفع خود و به ضرر ایران رقم بزنند، این جنبه ها عبارت بودند از:

- شکنجه و اعدام اسیران جنگی

- حملات تروریستی ایران به سفارت خانه های عراق

- عقب نشینی اختیاری از مناطق اشغالی ایران

- بهانه قرار دادن حمله اسرائیل به جنوب لبنان و اشغال آن در سال ۱۹۸۲ (۱۳۶۱ شمسی) برای عقب نشینی از خاک ایران، با ادعای هدف کمک به فلسطینیان در مقابل اسرائیل.

- و...

و بالاخره اسناد عراقی سازمان ملل، اطلاعیه های ارتش عراق و اظهارات و مکتوبات مقامات عراقی، توأم با فحاشی اهانت و ناسزا به مقامات و مسئولان و نهادهای ایرانی بوده است. این بخش از اسناد، سطح سندهای سازمان ملل را از سطح ملی به یک منشأ فروملی و گروه یاغی تقلیل داده است.

بخش دیگر اسناد، بیانیه ها و قطعنامه های شورای امنیت سازمان ملل است که در روند جنگ و مقاطع تعیین کننده درگیری صادر شده و بر ماهیت، گسترش، سمت و سو و طولانی شدن آن اثر گذاشته است. اعضای دائم شورای امنیت علاوه بر رفتار در کسوت حقوقی شورای امنیت، در جایگاه ابرقدرتی نیز با تحریم ها، انسداد مجاری تهیه سلاح و

حتی کالاهای اساسی، تأثیرگذاری بر بازار، قیمت و تولید و صدور نفت ایران، و نیز تجمیع متحدین خود در چگونگی رفتار با ایران و تسهیل در روابط با عراق، صدام حسین را در طول دوران جنگ یاری دادند.

رویکرد جانبدارانه شورای امنیت سبب شد که کلیه قطعنامه های صادره در طول جنگ، با هدف فشار بر ایران و حمایت از عراق انجام شود؛ و عدم پذیرش این قطعنامه ها توسط ایران، فشار بیش تر بر جمهوری اسلامی، و افزایش همگرایی عراق با شورای امنیت را در پی داشته باشد. از این رو در اسناد، انزوا و محکومیت ایران و برعکس، مقبولیت عراق بیش تر نمایان است. چرا که ۸ سال شورا در مقابل ایران و بی توجه به منشور، به صدور قطعنامه مبادرت ورزید. به عنوان مثال، در حالی که سازمان ملل پس از آتش بس، در سال ۱۹۹۱ (۱۳۷۰) عراق را متجاوز اعلام کرد، در مهرماه ۱۳۵۹، پس از تجاوز عراق، شورای امنیت در قطعنامه ۴۷۹ (۲۸ سپتامبر ۱۹۸۰ - ۶ مهر ۱۳۵۹) خود حتی حاضر نشد از عراق بخواهد که به مرزها برگردد. اعلام متجاوز بودن رژیم صدام حسین که هیچ شورا فقط از طرفین خواست که از به کار بردن بیش تر زور خودداری ورزند. این موضع شورای امنیت به مدت ۲۱ ماه ادامه داشت و شورا در این مدت هیچ تغییری موضعی نداد و هیچ قطعنامه ای صادر نکرد؛ اما آن گاه که ایران توانست طی ۹ ماه با اجرای چهار عملیات ثامن الائمه در ۵ / ۷ / ۱۳۶۰ (۲۷ سپتامبر ۱۹۸۱) طریق القدس در ۲۳ / ۹ / ۱۳۶۰ (۱۴ دسامبر ۱۹۸۱) فتح المبین در ۲ / ۱ / ۱۳۶۱ (۲۲ مارس ۱۹۸۲) و بیت المقدس در ۱۰ / ۲ / ۱۳۶۱ (۳۰ آوریل ۱۹۸۲) بخش اعظم مناطق اشغالی را آزاد کند، شورا با مشاهده در خطر قرار گرفتن موقعیت نظامی و سیاسی عراق، قطعنامه ۵۱۴ را در ۱۲ جولای ۱۹۸۲ (۲۱ تیر ۱۳۶۱) صادر کرد و همچون قطعنامه ۴۷۹ بار دیگر از طرفین خواست که از به کار بردن زور خودداری کنند. مزید بر این، از طرفین خواست که در مرزهای بین المللی متوقف شوند؛ امری که باید در قطعنامه ۴۷۹ مورد توجه قرار می گرفت. شورا در هدف گذاری هر دو قطعنامه منافع و مصالح عراق را مرجح دانست و به رغم اینکه طبق مفاد منشور و وظایف شورا در حفظ نظم و امنیت و برقراری صلح جهانی و منطقه ای موظف به تأمین حقوق ایران و تنبیه متجاوز بود، به آن اهتمام نورزید. جهت گیری شورا در این دو قطعنامه اصلی ترین عوامل طولانی شدن جنگ به شمار می رود. شورا با بی توجهی به تجاوز عراق در صدور قطعنامه ۴۷۹، سبب طولانی شدن جنگ تا تیرماه ۱۳۶۱ گردید و در این زمان نیز با صدور قطعنامه ۵۱۴ و بی توجهی به حقوق ایران و تضمین نکردن صلح و امنیت در مرزهای ایران و عراق، زمینه ادامه جنگ را به مدت شش سال دیگر فراهم کرد.

شورای امنیت حتی در صدور قطعنامه ۵۹۸ (۱۹۸۷)، که به دلیل فشار نظامی ایران و احتمال سقوط آخرین خطوط دفاعی عراق صورت گرفت، حاضر نشد به وظیفه خود

عمل نموده و با لحاظ کردن حقوق مادی و معنوی ایران به عنوان متغیر اصلی و مؤثر بر اختتام نزاع، به غائله خاتمه دهد. رویکرد شورا در قطعنامه ۵۹۸ بیش تر سیاسی بود تا حقوقی، و نیز بسترسازی برای مداخله مستقیم امریکا در جنگ. پس از تصویب قطعنامه ۵۹۸ بود که ارتش امریکا وارد خلیج فارس شد و به درگیری نظامی مستقیم با رزمندگان ایران پرداخت. ورود امریکا به صحنه درگیری به نفع عراق، مغایر با مفاد و روح قطعنامه ۵۹۸ بود.

بنابراین، اسناد سازمان ملل بعضاً جنگ طلبی ایران و صلح طلبی عراق را به نمایش می گذارد، در حالی که ایران به دلیل بی توجهی شورای امنیت و ناتوانی در دسترسی به حقوق مادی و معنوی خود، حاضر نبود اراده ظالمانه شورا را بپذیرد و متقابلاً عراق به دلیل ناتوانی در مقابل ایران و عدم دست یابی به اهداف تجاوز، همواره قطعنامه های شورا را می پذیرفت. از این رو در مدت ۸ سال، بیانیه ها، قطعنامه ها و مواضع اعضاء شورا، در جهت فشار بیش تر روی ایران و جانبداری از عراق، استمرار داشت. و نتیجه ی این رویه شورا، صحنه گذاشتن روی مواضع و رفتار عراق بود. این نکته، از کلیه اسناد قابل درک است.

سازمان کنفرانس اسلامی نیز از مشی شورای امنیت و جانبداری از عراق تبعیت می کرد و حاضر نبود به موضوع تجاوز، غرامت و تنبیه متجاوز ورود کند. از این رو استناد مکاتبات عراق به مصوبات سران این سازمان و نیز نشست وزیران خارجه آن، بر وزن دیپلماسی صلح طلبی عراق و استنکاف ایران از آن افزوده است.

علاوه بر این، شورای امنیت در قطعنامه های خود هیچ گاه حاضر نشد عراق را به دلیل گسترش جنگ به مناطق مسکونی، عرصه های اقتصادی و تجاری و همچنین راه اندازی و تشدید جنگ نفتکش ها و کاربرد سلاح های شیمیایی تقبیح نماید و در قطعنامه های مرتبط با چنین اقداماتی با کلی گویی و رویکرد اخلاقی، به توصیه و درخواست روی آورد و از برخورد آمرانه - که کار ویژه اصلی و وظیفه ذاتی آن است - خودداری ورزید. این مواضع و رویکرد، به منزله نادیده گرفتن ورود عراق به حوزه های ممنوعه در هنگام جنگ و باز گذاشتن دست او برای مقابله با ایران به نحوه دلخواه بود. نکته حائز اهمیت آن است که عراق پس از استفاده گسترده از سلاح شیمیایی در جنگ، با نامه نگاری درباره اسیران عراقی و سایر موضوعات، درصدد فرافکنی مسئله و انحراف از آن بر می آمد و رفتار شورا نیز این حربه را با تأثیر همراه می ساخت.

موضوع دیگری که از مطالعه اسناد مستفاد می شود، کم تحرکی دیپلماسی جمهوری اسلامی و پر کنش بودن دیپلماسی عراق است. به این عدم توازن، پوشش رسانه ای جهانی و نیز حمایت سیاسی و دیپلماسی ابرقدرت ها، قدرت های بزرگ و سازمان های بین المللی از عراق را نیز باید افزود. انبوه خبرها درباره مواضع عراق و پوشش و تکرار آن توسط رسانه ها و اظهارات مقامات سیاسی آمریکایی، اروپایی، اعراب و... در مقابل رویکرد اختصاری ایران در

اعلام مواضع و تکرار آن و نیز کم‌اعتنایی رسانه‌های بین‌المللی در انتشار مواضع ایران به این عدم توازن عمق و گسترده‌بیش تری می‌داد.

کتاب حاضر، سومین جلد از مجموعه «جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل» است که دوره یک‌ساله دی ۱۳۶۲ تا دی ۱۳۶۳ (۱۹۸۴ میلادی) را شامل می‌شود. جلدهای بعدی این مجموعه به تدریج آماده و منتشر می‌شود و در اختیار پژوهشگران و علاقه‌مندان به مباحث دفاع مقدس قرار خواهد گرفت. با آن که کار جمع‌آوری، ترجمه، نواقص، آماده‌سازی و سایر امور مربوط به انتشار این مجموعه پس از پایان جنگ آغاز شد، اما بنا به عللی از تسریع در چاپ آن اجتناب گردید. از جمله علل مهم این مسئله، اکراه از انتشار اسناد عراق (با توجه توصیفی که از این اسناد در همین مقدمه شد)، در درون جامعه ایران و نیز تعداد کمتر مکاتبات ایران با سازمان ملل و شورای امنیت نسبت به عراق بود. اما گذر زمان و اعلام حقانیت جمهوری اسلامی ایران در گزارش دبیر کل سازمان ملل و نیز سقوط دولت عراق و پذیرش متجاوز بودن حکومت صدام حسین در سطح جهان و نیز اهمیت مکاتبات ایران و عراق در پژوهش‌های سیاسی و نظامی جنگ، مرکز را بر آن داشت که به چاپ این مجموعه در سطح محدود و بیش‌تر با هدف پاسخ‌گویی به نخبگان و محققان اقدام نماید. ان شاء الله با انتشار این مجموعه، مرکز اسناد دفاع مقدس، منبع مهم دیگری را به تاریخ و ادبیات دفاع مقدس خواهد افزود.

حسین اردستانی

۱۳۷۸

ص: ۱۹

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۸ / ۷۷۱

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۲۵۹

- ۹ ژانویه ۱۹۸۴ (۱۹ دی ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۶ ژانویه ۱۹۸۴ نماینده موقت هیئت دائمی عراق در سازمان ملل متحد خطاب به دبیر کل

حسب الامر دولت متبوع اینجانب، و پیرو نامه های نماینده دائمی، و نام اخیر مورخ ۲۳ دسامبر ۱۹۸۳ (S / ۷۶۸ / ۳۸ - A / ۱۶۲۳۹)، احتراماً اطلاعات پیوست مشتمل بر گزیده هایی از اطلاعیه های رسمی ارتش عراق که طی دوره ۲۰ دسامبر ۱۹۸۳ تا ژانویه ۱۹۸۴ در خصوص گلوله باران اهداف غیرنظامی در داخل عراق از سوی نیروهای نظامی رژیم ایران، وقوع تلفات در بین جمعیت غیرنظامی بی گناه، وارد آمدن خسارات به تأسیسات غیرنظامی و انهدام منازل متعلق به ساکنان غیرنظامی، صادر گردید، به جناب عالی تقدیم می گردد.

زهیر ا. محمدی - کاردار

ضمیمه

گزیده هایی از اطلاعیه های رسمی ارتش عراق که طی دوره ۲۰ دسامبر ۱۹۸۳ تا ۲ ژانویه ۱۹۸۴ صادر گردید.

در ۲۰ دسامبر ۱۹۸۳ شهر مندلی و اطراف آن توسط توپخانه سنگین ایران گلوله باران شد که طی آن به بعضی از تأسیسات غیرنظامی در این نقاط خساراتی وارد گردید.

در ۲۳ دسامبر ۱۹۸۳، رژیم ایران شهر مندلی و اطراف آن را با توپخانه سنگین خود گلوله باران کرد که طی آن به بعضی از تأسیسات غیرنظامی در این نقاط خساراتی وارد گردید.

در ۲۳ دسامبر ۱۹۸۳، رژیم ایران شهر خانقین و اطراف آن را با توپخانه خود گلوله باران کرد، که طی آن به بعضی از تأسیسات غیرنظامی در این نقاط خساراتی وارد گردید.

ص: ۲۰

شهرهای مندلی و شیهابی، شهرک های سید صادق و منطقه شانه دری و اطراف آن با توپخانه سنگین گلوله باران شد. این گلوله باران منجر به مرگ یکی از ساکنان و زخمی شدن شش غیرنظامی دیگر، از جمله یک زن در شهر سید صادق و منطقه شانه دری گردید.

در ۲۷ دسامبر ۱۹۸۳ شهرهای سید صادق، شانه دری و خرما با توپخانه سنگین ایران گلوله باران شد که طی آن به بعضی از تأسیسات غیرنظامی در این نقاط خساراتی وارد گردید.

در ۳۱ دسامبر ۱۹۸۳، رژیم [آیت الله] خمینی شهرهای خرما و منطقه شانه دری اطراف آن را با توپخانه خود گلوله باران کرد که طی آن به بعضی از تأسیسات غیرنظامی در این نقاط خساراتی وارد گردید.

در ۱ ژانویه ۱۹۸۴، رژیم ایران شهرهای بصره، مندلی، زور و غزانیه و اطراف آن را با توپخانه خود گلوله باران کرد که منجر به مرگ یک کودک، مجروح شدن پنج غیرنظامی و انهدام یک منزل مسکونی در بصره گردید و به بعضی از تأسیسات در مندلی، زور و غزانیه خساراتی وارد گردید.

در ۲ ژانویه ۱۹۸۴، رژیم ایران شهر زور و منطقه شانه دری و اطراف آن را با توپخانه خود گلوله باران کرد که طی آن به بعضی از تأسیسات غیرنظامی در این نقاط خساراتی وارد گردید.

سند شماره ۱۵۹

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۲۶۰

- ۹ ژانویه ۱۹۸۴ (۱۹ دی ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۶ ژانویه ۱۹۸۴ نماینده دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل متحد خطاب به دبیر کل

موظفم توجه جناب عالی را به نامه مورخ ۲۳ دسامبر ۱۹۸۳ (S / ۱۶۲۳۹) خطاب به آن جناب از سوی نماینده دائمی عراق مشتمل بر فهرستی طولانی از اطلاعاتی های نظامی عراق جلب نمایم.

واقعیت آن است که انتشار صرف اطلاعاتی های نظامی عراق دلیل بر صحت و اعتبار آنها نیست، اما مقامات عراقی ظاهراً آخرین کسانی هستند که درباره صحت قوای نامه های خود تردید دارند. مع الوصف، مسئله این است که چرا مقامات عراق در پذیرش هیئت حقیقت یاب جناب عالی تردید دارند، که نهایتاً شواهد و مدارک کافی و مستدل جهت تأیید اسناد منتشر شده شورای امنیت در خصوص عراق را ارائه خواهد داد.

دولت جمهوری اسلامی ایران لازم می داند دعوت خود از جناب عالی را مبنی بر اعزام

مجدد هیئت آن جناب به دو کشور به منظور اثبات واقعیات در خصوص اوضاع جاری و به روزسازی گزارش قبلی تکرار نماید.

سعید رجائی خراسانی - سفیر نماینده دائمی

سند شماره ۱۶۰

شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۲۸۹

۲۵ ژانویه ۱۹۸۴ (۵ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲۴ ژانویه ۱۹۸۴ نمایندگی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم و بازگشت به نامه های قبلی خود درباره پافشاری رژیم ایران در گلوله باران اهداف غیرنظامی در خاک عراق، احتراماً به پیوست گزیده هایی از اطلاعیه های رسمی عراق در طی ۴ تا ۲۲ ژانویه ۱۹۸۴ را ارسال می نمایم. این اطلاعیه ها به گلوله باران مناطق غیرنظامی در خاک عراق از سوی نیروهای نظامی رژیم ایران اشاره دارد که به کشته یا مجروح شدن تعدادی از مردم بی گناه عراق و نیز خسارت به مناطق مسکونی و سایر تأسیسات غیرنظامی در آن مناطق، منجر شده است.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل

پیوست

گزیده هایی از اطلاعیه های نظامی رسمی عراق که در فواصل بین ۴ تا ۲۲ ژانویه ۱۹۸۴ صادر شده است.

در ۴ ژانویه ۱۹۸۴، رژیم ایران، شهر مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

در ۶ ژانویه، رژیم ایران شهر مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد. گلوله باران دشمن به برخی از تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

در ۷ ژانویه، نیروهای رژیم ایران شهر مندلی، سید صادق، سیروان و توابع آن را گلوله باران کردند. در این گلوله باران به تعدادی از تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد شد و یک غیرنظامی در سیروان از نواحی مختلف بدن مجروح گردید.

در ۹ ژانویه، رژیم ایران نواحی خرمال و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران دشمن به برخی از تأسیسات غیرنظامی آنجا خساراتی وارد ساخت.

در ۱۰ ژانویه، رژیم ایران نواحی شعیبیه را گلوله باران کرد. این گلوله باران دشمن به یک مسجد در توابع آن خسارات وارد ساخت.

ص: ۲۲

در ۱۱ ژانویه، رژیم ایران شهر مندلی و بخش‌هایی از شعیبیه و سیروان و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به برخی از تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

در ۱۳ ژانویه، رژیم ایران شهر مندلی و بخش‌های خرمال و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به تعدادی از تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

در ۱۴ ژانویه، نیروهای رژیم ایران بخش‌های سید صادق و ناحیه شانه دری و توابع آن را گلوله باران کردند. این گلوله باران به برخی از تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

در ۱۵ ژانویه، رژیم ایران بخش خرمال را گلوله باران کرد. گلوله باران دشمن به برخی از تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

در طی عصر ۱۶ ژانویه و روز ۱۷ ژانویه، رژیم ایران شهر مندلی و بخش‌های سید صادق، شانه دری و خرمال را گلوله باران کرد. این گلوله باران به برخی از تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

در صبح ۱۸ ژانویه، حمله هوایی به منطقه مسکونی بخش چوارته در استان سلیمانیه صورت گرفت که این حمله هوایی دشمن به تخریب سه خانه مسکونی، مرگ دو کودک و مجروح شدن ۱۸ غیرنظامی در مناطق مسکونی مذکور، منجر گردید. در عصر روز ۱۷ ژانویه و روز ۱۸ ژانویه، نیروهای رژیم ایران شهرهای بصره و مندلی و بخش‌های آن و توابع شعیبیه و زرباطیه را گلوله باران کردند. این گلوله باران به تخریب دو خانه مسکونی در شعیبیه منجر شد و به تعدادی از تأسیسات غیرنظامی در آن شهر و توابع مذکور خسارت وارد ساخت.

در عصر ۱۹ ژانویه و روز ۲۰ ژانویه، رژیم ایران شهر مندلی و توابع سید صادق و شانه دری و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به تأسیسات غیرنظامی خساراتی وارد ساخت.

در عصر ۲۰ ژانویه و روز ۲۱ ژانویه رژیم ایران شهر مندلی و بخش‌های زرباطیه و خرمال و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران دشمن به برخی از تأسیسات غیرنظامی خساراتی وارد ساخت.

در ۲۲ ژانویه، رژیم ایران بخش زرباطیه و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به برخی از تأسیسات غیرنظامی خساراتی وارد ساخت.

سند شماره ۱۶۱

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۰۰

- ۲۷ ژانویه ۱۹۸۴ (۷ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲۶ ژانویه ۱۹۸۴ نمایندگی عراق خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم و بازگشت به نامه های قبلی خود درباره اصرار رژیم ایران در بمباران اهداف غیرنظامی در خاک عراق و نامه اخیر خود مورخ ۲۴ ژانویه ۱۹۸۴ (S / ۱۶۲۸۹)، احتراماً به اطلاع می رسانم که در ساعت ۱۰:۳۵ به وقت محلی مورخ ۱۸ ژانویه، دو جنگنده ایرانی به چند خانه مسکونی واقع در بخش چوارته در استان سلیمانیه حمله کردند. این حمله تجاوزگرانه [...] ایران، به انهدام ۳ خانه مسکونی و مرگ ۲ دختر و زخمی شدن ۱۸ نفر که همه غیرنظامی منجر گردید.

این حادثه نخستین حمله از این نوع نبود. همان طور که قبلاً نیز در فواصل مختلف به اطلاع رسانده ام، اصرار رژیم ایران در تجاوزات [...] خود علیه عراق به حدی است که می توانم حداقل ۳۰ تصویر را که نشان دهنده بمباران اهداف غیرنظامی در بخش های مختلف عراق می باشد، ارسال نمایم.

رژیم ایران با دورویی مرسوم خود، اصرار به انکار این حوادث دارد. برای مثال می توان نامه مورخ ۶ ژانویه (S / ۱۶۲۶۰) نمایندگی دائمی این کشور در سازمان ملل خطاب به جناب عالی را ملاحظه کرد.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

سند شماره ۱۶۲

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۱۰

- ۳ فوریه ۱۹۸۴ (۱۴ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۳ فوریه ۱۹۸۴ کاردار موقت جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم توجه شما را به نکات ذیل جلب می نمایم:

در تاریخ ۲ فوریه ۱۹۸۴ رژیم عراق یک بار دیگر علی رغم کلیه مقررات و اصول بین المللی، اعلام کرد که از تاریخ دوشنبه ۶ فوریه ۱۹۸۴ نقاط مسکونی شهرهای دزفول، شوشتر، اندیمشک، اهواز، آبادان، کرمانشاه و ایلام را به بهانه تلافی گلوله باران شهرهای عراق از سوی ایران، بمباران خواهد کرد. ادعاهای کذب رژیم عراق شعار آشنایی برای مجامع بین المللی است. تاریخ جنگ تحمیلی نشان داده که قبل از هر حمله جنایتکارانه و وحشیانه عراق علیه اهداف و مردم بی گناه غیرنظامی در ایران، رژیم عراق تلاش می کند عذر و بهانه ای برای این جنایاتش بیابد. براساس کنوانسیون ها و قطعنامه های بین المللی، مناطق مسکونی غیرنظامی از هر گونه تعدی و حمله ای مصون بوده و چهارمین کنوانسیون ژنو نیز بر این مهم تأکید دارد.

ص: ۲۴

گزارش جناب عالی در مورد هیئت تحقیق درباره مناطق غیرنظامی در ایران و عراق که مورد حمله نظامی واقع شده بود و طی سند S / ۱۵۸۳۴ منتشر شد به روشنی نشان می دهد که سیاست نظامی جمهوری اسلامی ایران تخریب اهداف غیرنظامی عراق یا حمله به غیرنظامیان عراق نیست، ولی سیاست ارتش متجاوز عراق «محو شهرهای ایران از روی زمین» می باشد. به علاوه در دسامبر ۱۹۸۳ کمیته بین المللی صلیب سرخ اقدامات ضد انسانی عراق در بمباران مناطق مسکونی ایران را محکوم کرده بود.

در پایان مایلم مجدداً تکرار نمایم که سکوت شورای امنیت و بی تفاوتی مجامع بین المللی، مشوق رژیم حاکم بر عراق جهت ادامه شقاوت ها و اقدامات وحشیانه خود علیه جان غیرنظامیان جمهوری اسلامی ایران بوده و این رژیم به نقض آشکار حقوق بین المللی بشردوستانه ادامه می دهد.

در این باره تأسف عمیق خود را از رد درخواست های مکرر خود از سوی جناب عالی برای اعزام هیئت حقیقت یاب به منطقه جهت تحقیق درباره نقض حقوق بین المللی بشردوستانه و به روز درآوردن گزارش قبلی (S / ۱۵۸۳۴) که هیچ نتیجه ای تاکنون در بر نداشته است اعلام می نمایم.

جمهوری اسلامی ایران از جناب عالی انتظار دارد که این اقدامات ضد انسانی عراق را محکوم نماید.

فریدون کمالی - کاردار

سند شماره ۱۶۳

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۱۴

- ۶ فوریه ۱۹۸۴ (۱۷ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۴ فوریه ۱۹۸۴ کاردار موقت هیئت نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

عالی جناب

احتراماً متن پیام جناب آقای علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به جناب عالی را ارسال می نمایم.

فریدون کمالی - کاردار

پیوست

متن پیام آقای علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

ص: ۲۵

علی رغم بی تفاوتی و کوتاهی سازمان ملل در مورد جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران و نیز با توجه به اینکه یکی از اهداف مهم سازمان ملل حفظ صلح و امنیت بین المللی و اتخاذ اقدامات مؤثر جهت متوقف ساختن اقدامات تجاوزگرانه می باشد، جمهوری اسلامی ایران بر خود لازم می بیند که اطلاعاتی در مورد گسترش جنگ تحمیلی علی رغم تصمیمات یک طرفه شورای امنیت در گذشته، به اطلاع شما برساند.

ما به اطلاع رساننده بودیم که رژیم جنایتکار عراق، جهت منحرف ساختن افکار عمومی جهان نسبت به جنایاتش در حملات موشکی و بمباران مناطق غیرنظامی و شهرهای بی دفاع جمهوری اسلامی ایران اقدام به تبلیغات کذب و جعلی نموده و اخیراً نامه های سراسر کذبی را برای سازمان ملل ارسال داشته و مدعی شده که جمهوری اسلامی ایران برخی از شهرهای عراق را بمباران نموده است. همان طور که شما مطلعید روز چهارشنبه مورخ ۱ فوریه ۱۹۸۴ رژیم عراق اعلام کرد که به تلافی اتهامات کذب مذکور هفت شهر دیگر ایران را با موشک و هواپیما هدف قرار داد. به صورتی که به طور مکرر در گذشته در اطلاع سازمان ملل رساننده ایم جمهوری اسلامی ایران یک بار دیگر بر خود لازم می داند به اطلاع شما برساند که نیروهای نظامی ایران به تلافی حملات عراق تاکنون هیچ گونه حمله ای به مناطق مسکونی و غیرنظامی عراق ننموده اند. در هر حال از آنجایی که در جنگ تحمیلی رژیم جنایتکار عراق، این رژیم برخلاف کلیه اصول بین المللی بشردوستانه دائماً به مناطق مسکونی غیرنظامی ایران حملات هوایی و موشکی نموده است و گزارش دبیر کل (S / ۱۵۸۳۴) و بیانیه شماره ۱۴۷۹ مورخ ۱۵ دسامبر ۱۹۸۳ کمیته بین المللی صلیب سرخ نیز حقایق مذکور را تأیید می کند و همچنین جناب عالی و شورای امنیت سازمان ملل نیز به خوبی از موضع مشخص قبلی عراق مطلع می باشید و علی رغم اینکه چندین شهر عراق در برد توپخانه ایران است، جمهوری اسلامی ایران هرگز به مناطق مسکونی و غیرنظامی عراق حمله نکرده است.

جمهوری اسلامی ایران با توجه به این قبیل اقدامات ضد انسانی عراق اقدام به تلافی ننموده است و ادعاهای بی اساس رژیم جنایتکار عراق درباره بمباران شهرهای عراق به دست نیروهای ایران را نیز به طور کامل رد می نماید. دولت جمهوری اسلامی ایران یک بار دیگر از دبیر کل درخواست می کند هیئت حقیقت یاب را به منطق جنگی دو کشور اعزام نماید تا درباره نقض حقوق بین المللی بشردوستانه و به روز درآوردن گزارش قبلی (S / ۱۵۸۳۴) تحقیق نماید.

همچنین جمهوری اسلامی ایران توجه جناب عالی را به این حقیقت جلب می نماید که با توجه به بی تفاوتی و نگرش غیرمسئولانه سازمان ملل، عراق با توجیه ادعاهای بی اساس خود، تهدیداتش را علیه شهرهای بی دفاع ایران عملی ساخته و به شهرهای بی دفاع ایران

حمله نموده است که مسئولیت پیامدهای این قبیل حملات غیرانسانی نه تنها متوجه رژیم عراق می باشد بلکه سازمان ملل را نیز نسبت به این اقدامات مسئول می داند و باید در همه این تهدیدات، مورد ملاحظه قرار گیرد. از طرف دیگر جمهوری اسلامی ایران حق خود را نسبت به مسئولیت هایی که جهت دفاع از شهرهای ایران و حفظ جان و مال خود دارد، محفوظ نگاه داشته و از کلیه ابزارهای ممکن در این خصوص استفاده خواهد کرد. بدیهی است مسئولیت تشدید احتمالی جنگ در این منطقه از جهان و پیامدهای آن متوجه رژیم بعث عراق و سازمان ملل خواهد بود.

سند شماره ۱۶۴

- شماره سند شورای امنیت: S/ ۱۶۳۱۵

- ۶ فوریه ۱۹۸۴ (۱۷ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۵ فوریه ۱۹۸۴ کاردار موقت هیئت نمایندگی جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

احتراما به پیوست متن پیام استانداران استان های خوزستان، باختران و ایلام را برای شما ارسال می دارم.

فریدون کمالی - کاردار موقت

پیوست

متن پیام استانداران استان های خوزستان، باختران و ایلام

از آنجایی که تجاوزات نیروهای عراق علیه مناطق غیرنظامی جمهوری اسلامی ایران، این مناطق به ویژه استان های خوزستان، باختران و ایلام را در تیررس مداوم حملات خود قرار داده، تعداد زیادی از شهرهای این استان ها از جمله خرمشهر، هویزه، موسیان، سومار و قصر شیرین را کاملا تخریب کرده و به شهرهایی مانند دزفول، اندیمشک، مسجد سلیمان، مهران، دهلران، گیلان غرب و سر پل ذهاب به شدت خسارت وارد ساخته است و در حدود ۱۳۰۰ روستا را نیز در این سه استان کاملا نابود کرده است.

بر اثر حملات هوایی، موشکی و نیز آتش توپخانه دشمن تاکنون هزاران نفر از ساکنین غیرنظامی این شهرها شهید و یا مجروح شده اند. تعداد زیادی از مراکز آموزشی و بهداشتی نیز برخلاف اصول و قوانین بین المللی از بین رفته است.

اکنون پس از چهل ماه جنگ که حکام عراق آن را به ملت مسلمان ایران تحمیل کرده اند و این رژیم قادر نیست با رزمندگان اسلام در جبهه های نبرد مواجه گردد، ماجراجویی ها و

ص: ۲۷

تجاوزات خود را به این نقاط به بهانه واهی حملات ایران به تعدادی از شهرها و روستاهای عراق، گسترش داده و به طور رسمی اعلام کرده است که حملات موشکی و بمباران هوایی خود را به ۱۱ شهر دیگر ایران گسترش خواهد داد. علی رغم تکذیب عراق، واقعیتی است که نمایندگان سازمان های بین المللی - که از دو کشور بازدید کرده اند (S / ۱۵۸۳۴) - تأیید نموده اند. در حالی که جمهوری اسلامی ایران هرگز به مناطق غیرنظامی عراق حمله نکرده است.

بدین وسیله ما امضا کنندگان ذیل از سازمان ملل درخواست می کنیم که این قبیل تهدیدات وحشیانه را محکوم نموده و به مسئولیت خویش جهت جلوگیری عراق از دست زدن به این اقدامات وحشیانه که مغایر با کلیه اصول و قوانین بین المللی بشردوستانه است، عمل نماید.

امضا کنندگان: محمد فروزنده - استاندار خوزستان

نوروز کهرزاد - استاندار باختران -

هاشم زال - استاندار ایلام

سند شماره ۱۶۵

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۱۶

- ۶ فوریه ۱۹۸۴ (۱۷ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۵ فوریه ۱۹۸۴ کاردار موقت هیئت نمایندگی جمهوری اسلامی ایران سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بازگشت به نامه قبلی شماره ۹۹۵ خود مورخ ۳ فوریه ۱۹۸۴ (S / ۱۶۳۱۰) و بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً توجه شما را به بیانیه اخیر رژیم عراق در تهدید به تشدید حوزه مناقشه ایران و عراق، جلب می نمایم.

در ۴ فوریه ۱۹۸۴ در ساعت ۱۸:۱۰ به وقت محلی، تلویزیون عراق با قطع برنامه های عادی خود یک اطلاعیه نظامی پخش نمود.

این اطلاعیه که در پاسخ به اظهارات نخست وزیر جمهوری اسلامی مبنی بر اینکه اگر تهدیدات عراق تحقق یابد جمهوری اسلامی ایران نیز به تأسیسات صنعتی و اقتصادی عراق حمله خواهد کرد، صادر شده و رژیم عراق در این اطلاعیه اعلام کرد علاوه بر هفت شهر ذکر شده در اطلاعیه مورخ ۲ فوریه ۱۹۸۴، پس از تاریخ ۸ فوریه ۱۹۸۴، چهار شهر دیگر ایران یعنی بندر امام خمینی، مسجد سلیمان، بهبهان و رامهرمز را نیز هدف قرار خواهد داد.

مایلم مجدداً تکرار نمایم که بی تفاوتی بیشتر جامعه بین المللی در برابر جنایات ضد انسانی رژیم بعثی عراق تنها باعث تشویق این رژیم در ارتکاب بیشتر این قبیل جنایات

خواهد شد. در هر حال مسئولیت اصلی این جنایات و پیامدهای آن متوجه رژیم عراق خواهد بود و سازمان ملل نیز در این مسئولیت سهیم خواهد بود.

فریدون کمالی - کاردار موقت

سند شماره ۱۶۶

- شماره سند شورای امنیت: S/ ۱۶۳۳۱

- ۹ فوریه ۱۹۸۴ (۲۰ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۹ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل سازمان ملل

احتراما به پیوست متن پیام آقای دکتر علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به جناب عالی را ارسال می دارم.

سعید رجائی خراسانی - سفیر نمایندگی دائمی

پیوست

متن پیام آقای علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

بیش از ۴۰ ماه است که مناطق مسکونی غیرنظامی ایران هدف بمباران های هوایی، موشک های دوربرد و سلاح های شیمیایی عراق قرار دارد. اما هنوز ما به خاطر اعتقادات اسلامی و انسانی و نیز کنوانسیون های بین المللی از هر گونه اقدام تلافی جویانه خودداری کرده و به این قبیل حملات وحشیانه و ددمشانه عراق تنها در جبهه های نبرد پاسخ داده ایم.

در حملات موشکی عراق که نقض صریح اصول بشردوستانه و کنوانسیون های بین المللی می باشد، تاکنون در حدود ۴۶۰۰ تن شهید و بیش از ۲۲۰۰۰ تن از ساکنین بی گناه غیرنظامی تعدادی از شهرهای ایران که صدها کیلومتر از خطوط جبهه فاصله دارند، مجروح شده اند. اما اخیرا رژیم عراق به طور شرم آوری ۱۱ شهر دیگر ایران را تهدید به حمله نمود. این شهرها عبارتند از: آبادان، شوش، باختران، بهبهان، اهواز، ایلام، دزفول، اندیمشک، مسجد سلیمان، بندر امام خمینی و رامهرمز.

تجربه گذشته نشان داده است که رژیم صدام حسین تهدیداتش را عملی می سازد. دولت جمهوری اسلامی ایران از هر فرصتی در گذشته استفاده کرده و به سازمان ها و مجامع بین المللی از پیش نسبت به این تهدیدات هشدار داده است، برای اینکه این مجامع با استفاده از ابزارهای در دسترس خود، این قبیل حملات جنایتکارانه را متوقف ساخته و رژیم عراق را

محکوم نمایند. اما هنوز سازمان های بین المللی سکوت اختیار کرده و هیچ واکنشی انجام نمی دهند، که متأسفانه موجب تشویق رژیم عراق به ادامه تجاوزات خود شده است.

در حالی که خواستار توجه این سازمان بین المللی به این قبیل تهدیدات می باشیم، ضرورت دارد اعلام نمایم که مردم مسلمان ایران بیش از این حملات ددمنشانه و نسل کشی رژیم عراق را تحمل نخواهد کرد و دولت جمهوری اسلامی ایران نیز بیش از این نمی تواند در برابر فریادهای ساکنین بی دفاع و بی گناه شهرهای ایران، سکوت کند.

از همین رو در پاسخ به تهدیدات اخیر عراق در بمباران قریب الوقوع هفت شهر ایران، جمهوری اسلامی ایران اعلام کرده است که مراکز صنعتی عراق را بمباران خواهد کرد. به دنبال این هشدار، رژیم عراق اعلام کرد که به چهار شهر دیگر، علاوه بر شهرهای قبلی اعلام شده، حمله خواهد کرد. چنین تهدید جانینان بغداد، که فاقد هر گونه اصول اخلاقی و انسانی می باشند، دولت جمهوری اسلامی ایران را وادار ساخت که به ساکنین شهرهای بصره، خانقین و مندلی هشدار دهد که این شهرها را برای حفظ جان خود تخلیه کنند، همچنین اعلام کرد که جمهوری اسلامی ایران در چارچوب اصول اسلامی، حملات عراق را پاسخ خواهد داد.

بدیهی است که تحت چنین شرایطی، مسئولیت پیامدهای احتمالی این اقدام خطرناک علیه مردم مظلوم و مسلمان عراق، مستقیماً متوجه حکام متجاوز بغداد می باشد. طبیعی است در این باره، سازمان های بین المللی می توانند با اقدامات به موقع، مانع این قبیل فجایع رژیم عراق شوند، عدم اقدام لازم نیز باعث سلب مسئولیت نخواهد شد.

سند شماره ۱۶۷

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۳۲

- ۱۰ فوریه ۱۹۸۴ (۲۱ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۷ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی عراق خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم و پیرو نامه های قبلی خود و جدیدترین آن که طی سند (S / ۱۶۳۰۰) مورخ ۲۶ ژانویه ۱۹۸۴ منتشر شد، احتراماً به پیوست گزیده هایی از اطلاعیه های نظامی عراق طی ماه های ژانویه و فوریه ۱۹۸۴ درباره گلوله باران مراکز شهری و روستایی به وسیله نیروهای متجاوز ایرانی که موجب خسارت به مراکز مسکونی غیرنظامی و تأسیسات شهری شده، ارسال می گردد.

ریاض القیسی - نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل

گزیده هایی از اطلاعیه های نظامی رسمی عراق در فواصل ۱ ژانویه تا ۶ فوریه ۱۹۸۴

در ۱ ژانویه ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهر مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به برخی از مراکز غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

در ۲ ژانویه، رژیم ایران شهر بصره، شهرستان مندلی و روستاهای مرزی شهر زور و غزانیه و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران منجر به مرگ یک کودک و مجروح شدن ۵ غیرنظامی گردید. یک خانه در شهر بصره تخریب شد و خساراتی به تأسیسات غیرنظامی مندلی، شهر زور و غزانیه وارد گشت.

در ۳ ژانویه توپخانه رژیم ایران روستاهای شهر زور و بخش شانه دری و توابع آن را گلوله باران کرد که منجر به خساراتی به برخی از تأسیسات غیرنظامی شهر شد.

در ۵ ژانویه رژیم ایران شهرستان مرزی مندلی و روستای مرزی خرمال را گلوله باران کرد. این گلوله باران به انهدام برخی از تأسیسات نظامی منجر شد.

در ۲۳ ژانویه رژیم ایران شهرستان مندلی و بخش زرباطیه و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به یک خانه مسکونی خسارت وارد ساخت و به برخی از تأسیسات غیرنظامی و شهر مندلی آسیب رساند.

در ۲۴ ژانویه رژیم ایران شهرستان مندلی، بخش های زرباطیه و سید صادق و بخش شانه دری و توابع آن را با توپخانه سنگین گلوله باران کرد. این گلوله باران به برخی از تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

در ۲۵ ژانویه، رژیم ایران بخش های سید صادق، شانه دری و شیهابی و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به برخی از تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

در ۲۶ ژانویه، رژیم ایران بخش های زرباطیه، خرمال و سید صادق و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به انهدام یک خانه مسکونی در زرباطیه منجر شد.

در ۲۷ ژانویه، رژیم ایران بخش زرباطیه و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به برخی از تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

در ۲۹ ژانویه، رژیم ایران بخش های سید صادق و شانه دری و توابع آن را گلوله باران کرد که خساراتی به برخی از تأسیسات غیرنظامی وارد ساخت.

در ۳۰ ژانویه، رژیم ایران شهرستان مندلی و بخش های زرباطیه، سید صادق و شانه دری و توابع آن را گلوله باران کرد. این

گلوله باران به برخی از تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

در ۱ فوریه، رژیم ایران شهر بصره، شهرستان مندلی و خانقین و بخش زرباطیه و توابع آن را با توپخانه سنگین هدف قرار داد.
این گلوله باران به مرگ ۲ کودک و یک زن منجر

ص: ۳۱

شد. ۱۵ غیرنظامی از جمله ۵ کودک مجروح شدند و یک خانه مسکونی در بصره تخریب شد. این گلوله باران همچنین به مرگ یک زن و مجروح شدن یک زن دیگر در خانقین منجر شد و به برخی از باغات مندلی و زرباطیه خسارت وارد ساخت.

در ۲ فوریه، رژیم ایران بخش های خرمال و زرباطیه و توابع آن را با توپخانه سنگین گلوله باران کرد. این گلوله باران به برخی از خانه های مسکونی در زرباطیه خسارت وارد ساخت.

در ۳ فوریه، رژیم ایران بخش خرمال را با توپخانه سنگین گلوله باران کرد. این گلوله باران به تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

در ۴ فوریه، رژیم ایران بخش زرباطیه و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به برخی از اموال غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

در ۵ فوریه، رژیم ایران شهرستان مندلی و بخش زرباطیه و توابع آن را با توپخانه سنگین هدف قرار داد. این گلوله باران به مجروح شدن یک کودک منجر شد و خساراتی به تأسیسات غیرنظامی وارد ساخت.

در ۶ فوریه، رژیم ایران شهرستان مندلی و بخش خرمال و توابع آن را با توپخانه سنگین گلوله باران کرد. این گلوله باران به برخی از تأسیسات غیرنظامی خساراتی وارد ساخت.

سند شماره ۱۶۸

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۳۵

- ۱۰ فوریه ۱۹۸۴ (۲۱ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۷ فوریه نمایندگی خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً عطف به نامه های ۳ و ۴ و ۵ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران (S / ۱۶۳۱۶) S / ۱۶۳۱۰, S / ۱۶۳۱۴, S / ۱۶۳۱۵) خطاب به جناب عالی، موضع دولت متبوعم را در مورد موضوعاتی که در نامه های مذکور اشاره شده، ابراز می نمایم. قبلاً نیز در نامه های ۱ و ۲۸ نوامبر ۱۹۸۳ خود (S / ۱۶۱۲۰ و S / ۱۶۱۸۶) به آن اشاره شده است.

این نامه های ایران دلیل دیگری بر دورویی و تزویر دولت ایران است. آن دولت در اطلاعیه های نظامی و اظهارات مقامات خود به تجاوز علیه مرزهای شناخته شده بین المللی عراق، مداخله در حاکمیت و اشغال سرزمین ما اعتراف کرده است. همان طور که طی نامه های مورخ ۴ آگوست، ۱۴ و ۲۸ نوامبر ۱۹۸۳ (اسناد S / ۱۵۹۱۵, S / ۱۶۱۵۶, S / ۱۶۱۸۹) به اطلاع رسانده ام، رژیم ایران از تعهدات خود تحت منشور سازمان ملل با پافشاری اش در جنگ تجاوزگرانه اش علیه عراق، سر باز زده است.

همچنین در این فرصت مایلیم به جناب عالی و جامعه بین المللی یادآور شوم که نیروهای متجاوز ایران از گلوله باران مراکز شهری و روستایی در خاک عراق دست برداشته، به صورتی که مواردی از آن را به اطلاع رسانده ام (اسناد S / ۱۶۳۰۰, S / ۱۵۵۹۷, S / ۱۶۱۵۷, S / ۱۶۱۹۱, S / ۱۶۲۳۹, S / ۱۶۲۵۹) به علاوه جامعه بین المللی کاملاً آگاه است که عراق از زمانی که ایران جنگ تجاوزگرانه اش را به کشور ما تحمیل کرد، جهت صلح تلاش نمود. همچنین عراق به تعهدات خویش تحت منشور سازمان ملل و حقوق بین المللی پایبند بوده و تاکنون از هیچ تلاشی جهت دفاع از حاکمیت، استقلال و امنیت و نیز جنگ خلقی خویش دریغ نورزیده است.

در اینجا دو اطلاعیه نظامی عراق در تاریخ های ۲ و ۴ فوریه ۱۹۸۴ را ارسال می نمایم.

ریاض القیسی - نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل

پیوست ۱

اطلاعیه نظامی ۲ فوریه ۱۹۸۴ عراق

علی رغم هشدارهای مکرر خود به رژیم ایران درباره پیامدهای اقدامات تجاوزگرانه اش در گلوله باران شهرهای غیرنظامی، دشمن ایرانی به تجاوزاتش ادامه می دهد. دشمن ایرانی در طی ۱۰ روز گذشته چندین باز شهرهای بصره، زبیر، شیهابی، زرباطیه، مندلی، خانقین، سید صادق، خرمال و شانه دری را گلوله باران کرده است که باعث وارد شدن خسارت وسیع به تأسیسات غیرنظامی ما، شهادت مردان، زنان و کودکان و مجروح شدن تعداد زیادی گردیده است.

جهت محافظت از مردم و شهرها و حق دفاع از خویش تصمیم گرفته ایم به اهداف تعیین شده در مناطق ایران که عبارتند از شهرهای دزفول، شوش، اندیمشک، اهواز، کرمانشاه، ایلام و آبادان حمله نماییم. از مردم این مناطق جهت در امان بودن از اصابت موشک ها و بمب های جنگنده های ما که ممکن است روی غیرنظامیان ایران فرو افتد و برای نجات خود از صدمه دیدن درخواست می نمایم شهرهای مذکور را ترک گویند.

پیوست ۲

اطلاعیه نظامی ۴ فوریه ۱۹۸۴ عراق

در پاسخ به یادداشت آقای میرحسین موسوی نخست وزیر رژیم ایران مبنی بر حمله به کلیه تأسیسات صنعتی عراق در صورت عملی شدن تهدید عراق در حمله به هفت شهر ایران، تصمیم گرفته ایم بعد از ۸ فوریه ۱۹۸۴ به اهداف تعیین شده نقاط مختلف ایران که در ذیل اشاره می گردد، حمله نماییم. این نقاط علاوه بر مکان هایی است که در اطلاعیه ۲ فوریه ۱۹۸۴ ذکر شد و عبارتند از: بندر [امام] خمینی، مسجد سلیمان، بهبهان و رامهرمز.

از همین رو به شهروندان ایرانی هشدار می دهیم که مکان های مذکور را جهت حفظ جان خویش ترک نمایند.

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۳۷

- ۱۰ فوریه ۱۹۸۴ (۲۱ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۰ فوریه ۱۹۸۴ دبیر کل سازمان ملل خطاب به وزیر امور خارجه عراق

احتراما عطف به نامه سفیر شما «القیسی» مورخ ۲۴ ژانویه ۱۹۸۴ (S / ۱۶۲۸۹) که در آن گسترش اخیر مناقشه میان جمهوری عراق و جمهوری اسلامی ایران را به اطلاع من رسانده و ادعا کرد که حملات نظامی به مناطق غیرنظامی عراق صورت گرفته است، دولت جمهوری اسلامی ایران نیز ادعاهای مشابهی کرده و از هیئت حقیقت یاب درخواست نموده است که از این وضعیت بازدید نماید.

مایلم در ابتدا به عنوان دبیر کل سازمان ملل تأکید نمایم که من عمیقاً نگران ادامه تشدید این مناقشات اسفناک که خسارت فزاینده جانی بر جای گذاشته، می باشم. از سوی دیگر نمی توانم نسبت به گسترش مسائل منازعه به ویژه در زمانی که تهدیدات فزاینده در سطح مخاصمات وجود دارد، بی تفاوت باشم.

با توجه به این مسائل، در اجلاس کازابلانکا به آقای عزت ابراهیم الدوری جانشین شورای فرماندهی انقلاب جمهوری عراق تأکید کردم که احساس وظیفه می نمایم که هیئتی جهت بازدید از مناطق جنگی به دو کشور اعزام گردد تا کلیه ادعاهای طرفین درگیر مبنی بر حمله به اهداف غیرنظامی را بررسی نماید.

با به روز در آوردن گزارش هیئت اعزامی قبلی حقایق نیز مشخص خواهد شد که قبلاً نیز با موافقت دولت شما اعزام شده بود. همچنین درباره موارد نگران کننده که از سوی دولت شما ابراز شد، پیشنهاد می کنم که هیئتی به سرپرستی یکی از دستیاران عالی رتبه من جهت مشخص کردن مواضع رسمی دو کشور در ارتباط با سایر موارد مربوط به مناقشه نیز اعزام شود. این امر به نقش سازمان ملل جهت حفظ صلح و امنیت بین المللی و اتخاذ اقدامات مؤثر جهت متوقف ساختن اقدامات تجاوزکارانه کمک خواهد نمود. درباره مواضع دو کشور در مورد قطعنامه های شورای امنیت تأکید می نمایم که تنها از طریق مذاکره مستقیم با دولت ها است که دبیر کل می تواند به هر تلاشی که در این زمینه صورت می گیرد، امیدوار باشد. یک بار دیگر با تفاهمی که میان طرفین در این باره صورت می گیرد، هیئت می تواند در آینده نزدیک به منطقه اعزام شود.

این نامه در واقع حاکی از نگرش عمیق من نسبت به کلیه پیامدهای تأسف انگیز این منازعه اسفبار می باشد. در اجلاس کازابلانکا و نیز در مذاکرات مکرر با نمایندگی دائمی شما

از هیچ کوششی دریغ ننمودم که در این باره کمک نمایم. بنابراین امیدوارم که دولت شما به این پیشنهاد واکنش مثبت نشان داده و اینجانب نیز تلاش های خود را در پاسخ به نگرانی های جناب عالی از سر گیرم.

نامه ای به همین مضمون نیز برای وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران ارسال نمودم.

خاویر پرز دکوئیار

سند شماره ۱۷۰

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۳۸

- ۱۰ فوریه ۱۹۸۴ (۲۱ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۰ فوریه ۱۹۸۴ دبیر کل خطاب به وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

احتراما با توجه به پیام مورخ ۴ فوریه ۱۹۸۴ شما (سند S / ۱۶۳۱۴) به اطلاع می رسانم با گسترش اخیر مناقشه میان جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عراق و تکرار درخواست دولت شما جهت اعزام هیئت حقیقت یاب برای تحقیق درباره ادعاهای مربوط به حملات نظامی به مناطق غیر نظامی، مایلم در ابتدا به عنوان دبیر کل سازمان ملل تأکید نمایم که عمیقا نگران ادامه تشدید این درگیری اسفناک که خسارت زیاد جانی بر جای گذاشته، می باشم. از سوی دیگر نسبت به گسترش مناقشه به ویژه در زمانی که تهدیدات فزاینده ای در سطح مخاصمات وجود دارد، نمی توانم بی تفاوت باشم.

با توجه به این موارد که دائما به رجائی خراسانی سفیر کشور شما تأکید کرده ام، آمادگی خود را جهت اعزام هیئتی برای بازدید از مناطق جنگی در دو کشور اعلام داشته ام تا کلیه ادعاهای طرفین درگیر مبنی بر حمله به اهداف غیرنظامی را بررسی نماید.

یک بار دیگر با تفاهمی که میان طرفین در این زمینه صورت می گیرد، هیئت می تواند در کوتاه ترین زمان به منطقه اعزام شود، تا گزارش جدیدی بنا به درخواست شما تهیه نماید و حقایق در مورد هدف قرار گرفتن مناطق غیرنظامی مشخص شود. همچنین پیشنهاد کردم که این هیئت را یکی از دستیاران عالی رتبه خویش سرپرستی نماید تا مواضع رسمی طرفین درباره موضوعات مربوط به منازعه را مشخص نماید. همان طور که شخص جناب عالی خاطر نشان ساختید یکی از اهداف اصلی سازمان ملل حفظ صلح و ثبات بین المللی و اتخاذ اقدامات مؤثر جهت متوقف ساختن اقدامات تجاوزگرانه می باشد، لذا با توجه به مواضع طرفین درباره قطعنامه های شورای امنیت، تنها از طریق گفت و گوهای مستقیم با دولت هاست که دبیر کل می تواند به هر گونه تلاشی که در این زمینه صورت گیرد امیدوار باشد.

ص: ۳۵

این نامه حاکی از نگرانی عمیق اینجانب نسبت به کلیه پیامدهای تأسف انگیز این منازعه اسفناک است. در اجلاس مورخ ۳۰ سپتامبر ۱۹۸۳ و نیز مذاکرات مکرر خود با نمایندگی دائمی شما اعلام نمودم که از هیچ تلاشی جهت کمک دریغ نمی ورزم. بنابراین صادقانه امیدوارم که دولت شما به این پیشنهاد واکنش نشان داده تا اقدامات خود را در پاسخ به نگرانی های شما از سر گیرم.

نامه ای با همین مضمون برای وزیر خارجه جمهوری عراق ارسال نمودم.

خاویر پرز د کوئیار

سند شماره ۱۷۱

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۴۰

- ۱۴ فوریه ۱۹۸۴ (۲۵ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۴ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

با احترام، متن پیام آقای دکتر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل ارسال می گردد.

سعید رجائی خراسانی - سفیر نمایندگی دائمی

پیوست

پیام وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

احتراما توجه جناب عالی را جلب می نمایم که نمایندگی دائمی دولت متبوعم در سازمان ملل به طور منظم ملاقات های سازنده ای را با جناب عالی داشته است، از جمله ملاقات دوشنبه ۶ فوریه ۱۹۸۴ که جناب عالی همان پیشنهادی را که قبلا در نامه مورخ ۱۰ فوریه ۱۹۸۴ خود (S / ۱۶۳۳۸) اعلام داشته اید مطرح ساختید. می دانم که آقای رجائی خراسانی سفیر نمایندگی ما نیز مواضع دولت متبوعم را درباره پیشنهاد جناب عالی، به شما انتقال داده است. به هر حال با توجه به نامه مورخ ۱۰ فوریه ۱۹۸۴ جناب عالی (S / ۱۶۳۳۸) که در آن به درخواست ما پاسخ مثبت داده اید و طی بیش از شش ماه گذشته، مکررا آن را مطرح نموده ایم، مایلیم فرصت را غنیمت شمرده و بر ملاحظه خاص جناب عالی تأکید نمایم که نشان دهنده استدلال های ماست که چرا دولت متبوعم اهمیت زیادی بر نقش هیئت حقیقت یاب جناب عالی قائل است.

ص: ۳۶

پس از انتشار گزارش هیئت جناب عالی (S / ۱۵۸۳۴)، متجاوزان عراقی به حملات موشکی و هوایی وحشیانه و بدون وقفه خود علیه غیرنظامیان ما همچنان ادامه داده اند که موارد بی شماری از آن به دفتر جناب عالی در این سازمان بین المللی گزارش شده است. به عبارت دیگر، انتشار گزارش هیئت جناب عالی و نامه های شما بر تصمیمات حکام بغداد جهت عدم حمله به مناطق مسکونی ایران، تأثیری نداشته است. این رژیم به حملات مداوم خود علیه غیرنظامیان بی گناه که نقض حقوق بین المللی بشردوستانه است، ادامه می دهد.

ترکیب شورای امنیت و نقش اعضای مشخصی در آن به خوبی برای جناب عالی و جامعه بین المللی شناخته شده است. همان منابع با نقض آشکار قطعنامه های خویش، مستقیماً یا از طریق دلالتان خود، تسلیحات و جنگ افزارهای پیشرفته نظامی را در اختیار رژیم بغداد می گذارند و به صدام حسین کمک مالی می نمایند. همچنین فضایی را در شورای امنیت سازمان ملل فراهم می سازند که این شورا نه تنها چشمان خود را روی کلیه جنایات عراق می بندد، بلکه با تصویب قطعنامه ۵۴۰ (۱۹۸۳) به حکام عراق پاداش می دهد. جناب عالی به خوبی می دانید که چگونه این قطعنامه و قطعنامه های قبل از آن تهیه شد. در چنین شرایطی است که حکام عراق تشویق می شوند که راه های جدیدی را جهت تداوم جنایات خویش بگشایند و به استفاده از تسلیحات شیمیایی متوسل شوند.

ارزیابی هدفدار وضعیت در این سازمان بین المللی، نتایجی را برای ما به همراه خواهد داشت که با انتشار حقایق و اطلاعات معتبر درباره مناقشه، به تدریج ماهیت واقعی دشمن متجاوز را بر ملا خواهد ساخت و چهره زشت حامیان منطقه ای و جهانی و نیات شیطانی ماورای آن را جهت تشدید و ادامه جنگ تجاوزگرانه تحمیلی به ملتی که تنها تقصیر آن انقلاب اسلامی و اعتقاد به احکام الهی اسلام و عدم پیروی از شرق یا غرب می باشد، نشان خواهد داد.

همچنین معتقدیم که این روش ماهیت سازمان های بین المللی را نسبت به ملت های مظلوم آشکار می سازد که چگونه آنها با مناقشات بین المللی برخورد می نمایند.

ما هیچ قطعنامه امپریالیستی و هیچ امتیاز میانجی گری یا مذاکره را نمی پذیریم و اعتقاد داریم که می بایست با موضوع برخورد عادلانه صورت گیرد و هرگز به کمتر از آن رضایت نمی دهیم. بنابراین، معتقدیم که انتشار واقعیات جنگ به این سازمان بین المللی کمک خواهد کرد که بدون توجه به ملاحظات سیاسی، مواضع عادلانه و شرافتمندانه ای را درباره مناقشه ایران - عراق و سایر مناقشات بین المللی اتخاذ کند. با توجه به این حقیقت، از دبیر کل سازمان ملل درخواست می نمایم که دستور تهیه گزارش واقعی سه ماهه، درباره کلیه مناقشات بین المللی را صادر کند و طرف های درگیر را ملزم سازد که جهت تهیه چنین گزارش هایی، همکاری کامل بنمایند.

گزارش های منصفانه هر سازمان بین المللی و نیز هیئت حقیقت یاب جناب عالی، که با کمال تأسف در حالا حاضر تنها ارگانی است که در مورد جنگ گزارش تهیه می کند، تنها کانال ارتباطی با جامعه بین المللی است. از آن هم انتظار داریم که گزارش خود را در اسرع وقت ممکن ارائه دهد. لازم نیست متذکر بشویم که چرا هیئت حقیقت یاب جناب عالی با توجه به نقش حساس و مهمی که دارا می باشد، انواع فشارها را از منابع مختلف متحمل می شود و احتمالاً به دبیرخانه سازمان ملل و شخص دبیر کل تحمیل می نمایند. بنابراین، درک می کنیم که چرا درخواست های مکرر ما تاکنون هنوز، بی پاسخ مانده است.

به علاوه، از جناب عالی درخواست می نمایم که هیئت مواضع دو دولت را درباره مناقشه مشخص سازد. موضع دولت متبوعم کاملاً روشن است و تشکر می نمایم اگر بتوانیم برای گروهی که جناب عالی تعیین کرده اید، مجدداً تبیین نمایم.

در پایان، مایلیم تشکر عمیق خود را جهت اعزام هیئت، برای بررسی مدارک و شواهد به جای مانده از کاربرد سلاح های شیمیایی به وسیله ارتش عراق، ابراز نمایم.

علی اکبر ولایتی - وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

سند شماره ۱۷۲

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۴۲

- ۱۵ فوریه ۱۹۸۴ (۲۶ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۳ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی عراق خطاب به دبیر کل

احتراماً به پیوست متن نامه آقای طارق عزیز معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه جمهوری عراق در پاسخ به نامه مورخ ۱۰ فوریه ۱۹۸۴ (S / ۱۶۳۳۷) جناب عالی، ارسال می گردد.

ریاض القیسی - نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل

نامه وزیر امور خارجه عراق خطاب به دبیر کل

احتراماً عطف به نامه مورخ ۱۰ فوریه ۱۹۸۴ جناب عالی، فرصت را غنیمت شمرده و مطالب ذیل را به اطلاع می رسانم.

عراق در گذشته از هر گونه ابتکار دبیر کل به منظور دست یابی به حل و فصل صلح جویانه مناقشه از طریق اجرای قطعنامه های شورای امنیت، استقبال نموده و به این روش خود ادامه داده است، همچنین نسبت به مسئولیت مهم این سازمان در حفظ صلح و امنیت بین المللی واقف بوده و به تعهدات خود نیز پایبند می باشد.

همان طور که جناب عالی به خوبی مطلعید، عراق کلیه قطعنامه های شورای امنیت را پذیرفته و خواستار پایان مناقشه و حل و فصل صلح جویانه آن می باشد. عراق همچنین موافقت کرد که سازمان ملل جهت بررسی مسئله حمله به اهداف غیرنظامی در جنگ، هیئتی را اعزام نماید. آن هیئت در گزارش (سند S/ ۱۵۸۳۴ مورخ ۲۰ ژوئن ۱۹۸۳) خود تأیید کرد که خساراتی به طرفین وارد شده است، در صورتی که حتی پس از اینکه گزارش هیئت منتشر شد طرف ایرانی بر حمله به اهداف غیرنظامی در عراق اصرار داشته است و حملات خود را به این قبیل اهداف به طور روزانه ادامه داده که مؤید آن است طرف ایرانی بر عزم راسخ خود جهت نقض اصول بشردوستانه اصرار دارد که لازم است هیئتی اعزام گردد تا شاید این کشور به تعهداتش جهت توقف حملات خود به اهداف غیرنظامی در آینده عمل نماید.

درباره موضوع به روز نمودن اطلاعات، این واقعیت وجود دارد که هیچ برتری خاصی نسبت به سایر واقعیت ها و یا اهمیت بیشتر دادن به آن، از واقعیت پافشاری طرف ایرانی جهت ادامه و تشدید جنگ، در بیش از ۴۰ ماه گذشته نخواهد داشت و مسلماً تشدید کردن جنگ موجب تراژدی ها، زیان ها و خطرات می گردد. در این باره لازم است به اطلاعیه هایی که از طرف ایران منتشر شده و برای جناب عالی طی هفته های گذشته ارسال شده است اشاره کنم. در آن اطلاعیه ها مقامات مسئول ایرانی آشکارا و صریح نیت خود را جهت آغاز حملات مهم خود اعلام داشته اند که به طور قطع علیه شهرهای ما می باشد.

همچنین مایلم متذکر شوم که اعزام هیئت مذکور در پاسخ به درخواست ایران با امیدواری های دبیر کل نیز همراه بوده که ایران با شورای امنیت جهت یافتن راه حل صلح جویانه برای مناقشه، گفت و گو نماید در حالی که طرف ایرانی با این نگرش اقدام نکرده و تلاش دارد از این موضوع کاملاً جهت اهداف تبلیغاتی واهی اش بهره برداری نماید. طرف ایرانی بر پافشاری خود جهت ادامه جنگ و نادیده انگاشتن شورای امنیت سازمان ملل ادامه داده که نشان دهنده آن است که هیچ منفعتی را جهت مورد بحث قرار دادن مناقشه به منظور دست یابی به راه حلی صلح جویانه، در نظر نمی گیرد.

اقدامات ایران به وضوح ثابت می کند که به اصطلاح همکاری این کشور با دبیر کل جهت موارد خاص بوده و به قطعنامه های شورای امنیت توجهی ندارد. این موضوع نه تنها در مورد مناقشه ایران و عراق بسیار حائز اهمیت است بلکه با توجه به اهداف و اقتدار سازمان ملل برای آینده آن نیز مهم می باشد.

فرصت را غنیمت شمرده و موضوع رفتار غیر انسانی را که با اسیران عراقی جنگ صورت می گیرد، متذکر می شوم و درخواستی را که قبلاً به جناب عالی در مورد تأثیری که هیئت اعزامی در این مهم داشته، یادآور می شوم که بسیار برای ایران و عراق حائز اهمیت خواهد بود.

همچنین به جناب عالی یادآور می‌شوم، در جلسه ۲۹ سپتامبر ۱۹۸۳ که آقای پالمره نیز حضور داشت از جناب عالی نامه‌ای مشتمل بر هفت بند در مورد مناقشه دریافت نمودم به این منظور که جناب عالی تصمیم دارید آن موارد را با طرفین به عنوان مبنای تلاش جدید خود برای یافتن راه حلی برای مناقشه، مورد بحث قرار دهید. در ۴ اکتبر با جناب عالی در مورد توافق خود جهت بحث درباره پیشنهادتان مکاتبه کردیم. در ۳۱ اکتبر، شورای امنیت قطعنامه ۵۴۰ خود را تصویب کرد که عراق آن را پذیرفت ولی ایران آن را رد کرد. ما و همه جهان انتظار داریم که دبیر کل ابتکار خود را براساس پیشنهاد مذکور و مفاد قطعنامه جدید شورا در دست گیرد. عراق هر ابتکاری را که تاکنون در چارچوب مناقشه مطرح گردیده، رد نکرده و همواره حمایت کرده و از این ابتکار هم استقبال می‌کند. همان طور که برای جناب عالی و برای آقای پالمره به دفعات ثابت شده است.

اما عراق هر گونه ابتکاری را که طرف ایرانی مثبت فرض نماید، مثبت تلقی نمی‌کند زیرا تنها بر یک جنبه از مناقشه متمرکز شده و انتظار نمی‌رود که جمیع موارد را در برگیرد و دبیر کل نیز مطالبی را منتشر نساخته که این موضوع را تصحیح کند تا چشم انداز درستی را نشان دهد. پافشاری رژیم ایران در رد حملات خود به اهداف غیرنظامی عراق، این باور را در ما تقویت می‌کند که این نگرش وجود خواهد داشت که توسط طرف دیگر جهت مورد بحث قرار دادن موضوع، تصمیمات لازم اتخاذ شده در حالی که ما قویا ابتکارات جناب عالی را تشویق کرده و هیچ ابتکاری را قبل از اینکه طرف ایرانی تضمین‌های جدی در مورد تمایلاتش برای بحث درباره طرح هفت ماده‌ای و کلیه مسائل مربوط به مناقشه به طور کامل ندهد، نمی‌توانیم مورد بحث قرار دهیم.

و تاکنون ما بیشترین توجه را به موضوع حملات علیه اهداف غیرنظامی داشته‌ایم. دولت متبوعم از ژوئن ۱۹۸۳ پیشنهاد کرد که توافق ویژه‌ای به منظور اجتناب از حمله به اهداف غیرنظامی در ایران و عراق تحت نظارت سازمان ملل صورت گیرد، همچنین قویا از قطعنامه ۵۴۰ که شامل مفادی درباره این موضوع و نیز موارد کم‌اهمیت دیگری نیز بود، استقبال نمودیم. امیدواریم که تلاش‌های بین‌المللی به ویژه اقدامات دبیر کل درباره موضوع اجرای کلیه مفاد این قطعنامه و تهدیدات مداومی که طرف ایرانی علیه اهداف غیرنظامی و تأسیسات اقتصادی ما صورت می‌دهد، متمرکز شود. لازم به ذکر است موجودیت ما به عنوان کشوری مستقل برای همگان روشن بوده و هیچ دلیلی بهتر از این حقیقت وجود ندارد که عراق به عنوان یک کشور صادرکننده نفت، از حق خود جهت صادرات نفت از بنادر جنوبی خویش به دلیل حملات ایران علیه تأسیسات نفتی اش و تهدیدات ایران علیه آن که تا امروز ادامه داشته، محروم بوده است. این اقدامات به معنای وارد ساختن خسارت به عراق با کلیه ابزارهای موجود تلقی می‌شود.

طبیعی است که عراق قربانی تجاوز بوده و می باید با استفاده از کلیه ابزارهای لازم جهت دفاع از امنیت و منابع حیاتی خود و نیز موجودیت خویش دفاع کند، ما همچنین بر نیاز فوری به ابتکار جناب عالی تأکید می نمایم که چنین ابتکاری به طور روشن و به منظور مباحثات جامع در کلیه موارد مناقشه و نیز حل و فصل صلح جویانه آن براساس قطعنامه های شورای امنیت صورت می گیرد و اجرای آن نیز به عهده جناب عالی است. از همین رو تأکید می کنیم که آماده ایم توافقی را با طرف ایرانی تحت نظارت سازمان ملل برای اجتناب از حمله به اهداف غیرنظامی، امضا نماییم.

طارق عزیز - وزیر امور خارجه جمهوری عراق

سند شماره ۱۷۳

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۴۴

- ۱۶ فوریه ۱۹۸۴ (۲۷ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۳ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی عراق خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً به پیوست متن بیانیه مورخ ۱۲ فوریه ۱۹۸۴ سخنگوی نظامی عراق درباره جنایات جدیدی که رژیم ایران در گلوله باران شهرهای عراق و شهرستان های آن مرتکب شده، ارسال می گردد.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

پیوست

اطلاعیه نظامی عراق مورخ ۱۲ فوریه ۱۹۸۴

دشمن جنایتکار، امروز صبح جنایات جدیدی را در گلوله باران شهر بصره و شهرستان های مندلی و خانقین علی رغم هشدارهای مکرر ما مرتکب شد. ما چنین اقدامی را بی پاسخ نخواهیم گذاشت و براساس سیاست اعلام شده ما، مقابله به مثل، روشی جهت بازداشتن از این قبیل تجاوزات است. ما از ابزارهای بازدارندگی موجود جهت مقابله با تجاوزات جنایتکارانه استفاده نموده و حق پاسخ متقابل را برای خود محفوظ نگه می داریم. دشمن رسوا و متحد صهیونیست باید بداند، مادامی که از سیاست تجاوزگرانه اش دست بردارد و تجاوزاتش را علیه عراق متوقف نسازد، عراق به کمک خداوند او را تعقیب خواهد کرد و در ورطه هلاکت قرار خواهد داد. همچنین از مردم ایران درخواست می شود به حکام خود فشار وارد سازند و به توافق درباره عدم تجاوز به شهرها و شهرستان ها، رضایت دهند. در غیر این صورت این سیاست دولت [...] آفت بزرگی را برایتان به همراه خواهد آورد.

ص: ۴۱

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۷ / ۷۸۷

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۴۵

- ۱۶ فوریه ۱۹۸۴ (۲۷ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۴ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً به پیوست متن اطلاعیه نظامی رسمی عراق مورخ ۱۳ فوریه ۱۹۸۴ ارسال می گردد.

ریاض. م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق

پیوست

امروز صبح، دشمن[...][ایرانی شهر بصره و شهرستان های مندلی، خانقین و خرمال را گلوله باران کرد که به خسارات جانی و مالی منجر گردید و تعدادی از مردم مجروح شدند و به اموال آنها خسارت وارد گشت. پافشاری رژیم[...][ایران در گلوله باران شهرها و شهرستان های غیر نظامی ما، مؤید میزان[...][گروه حاکم[...][تهران می باشد. جهت بازداشتن رژیم[...][ایران و در پاسخ به اعمال ددمنشانه آن، به اهداف تعیین شده در عمق خاک ایران به شدت حمله خواهیم کرد.

۱۳ فوریه ۱۹۸۴

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۴۶

- ۱۷ فوریه ۱۹۸۴ (۲۸ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۶ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم به اطلاع می رسانم که در تاریخ ۱۱ فوریه ۱۹۸۴ یک بار دیگر رژیم عراق با دو حمله ی موشکی شهر دزفول را هدف قرار داد که نخستین حمله در ساعت ۴:۳۲ به وقت محلی، وقتی که مردم در حال استراحت بودند اتفاق افتاد که در نتیجه این حمله تعدادی از غیرنظامیان شهید و ۷۰ نفر مجروح شدند. دومین حمله موشکی در ساعت ۱۱:۰۵ به وقت محلی صورت گرفت که بر اثر آن تعدادی از غیرنظامیان شهید و حدود ۲۰ نفر مجروح شدند. در این دو حمله از ۵ موشک دوربرد استفاده شد که متأسفانه بیمارستان افشار دزفول - که در آن

تعدادی از مجروحان غیرنظامی حملات قبلی بستری بودند - نیز مورد اصابت قرار گرفت و ۱۸۰ خانه، ۵۰ مغازه و یک بانک تخریب شد و تعدادی اتومبیل نیز از بین رفت.

در تاریخ دوشنبه ۱۳ فوریه ۱۹۸۴، نیروهای ددمنش صدام، پیرانشهر را با استفاده از بمب های شیمیایی گلوله باران کردند که باعث ناراحتی های چشمی شدید و تهوع تعدادی از مردم گردید.

در اوایل صبح سه شنبه ۱۴ فوریه ۱۹۸۴، رژیم وحشی عراق با دو موشک شهر اندیمشک و نیز با دو موشک شهر مسجد سلیمان و با یک موشک شهر بهبهان را هدف قرار داد که اغلب تلفات آن زنان و کودکان بی گناه بوده که بر اثر این حملات در حدود ۳۰ نفر شهید و ۷۰ نفر مجروح شدند.

همچنین در تاریخ ۱۴ فوریه ۱۹۸۴ در فواصل ساعت ۱۰:۳۰ تا ۱۲:۰۰ به وقت محلی تعدادی از هواپیماهای عراق، بی رحمانه ۸۰ نقطه مسکونی در سه شهر مختلف را بمباران کردند:

شهر ایلام که مورد حمله قرار گرفت، ۳۵ شهید و ۳۰۰ مجروح بر جای گذاشت.

شهر گیلان غرب نیز مورد حمله هوایی قرار گرفت و تعدادی شهید و ۲۵۰ نفر مجروح شدند.

سومین حمله موشکی و هوایی به شهر اسلام آباد غرب بود که ۳۰ شهید و ۱۰۰ تن مجروح شدند. هنوز تجسس در مناطق بمباران شده ادامه داشته و احتمالاً تلفات بیشتر خواهد بود.

دولت و مردم جمهوری اسلامی ایران پس از ۴۰ ماه جنگ تحمیلی و ارسال گزارش موارد مهم نقض حقوق بین المللی بشردوستانه به دست حکام بغداد، به جامعه بین المللی، انتظار دارد که جامعه بین المللی به این جنایات واکنش نشان دهد. ما عمیقاً متأسفیم که بی تفاوتی شورای امنیت سازمان ملل ما را وادار می کند برای نجات مردم بی گناه خود به اقدامات تلافی جویانه متوسل شویم.

اگرچه این اقدامات در چارچوب مقررات اسلامی و با کلیه احتیاطات صورت می گیرد، اما هنوز ترجیح می دهیم وادار نشویم به سوی برادرانمان که صدام حسین از آنها به عنوان سپر استفاده می کند، آتش بگشاییم.

بنابراین مسئولیت جامعه بین المللی را یادآور می شویم که نسبت به خسارات جانی و مالی دو ملت مسلمان ایران و عراق بی تفاوت نباشد.

سند شماره ۱۷۶

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۸ / ۷۸۸

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۴۸

۱۷- فوریه ۱۹۸۴ (۲۸ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۶ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

ص: ۴۳

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً به پیوست متن اطلاعیه رسمی نظامی عراق طی ۷ و ۱۱ فوریه ۱۹۸۴ درباره اصرار رژیم ایران در گلوله باران مناطق مسکونی در خاک عراق با توپخانه سنگین، ارسال می گردد.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق

پیوست

اطلاعیه رسمی نظامی عراق در فواصل ۷ تا ۱۱ فوریه ۱۹۸۴

در ۷ فوریه ۱۹۸۴، رژیم ایران شهرستان های مندلی، زرباطیه، سید صادق و شانه دری را گلوله باران کرد. گلوله باران دشمن به مرگ یک غیرنظامی منجر شد و یک زن و یک کودک مجروح گردیده و به تعدادی از خانه های مسکونی خسارت وارد گشت.

در صبح ۸ فوریه ۱۹۸۴، رژیم ایران شهر زرباطیه و اطراف آن را با توپخانه سنگین گلوله باران کرد. این گلوله باران دشمن به تعدادی از باغ های میوه و تأسیسات غیرنظامی شهر خسارت وارد ساخت و دو خانه مسکونی را در مندلی تخریب کرد.

در ۱۰ فوریه ۱۹۸۴، رژیم ایران شهرهای مندلی و زرباطیه و اطراف آن را گلوله باران کرد. گلوله باران دشمن خساراتی به تعدادی از خانه های مسکونی در زرباطیه وارد ساخت.

در ۱۱ فوریه ۱۹۸۴، رژیم ایران شهر بصره و شهرستان مندلی و نواحی آن و شهرستان های زرباطیه، خرما و شعیبیه را گلوله باران کرد. گلوله باران دشمن به انهدام دو خانه مسکونی منجر شد و به دو خودروی غیرنظامی و تعدادی از تأسیسات غیرنظامی شعیبیه خسارت وارد ساخت.

سند شماره ۱۷۷

- شماره سند مجمع عمومی: ۷۸۹ / ۳۸ / A

- شماره سند شورای امنیت: ۱۶۳۴۹ / S

- ۱۷ فوریه ۱۹۸۴ (۲۸ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۶ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی عراق خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً به پیوست اطلاعیه نظامی رسمی عراق درباره عبور هواپیماهای نظامی رژیم ایران از مرزهای بین المللی عراق و حملاتشان به مناطق مسکونی استان های دیاله، میسان و واسط که باعث کشته شدن و مجروح شدن بسیاری از مردم شده، ارسال می دارم.

ریاض م. س. القیسی - نماینده دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

ص: ۴۴

اطلاعیه نظامی رسمی عراق مورخ ۱۵ فوریه ۱۹۸۴

بنام خداوند بخشنده مهربان

در ساعت ۱۴:۷ قبل از ظهر امروز، دو هواپیمای جنگنده دشمن ایرانی با عبور از مرزهای بین المللی ما به استان دیاله و نواحی مسکونی شهرستان بعقوبه حمله نمودند، اما نیروهای پدافند قدرتمند ما آنها را وادار به فرار ساختند. این تهاجم دشمن باعث مرگ ۳ شهروند غیرنظامی گردید و ۱۸ نفر مجروح شدند.

بنا به اطلاعیه شماره ۱۳۷۳ فرماندهی کل نیروهای مسلح مورخ ۱۵ فوریه در ساعت ۱۶:۲ بعدازظهر دو هواپیمای جنگنده دشمن ایرانی نواحی مسکونی استان میسان و دو هواپیما نیز استان واسط را مورد حمله قرار دادند.

نیروهای پدافند قدرتمند ما با مقاومت خود آنها را وادار به فرار ساختند. این حملات دشمن به مرگ ۱۴ شهروند غیرنظامی و مجروح شدن ۳۱ نفر از جمله تعدادی زن و کودک منجر گردید.

سند شماره ۱۷۸

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۸ / ۷۹۰

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۵۰

- ۱۷ فوریه ۱۹۸۴ (۲۸ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۶ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً به پیوست متن اطلاعیه نظامی رسمی مورخ ۱۴ فوریه ۱۹۸۴ عراق، ارسال می گردد.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق

پیوست

اطلاعیه نظامی عراق مورخ ۱۴ فوریه ۱۹۸۴

دیروز و امروز صبح، دشمن جنایتکار ایرانی به گلوله باران شهر بصره و شهرستان های خانقین، مندلی، خرما، زرباطیه و طویله علی رغم هشدارهای مکرر ما ادامه داد و خسارات مالی و جانی به شرح ذیل بر جای گذاشت:

الف) بصره: ۱۴ کشته، ۵۲ مجروح، تخریب ۱۰ خانه مسکونی، خسارت ۱۴ خودروی نظامی و نیز به تعدادی از تأسیسات

غیرنظامی خسارت وارد گشت.

ص: ۴۵

ب) خانقین: ۶ کشته، ۱۴ مجروح، تخریب ۶ خانه مسکونی و به تعدادی باغ میوه و تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد گشت.

ج) مندلی: یک کشته، یک مجروح، تخریب سه خانه مسکونی و یک کودکستان و به دو خودروی غیرنظامی آسیب وارد گشت و خسارات مالی بر جای گذاشت.

د) طویله: به ۱۵ خانه مسکونی و یک مدرسه خسارت وارد گشت.

ه) خرما: انهدام سه خانه مسکونی و خسارت به مسجد شهر.

و) زرباطیه: خسارت به اموال و تأسیسات غیرنظامی.

در پاسخ به اقدامات جنایتکارانه [...] رژیم ایران در ادامه حملات به شهرهای غیرنظامی ما و ساکنین غیرنظامی، در نتیجه، شب گذشته و اوایل صبح با کمک خداوند متعال و با استفاده از راکت و نیروی هوایی قدرتمند خود حملاتی علیه اهداف مشخص در شهرهای اندیمشک، گیلان غرب، سرپل ذهاب و ایلام ایران صورت گرفت.

سند شماره ۱۷۹

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۵۲

- ۱۷ فوریه ۱۹۸۴ (۲۸ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۷ فوریه ۱۹۸۴ سفیر نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

احتراما پیام آقای دکتر علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران مورخ ۱۶ فوریه ۱۹۸۴ خطاب به جناب عالی را به پیوست ارسال می دارم.

سعید رجائی خراسانی - سفیر نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی در سازمان ملل

پیوست

نامه مورخ ۱۶ فوریه ۱۹۸۴ وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

عطف به نامه مورخ ۱۴ فوریه ۱۹۸۴ (سند S / ۱۶۳۴۰) خود، احتراماً به اطلاع جناب عالی می رسانم که حملات وحشیانه اخیر متجاوزان عراقی علیه غیرنظامیان بی گناه با بی تفاوتی و سنگدلی مجامع بین المللی نسبت به ادامه نقض حقوق بشردوستانه بین المللی توسط حکام بغداد که بسیاری از موارد آن به این سازمان بین المللی گزارش شده، ادامه داشته، لذا برای جمهوری اسلامی ایران هیچ انتخابی جز تکیه بر توانایی های خویش باقی نمی گذارد.

نیروهای ما تصمیم گرفته اند در برابر ماجراجویی های دیوانه وار صدام حسین، طبق تعالیم خداوند متعال جهت نجات مردم خویش از حملات موشکی و بمباران های هوایی گستاخانه و لجام گسیخته صدام، مقابله به مثل نمایند.

از همین رو براساس موضوعات جدید فوق، متأسفانه قادر نخواهیم بود هیچ گونه مذاکرات سیاسی با اعضای هیئت حقیقت یاب جناب عالی انجام دهیم، بنابراین از شما درخواست می نمایم موضوع سیاسی دستور خود را مستثنی سازید. در هر حال ما از هیئت حقیقت یاب جناب عالی که طی شش ماهه گذشته جهت تهیه گزارش و بررسی مدارک استفاده از ارتش عراق از سلاح های شیمیایی درخواست نموده ایم و نیز از دستور ویژه شما در این باره تشکر می نمایم.

دکتر علی اکبر ولایتی - وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

سند شماره ۱۸۰

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۵۴

- ۱۹ فوریه ۱۹۸۴ (۳۰ بهمن ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۸ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بازگشت به نامه مورخ ۱۳ فوریه ۱۹۸۴ خود، احتراماً متن نامه آقای طارق عزیز معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه جمهوری عراق را در پاسخ به نامه جناب عالی به تاریخ ۱۷ فوریه ۱۹۸۴ ارسال می دارم.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل

پیوست

نامه مورخ ۱۸ فوریه ۱۹۸۴ وزیر امور خارجه عراق خطاب به دبیر کل

احتراماً از نامه مورخ ۱۷ فوریه ۱۹۸۴ جناب عالی تشکر می نمایم. در این نامه هیئتی را پیشنهاد نمودید که به دو کشور ایران و عراق اعزام شود تا مذاکراتی را در دو کشور انجام داده و مواضع دو دولت را در مورد موضوع مناقشه ایران و عراق مشخص سازند، همچنین از مناطقی که در دو کشور مورد حمله نظامی واقع شده بازدید نموده و گزارش جدیدی را از منطقه ای که هیئت در می و ژوئن ۱۹۸۳ بازدید داشته، تهیه نماید.

مایلم به طور رسمی به اطلاع شما برسانم که دولت عراق پس از ملاحظه شرح مفاد نامه شما از اعزام هیئت به منظور دو هدف ذکر شده در نامه مذکور، استقبال نموده و موافقت خود را با پیشنهادهای مندرج در نامه درباره ترکیب هیئت و دوره بازدیدش از عراق اعلام می دارد.

همچنین فرصت را غنیمت شمرده و پیشنهاد خود را مجدداً مطرح می‌سازم که هیئتی نیز جهت تحقیق در مورد موضوع رفتار با اسیران جنگی در دو کشور ایران و عراق، اعزام شود.

این مسئله بسیار حائز اهمیت است که وظیفه جدی تری به دنبال انتشار گزارش کمیته صلیب سرخ بین‌المللی در مورخ ۱۰ فوریه ۱۹۸۴ که بدون تردید نسخه‌ای از آن به دست شما رسیده است، به وجود آمده است.

بنابراین درخواست می‌کنم پیشنهاد ما را در این مسئله مهم مجدداً مورد توجه قرار دهید.

طارق عزیز - وزیر امور خارجه جمهوری عراق

سند شماره ۱۸۱

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۵۶

- ۲۱ فوریه ۱۹۸۴ (۲ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۷ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم احتراماً به پیوست متن اطلاعیه نظامی ۱۷ فوریه ۱۹۸۴ عراق را ارسال می‌نمایم.

ریاض القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق

پیوست

متن اطلاعیه نظامی مورخ ۱۷ فوریه ۱۹۸۴ عراق خطاب به دبیر کل

امروز در ساعت ۱۸:۱۰ قبل از ظهر دو جنگنده نیروهای متجاوز ایران با عبور از مرز بین‌المللی، به بخش‌های مسکونی شهر علی‌غربی حمله نمودند. این دو جنگنده بر اثر آتش پدافند هوایی نیروهای ما ناگزیر به فرار شده و خساراتی را نیز وارد ساختند که آمار این اقدام خائنانه ۱۴ کشته و ۱۲ مجروح بوده که تمامی آنها غیرنظامی می‌باشند. همچنین ۱۱ واحد تجاری تخریب و ۴ خودروی غیرنظامی نیز خسارت دید.

سند شماره ۱۸۲

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۸ / ۷۹۴

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۵۸

- ۲۳ فوریه ۱۹۸۴ (۴ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲۲ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

ص: ۴۸

بنا به اطلاع دولت متبوعم و بازگشت به نامه مورخ ۲۰ اکتبر ۱۹۸۳ (S / ۱۶۰۶۱ - A / ۳۸ / ۵۲۳)، احتراماً توجه جناب عالی را به اطلاعات ذیل درباره تجاوزات ایران در اکتبر ۱۹۸۳ علیه بخش پنجوین جلب می نمایم.

دو ماه قبل از حمله واحدهای نیروهای مسلح ایران، ۶۴۱۰۰ نفر نیروی مسلح در مناطق بانه و مریوان تجمع کردند. این نیروها تهاجمات خود را در ساعات ۲۳:۰۰ به وقت محلی در شب ۱۹ و ۲۰ اکتبر ۱۹۸۳ آغاز کردند. آنها از مرزهای عراق در منطقه پنجوین عبور کرده و طبق معمول در این تجاوز به حملاتشان با توپخانه به شهرها و روستاهای مرزی ادامه دادند.

در پایان نبرد خساراتی به متجاوزین ایرانی به شرح ذیل وارد گردید:

خسارات جانی: ۲۶۰۱۴ کشته

خسارات مادی: انهدام ۳۲ تانک، ۱۵ نفربر زرهی، ۸۳ خودروی مختلف، ۸ بلدوزر و ۱۷ توپ با کالیبرهای مختلف.

این تجاوزات مؤید نیات و طرح های توسعه طلبانه علیه عراق و تصمیم این کشور جهت ادامه جنگ بوده و بنابراین ایران مسئول پیامدهای آن می باشد.

ریاض القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

سند شماره ۱۸۳

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۶۱

- ۲۳ فوریه ۱۹۸۴ (۴ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲۱ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی عراق خطاب به دبیر کل

پیرو نامه خود مورخ ۱۸ فوریه ۱۹۸۴ (S / ۱۶۳۵۴)، احتراماً به پیوست نامه آقای طارق عزیز معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه جمهوری عراق را به پیوست ارسال می نمایم.

ریاض م. س القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

نامه وزیر امور خارجه عراق خطاب به دبیر کل

احتراماً درباره نگرانی عمیقی که اخیراً جناب عالی نسبت به این حقیقت ابراز داشته اید که غیرنظامیان در شهرها و روستاها به دلیل ادامه جنگ که از سوی ایران و علیه عراق آغاز شده، در معرض گلوله باران قرار دارند، لازم است به اطلاع جناب عالی برسانم که در ۱۸ فوریه ۱۹۸۴، جمهوری عراق از طریق اطلاعیه نظامی خود اعلام کرد که اراده کامل این کشور خودداری از هر گونه گلوله باران شهرستان ها، روستاها یا شهرها می باشد و چنین تعهدی را تحت نظارت بین المللی، به طور مؤثر فراهم

ساخته است.

ص: ۴۹

این بیانیه رسمی دولت متبوعم در پاسخ به بیانیه ریاست ستاد ارتش ایران که پنج روز پس از صدور اعلامیه عراق، مبنی بر این که از گلوله باران اهداف در شهرهای مشخصی در ایران دست برداشته و به دنبال آن ایران نیز از گلوله باران شهرها و روستاهای عراق خودداری خواهد کرد، صادر گردید.

فرصت را غنیمت شمرده، این نکته را خاطر نشان می سازم که تجربه نشان داده نمی توان به بیانیه های ایران مبنی بر اجتناب از گلوله باران شهرها، روستاها و غیرنظامیان اطمینان داشت. مقامات ایران که منکر گلوله باران شهرها و روستاهای مرزی به وسیله نیروهایشان می باشد واقعیت ها را منکر می شوند در حالی که گلوله باران از سوی نیروهای این کشور تقریباً به طور روزانه از زمان آغاز نبرد ادامه داشته است.

رهبران ایران این حقایق را حتی پس از اینکه گزارش هیئت حقیقت یاب سازمان ملل پس از بازدید از دو کشور در ژوئن ۱۹۸۳ (سند S/۱۵۸۳۴) منتشر شد نیز انکار کردند.

همچنین مایلم اعلام نمایم که رژیم ایران به دنبال اعلامیه مورخ ۱۴ فوریه، مبنی بر عدم گلوله باران اهداف برگزیده مشخص در ایران طی یک هفته که آن را به طور دقیق نیز رعایت کردیم، از فرصت استفاده کرد و به اهداف غیرنظامی در بصره، مندلی، خانقین، علی غربی، سید صادق، بعقوبه و سایر مکان ها طی این پنج روز حمله کرد. رژیم ایران غیرصادقانه ادعا کرد که نیروهای ما به اهداف غیرنظامی داخل ایران در طی آن دوره حمله کرده اند و این ثابت می کند که به بیانیه ها و ادعاهای ایران نیز نمی توان اعتماد داشت که شهرها، روستاها و غیرنظامیان در عراق هدف گلوله باران واقع نشوند.

تعیین اهداف غیرنظامی می تواند در چارچوب مناقشه ای باشد که با اصرار این کشور جهت ادامه جنگ صورت می گیرد که آن را ایران علیه کشور ما آغاز کرده و به نقض قطعنامه های شورای امنیت جهت خاتمه دادن به جنگ و حل و فصل آن ادامه می دهد.

برای جلوگیری در از سرگیری گلوله باران شهرها، روستاها و غیرنظامیان و پرهیز از سوء تفاهات درباره این قبیل موضوعات حساس و نظارت بر هر گونه تخلفی که در آینده ممکن است صورت گیرد، لازم است مکانیسم های مؤثر جهت تأمین نظارت بین المللی گسترش یابد تا جامعه بین المللی را قادر سازد که بیانیه های متناقض را مشخص سازد و ضمانت می دهد که شهرها، روستاها و غیرنظامیان دو کشور مورد حمله واقع نشوند.

ما اعتقاد داریم که سازمان ملل می تواند چنین مکانیسم هایی را گسترش دهد، از طرف دیگر ایران قادر نخواهد بود که سیاست هایش را جهت گلوله باران شهرها، روستاها و غیرنظامیان داخل عراق ادامه دهد و یا به دروغ ادعا کند که این عراق است که چنین سیاستی را ادامه می دهد.

اگر ایران واقعا جهت احترام به تعهداتش در عدم گلوله باران شهرها و روستاهای عراق

جدی است چرا موافقت خود را نسبت به مکانیسم های تحت نظارت بین المللی اعلام نمی کند، آیا مؤید این نیست که به تعهدات خود در این زمینه پایبند نیست؟

بنابراین، صمیمانه از جناب عالی درخواست می نمایم که اقدام فوری جهت گسترش چنین مکانیسم هایی در اسرع وقت ممکن تحت نظارت سازمان ملل که ما آن را ترجیح می دهیم و یا هر سازمانی که مورد قبول طرفین باشد، صورت دهید.

طارق عزیز - وزیر امور خارجه جمهوری عراق

سند شماره ۱۸۴

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۶۲

- ۲۴ فوریه ۱۹۸۴ (۵ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲۳ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی عراق خطاب به دبیر کل

بازگشت به نامه خود مورخ ۲۱ فوریه ۱۹۸۴ (سند S / ۱۶۳۶۱)، احتراماً به پیوست نامه آقای طارق عزیز معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه جمهوری عراق را ارسال می نمایم.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق

نامه وزیر امور خارجه عراق خطاب به دبیر کل

مایلم به اطلاع جناب عالی برسانم که رژیم ایران طی چند هفته گذشته صریحاً اعلام کرده بود که قصد دارد تهاجم جدید و گسترده نظامی خود را علیه عراق به منظور نفوذ به مرزهای بین المللی عراق و اشغال شهرها و روستاهای آن آغاز کند. موضوع از آن جهت حائز اهمیت است که کسانی که بارها در اظهاراتشان بلوف زده اند، مسئول این اقدامات هستند.

همچنین مایلم به اطلاع جناب عالی برسانم که نیروهای رژیم ایران تهاجمی را در شب ۲۲ و ۲۳ فوریه ۱۹۸۴ آغاز کردند. نیروهای مسلح ما آنچه وظیفه شان جهت دفاع از سرزمین شان بود انجام داده و متجاوزان را به عقب راندند و حملاتشان با شکست مواجه شد. نبردها به مقیاس وسیع در مرزهای شرقی ما در جریان است.

همچنین مایلم توجه جناب عالی و شورای امنیت را نیز به این حقیقت جلب نمایم که چنین تجاوزاتی علیه حاکمیت یک کشور و حیات شهروندانش باعث وخامت بیشتر این وضعیت می گردد. با این تجاوز، رژیم ایران یک بار دیگر تصمیم خود را جهت تهدید گسترده تر امنیت و ثبات منطقه بیش از سال های گذشته، نشان داد.

در این فرصت مایلم برای جناب عالی و جامعه بین المللی روشن سازم که عراق به دلیل حق قانونی دفاع از خویش، به تقویت نیروهای خود اقدام نموده و از کلیه امکانات جهت

حفظ حاکمیت، امنیت و حیات غیرنظامیانش استفاده می کند و به این سیاست ادامه خواهد داد. به طور حتم تا پایان مناقشه از هر نوع ابزار بازدارنده مؤثر و در دسترس خود بهره خواهیم گرفت تا تجاوزات را با شکست مواجه سازیم و به متجاوز نشان خواهیم داد که اقداماتش بی پاسخ نمی ماند. رژیم ایران به تنهایی مسئول کامل کلیه پیامدهای این تجاوزات بوده که ناشی از اقدامات تجاوزگرانه این رژیم می باشد.

عراق جهت حل و فصل مناقشه به روش صلح جویانه تأکید دارد و این موضعی است که ما در همکاری با جناب عالی و نیز آمادگی خویش جهت اجرای قطعنامه های شورای امنیت نشان داده ایم و امیدواریم که از سوی جناب عالی گام های عملی لازم جهت خاتمه بخشیدن به مناقشه و سیاست گستاخانه ای که توسط حکام تهران دنبال می شود، پایان داده شود. همچنین خواستار اجرای کامل قطعنامه های شورای امنیت که در گذشته تصویب شده، می باشیم و از شورا درخواست می نمایم که دبیر کل اقدامات خود را پیگیری نماید.

طارق عزیز - وزیر امور خارجه جمهوری عراق

سند شماره ۱۸۵

- شماره سند شورای امنیت: S/۱۶۳۶۳

- ۲۴ فوریه ۱۹۸۴ (۵ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲۱ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی عراق خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً متن اطلاعیه رسمی عراق را که در ۱۸ فوریه ۱۹۸۴ رئیس ارتش عراق در پاسخ به بیانیه رئیس ستاد ارتش ایران صادر کرد، ارسال می نمایم. ایران در اطلاعیه خود بالاخره پس از پنج روز که عراق اعلام کرده بود حمله به شهرهای مشخص در ایران را متوقف ساخته، تصمیم گرفت که حمله به اهداف غیرنظامی را متوقف سازد.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

پیوست

اطلاعیه رسمی مورخ ۱۸ فوریه ۱۹۸۴ ارتش عراق

به نام خداوند بخشنده مهربان

بدیهی است که از ابتدا که رژیم جنگجو و [...] ایران شروع به گلوله باران شهرها و روستاهای عراق از اوائل ۴ سپتامبر ۱۹۸۰ نمود، از آن زمان به طور مداوم و مکرر نسبت به این اقدامات خطرناک هشدار داده ایم، با وجود این، رهبری تهران طی این دوره اصرار داشتند که به گلوله باران شهرها و روستاهای عراق ادامه دهند.

ما همیشه اظهار کرده ایم که ابزار و تسلیحاتی داریم که ما را قادر می سازد خسارات سنگینی به ایرانیان وارد سازیم. اگر ما احساس کنیم که وادار شده ایم به اهداف واقع در شهرهای ایران حمله نماییم و آنها بر سیاست [...] خود اصرار می ورزند، تصمیم خود را اعلام می نماییم.

بنابراین ما در آغاز این ماه ملزم به هشدار هستیم، تا برای همگان روشن شود که جهت رعایت اصول بشردوستانه و در پاسخ به درخواست آقای مسعود رجوی و درخواست های مردم ایران، عراق اعلام کرد که حملاتش را به اهداف واقع در شهرهای ایران از ساعت ۳ بعدازظهر ۱۴ فوریه ۱۹۸۴ متوقف خواهد ساخت.

عراق با حسن نیت این تعهدات را رعایت کرده، در حالی که رژیم [...] تهران به گلوله باران [...] شهرها و روستاهای عراق طی پنج روز گذشته ادامه داده و زنان و کودکان را به قتل رسانیده و تأسیسات غیرنظامی را تخریب کرده است. رژیم ایران حملات [...] طی پنج روز گذشته مرتکب شد که براساس اطلاعیه ستاد نیروهای مسلح، به شرح زیر است:

۱- در سه شنبه ۱۴ فوریه ۱۹۸۴، توپخانه دشمن ۲۹ نفر را کشته و ۱۲۶ نفر را مجروح ساخت و به ۶۰ خانه مسکونی، ۱ مدرسه، ۱ مسجد، ۲ هتل، ۱ گاراژ و ۲۸ خودروی غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

۲- در ۱۵ فوریه، توپخانه دشمن ۸ نفر را کشته، ۱۶ نفر را مجروح و به ۸ خانه مسکونی، ۲ مدرسه و ۱۹ خودروی غیرنظامی خسارت وارد کرد. همچنین در آن روز بر اثر بمباران هوایی، ۱۷ نفر کشته، ۵۳ نفر مجروح و ۱۳ خانه مسکونی، ۱ مدرسه، ۲ خودروی غیر نظامی و ۱ مکان تجاری تخریب شد.

۳- در ۱۶ فوریه بر اثر توپخانه دشمن ۵ غیرنظامی کشته، ۱۳ نفر مجروح و ۱۷ خانه مسکونی، ۱ مدرسه، ۱ مسجد، تخریب شد و ۷ خودروی غیرنظامی از بین رفت.

۴- در ۱۷ فوریه بر اثر گلوله باران توپخانه دشمن ۲ غیرنظامی کشته و ۱۵ نفر مجروح و ۶ خانه مسکونی، ۱ مدرسه و ۵ خودروی غیرنظامی از بین رفت. همچنین در آن روز بر اثر بمباران هوایی ۱۶ غیرنظامی کشته، ۱۳ نفر مجروح، ۲ خانه مسکونی، ۴ خودروی غیرنظامی و ۱۳ مکان تجاری از بین رفت.

۵- در ۱۸ فوریه، توپخانه دشمن ۱۶ غیرنظامی را کشته، ۲۴ نفر را مجروح و ۹ خانه مسکونی را از بین برد، ۱ خودروی غیرنظامی و ۵ مکان تجاری آسیب دید.

همچنین شهرهای عراقی ذیل از زمین یا هوا هدف گلوله باران دشمن قرار گرفت: بصره، خانقین، مندلی، شعیبیه، سید صادق، طویله، خرمال، غزانیه، دربندیخان، شاندری، بعقوبه، واسط، زرباطیه، میسان و علی غربی که این اقدامات [...] تهران می باشد و اگر آنها واقعا

خواستار توقف حمله به اهداف غیرنظامی هستند چرا بلافاصله پس از اینکه ما در ۱۴ فوریه توقف آن را اعلام کردیم، چنین کاری را نکردند؟

آنها به گلوله باران و تخریب ادامه داده اند در حالی که ما دقیقاً تعهدمان را رعایت کرده ایم. این بیانیه رسمی عراق می تواند به عنوان موضع سیاسی و نظامی ما مورد توجه باشد و مؤید نگرش و ماهیت انسان دوستانه عراق می باشد. در حالی که رفتار رهبران تهران منعکس کننده ماهیت جنایتکارانه و ناتوانی سیاسی و نظامی آنها می باشد.

از طرفی ما خواهان توقف گلوله باران تنها وقتی که تعدادی از مردم در ایران کشته شده اند، نمی باشیم و این در حالی است که در عراق نیز طی پنج روز گذشته به دستور رهبران [...] تهران تعداد زیادی کشته شده اند. ما هیچ سوء قصدی نسبت به مردم ایران نداریم در حالی که رهبران این کشور آتش دوزخ در جنگ را برافروخته اند و باعث قتل عام و تخریب گردیده و مورد نفرین واقع شده اند. ما طرفدار اصول بشردوستانه و صلح می باشیم و تعهداتی را که در ۱۴ فوریه اعلام کردیم، تکرار نموده و اصول اعتقادی و اخلاقی، خود حکم می کند که اصل خودداری از حمله به اهداف غیرنظامی تحت نظارت بین المللی عملی شود و از نقض آن از سوی ایران جلوگیری گردد.

در این باره مایلیم این نکته را متذکر شوم که اگر رهبران تهران صداقت دارند به سهولت موضوع نظارتی را بپذیرند و در صورت رد آن ثابت می شود که آنها قصد دارند رفتار تجاوزگرانه شان را تحت تبلیغات فریبنده قرار داده و بر آن اصرار ورزند. در اینجا تصریح می کنیم که ملزم هستیم از امنیت و منافع مردم خود دفاع کنیم. اگر دشمن در ادامه حملاتش به شهرها و روستاهای ما اصرار ورزد ما از مردم ایران درخواست می کنیم که به رهبرانشان جهت پذیرش نظارت بین المللی فشار وارد سازند که نظارت بین المللی را بپذیرد و ما از مجامع و سازمان های بین المللی درخواست می کنیم که از نزدیک تا آنجایی که لازم است بر این وضعیت نظارت کنند تا نظارت بین المللی همه جانبه و مؤثری صورت گیرد.

در پاسخ به اظهارات یکی از مقامات رژیم [...] تهران که خواهان ادامه جنگ علیه عراق می باشد می گوئیم که اگر [...] حاکم در تهران احساس نیاز کنند که خون مردم شان در منطقه نبرد بیشتر بریزد به آنها خواهیم آموخت که ما رزمنده هستیم و اگر آنها دوباره تلاش نمایند که به سرزمین و حاکمیت ما تجاوز کنند، آنها خواهند دید که آماده پاسخ گویی به حملاتشان می باشیم و به آنها مزه تلخ دفاع را خواهیم چشاند همان طور که قبلاً نیز در کلیه نبردهای پیشین اثبات شده و تنها باعث تحقیر و تخریب آنان گردیده است. خدا بزرگ است و پیروزی از آن اوست.

سند شماره ۱۸۶

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۶۴

۲۴ فوریه ۱۹۸۴ (۵ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲۱ فوریه نمایندگی عراق خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم و پیرو نامه خود مورخ ۲۱ فوریه ۱۹۸۴ (S / ۱۶۳۶۳)، احتراماً عطف به اطلاعیه صادره مورخ ۲۰ فوریه ستاد نیروهای مسلح عراقی مبنی بر گلوله باران مناطق مسکونی در حومه ناحیه کانارو (بخش چوارته) با استفاده از توپخانه سنگین رژیم ایران، به اطلاع می‌رساند که در نتیجه این گلوله باران ددمنشانه یک نفر مجروح شده و بخشی از یک مدرسه ابتدایی تخریب شد.

این اقدام مؤید آن است که طرف ایرانی به تعهدات خود در خودداری از گلوله باران اهداف غیرنظامی پایبند نیست در حالی که در موارد بی شماری از ابتدای جنگ تحمیلی تجاوزگرانه نظامی خود علیه عراق به اقدامات فریب آمیز دست زده است.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل

سند شماره ۱۸۷

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۶۹

- ۲۴ فوریه ۱۹۸۴ (۵ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲۲ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی عراق خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً به پیوست متن اطلاعیه ستاد ارتش عراق مورخ ۲۱ فوریه ۱۹۸۴ درباره گلوله باران شهر شعبیه، ارسال می‌گردد.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

پیوست

اطلاعیه نظامی رسمی مورخ ۲۱ فوریه ۱۹۸۴ ستاد ارتش عراق

امروز صبح در ساعت ۷:۰۵:۴۰ رژیم ایران شهر شعبیه را با توپخانه سنگین هدف قرار داد که بر اثر این گلوله باران دشمن دو خانه مسکونی تخریب و به مسجد شهر، مدرسه و تعدادی از تأسیسات و اموال غیرنظامیان خسارت وارد شد. بنابراین متجاوزان ایرانی همان طور که انتظار می‌رفت تعهدات خود را نقض کردند و وقتی که رژیم ایران اعلام کرد که شهرهای

عراق را گلوله باران نخواهد کرد، تنها در جست و جوی راهی جهت خروج از این وضعیت پیچیده خود بود که با توجه به افکار عمومی مردم ایران و جهان راهی برای رهایی خود بیابد. ما در قضاوت خود نسبت به آن رژیم و اقدامات جنایتکارانه اش اشتباه نخواهیم کرد.

سند شماره ۱۸۸

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۷۰

- ۲۴ فوریه ۱۹۸۴ (۵ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲۳ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی عراق خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم و نیز پیرو نامه مورخ ۲۳ فوریه ۱۹۸۴ خود (S / ۱۶۳۶۲)، احتراماً گزارش ذیل را ارسال می نمایم.

در ۱۴ فوریه ۱۹۸۴، عراق اعلام کرد که حمله به اهداف مشخص در شهرهای برگزیده ای در ایران را برای یک هفته متوقف خواهد کرد. اما با وجود این ضمن رعایت دقیق این تعهدات طی نامه خود مورخ ۲۱ فوریه (سند S / ۱۶۳۶۱) به اطلاع رساندم که نیروهای مسلح متجاوز ایران به گلوله باران شهرهای عراق برای ۵ روز کامل (۱۴ تا ۱۸ فوریه) ادامه دادند و رژیم ایران به دروغ ادعا کرد که سربازان عراقی به اهداف غیرنظامی در داخل ایران حمله کرده اند.

در ۱۸ فوریه، رئیس ستاد ارتش ایران طی صدور بیانیه ای اعلام کرد که ایران به شهرها و روستاهای عراقی حمله نخواهد کرد و در همان روز نیز ستاد ارتش عراق اطلاعیه رسمی در این باره صادر کرد. این اطلاعیه که برای جناب عالی طی نامه مذکور خود مورخ ۲۱ فوریه ارسال شد، حاکی از آن بود که اراده عراق خودداری از هر گونه گلوله باران شهرها، روستاها و غیرنظامیان می باشد و خواهان نظارت بین المللی به طور مؤثر بر این تعهدات می باشد.

علی رغم اطلاعیه ایران، نیروهای مسلح متجاوز ایران طی ۵ روز به گلوله باران [...] خود علیه اهداف غیرنظامی در شهرهای عراق ادامه داده و حملات ذیل را مرتکب شدند:

- در ۱۹ فوریه، بخش کانارو در استان چوارته با توپخانه سنگین گلوله باران شد که یک غیرنظامی مجروح گردید و بخشی از یک مدرسه ابتدایی تخریب شد.

- در ۲۱ فوریه شهر شعیبیه با توپخانه سنگین گلوله باران شد. دو خانه مسکونی از بین رفت. مسجد شهر، یک مدرسه، تعدادی از تأسیسات و اموال غیرنظامی خسارت دید.

- در ۲۲ فوریه با توپخانه سنگین منطقه طویله را گلوله باران کرد که به انهدام دو خانه منجر شد.

- در ۲۳ فوریه با توپخانه سنگین شهر بصره را گلوله باران کرد که ۱۰ نفر از مردم کشته

و ۲۶ نفر مجروح شدند و یک اتومبیل غیرنظامی از بین رفت و یک اتومبیل دیگر و برخی از تأسیسات و اموال غیرنظامیان خسارت دید.

- در ۲۳ فوریه با توپخانه سنگین شهر مندلی را گلوله باران کرد و به برخی از تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد ساخت.

- در ۲۳ فوریه با توپخانه سنگین شهر شعیبیه را گلوله باران کرد که سه خانه مسکونی تخریب شد.

افزایش و تشدید گلوله باران وحشیانه اهداف غیرنظامی شهرهای عراق از سوی نیروهای مسلح متجاوز ایران با تهاجم وسیع نظامی که از شب ۲۲ و ۲۳ فوریه آغاز شد ادامه داشته و هم زمان با آن رژیم ایران به سیاست فریب، دروغ و تزویر خود ادامه داده است.

کلیه این اقدامات که توسط نیروهای نظامی صورت گرفت، حاکی از تجربه ای است که قبلاً برای ما ثابت شده است که به بیانیه ها و اعلامیه های ایران نمی توان اطمینان داشت و برای اینکه هر گونه بمباران یا گلوله باران شهرها، روستاها یا غیرنظامیان متوقف شود، لازم است نظارت بین المللی مؤثری صورت پذیرد.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

سند شماره ۱۸۹

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۷۲

- ۲۴ فوریه ۱۹۸۴ (۵ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲۳ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

احتراماً توجه جناب عالی را به اطلاعیه پیوست وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران جلب می نمایم.

سعید رجائی خراسانی - نماینده دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

پیوست

اطلاعیه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران مورخ ۲۲ فوریه ۱۹۸۴

دولت جمهوری اسلامی ایران اکنون مطلع شده که رژیم جنایتکار عراق جهت انحراف افکار عمومی از جنایات حملات موشکی و بمباران هوایی خود علیه غیرنظامیان بی گناه و مناطق غیرنظامی جمهوری اسلامی ایران، به تبلیغات دروغین و ساختگی علیه ایران دست زده و در اطلاعیه های نظامی مورخ ۲۱ فوریه ۱۹۸۴ پیوست سند S / ۱۶۳۶۹ به دروغ جمهوری اسلامی ایران را به بمباران شهر شعیبیه عراق متهم کرده است.

همچنین رژیم عراق اعلام کرده است که به تلافی عملیات های مهم اخیر نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، به حمله علیه شهرها و تأسیسات غیرنظامی جمهوری اسلامی ایران متوسل خواهد شد، در حالی که ایران ادعاهای بی اساس عراق درباره بمباران مناطق غیرنظامی شهر شعیبیه را رد کرده و دولت جمهوری اسلامی ایران آن را توطئه ی جدید استکبار جهانی و رژیم وابسته جنایتکار عراق، علیه غیرنظامیان بی گناه و مناطق مسکونی جمهوری اسلامی ایران تلقی می نماید.

در پایان دولت جمهوری اسلامی ایران هشدار می دهد که این قبیل اقدامات وحشیانه را تحمل نخواهد کرد و در چارچوب قوانین اسلامی به اقدام متقابل دست خواهد زد.

سند شماره ۱۹۰

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۷۴

- ۲۷ فوریه ۱۹۸۴ (۸ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲۷ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم و بازگشت به نامه ۲۳ فوریه ۱۹۸۴ خود (S / ۱۶۳۷۰)، احتراماً توجه جناب عالی و مجامع بین المللی را به این حقیقت جلب می نمایم که رژیم ایران هنوز در بمباران اهداف غیرنظامی شهرها و روستاهای عراق اصرار می ورزد که در تاریخ ۲۴ فوریه ۱۹۸۴ اطلاعیه نظامی رسمی عراق در این باره به شرح ذیل می باشد:

در ساعت: ۳۰: ۱۱ قبل از ظهر امروز دو هواپیمای دشمن به مناطق مسکونی از توابع بخش سعدیه در استان اربیل حمله کردند و پدافند ما به سوی آنها آتش گشود که مجبور به فرار شدند. در این حمله ی دشمن یک خانه مسکونی منهدم و به تعدادی از خودروها و تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد شد.

چهار هواپیمای دشمن نیز تلاش کردند به مناطق مسکونی Majar , Azir , qaiatsalih در استان میسان حمله نمودند که با پدافند هوایی و تعقیب هواپیماهای جنگی ما، حمله آنها دفع شد و ناگزیر به فرار شدند.

رژیم ایران به گلوله باران شهرهای بصره، مندلی، خانقین، شعیبیه، زرباطیه و حلبچه با آتش توپخانه سنگین ادامه داده است. در شهر بصره در نتیجه بمباران دشمن ۷ غیر نظامی کشته و ۳۷ نفر نیز مجروح شدند، ۶ واحد مسکونی تخریب گردید و به ۶ اتومبیل غیرنظامی و یک هتل غیرنظامی و یک دبیرستان خسارت وارد شد. این بمباران همچنین تخریب ۵ واحد مسکونی را باعث شده و نیز یک خودروی غیرنظامی در مندلی آسیب دید و

نیز سه خانه مسکونی در خانقین تخریب و ۱ خانه منهدم شد و به یک خودرو غیرنظامی در شعیبیه خسارت وارد گردید و نیز در حلبچه یک غیرنظامی کشته و تعدادی نیز مجروح شدند.

در ۲۵ فوریه ۱۹۸۴ مقامات نظامی رسمی عراق اطلاعیه ذیل را صادر کردند:

در ساعت ۶:۴۲ قبل از ظهر امروز سه هواپیمای جنگنده، متعلق به ارتش ایران به مناطق مسکونی ناحیه مقدادیه و ابوسیده و نیز نواحی مسعودیه در استان دیاله حمله نمودند. به علاوه در ساعت ۷:۴۵ امروز قبل از ظهر هواپیمای جنگنده دیگری نیز به شهر عقره در استان نینوا حمله کرد و مناطق مسکونی شهری آن را هدف گیری نمود. پدافند هوایی ما به سوی هواپیمای دشمن آتش گشودند و آنها مجبور به فرار شدند. این حمله وحشیانه دشمن باعث خساراتی به مناطق مسکونی شد و خساراتی به اموال و تأسیسات غیرنظامی به شرح ذیل وارد ساخت:

الف - بخش مقدادیه: ۷ کشته و ۲۷ مجروح که از جمله آنها ۱۰ کودک بودند و ۷ واحد مسکونی تخریب گشت.

ب - بخش ابوسیده: ۷ کشته و ۹ مجروح و خسارت به ۱۴ واحد مسکونی و ۴ خودروی غیرنظامی.

ج - نواحی سعدیه: مجروح شدن یک دختر بچه و خسارت به ۲۶ واحد مسکونی.

د - شهر عقره: ۳ کشته و ۳۲ مجروح و خسارت به ۴ واحد مسکونی، یک خودروی غیرنظامی و چند تن از غیرنظامیان.

در ساعت ۷:۵۵ امروز قبل از ظهر دو هواپیمای جنگی دشمن به روستاهای شهرستان دیرلوک در استان دهوک حمله کردند. این حمله باعث مرگ ۲ غیرنظامی و مجروح شدن ۹ نفر شد و به ۱۵ واحد مسکونی خسارات وارد شد.

در ساعت ۱۰:۴۸ امروز قبل از ظهر هواپیماهای دشمن ایرانی به منطقه مسکونی علی غربی، علی شرقی و قلعه صالح در استان میسان حمله نمودند. پدافند و سیستم دفاعی ضد هوایی ما اینها را ردیابی کرده و یکی از آنها را هدف قرار داده که در خاک ایران سقوط کرد و شعله آتش و دود به هوا برخاست. این حمله دشمن باعث مرگ ۳ غیرنظامی و مجروح شدن ۳۰ نفر دیگر از جمله تعدادی زن و کودک شد. همچنین به دو خانه مسکونی و سه واحد تجاری در علی غربی خسارت وارد شد و ۱۰ غیرنظامی نیز مجروح شدند و به یک خودروی غیرنظامی در علی شرقی خسارت وارد شد. این حمله همچنین باعث مرگ ۲ غیرنظامی و مجروح شدن ۵ نفر دیگر در قلعه صالح گردید.

فرماندهی نظامی عراق در مورخ ۲۶ فوریه ۱۹۸۴ اطلاعیه ای به شرح زیر صادر کرد:

امروز صبح تعدادی از هواپیماهای دشمن به تعدادی از شهرها و تأسیسات غیرنظامی به شرح ذیل حمله نمودند:

در ساعت ۷:۴۰ قبل از ظهر به منطقه مسکونی شهر مقدادیه و شهرک های ابوسیده و سعدیه حمله کردند.

در ساعت ۷:۴۵ قبل از ظهر به منطقه مسکونی شهر عقره حمله کردند.

در ساعت ۷:۵۵ قبل از ظهر به روستاهای شهرستان دیرلوک در استان دهوک حمله نمودند.

در ساعت ۱۰:۴۸ قبل از ظهر به مناطق مسکونی شهرهای علی غربی، علی شرقی و قلعه صالح حمله صورت گرفت. هواپیماهای دشمن با سیستم پدافند هوایی رهیابی شدند و یکی از آنها در خاک ایران سقوط کرد که شعله های آتش به هوا برخاست.

هواپیماهای دشمن باعث مرگ تعدادی از شهروندان غیرنظامی و مجروح شدن تعداد دیگری شدند که در میان آنها تعدادی زن و کودک به شرح ذیل به چشم می خورد:

مقدادیه: ۹ کشته و ۲۷ مجروح، تخریب ۷ واحد مسکونی.

شهر ابوسیده: ۷ کشته و ۹ مجروح، خسارت به ۱۴ واحد مسکونی و ۴ خودرو.

سعدیه: ۱ مجروح، خسارت به ۲۶ واحد مسکونی.

شهر عقره: ۵ کشته و ۳۴ مجروح، انهدام ۶ واحد مسکونی، خسارت به ۱۹ خانه مسکونی.

علی شرقی: ۳ کشته و ۳۰ مجروح و خسارت به ۲ واحد مسکونی و ۳ واحد تجاری.

علی غربی: ۱۰ مجروح و خسارت به یک خودرو غیرنظامی.

قلعه صالح: ۲ کشته و ۵ مجروح.

رژیم ایران همچنین امروز شهر بصره و شهرهای خانقین و مندلی را با توپخانه سنگین هدف قرار داد که در نتیجه بمباران وحشیانه دشمن ۳ نفر غیرنظامی کشته و ۹ نفر دیگر مجروح شدند. همچنین ۲ واحد مسکونی در بصره تخریب شد و در شهر مندلی ۲ نفر مجروح شدند، ۷ خانه مسکونی تخریب و به یک خودروی غیرنظامی خسارت وارد شد.

در شهر خانقین ۵ نفر مجروح شدند و ۵ خانه مسکونی تخریب و به یک دبیرستان و یک خودروی غیرنظامی و به برخی از تأسیسات و مزارع خسارت وارد شد.

در این فرصت مایلم درخواست دولت متبوعم را که طی نامه شماره ۲۱ فوریه ۱۹۸۴ (S / ۱۶۳۶۱) وزیر امور خارجه جمهوری عراق ارسال شد تکرار نمایم و جناب عالی می بایست گام های جدی جهت گسترش مکانیسم نظارتی مؤثر بین المللی برداشته که به موجب آن از طرف جامعه بین المللی اطمینان داده شود که علیه شهرها و روستاها و مناطق غیرنظامی حمله ای

صورت نخواهد گرفت و سازمان ملل مجمعی است که قادر است این مکانیسم ها را گسترش دهد.

قصور در این مهم رژیم ایران را ترغیب خواهد کرد که به سیاست تجاوزگرانه و گلوله باران[...][شهرها و روستاها و مناطق غیرنظامی عراق ادامه دهد.

ریاض م. س. القیسی - نماینده دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

ص: ۶۰

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۷۵

- ۲۹ فوریه ۱۹۸۴ (۱۰ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲۸ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، مایلم به اطلاع شما برسانم که یک بار دیگر دولت عراق جنایات وحشتناکی علیه غیرنظامیان مرتکب شده و با موشک های جدید به مناطق مسکونی خرم آباد و بروجرد در استان لرستان حمله نمود.

این حملات در خرم آباد در ساعت ۱:۰۶ به وقت محلی در روز جمعه مورخ ۲۴ فوریه و نیز به شهر بروجرد در ساعت ۱۳:۰۶ شروع شد.

براساس آخرین آمارها، تعداد تلفات در خرم آباد و بروجرد بالغ بر ۷۸ شهید و ۸۴۱ مجروح می باشد و ۱۴۱ خانه و ۴۸۴ مغازه از بین رفته و یا خسارت دیده است.

همچنین در ساعت ۱۷:۰۰ به وقت محلی در روز جمعه، هواپیماهای متجاوز عراقی شهر کردنشین مهاباد در استان آذربایجان غربی را مورد تجاوز قرار دادند که در این حمله ۱۷ نفر شهید و ۱۰۰ نفر مجروح شدند. ده ها خانه و مغازه نیز تخریب شد.

لازم به ذکر نیست، جامعه بین المللی چشمان خود را نسبت به کلیه بی رحمی های جنایتکارانه و اقدامات وحشیانه عراق در کشتار دسته جمعی غیرنظامیان بی گناه، بسته است.

دولت جمهوری اسلامی ایران راه دیگری خارج از اصول اسلامی انتخاب نخواهد کرد. جامعه بین المللی در هر حال بنا به وظیفه اش به ویژه در برابر این جنایات عراق مسئول است.

سعید رجائی خراسانی - سفیر نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۷۸

- ۱ مارس ۱۹۸۴ (۱۱ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲۹ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بازگشت به نامه مورخ ۲۸ فوریه ۱۹۸۴ خود (سند S / ۱۶۳۷۵)، بنا به اطلاع دولت متبوعم

به اطلاع می‌رسانم که رژیم عراق یک بار دیگر به استفاده از بمب‌های شیمیایی علیه جمهوری اسلامی ایران متوسل شده است.

اطلاعات در این باره به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ ارائه شد و امیدوارم که حقایق به اثبات رسیده و گزارش تهیه شود.

سعید رجائی خراسانی - سفیر نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

سند شماره ۱۹۳

- شماره سند شورای امنیت: S/۱۶۳۸۰

- ۱ مارس ۱۹۸۴ (۱۱ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲۹ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم به اطلاع می‌رسانم که در ساعت اولیه سه شنبه ۲۸ فوریه ۱۹۸۴، رژیم بعثی عراق جنایت دیگری را علیه مردم مرتکب شد و منطقه وسیعی را در جنگ تحمیلی ۴۱ ماهه خود در خاک کشور جمهوری اسلامی ایران بمباران شیمیایی نمود. ارتش عراق منطقه عملیاتی خیبر را بمباران شیمیایی نمود که بر اثر آن بیش از ۷۰۰ رزمنده ایرانی دچار سوختگی‌های صورت، تهوع شدید، تاول و آبریزش از چشم، سرگیجه، از دست دادن تعادل و سرفه‌های شدید شده‌اند.

طبق اظهارات مجروحین در اثر انفجارات ناشی از بمب‌ها، گازهای زرد رنگی متصاعد شد و سریعاً در منطقه پخش گردید که سربازان تا شعاع یک کیلومتری تحت تأثیر قرار گرفته و دچار سوختگی‌های پوستی شده‌اند.

پزشکانی که در منطقه حضور داشتند تصدیق کردند که علائم شیمیایی به وضوح نشان دهنده آن است که از گاز نیتروژن و خردل استفاده شده است. متخصصان عقیده دارند که عراقی‌ها به احتمال زیاد از گازهای شیمیایی سمی همانند کلرید، آرسنیک و ترکیبات فسوژن نیز استفاده کرده‌اند.

استفاده اخیر عراق از بمب‌های شیمیایی طی دو روز گذشته در منطقه هویزه در حدود ۴۰۰ نفر تلفات بر جای گذاشته است. در حالی که مسئولیت نخست این قبیل جنایات غیرانسانی، مستقیماً متوجه رژیم در مانده عراق می‌باشد، اهمال سازمان ملل نیز باعث شده که حکام عراق تشویق شوند به این قبیل وحشی‌گری‌های خود ادامه دهند.

سعید رجائی خراسانی - نماینده دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

ص: ۶۲

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۸۱

- ۱ مارس ۱۹۸۴ (۱۱ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲۹ فوریه ۱۹۸۴ نمایندگان جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

احتراما به پیوست متن پیام آقای علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران را ارسال می دارم.

سعید رجائی خراسانی - نماینده دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

پیام وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

همان طور که جناب عالی مطلعید، ایالات متحده، حضور نیروی دریایی خود را در خلیج فارس و دریای عمان گسترش داده و برخی اوقات در حرکت نیروی هوایی و ناوگان دریایی ایران در آب های سرزمینی جمهوری اسلامی ایران دخالت کرده است. در ۲۲ ژانویه ۱۹۸۴ مرکز اطلاعات پرواز اداره هوانوردی فدرال ایالات متحده، اطلاعیه ویژه ای با کد "KCNFYN" صادر کرد و درخواست کرد هواپیماهایی که بر فراز دریای عرب در ارتفاع ۲۰ درجه شمالی به پرواز درآمده اند با کشتی های دریایی ایالات متحده با فرکانس داده شده تماس بگیرند، در غیر این صورت با خطر جدی مواجه خواهند شد. این اطلاعیه نقض آشکار اصول اساسی کنوانسیون شیکاگو درباره هوانوردی غیرنظامی بین المللی و نیز سایر کنوانسیون های حقوق دریاهما است. ادعای این اطلاعیه مبنی بر حاکمیت در بخش نامشخص از آب های آزاد در خلیج فارس، دریای عمان و دریای عرب، هیچ پایه و اساس قانونی نداشته و از نظر حقوقی اعتبار ندارد.

این اطلاعیه می تواند به عنوان نقض حاکمیت کشورهای ساحلی خلیج فارس و دریای عمان مورد ملاحظه قرار گیرد. جمهوری اسلامی ایران آن را به عنوان تهدیدی برای صلح و امنیت حریم فضایی و دریایی منطقه قلمداد کرده و با توجه به شرایط ویژه منطقه، در انجام تعهدات خود درباره امنیت و حراست از منافع ملی خویش در محدوده ی آب های سرزمینی اش، تأکید می نماید.

علی اکبر ولایتی - وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۸۴

- ۵ مارس ۱۹۸۴ (۱۵ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲ مارس ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل بنا به درخواست دولت متبوعم، احتراماً توجه شما را به نکات ذیل جلب می‌نمایم.

همان‌طور که مطلعید در روزهای اخیر، رژیم بعثی صهیونیستی عراق به بهانه‌های واهی مختلف به حملات موشکی و بمباران هوایی وحشیانه خود علیه غیرنظامیان بی‌گناه و مناطق مسکونی ایران ادامه داده و از سلاح‌های شیمیایی نیز استفاده نموده است

از ۲۵ فوریه ۱۹۸۴ تاکنون به‌طور مکرر حملات بسیاری به شهرهای بانه، ایلام، خرم‌آباد، پلدختر، کوه‌دشت، اسلام‌آباد، گیلان غرب، بروجرد، سقز، هویزه، بستان، مهاباد و باختران نموده که این حملات ۲۴۶ نفر شهید و ۱۵۰۷ نفر مجروح و انهدام تعداد زیادی از واحدهای مسکونی و مغازه‌ها و بی‌خانمان شدن هزاران نفر از مردم را به همراه داشته است.

دولت جمهوری اسلامی ایران بر خود لازم می‌داند یک بار دیگر به جامعه بین‌المللی متذکر شود که قساوت سازمان ملل در قصور آشکار نسبت به مسئولیت‌های قانونی خویش، حکام عراق را در ارتکاب جنایاتش ترغیب می‌نماید.

ملت و دولت جمهوری اسلامی ایران، خصوصاً شورای امنیت سازمان ملل را مسئول کشتار و تخریب دو کشور مسلمان ایران و عراق می‌داند.

سعید رجائی خراسانی - سفیر نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۸۷

- ۵ مارس ۱۹۸۴ (۱۵ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۵ مارس ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم و بازگشت به دو نامه نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به جناب عالی (اسناد S / ۱۶۳۷۸ و S / ۱۶۳۷۵)، احتراماً موارد ذیل را به اطلاع شما می‌رسانم.

در ابتدا نکته مهمی که می بایست توجه شما به آن جلب شود این است که در تاریخ مذکور دو نامه ایران حاکی از این بود که نیروهای این رژیم حمله وسیعی را علیه عراق در چند محور آغاز کردند و نمایندگان آن رژیم در سطوح مختلف به بیان اهداف خود در اشغال خاک عراق و سرنگونی رژیم و دولت مردمی عراق پرداخته اند. همه می دانند که نمایندگی دائمی ایران کاملاً از این حقایق آگاه بوده و با انتشار این مطالب ضمن اعتراف به اهداف وقیحانه رژیم خود، آن را بیش از پیش بر همگان آشکار ساخت.

نکته دیگری که می بایست مورد توجه واقع شود این حقیقت است که نمایندگی دائمی ایران همان طور که در دو نامه مذکور ملاحظه شد، همانند نامه های قبلی خود به سازمان ملل توهین های صریح و روشن نموده و به این روش خود پایان نداده است. در این باره نمایندگی دائمی ایران بی اطلاع نیست و بر همگان آشکار است که دولتش تلاش های جناب عالی را در اعزام هیئتی به دو کشور متوقف ساخته و وقیحانه از پذیرش هر شخص معقول و مطلع خودداری می ورزد در حالی که در ابتدا وانمود ساخته بود که اعزام هیئت را پذیرفته است.

مایلم از فرصت استفاده نمایم همان طور که در نامه های قبلی به اطلاع شما رساندم رژیم ایران به گلوله باران اهداف غیرنظامی در عراق ادامه می دهد، در عین حال منکر چنین اقدامی است. به ویژه آنکه در نامه ای که به عنوان سند S / ۱۶۳۷۰ منتشر شد، اینجانب درباره حوادث اخیر توضیح دادم که به وضوح نشان دهنده آن است که به اظهارات مقامات رژیم ایران هیچ اطمینانی نمی توان داشت که به حملات خود علیه اهداف غیرنظامی عراق ادامه ندهد.

در اطلاعیه نظامی رسمی عراق مورخ ۲۷ فوریه ۱۹۸۴ اعلام گردید:

دیشب و امروز، رژیم ایران شهر بصره و شهرهای خانقین، مندلی، شعیبیه و زرباطیه و اطراف این شهرها را با توپخانه سنگین گلوله باران کرده است. در این گلوله باران وحشیانه دشمن، در بصره دو نفر غیرنظامی کشته و دو نفر مجروح شدند. در شهر خانقین نیز یک خانه تخریب و به چهار خانه دیگر خسارت وارد شد. همچنین چهار خانه در مندلی خسارت دیده و به شش خانه و سه خودروی غیرنظامی در شعیبیه و تأسیسات غیرنظامی و اموال مردم در زرباطیه خسارت وارد گشت.

اطلاعیه نظامی رسمی عراق مورخ ۲۰ فوریه ۱۹۸۴ بیانگر آن است که:

دیشب و امروز رژیم ایران شهر بصره و شهرهای خانقین، حلبچه و زرباطیه را با آتش توپخانه سنگین هدف قرار داده است که بر اثر این گلوله باران وحشیانه دشمن شش غیرنظامی مجروح و سه خانه در بصره تخریب شده است. همچنین در حلبچه یک زن کشته، پنج خانه تخریب و در خانقین نیز یک مدرسه آسیب دیده و به تعدادی از تأسیسات غیرنظامی در زرباطیه خسارت وارد شده است.

در اطلاعیه نظامی رسمی مورخ ۲۹ فوریه ۱۹۸۴ آمده است:

دیشب و امروز رژیم ایران شهر بصره و شهرهای خانقین، مندلی، شعیبیه و دربندیخان را با آتش توپخانه سنگین هدف قرار داد. در این گلوله باران وحشیانه در بصره ۳ نفر کشته، ۲ خانه مسکونی تخریب شد و تعدادی خانه و یک خودروی غیرنظامی خسارت دید. در خانقین یک نفر کشته، یک دختر بچه مجروح و سه خانه مسکونی تخریب شد و نیز شش خانه خسارت دیده و یک مدرسه ابتدایی نیز تخریب شد. در شهر دربندیخان نیز یک خانه و یک مدرسه تخریب شد.

در اطلاعیه نظامی رسمی عراق مورخ ۱ مارس ۱۹۸۴ آمده است:

دیشب و امروز در شهرهای بصره، خانقین و مندلی بر اثر آتش توپخانه ۵ غیرنظامی کشته و ۷ نفر مجروح شدند. در این بمباران ۲۶ خانه مسکونی، یک مدرسه و شش خودروی غیرنظامیان از بین رفت.

در اطلاعیه رسمی نظامی عراق مورخ ۲ مارس ۱۹۸۴ آمده است:

دیشب و امروز رژیم ایران شهر بصره و شهرستان های خانقین، شعیبیه، سید صادق و شانه دری را با آتش توپخانه سنگین هدف قرار داد. در این گلوله باران وحشیانه در بصره ۴ نفر مجروح شده و به ۲ خانه خسارت وارد گشت. در خانقین نیز دو نفر مجروح، چهار خانه تخریب و به چهار خانه نیز خسارت وارد شد، دو مدرسه ابتدایی و یک خودروی غیرنظامی نیز آسیب دید. همچنین به تأسیسات و اموال مختلف غیرنظامی نیز در شهرهای شعیبیه، سید صادق، و شانه دری خسارت وارد شد.

در اطلاعیه نظامی رسمی عراق مورخ ۴ مارس ۱۹۸۴ آمده است:

دیشب و امروز رژیم ایران شهر بصره را گلوله باران کرد و شهرستان های خانقین، شانه دری و زرباطیه و اطراف این شهرها را با توپخانه سنگین هدف گلوله قرار داد. در این گلوله باران ها در بصره یک غیرنظامی کشته و سه نفر دیگر مجروح شده و در خانقین تعدادی خانه تخریب شد و ۵ خانه در شعیبیه از بین رفت و در زرباطیه نیز به اموال غیرنظامیان خسارت وارد شد.

در اطلاعیه نظامی رسمی عراق در مورخ ۵ مارس آمده است:

دیشب و امروز رژیم ایران شهر بصره و شهرستان های مندلی، خانقین و حومه این شهرها را با توپخانه سنگین هدف قرار داد. در این گلوله باران های وحشیانه در بصره ۴ غیرنظامی کشته و چهار خودرو خسارت دید. در شهر خانقین نیز یک غیرنظامی مجروح و یک خانه تخریب و تعدادی نیز خسارت دید.

در ضمن وقتی که به دو نامه پیشین ایران نظر افکنیم یک بار دیگر به [...] که از روش های مورد استفاده رهبران ایران است، پی می بریم. شما و جامعه بین المللی می باید

کاملاً به ضرورت پیشنهاد دولت متبوعم که طی نامه وزیر امور خارجه عراق (S / ۱۶۳۶۱) خطاب به جناب عالی ارسال شد، آگاهی یابید و با توجه به این نیاز با گسترش مکانیزم مؤثر، نظارت بین المللی را تضمین نموده تا جامعه بین المللی را قادر سازد که ضمانت دهند شهرها، روستاها و غیرنظامیان در دو کشور مورد هدف واقع نمی شوند.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

سند شماره ۱۹۷

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۸۸

- ۵ مارس ۱۹۸۴ (۱۵ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۵ مارس ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً عطف به نامه نمایندگی جمهوری اسلامی ایران (سند S / ۱۶۳۸۰) به اطلاع می رسانم قبلاً موضع دولت خویش را درباره ادعاهای دروغین ایران در نامه مورخ ۲۹ نوامبر ۱۹۸۳ (S / ۱۶۱۹۳) - S / ۱۶۱۹۳ - A / ۱۳۸ / ۶۵۰ خود روشن نموده و مواضع دولت متبوعم تاکنون هیچ گونه تغییری نکرده است.

باید متذکر شد که نامه ایران که درباره اصطلاح «منطقه عملیاتی خیبر» و در گزارش های خبری شماره ۳۸۵ مورخ ۲۷ فوریه ۱۹۸۴ توسط بخش مطبوعات هیئت نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران منتشر شد، شامل نکاتی است که توجه شما را به آن جلب می نمایم:

«نیروهای اسلام تهاجم وسیع جدیدی را علیه بخش جنوبی منطقه نبرد در ساعت ۲۱ مورخ ۲۲ فوریه آغاز کردند. این تهاجم گسترده جدید جمهوری اسلامی ایران با نام «خیبر» شروع شد. نیروهای اسلام، در این تهاجم جدید ده کیلومتر از خاک عراق را آزاد و چندین تپه استراتژیک را به کنترل خود درآورده و ۲۶ روستا داخل خاک عراق را نیز آزاد ساختند که برای نخستین بار در طی جنگ تحمیلی ۴۱ ماهه عراق ایران است که سربازان مسلمان ایرانی موفق شدند ۴۰ کیلومتر در داخل خاک عراق نفوذ نمایند.»

مایلم توجه جناب عالی و کشورهای عضو سازمان ملل را به این اعتراف جدید ایران جلب نمایم تا نتایج مناسبی از این تجاوز نظامی علیه عراق حاصل گردد. تردید ندارم هر چند که از سرنوشت اسفناک نیروهای ایران در تجاوزات آنها از طریق مطبوعات مطلع شده اید و افکار عمومی جهان نسبت به این مهم روشن شده، اما مقامات رژیم حاکم تهران به فریب، نیرنگ و [...] خویش متوسل شده تا افکار عمومی جهان را از جنایاتی که از آغاز تجاوز

نظامی خود مرتکب شده اند و در مقیاس وسیع به مرزهای بین المللی عراق حمله نموده، منحرف سازند و شکست های طرح های شیطانی خود علیه عراق را مخفی نگه دارند. این سرنوشتی است که در انتظار کلیه اقدامات تجاوزگرانه ایران در آینده خواهد بود.

ریاض. م. س. القیسی - نماینده دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

سند شماره ۱۹۸

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۸۹

- ۶ مارس ۱۹۸۴ (۱۶ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲ مارس ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی فرانسه در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

از طرف ده دولت عضو اتحادیه اقتصادی اروپا که اخیرا فرانسه ریاست آن را عهده دار شده است، احتراماً به پیوست متن اعلامیه مصوب ۲۸ فوریه ۱۹۸۴ اجلاس وزیران این اتحادیه در مورد همکاری سیاسی اروپا ارسال می گردد.

Luc de la Barre de Nanteuil - نمایندگی دائمی فرانسه در سازمان ملل

پیوست

اعلامیه ریاست جامعه اقتصادی اروپا مورخ ۲۸ فوریه ۱۹۸۴ در اجلاس وزیران در مورد همکاری سیاسی اروپا

مناقشه میان ایران و عراق

ده کشور عضو، تأسف عمیق خود را از گسترش اخیر مناقشه میان ایران و عراق که با نبرد سنگین در جبهه و از سرگیری حملات با استفاده از راکت، گلوله توپ و بمب علیه اهداف غیرنظامی صورت گرفته، ابراز داشتند. این وضعیت خطرناک به تشدید جنگ و ایجاد بحران خطرناک در منطقه منجر می شود.

بنابراین ده کشور از طرفین می خواهند به قطعنامه های شورای امنیت در این باره پاسخ مثبت دهند و از کلیه اقداماتی که می تواند به تشدید مخاصمات و به خطر افتادن آزادی دریانوردی در خلیج (فارس) منجر شود، اجتناب نمایند. اعضا مجدداً بر درخواست خود جهت یافتن راه های حل و فصل صلح جویانه که مورد پذیرش شرافتمندانه طرفین باشد، تأکید کردند. همچنین از دبیر کل سازمان ملل درخواست کردند که مجدداً به تلاش های خود جهت یافتن راه حل صلح آمیز، عادلانه و پایدار در این مناقشه ادامه دهد. آنها همچنین اعلام آمادگی نمودند که فعالانه با ابزارهای در دسترس خویش جهت حل و فصل مناقشه همکاری نمایند.

در ضمن، ده عضو اتحادیه از طرفین درگیر درخواست کردند که با دقت قوانین و کنوانسیون های بین المللی درباره محافظت از مردم غیرنظامی و رفتار با اسیران جنگ را رعایت نمایند. همچنین پشتیبانی خود را از تلاش های کمیته بین المللی صلیب سرخ جهت کاهش خسارات سنگینی که جنگ برای طرفین به ارمغان آورده است، اعلام نمودند.

سند شماره ۱۹۹

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۳۹۷

- ۸ مارس ۱۹۸۴ (۱۸ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۲ مارس ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

همان که جناب عالی در فواصل مختلف به خوبی اطلاع یافته اید و دولت متبوعم نیز مکرراً این سازمان بین المللی را از جنایات جنگی مختلف متجاوزان عراقی علیه غیرنظامیان و پرسنل نظامی ایران، مطلع ساخته است و همچنین درخواست های بسیاری نیز از جناب عالی نموده ایم که درباره نقض مکرر حقوق بین المللی بشردوستانه از سوی عراق به ویژه درباره ممنوعیت بین المللی استفاده از سلاح های شیمیایی که عراق به کارگیری کرده، تحقیق نمایید، ولی متأسفانه این سازمان بین المللی تاکنون هیچ اقدام مثبتی صورت نداده و بی تفاوتی تأسف بار و غیر مسئولانه و تاکتیک های تأخیری این سازمان بین المللی نه تنها باعث از بین رفتن مدارک و اسناد موجود در مورد کاربرد رذیلانه سلاح های شیمیایی شده، بلکه باعث گردیده که دشمن جنایتکار بر وحشی گری خود بیفزاید و نهایتاً به سایر سلاح های ممنوعه متوسل شود و در حد وسیعی از آنها استفاده نماید، تا آنجایی که مطبوعات در سطوح بین المللی و نیز بسیاری از منابع مستقل از جمله منابع بیمارستان ها، پزشکان، دولت ها و کمیته بین المللی صلیب سرخ نیز به ارتکاب این قبیل اقدامات جنایتکارانه از سوی عراق، صحنه گذاشتند.

در واکنش به این تأیید جهانی و جلوگیری از سرپوش گذاری بر این مدارک با توجه به قطعنامه ۳۷ / D ۹۸ مجمع عمومی، بر شما به عنوان دبیر کل سازمان ملل فرض است که اقدام فوری اتخاذ نمایید و گزارشی را به این سازمان بین المللی ارائه دهید.

درباره حسن نیت، صداقت و نگرانی جناب عالی که همیشه ابراز نموده اید، دولت متبوعم صادقانه امیدوار است که تصمیمات به موقع شما در اسرع وقت باعث خواهد شد که این جنایتکاران نتوانند به سادگی از جنایات خود بگریزند.

ص: ۶۹

بدیهی است که تعهدات دبیر کل سازمان ملل و نیز قطعنامه ۹۸ / ۳۷ D حجت را تمام کرده و به دخالت سایر ارگان های سازمان ملل نیاز نمی باشد.

در پایان ضمن توجه به موقعیت حساس و ابعاد فاجعه آمیز این جنایات، بر ضرورت تحقیقات اولیه بدون هیچ درنگی تأکید می نمایم، در غیر این صورت با عدم موفقیت این سازمان بین المللی، قطعاً پیامدهای ناگواری به دنبال خواهد بود.

سعید رجائی خراسانی - سفیر نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

سند شماره ۲۰۰

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۴۰۰

- ۹ مارس ۱۹۸۴ (۱۹ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۸ مارس ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراماً، متن نامه مورخ ۲۸ فوریه ۱۹۸۴ آقای طارق عزیز وزیر امور خارجه جمهوری عراق را به پیوست ارسال می دارم.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

پیوست

نامه مورخ ۲۸ فوریه ۱۹۸۴ وزیر امور خارجه جمهوری عراق به دبیر کل

اجازه می خواهم نوار ضبط شده ی سخنان آقای علی خامنه ای رئیس رژیم ایران و رئیس شورای عالی دفاع را که در نماز جمعه مورخ ۲۴ فوریه ۱۹۸۴ در دانشگاه تهران ایراد شده به پیوست برای شما ارسال دارم.

خاطرنشان می سازم که ترجمه متن فارسی یک عبارت از نطق آقای خامنه ای که با وضوح نشان دهنده نیت و موضع رژیم ایران جهت ادامه جنگ تجاوزگرانه اش علیه عراق می باشد، به شرح ذیل است.

«من توجه عموم را به این حقیقت جلب می نمایم که ما مصمم هستیم به عملیات در سایر محورهای جنگ طی مراحل بعدی ادامه دهیم. من مایلم توجه خواهران و برادران را به این نکته جلب نمایم که موضع ما به همین صورت باقی خواهد ماند.

در ارتباط با موضوع دو جزیره مجنون واقع در نزارهای باتلاقی، به خاطر اینکه آنها دارای اهمیت استراتژیکی زیادی می باشند، فرماندهان ما نیز به آن توجه دارند. این به خاطر این است که این احتمال وجود دارد که کشور ما از طریق این جزایر مورد حمله قرار گیرد و نیز از نظر اقتصادی دارای منابع نفتی عظیم مهمی است که ذخائر آن بالغ بر هشت میلیارد بشکه می باشد

که می توان از ۲۸ چاه، نفت استخراج کرد. با یک محاسبه اگر دویست هزار بشکه در هر روز استخراج شود این ذخایر می تواند برای ۶۰ سال مورد بهره برداری واقع شود.»

عراق امیال جاه طلبی های رژیم ایران را در مورد خاک و منابع عراق مکررا خاطر نشان ساخته، به طوری که یکی از دلایل مهم جنگ بود که ایران علیه عراق طی چهار سال گذشته آن را آغاز کرده است. اظهارات آقای خامنه ای که به آن اشاره شد، دلیل آشکاری بر این جاه طلبی هاست. بنا به وظیفه ام آن را مورد ملاحظه قرار داده و از شما با توجه به مفاد نطق آقای خامنه ای اعاده حق نموده و شما را از ماهیت واقعی رژیم فعلی تهران و نیز دلایل پافشاری اش به ادامه جنگ خود علیه عراق و همچنین تلاش های مایوسانه این رژیم جهت عبور از مرزهای بین المللی و اشغال خاک عراق آگاه می سازم.

طارق عزیز - وزیر امور خارجه جمهوری عراق

سند شماره ۲۰۱

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۴۰۳

- ۹ مارس ۱۹۸۴ (۱۹ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۹ مارس ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم احتراماً قسمت هایی از نامه آقای طارق عزیز وزیر امور خارجه جمهوری عراق خطاب به جناب عالی را ارسال می نمایم:

نامه ۱۸ فوریه ۱۹۸۴ (S / ۱۶۳۵۴) وزیر امور خارجه عراق، مجدداً پیشنهاد عراق در مورد اعزام هیئت جهت تحقیق درباره رفتار با اسیران جنگ در دو کشور ایران و عراق را مطرح ساخته است.

در نامه مورخ ۲۳ فوریه ۱۹۸۴ (سند S / ۱۶۳۶۲) وزیر امور خارجه کشورمان به شما اطلاع داد که حمله نظامی به مقیاس وسیع توسط نیروهای رژیم ایران علیه عراق در شب ۲۲ تا ۲۳ فوریه ۱۹۸۴ به منظور نفوذ به مرزهای بین المللی و اشغال شهرها و روستاهای عراق آغاز شده است.

در نامه مورخ ۲۸ فوریه ۱۹۸۴ (S / ۱۶۴۰۰) وزیر امور خارجه کشور متبوعم، اظهارات آقای علی خامنه ای رئیس رژیم ایران و نیز رئیس شورای عالی دفاع این کشور را درباره اشغال خاک عراق و پافشاری جهت ادامه جنگ تجاوزکارانه علیه عراق، جهت تکمیل جاه طلبی های توسعه طلبانه رژیم ایران در مورد خاک عراق و منابع طبیعی این کشور که بر روی نوار ضبط شده بود برای شما ارسال نمود.

برای جناب عالی و سایر کشورهای عضو سازمان ملل که عراق نیز یکی از اعضای این سازمان می باشد پوشیده نیست که عراق به تمام قطعنامه های مصوب شورای امنیت درباره

مناقشه ایران و عراق و قطعنامه مجمع عمومی شماره ۳/۳۷ مورخ ۲۲ اکتبر ۱۹۸۲ در همین باره، پاسخ مثبت داده و در فواصل مختلف آمادگی کامل خود را جهت حل و فصل منازعه با ابزارهای صلح جویانه مطابق با اصول منشور سازمان ملل، اعلام داشته است و این در حالی است که رژیم ایران بی درنگ کلیه قطعنامه ها و مفاد آن را رد کرده و بدون هیچ ابهام و به طور مکرر بر ادامه جنگ تجاوزگرانه علیه عراق برای تکمیل جاه طلبی های ارضی و اقتصادی خود اعلام موضع نموده و با گستاخی به سازمان ملل و نماینده های ویژه آن با نقض آشکار منشور سازمان ملل، توهین نموده است.

حتی با فرض اینکه اصول منشور سازمان ملل و مسئولیت مجموعه کشورهای عضو، هم سو با منافع ما نباشد، محورهای بشردوستانه و اقتدار سازمان بدون تردید، دارای ارزش جاودانی برای همه ما می باشد. سکوت مطلق در برخورد با حقایق مطروحه که برای جامعه بین المللی روشن شده نه تنها مذمت شدید ما را به دنبال خواهد داشت بلکه بدون شک این قبیل ملاحظات، قطعاً به کارایی این سازمان جهانی در پیشبرد اهداف صلح جویانه، خدشه وارد خواهد ساخت. از سوی دیگر، عراق از هیچ کوششی در کلیه سطوح با کلیه ابزارهای در دسترس خود جهت دفاع از حقوق قانونی خود در مورد حاکمیت، استقلال، امنیت و رفاه مردم خود بدون دخالت هیچ گروهی، مضایقه نموده و به دنبال ابزارهایی جهت برقراری صلحی عادلانه و شرافتمندانه می باشد. دولت متبوعم تنها صادقانه از شما درخواست می کند که به طور صریح موضع مشخص خود را درباره این واقعیت که رژیم ایران ادامه دهنده جنگ تجاوزگرانه آشکاری علیه عراق می باشد، ابراز نماید. همچنین در مورد عدم پاسخ مثبت این رژیم در رابطه با تعهداتش در برابر منشور سازمان ملل و نیز رعایت قطعنامه های شورای امنیت و مجمع عمومی و همچنین نقض اموال حقوق بین المللی بشردوستانه در مورد رفتار با اسیران جنگ، اعلام موضع نمایید.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

سند شماره ۲۰۲

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۸ / ۷۹۶

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۴۰۵

- ۱۲ مارس ۱۹۸۴ (۲۲ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۹ مارس ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی مراکش در سازمان ملل خطاب به دبیر کل بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً به پیوست متن درخواست شاه حسن پادشاه مراکش

ص: ۷۲

و رئیس فعلی چهارمین کنفرانس اسلامی، از رهبران ایران و عراق و نیز کلیه رهبران صلح دوست و عدالت خواه و مردم جهان را ارسال می نمایم، وی خواستار تلاش های مشترک جهت خاتمه دادن سریع به جنگ خانمان سوز و مرگبار دو کشور مذکور، شده است.

مهدی مرانی زنتار - سفیر نمایندگی دائمی

پیوست

درخواست شاه حسن پادشاه مراکش و رئیس فعلی نشست چهارمین کنفرانس اسلامی

جنگ میان ایران و عراق شدت یافته است. هر روز حملات گسترده تر، تهدید کننده و مخرب می شود. تعهدات متوجه کلیه سرمایه های ایران و عراق است و حتی تمدن و فرهنگ دو کشور را نیز در بر گرفته است.

با ملاحظه سراسر تاریخ این دو کشور، به عنوان گوهرهای گرانبهای اسلام و نفوذی که آن دو چه به صورت انفرادی یا جمعی داشته اند، نشان از برادری این دو کشور می باشد. اگر تدبیری اندیشیده نشود در صورت ادامه مناقشه، دو کشور به تلی از خاک تبدیل خواهند شد. این خطر جدی کلیه کشورهای همسایه را نیز تهدید می کند و حتی ممکن است به ماورای مرزهای آنها نیز کشیده شود.

جهان نمی تواند ناظر باقی بماند و این قلع و قمع انبوه که جان صدها هزار نفر از مردم بی گناه را در معرض خطر قرار داده است، نظاره کند. قدرتمندانه باید اقدام شود و به سلطه بی عقلی و دیوانگی پایان داده شود.

همچنین تلاش های بی شماری به ویژه به همت کمیته صلح اسلامی، قبلا با تلاش رئیس جمهور احمد سکوتوره انجام گرفت و در چهارمین کنفرانس اجلاس سران در کازابلانکا از وی به دلیل اقدامات شجاعانه ای که متقبل شده است تمجید و ستایش شد که این اقدامات باید ادامه یابد.

به دلیل تشدید جنگ ایران و عراق که روز به روز در حال افزایش است، چنین اقداماتی بسیار حیاتی است و بیش از گذشته ضرورت دارد.

به عنوان رئیس چهارمین اجلاس اسلامی، مایلم مصرانه از کلیه رهبران صلح دوست و عدالت خواه و کلیه مردم جهان درخواست نمایم که از این اقدامات حمایت نمایند.

بدین منظور از برادرم رئیس جمهور احمد سکوتوره رئیس کمیته صلح اسلامی درخواست می نمایم درخواست برادرانه مرا به رهبران تهران و بغداد ابلاغ کند و از آنان بخواهد به کلیه مخاصمات هرچه سریع تر پایان داده و گفت و گوها را در قالب کمیته صلح اسلامی آغاز نمایند.

مراکش، به عنوان میزبان اخیر اجلاس کنفرانس سران کشورهای اسلامی افتخار دارد که مقدم آنها را در خاکش گرامی

بدارد.

حسن دوم، پادشاه مراکش - رئیس فعلی چهارمین اجلاس سران اسلامی

ص: ۷۳

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۴۰۷

- ۱۲ مارس ۱۹۸۴ (۲۲ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۲ مارس ۱۹۸۴ نمایندگی عراق خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً متن پاسخ دولت عراق در مورد گزارش کمیته بین المللی صلیب سرخ که تحت عنوان درخواست کمیته بین المللی صلیب سرخ درباره مجروحان مناقشه ایران - عراق منتشر شد، به پیوست ارسال می گردد.

ریاض القیسی - نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل

پیوست

متن نامه وزارت امور خارجه عراق خطاب به کمیته بین المللی صلیب سرخ در بغداد

وزارت امور خارجه قدردانی خود را به دفتر کمیته بین المللی صلیب سرخ در بغداد اعلام کرد و مایل است درباره گزارش منتشر شده توسط کمیته بین المللی صلیب سرخ تحت عنوان «درخواست کمیته بین المللی صلیب سرخ درباره مجروحان مناقشه ایران - عراق» توضیحاتی ارائه دهد.

با بررسی این گزارش منتشر شده، این وزارت خانه مایل است مطالبی را در این باره بیان کند:

۱ - در گزارش منتشره اعلام شده بود که «تیم پزشکی ۱۶۰ رزمنده را مورد معاینه قرار داد»، استفاده از کلمه «رزندگان» نیازمند آن است که اطمینان حاصل شود که آنها واقعا رزمنده هستند در حالی که چنین اطمینانی امکان پذیر نیست. در واقع چنین افرادی می تواند سایر قربانیان رژیم ایران را - از جمله مخالفین، سربازان اسیر عراقی یا سایر افرادی که در نقاط دیگر مجروح شده و در جبهه نبرد با عراق شرکت نداشتند - شامل گردد.

امکان ندارد بتوان به مدارک ارائه شده از جانب مقامات ایران و ادعاهای آنها اعتماد کرد. همان طور که روشن است آنها نه تنها در جعل اسناد مستند مهارت دارند بلکه در تحریف حقایق نیز استادند.

۲ - در گزارش به «استفاده از مواد سمی در منطقه نبرد» اشاره شده که در اینجا نیز می توان سؤال کرد چگونه کمیته بین المللی صلیب سرخ مشخص ساخته که در منطقه نبرد از این قبیل مواد سمی استفاده شده و آیا کمیته بین المللی صلیب سرخ ملزم است به ادعاهای طرف ایرانی در رابطه با انتشار چنین خبری اعتماد کند.

۳ - پذیرش درخواست مقامات ایران جهت معاینه این افراد توسط کمیته بین المللی صلیب سرخ تعجب آور است و شبهاتی را بر می انگیزد، زیرا که مقامات مورد نظر قبلاً از

پذیرش کمیته بین المللی صلیب سرخ امتناع نموده و مانع انجام وظیفه آنها نسبت به اسیران ما مطابق با کنوانسیون ژنو شده اند و عواملی را بسیج کردند تا به نمایندگان کمیته بین المللی صلیب سرخ حمله نمایند. از همین رو مقامات کمیته بین المللی صلیب سرخ جهت تقاضای کنوانسیون بین المللی مربوطه نتوانستند وساطت کنند از آنجایی که درخواست کنوانسیون شامل یک مجموعه کامل و غیر قابل تجزیه می باشد و یک موضوع انتخابی بنا به میل خویش و منافع یک دولت نیست، این پذیرش توسط کمیته بین المللی صلیب سرخ و این موضع انتخاب شده ایران با نامه و روح کنوانسیون ۱۹۴۹ ژنو مغایرت دارد. بنابراین، این وزارت خانه موضع کمیته بین المللی صلیب سرخ و دیدگاه های آن را به عنوان یک موضع سیاسی و طرف دارانه می پندارد که با نقشی که کنوانسیون ژنو برای کمیته بین المللی صلیب سرخ تعیین کرده، کاملاً متفاوت است.

عراق قبلاً بر تعهدات خود به کنوانسیون های بین المللی به طور مکرر تأکید نموده و همیشه از موضع ثابت خود در سیاست خارجی اش پیروی کرده است، که از سیاست های عراق عدم استفاده از تسلیحات شیمیایی در مناقشه با ایران می باشد. برای اینکه در نزد افکار عمومی جهان حقیقت کاملاً روشن شود، عراق آماده است با هر مقام یا سازمان بی طرفی جهت تحقیق در مورد این ادعاها همکاری نماید.

این وزارت خانه فرصت را غنیمت شمرده و ضمن یادآوری مسئولیت های مهم کمیته بین المللی صلیب سرخ، درخواست می نماید که این یادداشت برای کلیه دولت های امضا کننده کنوانسیون ۱۹۴۹ ژنو ارسال گردد.

سند شماره ۲۰۴

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۴۰۸

- ۱۲ مارس ۱۹۸۴ (۲۲ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۹ مارس ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم توجه شما را به اخبار ناگوار حمله شیمیایی عراق به منطقه هورالهویزه که امروز صورت گرفت، جلب می نمایم.

این رژیم مجدداً به سلاح های شیمیایی متوسل شده که هنوز اطلاعات بیشتری در مورد تلفات این حادثه به دست من نرسیده است.

سعید رجائی خراسانی - سفیر نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

- شماره سند شورای امنیت: S/ ۱۶۴۱۵

- ۱۴ مارس ۱۹۸۴ (۲۴ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۴ مارس ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً متن قطعنامه شورای اتحادیه عرب را که در جلسه اضطراری وزیران امور خارجه در تاریخ های ۱۳ و ۱۴ مارس در بغداد تصویب شد، ارسال می نمایم.

در این باره به اطلاع شما می رسانم که جمهوری دمکراتیک خلق یمن یک تبصره در مورد پاراگراف ۲ قطعنامه و جمهوری دمکراتیک خلق الجزایر یک تبصره در خصوص کل قطعنامه اعلام داشته است.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

پیوست

قطعنامه شورای اتحادیه عرب که در جلسه اضطراری چهارشنبه دهم جمادی الثانی ۱۴۰۴ مطابق با ۱۴ مارس ۱۹۸۴ در سطح وزیران امور خارجه درباره جنگ عراق و ایران تشکیل شده بود و به تصویب رسید، به شرح ذیل می باشد:

- دولت های عضو اتحادیه عرب، نگرانی خود را از ادامه جنگ ایران و عراق و تشدید آن به دلیل عدم پاسخ ایران به کلیه ابتکارات صلح جویانه و نیز ادامه تجاوزات خود علیه عراق و تهدیداتش علیه تمامی اعراب و سلسله حملات نظامی وسیع اخیرش و نیز اشغال خاک عراق و همچنین اصرار ایران به ادامه تجاوزات نظامی خود علیه عراق، ابراز نمودند.

- با یادآوری قطعنامه دوازدهمین اجلاس اعراب که در فاس در کشور پادشاهی مراکش از تاریخ ۱۶ الی ۱۱ سپتامبر ۱۹۸۲ تشکیل شده بود، به اهمیت یکپارچگی و وحدت کشورهای عربی تأکید گردیده و هر گونه تجاوز علیه یک کشور عربی، تجاوز علیه کلیه کشورهای عرب محسوب شده و با توجه به شرط استقلال، تمامیت ارضی و عدم تجاوز به مرزهای بین المللی کشورهای عربی به عنوان وظیفه مهم کلیه کشورهای عربی، باید به آن احترام گذاشته و جهت اجرای آن باید با استفاده از کلیه ابزارهای در دسترس خود تلاش نمایند. همچنین در صورتی که ایران به مفاد این قطعنامه پاسخ مثبت ندهد و به جنگ خود علیه عراق ادامه دهد و در صورتی که تلاش کند مرزهای بین المللی عراق را نقض نماید و خاک این کشور را اشغال کند، کشورهای عربی ملزم هستند که به تعهدات خود تحت ماده ۶ منشور اتحادیه غرب و ماده ۲ پیمان دفاع مشترک و همکاری اقتصادی میان کشورهای عضو اتحادیه، عمل نمایند.

۱ - از ایران دعوت می شود که فوراً به قطعنامه های آتش بس و ابتکارات صلح جویانه پاسخ مثبت داده به صورتی که حقوق طرفین مناقشه با ایجاد روابط همزیستی به منظور برقراری ثبات و امنیت در منطقه، تضمین گردد؛ برای اینکه سعادت کشورهای عربی و مسلمان فراهم شود.

۲ - تجاوزات مداوم ایران علیه عراق از جمله، تلاش هایش جهت عبور از مرزهای بین المللی عراق، اشغال خاک عراق، دخالت در امور داخلی عراق، پافشاری ایران جهت ادامه جنگ و عدم پاسخ به ابتکارات صلح را محکوم نموده و خواستار توقف مخاصمات و شروع مذاکرات به منظور حل مشکلات با ابزارهای صلح جویانه و نیز تضمین حقوق طرفین مناقشه، شده اند.

۳ - از مواضع عراق درباره قطعنامه های شورای امنیت و ابتکارات نهضت عدم تعهد و سازمان کنفرانس اسلامی و نیز از آمادگی مکرر عراق جهت توقف جنگ و وارد شدن در مذاکرات و دست یابی به حل و فصل صلح جویانه، عادلانه و آبرومندانه جنگ، ستایش می نماید.

۴ - مجدداً بر قطعنامه مصوب دوازدهمین اجلاس اعراب که در فاس مراکش تصویب شده بود، تأکید گردید. در آن قطعنامه با عراق به دلیل دفاع قانونی اش علیه تجاوز، اعلام همبستگی شده و به ایران به دلیل تداوم جنگش علیه عراق که یکی از اعضای اتحادیه عرب می باشد، هشدار داده شده است. همچنین از عراق به دلیل پذیرش کلیه ابتکارات صلح جویانه تقدیر گردیده و از سوی دیگر اعلام می نمایم که ادامه سیاست های ایران، به طور اجتناب ناپذیری دولت های عرب را وادار خواهد ساخت که در روابط خود با ایران، تجدید نظر نمایند.

۵ - کمیته ای از وزیران امور خارجه عراق، عربستان سعودی، کویت، اردن، مراکش و جمهوری دموکراتیک یمن و نیز دبیر کل اتحادیه عرب تشکیل شده و وظیفه آن دنبال نمودن اجرای این قطعنامه و گسترش وضعیت و اتخاذ اقدامات، ابتکارات و افزایش ارتباطات بین المللی به منظور پایان بخشیدن به جنگ و حفظ امنیت و ثبات در منطقه می باشد. دولت های مذکور از تلاش های صلح جویانه حمایت کرده و از هر گونه اقدامی که احتمال داده شود، مستقیم یا غیر مستقیم به ادامه جنگ میان دو کشور کمک نماید، خودداری خواهند کرد. این کمیته به طور متناوب تشکیل جلسه داده و هر وقت ضرورت داشته باشد نتایج اقدامات خود را به دولت های عرب اطلاع خواهد داد.

- شماره سند مجمع عمومی: ۱۳۲ / ۳۹ / A

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۴۶۱

- ۱۵ مارس ۱۹۸۴ (۲۵ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۳ مارس ۱۹۸۴ کاردار موقت هیئت نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما متن پیام آقای میرزا طاهری معاون نخست وزیر و رئیس سازمان حفاظت از محیط زیست جمهوری اسلامی ایران خطاب به جناب عالی را به پیوست ارسال می نمایم.

فریدون د. کمالی - کاردار

بسم الله الرحمن الرحيم

عالی جناب

سابقه حملات وحشیانه رژیم بعثی عراق علیه مناطق غیرنظامی و مردم بی گناه جمهوری اسلامی ایران در طی جنگ تحمیلی، حقیقتی شناخته شده برای همگان است.

رژیم عراق حتی قوانین و کنوانسیون های بین المللی را که خود به آنها تعهد دارد، رعایت نکرده، بلکه همیشه به تلافی شکست های نظامی تحقیرآمیز خود در منطقه نبرد، به مناطق غیرنظامی حمله نموده است.

استفاده اخیر این رژیم از سلاح های شیمیایی نه فقط حیات انسانی و منابع طبیعی را در معرض خطر قرار داده، بلکه همچنین تلاش شرم آوری را جهت آلوده ساختن محیط زیست منطقه به کار بسته است.

پیامدهای شوم این اقدامات باقی خواهد ماند. سازمان حفاظت از محیط زیست جمهوری اسلامی ایران از کلیه سازمان های بین المللی به ویژه بخش محیط زیست سازمان ملل می خواهد که این قبیل اقدامات وحشیانه و غیر انسانی را محکوم نموده و موضوع را در دستور جلسات خود قرار دهد.

میرزا طاهری - معاون نخست وزیر و رئیس سازمان حفاظت از محیط زیست

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۴۱۸

- ۱۶ مارس ۱۹۸۴ (۲۶ اسفند ۱۳۶۲)

نامه مورخ ۱۴ مارس ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی افغانستان در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

ص: ۷۸

با احترام، متن بیانیه وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک افغانستان که در ۱۱ مارس ۱۹۸۴ صادر شد، ارسال می گردد.

م. فرید ظریف - سفیر نمایندگی دائمی

پیوست

بیانیه وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک افغانستان

اخبار ناگواری اخیرا از منطقه خلیج فارس[که در مجاورت جمهوری دمکراتیک افغانستان واقع شده، به گوش می رسد. طبق گزارش ها، تشدید مخاصمات در منطقه با دخالت نیروهای نظامی ایالات متحده، افزایش یافته است. با شدت یافتن مناقشه نظامی ایران و عراق، ایالات متحده آمریکا که در واقع از ابتدای این جنگ برادر کشی میان دو کشور نقش داشته و در شعله ور ساختن آن سهیم است، اکنون به طور عوام فریبانه از ضرورت آزادی دریانوردی در تنگه هرمز و جریان آزاد نفت از منطقه خلیج فارس]به بازارهای جهانی سخن می راند.

تحت پوشش این بهانه جویی ها، تعداد زیادی ناو جنگی خود را به منطقه خلیج فارس]گسیل داشته است. این کشتی ها عملیات های گشتی وسیعی را جهت حمایت از نیروی هوایی ایالات متحده در منطقه، آغاز کرده اند.

به علاوه، ایالات متحده بخش وسیعی در دریا و نیز حریم فضایی منطقه خلیج فارس]را، به عنوان منطقه دارای «مقررات ویژه» جهت عبور کشتی ها و پرواز هواپیماها اعلام کرده است و هشدار داده هر کس این مقررات را نادیده بگیرد از زور علیه آن استفاده خواهد کرد.

بنابراین، ایالات متحده نه تنها مقررات شناخته شده حقوق بین المللی را پایمال کرده و کنوانسیون مربوط به دریاهای آزاد و کنوانسیون شیکاگو در مورد دریانوردی غیرنظامی بین المللی را نقض کرده است بلکه به منافع تعداد زیادی از دولت ها که از مسیرهای هوایی و دریایی منطقه خلیج فارس]استفاده می کردند، زیان وارد کرده است.

وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک افغانستان خاطر نشان می سازد که این اقدامات ایالات متحده، مغایر با حقوق بین المللی بوده و صلح و امنیت را نه تنها در منطقه، بلکه همچنین در خارج از محدوده ی منطقه، به مخاطره افکنده است. در حقیقت، این اقدامات مقدمه ای جهت دخالت نظامی ایالات متحده آمریکا در جنگ ایران و عراق و به منظور اشغال منابع نفتی در منطقه خلیج فارس]که واشنگتن آن مناطق را به عنوان «منافع حیاتی» خود اعلام کرده، به شمار می رود.

چنین اقداماتی به وضوح سیاست نظامی گری ایالات متحده آمریکا را به منظور افزایش تنش بین المللی نشان می دهد.

وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک افغانستان مانورهای ماجراجویانه آمریکا را در منطقه

خلیج[فارس]که بدون شک به نحوی بر افغانستان نیز تأثیر دارد، محکوم نموده و نگرانی عمیق خود را از این گونه اقدامات که دخالت آشکار در امور داخلی دولت های منطقه خلیج[فارس] و نقض آشکار حقوق و آزادی های مردم خویش محسوب می شود، ابراز می دارد

کابل ۱۱ مارس ۱۹۸۴

سند شماره ۲۰۸

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۴۳۳

- ۲۶ مارس ۱۹۸۴ (۶ فروردین ۱۳۶۳)

گزارش هیئت اعزامی دبیر کل جهت تحقیق درباره ادعاهای جمهوری اسلامی ایران در مورد استفاده از تسلیحات شیمیایی.

یادداشت دبیر کل

۱ - در ۳ نوامبر ۱۹۸۳، دولت جمهوری اسلامی ایران در مکاتبه خود با سازمان ملل برای نخستین بار مدعی شد که عراق از سلاح های شیمیایی استفاده کرده است (S / ۱۶۱۲۸). پیرو درخواست مکرری که در خصوص تحقیق درباره این قبیل سلاح ها شده بود، در مورخ ۲۸ اکتبر ۱۹۸۳ (S / ۱۶۱۴۰) دبیر کل هیئتی را به منطقه جهت تعیین خسارات به اهداف غیر نظامی اعزام نمود. هیئت اعزامی قبلی دبیر کل بنا به درخواست ایران و با موافقت عراق در تاریخ ۲۰ می تا ۲ ژوئن ۱۹۸۳ از منطقه بازدید به عمل آورد (S / ۱۵۸۳۴).

۲ - مطابق با روشی که جهت اعزام نخستین هیئت استفاده شد، دبیر کل با توجه به درخواست ایران، با عراق مشورت کرد. ضمناً عراق خاطر نشان ساخت که در تاریخ ۳۱ اکتبر ۱۹۸۳ قطعنامه ۵۴۰ (۱۹۸۳) را پذیرفته است که در آن قطعنامه، شورا نقض حقوق بشردوستانه بین المللی را محکوم کرده است و خواستار توقف فوری کلیه عملیات های نظامی علیه اهداف غیر نظامی از جمله شهرها و مناطق مسکونی شده است. درباره قطعنامه شورا از دبیر کل درخواست کرده بود که به تلاش های میانجی گرانه خود ادامه دهد. موضع عراق این است که قطعنامه شورا باید به طور لایتنجرا اجرا شود (S / ۵۶۰ / ۳۸ - A / ۱۶۱۲۰). ایران خودش را از قطعنامه به دلایلی که در سند S / ۱۶۲۱۳ ارائه شده، مجزا ساخته است.

۳ - در چنین شرایطی و با توجه به نگرانی هایی که از سوی دو طرف ابراز شد، دبیر کل پیشنهاد کرده است که هیئتی طبق دستور جهت مشخص ساختن مواضع روشن طرفین در مورد مسائل منازعه و بررسی خسارات به اهداف غیر نظامی از جمله تعیین نوع گلوله هایی که مورد استفاده واقع شده، به منطقه اعزام گردد. این پیشنهاد را در ابتدا

ص: ۸۰

دبیر کل به طور شفاهی بیان کرد و متعاقب آن در اسناد S/16338 و S/16334 و نیز ارتباطات خصوصی مطرح شده است. واکنش طرفین در مورد پیشنهاد دبیر کل، در اسناد S/16340, S/16342, S/16352, S/16354 منعکس می باشد.

۴ - جمهوری اسلامی ایران ادعاهای خود را در مورد استفاده عراق از تسلیحات شیمیایی طی نامه های خود و نیز در گفت و گوهایی خصوصی که نمایندگی دائمی آن با دبیر کل داشته است، ابراز نموده است. گزارش های مطبوعاتی حاکی از آن است که مقامات پزشکی در برخی از کشورهایی که ایرانی ها بستری شده اند و یا اطلاعات مربوط که مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته، احتمال کاربرد سلاح های شیمیایی را رد نکرده است. این گزارش ها که بنا به درخواست مکرر دولت ها و نیز سازمان های عمومی و خصوصی به منظور تحقیقات هدفمند و بی طرفانه صورت گرفته، پیوست شده است.

۵ - با توجه به اصول بشردوستانه مندرج در منشور و مسئولیت های اخلاقی محول شده، دبیر کل خود را موظف می داند تا حقایق را کسب و نتیجه را مشخص سازد، از همین رو از چهار کارشناس برجسته در زمینه های تخصصی مربوط به خود خواسته شد تا بازدید حقیقت یابی در ایران را عهده دار شوند. این کارشناسان عبارتند از:

دکتر گوستاو آندرسون دارای مدرک دکترا و رئیس بخش شیمی تحلیلی انستیتوی پژوهش های دفاع ملی اومه آ سوئد.

دکتر مانوئل دومینگز، سرهنگ، از اعضای بهداری ارتش و متخصص در جراحات ناشی از سلاح های بیولوژیکی و شیمیایی، استاد پزشکی پیشگیری دانشگاه کمپلوتنس مادرید اسپانیا.

دکتر پیتر دان، سرپرست هیئت علمی آزمایشگاه پژوهش های مواد سازمان علوم و تکنولوژی دفاعی وزارت دفاع ملبورن استرالیا.

سرهنگ اوبرست اولریش ایمورستگ، دکترای شیمی، رئیس سابق بخش دفاع هسته ای، بیولوژیکی و سلاح های شیمیایی وزارت دفاع برن سوئیس.

۶ - این کارشناسان در ۱۳ مارس به تهران سفر کردند و در ۱۹ مارس ۱۹۸۴ از تهران بازگشتند. امور هیئت را آقای اقبال رضا مدیر دفتر معاونین دبیر کل در امور ویژه سیاسی هماهنگ کرد. وی جهت سازماندهی به هیئت، تسهیلات را با ارتباط با مقامات ذی صلاح پیگیری کرد. کارشناسان گزارش مشترکی را به دبیر کل در ۲۱ مارس ۱۹۸۴ ارائه دادند.

۷ - دبیر کل مایل است سپاس عمیق خود را از اعضای هیئت به دلیل نحوه شایسته و کارآمد در انجام وظایف، علی رغم محدودیت از نظر منابع و زمان که تحت شرایط دشوار و حتی خطرناک انجام گرفت، ابراز نماید.

۸ - با توجه به نگرانی بشردوستانه که باعث تصمیم گیری دبیر کل جهت این تحقیق شد، گزارش کارشناسان به شورای امنیت جهت اطلاع آنها ارسال می گردد. متأسفانه اعضای

هیئت متفق القول ادعاهای استفاده از تسلیحات شیمیایی را تأیید کردند و این در حالی است که چند روز قبل دبیر کل شدیداً استفاده از این قبیل سلاح ها را در هر وقت و در هر کجا محکوم کرده بود.

۹- در واقع دبیر کل اهمیت خاصی به رعایت دقیق کلیه اصول و مقررات بین المللی که جامعه جهانی به منظور پیشگیری از صدمات انسانی پذیرفته، قائل می باشد که از جمله آن عدم استفاده از سلاح های خاص و رفتار با اسیران جنگ و یا سایر جوانب عملیات های نظامی می باشد.

۱۰- دبیر کل همچنان بر این عقیده است که نگرانی های بشردوستانه تنها با پایان یافتن این جنگ ویرانگر خاتمه می یابد. وی بار دیگر آمادگی خود را برای کمک به کلیه تلاش هایی که جهت دست یابی به این هدف صورت می گیرد، ابراز نموده و از دولت های ایران و عراق می خواهد که به کوشش های سازمان ملل جهت برقراری صلح برای مردم خود پاسخ گویند، صلحی که باعث می گردد منابع انسانی و مادی خود را صرف تقویت و توسعه کشورهای خود بنمایند. دبیر کل همچنین از سایر دولت ها درخواست می کند که در تلاش های بین المللی جهت یافتن راهی جهت بازگشت صلح به ایران و عراق براساس عدالت همکاری نمایند.

۲۱ مارس ۱۹۸۴

آقای دبیر کل،

مفتخر هستیم که گزارش مورد درخواست شما را درباره دعاوی استفاده از سلاح های شیمیایی در ایران تقدیم کنیم:

برای انجام تحقیقات و گردآوری و مطالعه شواهد محلی از تاریخ ۱۳ تا ۱۹ مارس ۱۹۸۴ (۲۳ تا ۲۹ اسفند ۱۳۶۲) از ایران دیدار داشتیم و پس از بازگشت به ژنو گزارش ذیل را تهیه کردیم.

به خاطر همکاری و مساعدتی که دولت ایران در طول این سفر با ما به عمل آورد، صمیمانه سپاس گزار هستیم.

ضمناً مایل هستیم از کمک هایی که اعضای دبیرخانه سازمان ملل به ویژه آقای اقبال رضا از دفتر معاونت امور سیاسی ویژه دبیر کل در حق ما نمودند، قدردانی کنیم. از دو آزمایشگاه که در زمینه های فنی ما را یاری نمودند نیز به ویژه متشکر هستیم. با وجود آن که اعضای گروه هر یک به دلیل برخورداری از تخصص خاصی به این مأموریت اعزام شدند، ولی کار به صورت گروهی و تیمی صورت گرفت و تمامی اعضای گروه درباره نتایج تحقیقات اتفاق نظر کامل داشتند. آقای دبیر کل از اینکه ما را مورد اعتماد و وثوق خود قرار دادید، سپاس گزار هستیم.

با احترامات فائقه

دکتر گوستاو آندرسون - دکتر مانوئل دومینگز - دکتر پیتر دان -

سرهنگ اوبرست اولریش ایموبرستگ

۱ - دبیر کل از کارشناسان اعزامی خواسته بود در حد امکان تعیین کنند که آیا سلاح های شیمیایی در ایران مورد استفاده قرار گرفته است یا خیر و چنانچه مورد استفاده قرار گرفته نوع و میزان کاربرد آن در چه حدی بوده است.

روش تحقیق

۲ - متخصصین برای انجام مأموریت خود طرق متعددی را در پی گرفتند:

الف) با مقامات دولت ایران مصاحبه هایی انجام شد تا در مورد ادعای استفاده از سلاح های شیمیایی اطلاعاتی کسب شود.

ب) برای آزمایش و بررسی شواهد مربوط به سلاح هایی که گفته می شود مواد شیمیایی از طریق آن پرتاب شده است و نیز جمع آوری نمونه های آزمایشگاهی و ارسال آن به لابراتوارهای تخصصی اروپا، بازدیدهایی از مناطق جنگی به عمل آمد.

ج) سلاح هایی که از مناطق جنگی به پایتخت (تهران) ارسال شده بود، مورد آزمایش و مطالعه قرار گرفت.

د) از تعدادی مجروح که گفته شد در معرض حملات مواد سمی قرار گرفته اند، معاینات بالینی به عمل آمد. این معاینات هم در مناطق جنگی و هم در بیمارستان های تهران که مجروحین به آنجا انتقال یافته بودند انجام گرفت.

۳- متخصصین ۶ روز در ایران اقامت داشته و زمان بندی فعالیت های آنان در ضمیمه شماره یک ذکر شده است.

جنبه های تسلیحاتی

۴- منطقه مورد بازدید شماره ۱ (شط علی): ۴۰:۱۲ روز ۱۴ مارس ۱۹۸۴ (۲۴ اسفند ۱۳۶۲) به شط علی رسیدیم. این منطقه باتلاقی است و اطراف آن را اراضی سخت احاطه کرده است که خودروهای زرهی سنگین قادر به عبور از آن هستند و آبگیرها و اراضی بایر و زراعی به صورت پراکنده در آنجا مشاهده می شود. یک واحد توپخانه که مورد بازدید قرار نگرفت، در نزدیکی منطقه مورد بازدید واقع و وسعت آن ۱۰۰۰۰ متر مربع بود.

گزارش شد که در این منطقه تعدادی بمب های مشابه به صورت پراکنده وجود دارد. در منطقه مورد بازدید پوکه یا غلاف هشت بمب هوایی عمل کرده و تا حدودی آسیب دیده مورد معاینه قرار گرفت.

۵- به گفته اعضای سپاه پاسداران انقلاب حملات را چندین روز قبل (تاریخ حملات دقیقا اعلام نشد) سه هواپیمای عراقی که هر یک از نوع مختلفی بوده اند (میگ، سوخو و میراژ)

انجام داده اند. گفته شد که هر یک از این هواپیماها احتمالا هشت بمب با خود حمل می کرده و در ارتفاعاتی بین ۲۰۰ تا ۳۰۰ متر در پرواز بوده اند. عمق حفره هایی که در اثر اصابت بمب ها در زمین ایجاد شده بود ۲ متر و قطر آنها ۸ متر بود.

۶- منطقه مورد بازدید شماره ۲ (هورالهوئیزه): در ساعت ۳۰:۱۴ همان روز به این منطقه رسیدیم، این منطقه دشتی مسطح بود که در آن آثاری از حیات و پوشش نباتی مشاهده نمی شد تمامی منطقه تا آنجا که قابل تشخیص بود تحت اشغال واحدهای پاسداران قرار داشت. گفته شد در ۱۳ مارس ۱۹۸۴ (۲۳ اسفند ۱۳۶۲) در ساعت ۱۱ هورالهوئیزه مورد حمله قرار گرفته و گویا تعدادی قربانی به جای گذاشته است و در شب چهاردهم مارس ۱۹۸۴ (۲۴ اسفند ۱۳۶۲) بسیاری از آنها مورد معاینه قرار گرفتند. در این منطقه تعدادی بمب مشاهده شد که مشخصات آنها با بمب هایی که در منطقه شط علی مورد بازدید قرار گرفت، مطابقت می کرد. در این محل دو بمب هوایی آسیب دیده و یک بمب منفجر شده توسط متخصصین مورد آزمایش قرار گرفت.

۷- در دو منطقه ای که مورد بازدید قرار گرفت گلوله های منفجر نشده توپ و یا مهمات موشکی و یا قطعات و اجزای این قبیل مهمات به اعضای هیئت نشان داده نشد.

۸- هیچ یک از دو منطقه مورد بازدید به نظر نمی رسید منطقه هایی باشند که معمولا برای حملات متعارف هدف قرار می گیرند. بمب های حاوی مواد شیمیایی ممکن است به منظور پاک سازی کامل منطقه به کار رفته باشد تا دوباره بعد از گذشت زمانی معین توسط نیروهای مهاجم اشغال شود. ضمنا این امکان نیز وجود دارد که در حمله گزارش شده به شط علی موضع توپخانه هدف مورد نظر بوده، ولی بمب ها به هدف اصابت نکرده است.

۹- بمب هایی که در مناطق مورد بازدید یافت شده بود در محل مورد بررسی قرار گرفت. مقامات ایرانی سه عدد از بمب ها را به تهران منتقل کردند تا احتمالا متخصصین آنها را به طور دقیق تر مورد مطالعه قرار دهند. در غلاف تمامی بمب هایی که مورد مطالعه قرار گرفت علامت BR ۲۵۰ WP مشاهده شد. این بمب ها قهوه ای رنگ بودند و یک نوار زرد رنگ به عرض ۱۰ سانتی متر در نزدیکی دماغه مخروطی شکل آنها به چشم می خورد. روی این بمب ها هیچ نوع علامت دیگری مشاهده نشد. هر یک از بمب ها دو آویزه یا دستگیره داشت و به نظر می رسد که این بمب ها با این آویزه ها به قسمت خارجی هواپیما وصل گردیده و به این ترتیب حمل و پرتاب می شوند. بررسی بمب های منفجر نشده و خسارت دیده نشان می داد که محتوای آنها را یک مایع تشکیل می دهد. به لحاظ آنکه تمامی بمب هایی که مورد معاینه قرار گرفتند از نوع مشابهی بودند، چنین نتیجه گیری شد که تمامی آنها از جمله بمب های منفجر شده، برای حمل مایع طراحی شده اند.

۱۰- وزن و اندازه بمب ها به شرح زیر است:

تمامی طول: ۲ / ۲۶ متر

طول سیلندر (بدون احتساب فیوز و تعادل گر): ۱ / ۳۴ متر

قطر سیلندر: ۳۰ سانتی متر

وزن کل: ۱۳۵ کیلوگرم (حدودا)

وزن بمب بدون محتویات: ۸۶ کیلوگرم (حدودا)

وزن سیلندر: ۴۹ کیلوگرم (حدودا)

۱۱- قسمت درونی هر بمب شامل یک لوله انفجاری (به طول حدود ۱ / ۳۴ متر و قطر حدود ۵۳ میلی متر) بود. در تاریخ ۱۷ مارس (۲۷ اسفند ۱۳۶۲) در ساعت حدود ۱۸ در پادگان شهید بهشتی تهران و در حضور متخصصین و با قبول خطرات نسبی، پاسداران داوطلب لوله انفجاری را باز کردند تا محتویات آن مورد آزمایش و بررسی قرار گیرد. پس از آنکه قسمت فوقانی لوله فولادی که طول آن ۶۰ میلی متر بود، بریده شد و سرپوش کلاهک آلومینیومی زردرنگ برداشته شد، پودر متراکم سفید رنگی مشاهده گردید. نمونه این پودر که حالت ترد و شکننده ای داشت آتش زده شد، شدت احتراق زیاد بود و چنین نتیجه گیری شد که نمونه مذکور ماده انفجاری است که معمولاً برای افزایش میزان پراکندگی محتویات بمب مورد استفاده قرار می گیرد.

۱۲- غلاف بمب ها از فولاد نازک و به قطر یک تا دو میلی متر بود و عمدتاً از قسمت طول با مواد انفجاری شکسته و به تکه های بزرگ تقسیم می شود. بنابراین با اطمینان زیاد می توان حدس زد که این قبیل بمب ها یک سلاح متعارف شدیداً انفجاری نیست، بلکه این بمب ها به گونه ای ساخته شده اند که پس از انفجار مایع محتوی آن به صورت بخار و قطرات ریز در محوطه نسبتاً وسیعی پراکنده شود و به این ترتیب از لحاظ اندازه قطره ها و شدت بخارات، تأثیرات وارده بسیار متفاوت خواهد بود.

۱۳- بر روی هر یک از بمب ها یک فیوز ساعتی نصب شده و با تنظیم این فیوز می توان بمب را در ارتفاع مورد نظر منفجر کرد تا مایع موجود در بمب حداکثر اثر خود را به جای بگذارد. بر روی فیوز بمب ها عبارات زیر به چشم می خورد:

(برای مسلح کردن در کمتر از ۶ ثانیه پیچ را خارج کنید، قرار گرفتن عقربه ساعت بر روی قسمت قرمز رنگ به منزله خطر است.)

نوع: MU۰۹ - کالا ۰۱ / ۸۳ (به خاطر واضح نبودن متن اسپانیایی ترجمه مبهم است)

جنبه های شیمیایی

۱۴- در تاریخ چهارم مارس ۱۹۸۴ (۱۴ اسفند ۱۳۶۲) به دلیل در اولویت قرار داشتن مسئله، متخصصین یک بمب منفجر نشده را که در هورالهویزه پیدا شده بود، مورد بررسی قرار دادند. بخشی از این بمب را با خاک پوشانیده بودند تا ماده ای را که از

آسیب دیده به خارج نشت می کرد، تحت کنترل داشته باشند. از خاک آغشته به ماده مذکور توسط کارشناس ها نمونه برداری شد. پاسداران داوطلب فیوز را خارج کردند تا کارشناسان بتوانند از مایع داخل بمب جهت آزمایش به طور صحیح نمونه برداری کنند. در ساعت ۱۶:۰۵ پاسداران توانستند با مشکلاتی چند و تا حدودی مواجه شدن با خطر، فیوز را خارج کنند. پاسداران تحت سرپرستی و نظارت کارشناس ها چندین نمونه از مایع مذکور را برداشتند. نمونه ها که کلا سه عدد بود، توسط کارشناس ها بسته بندی شد تا با رعایت نکات ایمنی به تهران منتقل گردد. حجم نمونه هایی که تهیه شد جمعا ۴۰ تا ۵۰ میلی متر بود.

۱۵- بامداد روز پنجشنبه پانزدهم ماه مارس ۱۹۸۴ (۲۵ اسفند ۱۳۶۲) نمونه ها در آزمایشگاه مرکز پزشکی لبافی نژاد تهران مطالعه و دوباره بسته بندی شد تا به صورت ایمنی از تهران جهت آزمایش به آزمایشگاه های ذی صلاح اروپا ارسال شود. نمونه ها متشکل بود از یک مایع روغنی شکل به رنگ قهوه ای تیره. این مایع در تهران با سیستم کاغذ تشخیص نوع ماده شیمیایی (کد ۸۴۹۴ - ۸۵۸ - ۲۱ - ۶۶۶۵) مورد آزمایش قرار گرفت و رنگ قرمز شدید حاصله از وجود گاز مستارد (خردل) در این مایع حکایت می کرد. در آزمایش های انجام شده وجود لوئیسات و یا ماده مختل کننده اعصاب ثابت نشد. سه نمونه تهیه شده که حجم هر کدام یک میلی لیتر بود، به طور جداگانه در بطری های دربسته و خشک قرار داده شده سپس هر یک از این بطری ها را در ظروف پلاستیکی ۲۵۰ میلی لیتری که در آنها پودر ذغال برای جذب رطوبت قرار داده شده بود، گذاشتیم و در آنها محکم پیچ شد. ظروف پلاستیکی را نیز برای تأمین ایمنی در حمل و نقل با پلاستیک ضخیم پوشانیدیم. لازم به تذکر است که به هنگام آزمایش بر روی نمونه ها، از محفظه مخصوص استفاده شد.

۱۶- یکی از نمونه های مایع جمع آوری شده، توسط فردی امین به انستیتوی تحقیقات دفاع ملی سوئد در اومه آ و نمونه دیگر به آزمایشگاه اسی سنترال در اسپیز سوئیس فرستاده شد. نمونه سوم نیز در اختیار آزمایشگاه اسی سنترال سوئیس قرار گرفت تا از آن حفاظت به عمل آید.

۱۷- نمونه ها در دو آزمایشگاه مذکور که به تکنیک های پیشرفته از جمله اسپکترومتری جمعی، کروماتوگرافی و رنگ نگاری، طیف سنج جمعی، رزونانس مغناطیسی هسته کاربون ۱۳ و پروتون مجهز بوده و قادر به مقایسه با نمونه های واقعی هستند، آزمایش شد.

۱۸- نتیجه آزمایشات ثابت کرد که نمونه مذکور از بی. آی. اس - (۲ کلرواتیل) - سولفاید با کیفیت بالا تشکیل شده است. در نمونه مذکور چندین مورد ناخالصی های جزئی و نشانه هایی از سولفور نیز یافت شد. این ترکیب را عموما به عنوان گاز مستارد یا خردل می نامند و کد آن H می باشد. در هیچ یک از دو نمونه مذکور نشانه ای از میکروتوکسین مشاهده نشد. نتیجه آزمایش هایی که در انستیتوی مطالعات دفاع ملی سوئد و آزمایشگاه

AC سوئیس به عمل آماد یکسان بود و در ضمام دو و سه ذکر شده است. چنانچه اطلاعات تخصصی بیشتری در زمینه اسپکترا (طیف) و کروماتوگرام (رنگ نگاری) مورد نیاز باشد، می توان با آزمایشگاه های فوق تماس حاصل کرد.

۱۹- در تاریخ ۱۸ مارس ۱۹۸۴ (۲۸ اسفند ۱۳۶۲) مقامات ایرانی به طور اضطراری درخواست کردند که شواهد و مدارک جدیدی مورد بازدید قرار گیرد و کارشناسان با سفر مجدد به اهواز موافقت کردند. در درمانگاه استادیوم تختی نمونه هایی از خاک و مایعی که گفته شد مربوط بوده است به یک حمله هوایی علیه نیروهای ایرانی که در منطقه خیبر در ساعت ۱۱:۱۵ شنبه ۱۷ مارس ۱۹۸۴ (۲۷ اسفند ۱۳۶۲) صورت گرفته به ما نشان داده شد. به کارشناسان گفته شد که به هنگام حمله هوا گرم بوده و باد کمی می وزیده است. یک پاسدار که شاهد حمله بوده است اظهار کرد که غلاف بمب منفجر نشده شکسته شده و یکی از همکارانش از مایعی که از این بمب نشت می کرده، نمونه برداری کرده است. وی ضمناً اظهار کرد که بمب مذکور از نظر ظاهر مشابه بمب هایی بوده است که در حملات قبلی مورد استفاده قرار گرفته و نمونه آنها در روزهای قبل به کارشناسان نشان داده شده بود. کارشناسان از مقامات مربوط خواستند اجزا و قطعات سلاح های مورد استفاده در حمله مذکور جهت آزمایش به اهواز فرستاده شود، مقامات ایرانی اظهار داشتند که این امر به علت ضیق وقت و نزدیکی زمان عزیمت کارشناسان امکان پذیر نیست.

۲۰- کارشناسان با استفاده از امکانات بخش چشم پزشکی درمانگاه، دو نمونه هر یک به اندازه یک میلی لیتر جهت آزمایشات تهیه کردند. بطری های حاوی نمونه ها به دلیل نبودن ذغال رطوبت گیر، در خاک خشک بسته بندی شد و توسط کارشناسان به تهران منتقل گردید. سپس نمونه های گردآوری شده توسط افراد امین به آزمایشگاه های مذکور در اروپا ارسال شد.

۲۱- نتیجه آزمایش ها نشان داد که ۷۵ درصد مواد متشکله مایع مذکور را اتیل ان، ان - دیمتیل فسفر امیدو سیانیدات و ۱۲ درصد آن را کلروبنزین تشکیل می دهد. ضمناً مقدار کمی ترکیبات فرار و نیز مواد حاوی فسفر موسوم به تری اتیل فسفات به میزان ۱ تا ۴ درصد و دی اتیل ان، ان - دیمتیل فسفر امیدات به میزان ۳ تا ۱۰ درصد در این مایع وجود داشت. ترکیب فوق با عامل مختل کننده اعصاب موسوم به تابون مطابقت داشته و کد آن GA است. در این ترکیب کلروبنزین به عنوان عامل متعادل کننده عمل می کند. نتایج آزمایشاتی که در آزمایشگاه AC سوئیس و آزمایشگاه انستیتوی تحقیقات دفاع ملی سوئد به عمل آمده، مشابه و یکسان بود و جزئیات مربوط به این آزمایشات در ضمام چهار، پنج و شش گنجانده شده است. علاقه مندان به اطلاعات تخصصی بیشتر می توانند با آزمایشگاه های مذکور تماس حاصل کنند.

۲۲- اولین سری معاینات پزشکی در تاریخ ۱۴ تا ۱۷ مارس (۲۴ تا ۲۷ اسفند ۱۳۶۲) در درمانگاه استادیوم تختی اهواز (بیمارستان صحرایی) و در بیمارستان گلستان که بیمارستان دانشگاه اهواز است، و نیز در بیمارستان لبافی نژاد تهران و بیمارستان شهید مطهری تهران (بیمارستان سوانح سوختگی) انجام شد. ۳۷ بیمار و چهار تن دیگر که به دلیل جراحات جزئی در بیمارستان بستری نشده بودند، مورد معاینه قرار گرفتند. جسد ۶ تن دیگر که از بیمارستان های استکهلم و وین بازگردانده شده بودند، مورد معاینه قرار گرفت. ضمناً در تاریخ ۱۸ مارس (۲۸ اسفند ۱۳۶۲) کارشناسان کالبد شکافی یک جسد را در بیمارستان دانشگاه اهواز شاهد بودند.

۲۳- در پی معایناتی که به عمل آمد در ۳۲ مورد علائم بالینی مشاهده گردید و بیماران از طریق مترجم اظهار داشتند که پس از انفجار بمب هایی که از هواپیما فرو ریخته شد، این علائم در آنها ظاهر شده است. در برخی موارد بر اثر ایجاد نور شدید و در دیگر موارد به دلیل متصاعد شدن بوی زننده که برخی آن را به بوی سیر تشبیه کرده بودند، انفجارها تشخیص داده شده اند.

۲۴- به گفته بیماران، علائم اولیه ۲۵ دقیقه تا ۴ ساعت پس از آنکه در معرض انفجار قرار گرفته اند در آنها ظاهر شده است. پس از معاینه بیمارانی که در زمان های مختلف در معرض انفجارها قرار گرفته بودند چنین نتیجه گیری شد که در اکثر موارد علائم بالینی با ورم ملتحمه فزاینده، احساس یک جسم خارجی در چشم و فوتوفوبی (ترس از نور) آغاز شده است. این علائم در بیماران حداقل هیجده روز باقی مانده بود و در این دوره بین زمان در معرض انفجار قرار گرفتن و زمان انجام آزمایشات طولانی ترین مدت محسوب می شد.

بسیاری از بیماران دچار ورم پلک چشم شده بودند که مانع از معاینات قرنیه چشم می گردید. در بسیاری دیگر از بیماران ضایعات شدید در مخاط بینی مشاهده گردید.

۲۵- التهابات پوستی در بیماران به چشم می خورد و در برخی موارد تجمع لکه هایی که بر پوست ظاهر شده بود قدری زیادتر بود و رنگ آن تیره و شرابی رنگ شده بود. ظاهراً ناراحتی های پوستی چند ساعت پس از آن که مجروحین در معرض انفجار قرار گرفته اند به وجود آمده است و پوشیده بودن یا نبودن پوست بی تأثیر بوده است. لکه های سرخ رنگ نقاط مختلف بدن بیماران را فرا گرفته بود و در یک مورد ۸۰ درصد سطح پوست بدن بیمار از لکه های سرخ رنگ پوشیده شده بود. گرچه این ضایعات می تواند در پوست تمامی نقاط بدن به وجود آید، ولی اغلب شدیدترین ضایعات در زیر بغل، پوست بیضه و آلت تناسلی و سپس در کشاله ران و سطح داخلی آرنج ها و زانوها به چشم می خورد و احتمالاً حساسیت بیشتر این قسمت های پوست بدن و تعریق بیشتر در این قسمت ها باعث ایجاد ضایعات

شدیدتر شده است. در قسمت آلات تناسلی نیز ضایعات تیره رنگی به وجود آمده بود.

۲۶- تاول هایی که حاوی مایعی زرد رنگ بود، متعاقبا بر روی پوست بیماران ظاهر شده بود و این تاول تحت فشار کروی شکل می شد. اندازه این تاول ها بین چند میلی متر تا چندین دسی متر بود. در برخی بیماران تعداد این تاول ها بسیار زیاد می شد. این تاول ها معمولا گرد و یا باریک بودند و در برخی بیماران شکل آنها نامنظم بود. یک تکنسین مسئول ختنی سازی بمب ها بود که فقط یک تاول در مچ دستش مشاهده شد.

۲۷- بسیاری از بیماران از انسداد و التهاب و زخم های مجاری بینی در رنج بودند. التهابات لوله نای و نیز التهابات حنجره توأم با گرفتگی صدا و خلط و ترشحات در بیماران دیده شد. در برخی بیماران علائم بالینی و رادیولوژیکی برونشیت، سینه پهلو و ذات الریه مشاهده گردید.

۲۸- اکثر بیماران دچار کمبود گلبول های سفید خون بودند و در یک مورد تعداد گلبول سفید یک بیمار به ۳۰۰ عدد در هر میلی متر مکعب رسیده بود در حالی که تعداد گلبول های سفید یک فرد عادی حدود ۶۰۰۰ عدد در هر میلی متر مکعب است. کمبود گلبول سفید به منزله آسیب پذیر بودن شخص در مقابل بیماری های عفونی است. ابتدا کمبود گلبول سفید از نوع سلول لنفوای لیمفونیک بود. ضمنا آثار ترومبوسیتی (لخته شدن خون در رگ ها) نیز مشاهده شد. گلبول های قرمز بیماران حالت غیر عادی نداشت و تنها مورد غیر عادی از نقطه نظر بیوشیمی وجود مقادیر زیادی آنزیم لا-کتیس دی هیدروژنیز در خون بیماران بود.

۲۹- نتایج توأمان معاینات بالینی و تجزیه و تحلیل های آزمایشگاهی ثابت کرد که نوع جراحات و تاول های ایجاد شده کاملا همانند جراحاتی است که عناصر تاول زا به ویژه سولفورموستارد (خردل) به وجود می آورد و تنها مواد تاول زایی از این قبیل قادر هستند چنین جراحاتی را پدید آورند.

۳۰- در تاریخ ۱۸ مارس ۱۹۸۴ تعداد دیگری از بیماران که روز پیش در درمانگاه استادیوم تختی اهواز بستری شده بودند، مورد معاینه قرار گرفتند. بیش از ۴۰ تن از بیماران کماکان در درمانگاه بستری بودند و از بین آنها به دلیل کمبود وقت ۶ تن معاینه شدند. گفته شد که این عده و حدود ۴۰۰ تن دیگر در جریان حملات شیمیایی به منطقه جفیر تحت تأثیر مواد شیمیایی قرار گرفته اند.

۳۱- اطلاعاتی که در اختیار کارشناس ها قرار گرفت حاکی از این بود که بیماران بستری دچار ناراحتی های تنفسی، آشفستگی شدید، سرگیجه، تهوع، دفع ادرار و مدفوع به طور غیر ارادی و کاهش ضربان قلب بوده اند. تنها یکی از بیماران که توسط کارشناس ها مشاهده شد تا حدودی دچار ناراحتی تنفسی بود. تمامی بیماران از آب ریزش چشم، انسداد و التهاب مجاری بینی، تعریق، لرزش جزئی اندام های تحتانی بدن، زبان و دهان، انقباض شدید

مردمک چشم و خستگی چشم در رنج بودند. در دو تن از بیماران گزارش شد که سطح استیل کولین استراس بسیار پائین تر از حد طبیعی بوده است. تعدادی از بیماران نیز دچار ورم ملتحمه شدید بودند.

۳۲- به کارشناس ها گفته شد که بیماران عضو سپاه پاسداران به همراه خود آمپول های آتروپین داشته اند که می توانسته اند شخصا به خود تزریق کنند و پس از حمله از این آمپول ها استفاده کرده اند. احتمالا استفاده از آمپول اتروپین سبب شده است که از شدت عوارض مربوطه کاسته شود.

۳۳- لگوی بالینی و نتایج آزمایشگاهی و انجام تست ادجوانیتبوس با آتروپین نشان داد که آن بیماران در معرض مواد بازدارنده استیل کولین استراس و احتمالا- از نوع ماده شیمیایی فسفری قرار گرفته اند. ورم ملتحمه که در بیماران مشاهده گردیده ناشی از این نوع ماده شیمیایی نیست بلکه احتمالا ناشی از مواد شیمیایی وابسته به این ماده بوده است.

۳۴- نتایج معاینات بیماران مورد به مورد در ضمیمه شماره ۷ ذکر شده است.

نتایج

۳۵- مطالب زیر، نتایج به دست آمده است که کارشناسان در مورد آن اتفاق نظر دارند:

الف) همان گونه که قبلا اعلام گردید در مناطق مورد بازدید کارشناسان در ایران، سلاح های شیمیایی به صورت بمب های هوایی مورد استفاده قرار گرفته است.

ب) انواع مواد شیمیایی که مورد استفاده قرار گرفته عبارتند از بی. آی. اس - (۲ کلراتیل) - سولفاید که گاز موستارد یا گاز خردل نیز نامیده می شود. ماده شیمیایی دیگر اتیل ان. ان - دی متیل فسفروا میدوسیانیدات که یک نوع ماده شیمیایی مختل کننده اعصاب موسوم به تابون است.

۳۶- میزان کاربرد این مواد شیمیایی با در نظر داشتن کمبود وقت و امکانات موجود قابل تعیین نبود.

ضمیمه یک - روز شمار فعالیت ها

دوشنبه ۱۲ مارس ۱۹۸۴ (۲۲ اسفند ۱۳۶۲) عزیمت از ژنو.

سه شنبه ۱۳ مارس ۱۹۸۴ (۲۳ اسفند ۱۳۶۲) ورود به تهران، شرکت در جلسه وزارت امور خارجه، بازدید از اداره پزشکی قانونی تهران.

چهارشنبه ۱۴ مارس ۱۹۸۴ (۲۴ اسفند ۱۳۶۲) دیدار از مناطق جنگی، بازدید از دو محل در مناطق جنگی، معاینه و بررسی بمب های هوایی و جمع آوری نمونه ها. معاینه بیماران و مصاحبه با آنها در بیمارستان صحرایی و در اهواز.

پنجشنبه ۱۵ مارس ۱۹۸۴ (۲۵ اسفند ۱۳۶۲) بازدید از بیمارستان ها در تهران و معاینه بیماران و آزمایش های مقدماتی روی نمونه های گردآوری شده از مناطق جنگی.

جمعه ۱۶ مارس ۱۹۸۴ (۲۶ اسفند ۱۳۶۲) معاینه بمب های هوایی که از مناطق جنگی به تهران ارسال شده بود و بازدید از اداره پزشکی قانونی تهران.

شنبه ۱۷ مارس ۱۹۸۴ (۲۷ اسفند ۱۳۶۲) بمب های هوایی مورد معاینه بیشتر قرار گرفت.

یکشنبه ۱۸ مارس ۱۹۸۴ (۲۸ اسفند ۱۳۶۲) دیدار از اهواز، معاینه بیماران در درمانگاه استادیوم تختی اهواز، تحویل گرفتن نمونه ها، دیدار از بیمارستان در تهران و گفت و گو با بیماران.

دوشنبه ۱۹ مارس ۱۹۸۴ (۲۹ اسفند ۱۳۶۲) عزیمت از تهران ورود به ژنو.

سه شنبه ۲۰ مارس ۱۹۸۴ (۳۰ اسفند ۱۳۶۲) تهیه گزارش.

چهارشنبه ۲۱ مارس ۱۹۸۴ (۱ فروردین ۱۳۶۳) تهیه گزارش.

ضمیمه دو

اداره چهارم انستیتوی تحقیقات دفاع ملی سوئد او مه آ (UMEA) تجزیه و تحلیل آزمایشگاهی نمونه هایی که گفته می شود از سلاح های شیمیایی در ایران تهیه شده است.

۱- نمونه در ساعت ۱۰ بامداد روز ۱۸ مارس ۱۹۸۴ در او مه آ دریافت شد. بازدید و بررسی بسته دریافتی نشان داد که عمل خلافی صورت نگرفته و نیرنگی در کار نیست.

۲- بسته شامل یک بطری دهانه گشاد ۲۵۰ میلی لیتری پلاستیکی بود که در آن ذغال سنگ رطوبت گیر قرار داشت. در میان ذغال ها یک ظرف شیشه ای ۲۰ میلی لیتری در بسته قرار داده بودند که در آن یک میلی لیتر مایع قهوه ای رنگ تیره وجود داشت.

۳- در پی آزمایشاتی که صورت گرفت مواد موجود در این مایع به شرح زیر تشخیص داده شد:

الف) ۹۸ درصد مایع مذکور را بی. آی. اس - (۲ کلرواتیل) - سولفاید تشکیل می داد.

ب) مقادیر جزئی بی. آی. اس - (۲ کلرواتیل) - دی سولفاید.

ج) مقادیر جزئی ۱ و ۲ بی. آی. اس - (۲ کلرواتیل تیو) - اتان.

د) مقادیر جزئی بی. آی. اس - (۲ کلرواتیل تیواتیل) - اتر.

ه) مقادیر جزئی سولفور.

ترکیب الف با جی. سی / ام. اس (هاولت پاکارد ۵۹۹۲ بی) و اچ - ان. ام. آر. و سی ۱۳ - ان. ام. آر تشخیص داده شد.

ترکیب ب و د توسط جی. سی / ام. اس تشخیص داده شد. ترکیب ه توسط پولاروگرافی تشخیص داده شده. برخی از طیف ها ضمیمه شده است.

ص: ۹۱

در محلول با غلظت بیشتر از ۵ درصد هیچ ترکیب آلی دیگری غیر از آنچه که در بالا به آن اشاره گردید مشاهده نشد.

در این مایع آثاری از آهن از طریق تجزیه الکترونی نشر اشعه ایکس تشخیص داده شد.

انستیتوی تحقیقات دفاع ملی، بخش شیمی - یوهان سانتسون

ضمیمه سه

آزمایشگاه AC، اسپیز، سوئیس - ۱۹ مارس ۱۹۸۴

بخش نیروهای مسلح

تجزیه نمونه مواد جنگ های شیمیایی

- نمونه مورد آزمایش مایعی است با حجم حدود ۵ میلی لیتر و به رنگ قهوه ای تیره.

- براساس آزمایش هایی که به وسیله طیف جمعی، طیف تشدید صوت، هسته ای H¹ و C¹³ کروماتوگرافی لایه ای و تجزیه کروماتوگرافی گازی به عمل آمد مشخص شد که بخش عمده مایع را سولفور تشکیل می دهد.

- کروماتوگرافی (رنگ نگاری) گازی میزان سولفور موجود را قدری کمتر از ۹۰ درصد تعیین کرد.

- اکسیژن (TO گاز موستارد) به عنوان یکی از ترکیبات جزئی در مایع مورد آزمایش وجود داشته مقدار آن حدود ۵ درصد است.

- در نمونه لوئیسیت از نوع CS و CN وجود نداشت (به وسیله ان. ام آر اسپکتروسکوپی یا کروماتوگرافی با لایه نازک قابل تشخیص نبود).

- بوی تند و زننده مایع احتمالاً مربوط است به یکی از عوامل کلردار مانند تیونیل کلراید فسفروس تری کلراید که در تولید این مایع به کار رفته است.

- میکوتوکسین وجود نداشت. (حداکثر مقدار میکوتوکسین که توسط لایه نازک کروماتوگرافی قابل تشخیص خواهد بود، ۵ پی پی ام است).

ضمیمه چهار

انستیتوی تحقیقات دفاع ملی - اداره چهارم - اومه آ - سوئد - ۲۰ مارس ۱۹۸۴

نتیجه آزمایشات نمونه هایی که گفته می شود از سلاح های شیمیایی در ایران تهیه شده است.

۱- دومین نمونه در ساعت ۱۰ بعد از ظهر روز ۱۹ مارس ۱۹۸۴ در اومه آ تحویل گردید.

۲- بسته محتوی یک ظرف شیشه ای دهانه گشاد انباشته از شن بود. در میان شن یک ظرف شیشه ای در بسته دیگر قرار داشت که بخشی از آن را با نوار چسب پوشانیده بودند و در آن حدود ۵ میلی لیتر مایع تیره رنگی وجود داشت.

ص: ۹۲

۳- پس از انجام آزمایشات بر روی مایع مذکور ترکیبات زیر در آن تشخیص داده شد.

الف) اتیل ان. ان - دی میتل فسفرو امیدوسیانیدات (تابون)، تشکیل دهنده ۷۵ درصد نمونه.

ب) کلروبنزین، تشکیل دهنده حدود ۱۲ درصد نمونه.

ترکیب الف به وسیله جی. سی / ام. اس. (هیولت - پاکارد، ۵۹۹۲ بی). اچ - ان. ام. آر. سی ۱۳ - ان. ام. آر تشخیص داده شده است.

ترکیب ب به وسیله جی. سی / ام. اس، اچ - ان. ام. آر و سی ۱۳ - ان. ام. آر تشخیص داده شد و کمیت آن به وسیله جی. سی تعیین گردید.

برخی از طیف های به دست آمده ضمیمه گزارش است.

مقادیر کلی ترکیبات شدید مواد ممکن است وجود داشته باشد.

ضمنا وجود دو ترکیب نامعلوم محتوی فسفر نیز از طریق طیف پی ۳۱ - ان. ام. آر تشخیص داده شد.

نمونه محتوی رسوبات سختی است که تاکنون مورد آزمایش قرار نگرفته است.

انستیتوی تحقیقات دفاع ملی - بخش شیمی - یوهان سانتسون

ضمیمه پنج

انستیتوی تحقیقات دفاع ملی - اداره چهارم اومه آسوئد - ۲۱ مارس ۱۹۸۴.

گزارش دیگری درباره آزمایش نمونه ای که گفته می شود از سلاح های شیمیایی در ایران تهیه شده است.

نمونه ای که گزارش آن در تاریخ ۲۰ مارس ۱۹۸۴ تهیه شده مورد آزمایشات قرار گرفت. علاوه بر اتیل ان، ان - دی تیل فسفرو آمید و سیانیدات و کلروبنزین ترکیبات دیگری نیز به شرح زیر در این نمونه تشخیص داده شد.

ج) تری اتیل فسفات حدود یک تا چهار درصد نمونه.

د) دی اتیل ان، ان دی میتل فسفرو امیدات حدود سه تا ده درصد نمونه.

ترکیب ج) و ترکیب د) از طریق جی سی ام اس (هیولت پاکارد ۵۹۹۲ ب) و پی ۳۱ - ان ام آر تشخیص داده شد.

انستیتوی تحقیقات دفاع ملی - بخش شیمی - یوهان سانتسون.

گروه نیروهای مسلح - آزمایشگاه AC اسپیز - سوئیس

نمونه شماره ۲ مواد جنگ های شیمیایی

- نمونه مورد آزمایش مایعی است حدود ۵ میلی لیتر و به رنگ قهوه ای.

- در پی آزمایشاتی که به وسیله اسپکتروم جمعی و اسپکترا رزونانس هسته ای H^1, C^{13}

ص: ۹۳

۳۱P و آنالیز کروماتوگرافیک گازی به عمل آمد مشخص شد که نمونه محتوی حدود ۵۰ درصد تابون و حدود ۲۰ درصد کلروبنزین است. مواد باقیمانده شامل مواد هیدرولیزی و دیگر ناخالصی هاست.

- مواد دیگری در خصوص جنگ های شیمیایی در این نمونه یافت نشد.

ضمیمه هفت

اطلاعات بالینی و گزارش معایناتی که دکتر مانوئل دومینگز انجام داده است.

بیمارانی که از تاریخ ۱۴ تا ۱۷ مارس ۱۹۸۴ مورد معاینه قرار گرفتند:

۱- حمیدرضا رضایی، سن ۳۰ سال

وی روز قبل در ایستگاه زید در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در درمانگاه تختی اهواز بستری شده بود. در سطح خارجی بازوی چپ وی دو تاول بزرگ نامنظم دیده می شد. تاول های دیگری نیز بر روی آلت تناسلی و گوشه خارجی چشم راست وی وجود داشت. پلک چشم به شدت متورم بود.

۲- مصطفی هزاردستان، سن ۴۰ سال

وی روز قبل در ایستگاه زید در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و سپس در درمانگاه تختی اهواز بستری شده بود. تاول های بزرگ در مچ دست راست وی مشاهده شد. تاول های بسیار بزرگ بیضی شکل به طول ۱۰ سانتی متر روی بازوی چپ دیده می شد و پلک های چشم وی متورم بود. تورم شدید در روی آلت تناسلی وجود داشت و لکه های تیره رنگ در زیر بغل مشاهده گردید.

۳- محسن شریف، سن ۲۸ سال

روز قبل در ایستگاه زید در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در درمانگاه تختی اهواز بستری شده بود.

بیمار دچار نور ترسی و تورم پلک چشم شده بود و تاول های بزرگ را در بخش داخلی ران راست، بازوی چپ و بیضه وی مشاهده گردید.

۴- محمد عباسی، سن ۲۴ سال

این بیمار ۵ روز پیش در مجنون در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در درمانگاه تختی در اهواز بستری شده بود. پوست تمام قسمت پشت بدن جدا شده بود ولی از غشاء سلولی زیر پوست جدا نبود. در واقع می توان گفت در پشت این بیمار تاول بسیار بزرگی وجود داشته که ترکیده و مایعات آن خارج شده بود.

۵- صمد رجبی، سن ۲۲ سال

پنج روز پیش در مجنون در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در درمانگاه تختی

ص: ۹۴

اهواز بستری بود. این بیمار دچار ناراحتی تنفسی، التهابات شدید نای و گرفتگی مجاری تنفسی بود. پوست آلت تناسلی و کیسه بیضه سیاه به رنگ ذغال شده و نسوج آن مرده بود. اسفاسلوس صورت [احتمالاً تحریک اعصاب صورت] و لکه های سیاه رنگ در زیر بغل دست چپ بیمار مشاهده شد. لکه های شدید از خط اریب زیر ناف بیمار شروع و سطح پشت بدن و ران فوقانی را در بر می گرفت. آلت تناسلی بیمار سیاه رنگ بود. بیمار با کمبود گلبول سفید مواجه نبود ولی در او کمبود سلول های لنفاوی یا لنفوپنیا مشاهده گردید. تعداد لنفوسیت های بیمار (گلبول های سفید که در بافت لنفاوی به وجود می آیند و ۲۲ تا ۲۸ درصد کل گلبول های بدن را تشکیل می دهند و سلول های لنفاوی نیز نامیده می شوند) به ۳۰۰ عدد در هر میلی متر مکعب رسیده بود.

۶- حجت داستان جانی، سن ۲۲ سال

چهار روز پیش در مجنون در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته بود و در درمانگاه تختی اهواز بستری شده بود. تخمین زده شد که وی در ۵ الی ۶ متری محل انفجار قرار داشته و ضمن مشاهده انفجار، متصاعد شدن گاز تیره رنگ را دیده و بوی زننده ای نیز به مشام وی رسیده است. بیست دقیقه پس از انفجار او دچار تهوع و سرگیجه شده و اکنون دچار ورم ملتحمه شدید و نور ترسی است. بیمار به دلیل جراحات لوله نای و تورم و التهابات ریوی توأم با تنگی نفس، با دشواری تنفس مواجه است. روی هر دو بازوی بیمار تاول هایی دیده می شود و دچار اسهال توأم با خون ریزی مقعد است. تعداد گلبول های سفید خون بیمار در روز معاینه ۲۵۰۰ و سلول های لنفاوی یا لنفوسیت ها ۶ درصد بود.

۷- علی یار اسلام پناه

این بیمار پنج روز قبل در مجنون در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در درمانگاه تختی اهواز بستری شده بود. ضایعات شدید پوستی در زیر بغل، آلت تناسلی، کیسه بیضه و قدری کمتر در قسمت داخلی کشاله ران به چشم می خورد. تاول هایی که پوست آن جدا شده روی بازوی چپ دیده می شد. روی بینی بیمار جراحات خشک شده ای وجود داشت و مبتلا بودن بیمار به برونشیت و ذات الریه توسط اشعه ایکس تأیید شد. در روز معاینه تعداد گلبول های سفید خون بیمار ۶۴۰۰ بود ولی از لنفوسیت یا سلول لنفاوی در فرمول گلبول سفید اثری مشاهده نشد.

۸- سهراب نوروزی، سن ۲۴ سال

پنج روز قبل از معاینه در جزایر مجنون در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان گلستان اهواز بستری شده بود. پوست در بخش وسیعی از بدن جدا شده بود به ویژه در قسمت پیشانی، گردن، سینه، بازوان، شکم و بطن و در دیگر نقاط بدن تاول هایی وجود داشت. بیمار دچار ورم ریوی و مشکلات شدید تنفسی بود. وضع عمومی بیمار بسیار

وخیم بود. بیمار در دیواره سینه مبتلا به قانقاریا گشته و مهم ترین ملاحظه تنفس توأم با صدای خس خس بود. در روز معاینه (۱۴ مارس ۱۹۸۴) شمارش گلبول سفید ۳۰۰ بود. بیمار در همان شب درگذشت.

۹- حسن علی

این بیمار هیجده روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان لبافی نژاد تهران بستری بود. روی پوست بیمار آثاری از تاول و یا لکه های سرخ رنگ مشاهده نشد و تنها بیمار از وجود خارش در ناحیه سینه و دست ها شکایت می کرد.

۱۰- علی دلدار، سن ۳۰ سال

هیجده روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان لبافی نژاد تهران بستری بود. نور ترسی، ریزش اشک، ورم ملتحمه، جراحات لکه های تیره رنگ در ناحیه گردن، سینه، زیر بغل، کیسه بیضه، شکم و سطح داخلی زنانوان عوارضی بود که در این بیمار مشاهده گردید. ولی تاولی در پوست بدن این بیمار دیده نشد.

۱۱- حسن سنگری، ۴۳ ساله

این بیمار هیجده روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان لبافی نژاد تهران بستری شده بود. جراحات و ضایعات پوستی همراه با لکه های تقریبا تیره رنگ روی پشت، زیر بغل، کیسه بیضه و سطح داخلی زنانوان مشاهده گردید. گلبول های سفید بیمار ۲۴۰۰ بود که ۳۰ درصد آن را سلول های لنفاوی یا لنفوسیت ها تشکیل می دادند.

۱۲- حسن جاویدان، ۲۷ ساله

بیمار هیجده روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان لبافی نژاد تهران بستری بود. ضایعات پوستی به صورت لکه های تیره رنگ در ناحیه زیر بغل و بازوان دیده شده و آثاری نیز از تاول ها در بدن وجود داشت که زمینه این تاول ها شرابی رنگ شده بود. در روز معاینه تعداد گلبول های سفید خون بیمار ۴۱۰۰ بود که ۲۵ درصد آن را لنفوسیت یا سلول لنفاوی تشکیل می داد.

۱۳- اسحق دلدار، سن ۱۶ سال

این بیمار هیجده روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان لبافی نژاد تهران بستری بود. ورم ملتحمه شدید، ضایعات پوستی سرخ رنگ و تاول هایی در قسمت داخلی کیسه بیضه در بیمار مشاهده گردید. روی دست های بیمار نیز جوش هایی وجود داشت.

۱۴- حسن پردل، ۲۶ ساله

بیمار هیجده روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در همان تاریخ در بیمارستان لبافی نژاد تهران بستری گردید. ضایعات و لکه های شرابی رنگ تیره در ناحیه زیر بغل، بخش داخلی آرنج، گردن و ران پای چپ بیمار مشاهده شد.

۱۵ - حسین باغشی زاده، ۱۸ ساله

هیجده روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان لبافی نژاد تهران بستری گردید. در این بیمار جراحات و ضایعات شدید پوستی در ناحیه بیضه و آلت تناسلی مشاهده شد.

۱۶- همایون امیرخانی، ۲۲ ساله

هشت روز قبل از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان لبافی نژاد تهران بستری شده است. لکه های سرخ به رنگ شراب در ناحیه صورت، زیر بغل، سینه و شکم تا زیر ناف بیمار مشاهده شد. بیمار دچار گلودرد بود و در قسمت سقف دهان وی نیز ضایعات و تاول هایی دیده شد. تعداد گلبول های سفید خون بیمار در روز معاینه ۴۱۰۰ بود.

۱۷- حسینعلی علی بابایی، ۳۳ ساله

شش روز قبل از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته بود و در بیمارستان لبافی نژاد تهران بستری شده بود. لکه و التهابات پوستی به رنگ بنفش در سطح وسیعی از بدن، زیر بغل ها و صورت وجود داشت. در روز معاینه شمارش گلبول سفید ۱۲۸۰۰ بود.

۱۸- اسکندر حیدری، ۱۸ ساله

هیجده روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان لبافی نژاد تهران بستری شده بود. لکه های شرابی رنگ در سطح داخلی آرنج دست مشاهده شد. تعداد گلبول های سفید خون این بیمار به هنگام معاینه ۵۲۰۰ بود.

۱۹- عباس ندیمی، ۵۸ ساله

بیمار هیجده روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان لبافی نژاد تهران بستری شده بود. بیمار دچار ورم ملتحمه شدید بود و جراحات و ضایعات و التهابات پوستی کبودرنگی در ناحیه گردن، زیر بغل، سطح داخلی آرنج، کیسه بیضه و بازوان وی مشاهده گردید.

۲۰- عبدالساره الحمیدوی، ۴۰ ساله

هفده روز پیش در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان شهید مطهری تهران بستری شده بود. جدا شدن

پوست دست و جدا شدن ۴۰ درصد از پوست بیرونی سطح بدن بیمار مشاهده گردید. انسداد و التهابات مجرای نای، جراحات شدید در ناحیه لب پایینی، مردگی نسوج در ناحیه کفل و کیسه بیضه از دیگر علائمی بود که در این بیمار دیده شد. شمارش گلبول های سفید این بیمار ۲۰۰۰ بود.

ص: ۹۷

۲۱- حسن طائی، ۱۶ ساله

پانزده روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان شهید مطهری بستری شده بود. التهابات و ضایعات شدید پوستی در ناحیه دست راست توأم با کنده شدن پوست و بروز لکه های شرابی رنگ در شانه چپ و بازو، کیسه بیضه، آلت تناسلی و بطن زیرین بیمار مشاهده شد. تاول هایی نیز در بخش بالای بازوی راست و شانه بیمار وجود داشت. تعداد گلبول های سفید خون بیمار ۱۶۰۰ بود.

۲۲- غلامرضا رضازاده، ۱۶ ساله

پنج روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان شهید مطهری بستری شده است. ورم ملتحمه بسیار شدید، وجود زخم هایی در پلک چشم ها، سرخی و التهابات شرابی رنگ در سطح داخلی ران ها، کیسه بیضه و آلت تناسلی مشاهده شد. بیمار در صورت حرکت و یا تماس با بدنش درد شدیدی احساس می کند. التهابات پوستی ناحیه سینه از زخم هایی ناشی شده اند که قطر هر یک چند میلی متر بوده و قدری برجسته شده اند و اغلب با یکدیگر تلاقی پیدا می کنند. هنگام معاینه بیمار تعداد گلبول های سفید وی ۵۷۰۰ بود.

۲۳- خدامراد همتی، ۳۵ ساله

پنج روز قبل از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان شهید مطهری تهران بستری شده است. التهابات پوستی تیره رنگ تا زیر ناحیه شکم ادامه داشته و قسمت بالای ران، کیسه بیضه و آلت تناسلی را در بر می گرفت. در ناحیه سینه زخم هایی دیده می شد و پوست بیرونی جدا شده بود. پوست صورت نیز در چندین ناحیه کنده شده و بیمار شدیداً دچار ورم ملتحمه بود. شمارش گلبول سفید این بیمار ۴۵۰۰ و پلاکت های خونی ۵۰۰۰۰ بود.

۲۴- احمد اسمعیلی، ۲۰ ساله

این بیمار پنج روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان شهید مطهری بستری شده بود. ورم بسیار شدید پلک چشم ها، التهابات و تورم و تاول ها در صورت، کیسه بیضه، آلت تناسلی و نشیمن گاه مشاهده شد. تعداد گلبول های سفید خون ۵۰۰۰ و پلاکت های خونی ۱۲۰۰۰۰ بود.

۲۵- محمد حسن کوکیان، ۱۸ ساله

پنج روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان شهید مطهری تهران بستری شده بود. وضعیت عمومی این بیمار بسیار وخیم بود. تنگی نفس شدید، تاول های فراوان و جدا شدن پوست بیرونی از تمامی سطح بدن، سیاه شدن تمامی آلت تناسلی، ابتلا به برونشیت و ذات الریه، سینه پهلو در ناحیه چپ که با اشعه ایکس

تشخیص داده شد، عوارضی بود که در این بیمار مشاهده شد. شمارش گلبول های سفید ۲۵۰ و پلاکت های خونی ۵۰۰۰۰ بود.

۲۶- عبدالکریم رئیسی، ۳۰ ساله

پنج روز قبل از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان شهید مطهری تهران بستری شده بود. ورم ملتحمه شدید، ورم پلک چشم ها، تاول ها و التهابات پوستی در ناحیه صورت و گردن مشاهده شد. کیسه بیضه و آلت تناسلی نیز آسیب دیده بود. صدای بیمار گرفتگی داشت و جراحات التهاباتی در نای و حنجره وجود داشت. برونشیت هر دو ریه و خون ریزی از ناحیه مقعد نیز از دیگر عوارضی بود که در این بیمار مشاهده گردید. در روز معاینه تعداد گلبول های سفید این بیمار ۶۰۰ بود.

۲۷- کرامت الله سلیمانی، ۱۷ ساله

پنج روز قبل از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان شهید مطهری بستری شده بود. سرخی و التهابات پوستی شرابی رنگ در ناحیه صورت، بدن و بازوان بیمار مشاهده شد. در دست ها و بازوان بیمار تاول هایی نیز وجود داشت. شمارش گلبول های سفید بیمار ۵۳۵۰ و پلاکت های خون ۱۰۰۰۰۰ بود.

۲۸- قربان علی کریمیان، ۲۰ ساله

پنج روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان شهید مطهری تهران بستری شده بود. پوست بیرونی صورت، بازوان، سینه، ران ها و آلت تناسلی جدا شده بود و تنها باریکه ای از پوست به پهنای ۲ سانتی متر بین ناف و ناحیه شکم وجود داشت. شمارش گلبول های سفید ۶۴۰۰ و پلاکت های خونی ۶۰۰۰۰ بود.

۲۹- کاظم مهدی آبادی، ۱۹ ساله

جدا شدن پوست بیرونی صورت، جدا شدن پوست بیضه ها، تاول ها در کنار بینی و پشت گردن، زخم ها و التهابات شدید در پوست زیر بغل و خون ریزی روده عوارضی بود که در این بیمار مشاهده گردید. گلبول های سفید این بیمار هنگام آزمایش ۷۴۰۰ و پلاکت های خونی ۱۳۰۰۰۰ بود.

۳۰- علی اکبر سلطانی، ۲۸ ساله

پنج روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان شهید مطهری تهران بستری شده بود. بیمار دچار تنگی نفس شدید بود و اخلاط و چرک خون آلود از سینه او دفع می شد. تاول ها و التهابات پوستی در دست ها مشاهده گردید و پوست بیرونی صورت، بدن و بازوان از گوشت جدا شده بود. شمارش گلبول های سفید این بیمار ۲۱۰۰ بود.

پنج روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان شهید مطهری تهران بستری شده است.
پوست صورت جدا شده و زخم ها در این ناحیه دلمه بسته

ص: ۹۹

بود. در سراسر بدن التهابات و ضایعات پوستی شرابی رنگی وجود داشت. در قسمت پشت ران چپ بیمار ۷ تاول وجود داشت که بزرگ ترین این تاول ها قطرش ۴ سانتی متر و ارتفاعش ۳ سانتی متر بود. گلوبول های سفید این بیمار به هنگام معاینه ۶۶۰۰ بود در حالی که دو روز قبل تعداد گلوبول های سفید وی ۲۰۰۰ گزارش شده بود:

بیمارانی که در تاریخ ۱۸ مارس ۱۹۸۴ در اهواز معاینه شدند:

۳۲- مهران کفاشان توسی، ۲۲ ساله

بیمار روز پیش (۱۷ مارس ۱۹۸۴) در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته بود و در درمانگاه تختی اهواز بستری شده بود. ورم ملتحمه، اشک ریزی، ضایعات مخاط بینی، افزایش بزاق دهان، لرزش جزئی دست ها و زبان، سفت شدن مردمک چشم، گشاد شدن حدقه چشم (اتروپین به بیمار تزریق شده بود) و اشکالات تنفسی جزئی، عوارضی بود که در این بیمار مشاهده شد. غلظت استیل کولین استراسه در خون بیمار ۴۷۰ بود در حالی که در فرد عادی این غلظت بین ۱۹۰۰ تا ۳۸۰۰ است.

۳۳- محرم فرقانی، ۳۸ ساله

بیمار روز پیش (۱۷ مارس ۱۹۸۴) در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در درمانگاه تختی اهواز بستری شده بود. در این بیمار سرگیجه، تهوع و قولنج، تعریق و انبساط مردمک چشم مشاهده شد. اندازه مردمک ۱ / ۲ میلی متر بود و با وجود تزریق مقادیر زیادی اتروپین تعداد ضربان قلب به ۵۹ رسیده بود.

۳۴- حسین سعیدی، ۳۳ ساله

روز قبل از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در بیمارستان تختی اهواز بستری شده بود. در این بیمار لرزش، اشک ریزی، انبساط مردمک چشم و کاهش ضربان قلب (۵۵ ضربه در دقیقه) مشاهده شد.

۳۵- عباس سعیدی

روز قبل از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در درمانگاه تختی اهواز بستری شده بود. لرزش لب ها و دست و پا، تعریق شدید به صورتی که عرق از صورت و بدن وی فرو می ریخت، اشک ریزی شدید، تهوع، قولنج و دردهای روده ای در بیمار مشاهده شد و با وجود تزریق اتروپین مردمک چشم شدیداً منبسط بود.

۳۶- اصغر رضایی

ده روز پیش از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته و در درمانگاه تختی اهواز بستری شده بود. انبساط مردمک چشم و عدم توانایی حرکت در بیمار مشاهده شد. میزان استیل کولین استراسه ۷۰۳ بود. (به این بیمار قبلاً ۳۰ میلی گرم اتروپین تزریق شده بود).

روز قبل از معاینه در معرض سلاح های شیمیایی قرار گرفته بود و در درمانگاه تختی اهواز بستری شده بود. سرگیجه، ورم ملتحمه، انبساط مردمک چشم و فلجی در این بیمار مشاهده شد. (این بیمار با تزریق اتروپین زیاد تحت درمان بود).

بیمارانی که در بیمارستان بستری نبودند ولی در منطقه هورالهویزه در تاریخ ۱۴ مارس ۱۹۸۴ مورد بازدید و معاینه قرار گرفتند.

۱- تکنسین خنثی سازی مواد منفجره

در حاشیه و سطح داخلی ساعد بیمار التهابات پوستی به رنگ قهوه ای متمایل به قرمز به طول ۱۲ سانتی متر و عرض ۸ سانتی متر مشاهده شد که در وسط آن لکه عریانی به قطر ۲ سانتی متر وجود داشت که هنگام خنثی سازی بمب منفجر نشده، تماس یک قطره از مایع موجود در بمب، باعث ایجاد آن شده بود.

۲- دستیار تکنسین خنثی سازی مواد منفجره

در انگشت شصت چپ این شخص دو تاول به طول ۲ سانتی متر وجود داشت که یکی از تاول ها نیم سانتی متر پهنا و دیگری نیم سانتی متر یا ۲۵ / ۰ سانتی متر پهنا داشت. در انگشت دوم، سوم و پنجم دست چپ تاول های کوچک تری دیده شد. در پای چپ این شخص نیز تاولی به قطر ۱ / ۵ سانتی متر وجود داشت.

۳- یک سرباز

زخم ها و جراحات فراوان هر یک به قطر ۲ سانتی متر در صورت، گردن و دست های این سرباز مشاهده شد. لبه زخم ها تیره رنگ بود و دو روز پس از آنکه بمبی در حدود ۱۵۰ متری این سرباز منفجر شد، جراحات مذکور در بدن وی ظاهر گشت. سرباز هنگام انفجار بمب بوی شدیدی شبیه به بوی سیر استشمام کرده است.

۴- یک سرباز دیگر

در پشت گردن این سرباز لکه های سرخ رنگی مشاهده شد.

سند شماره ۲۰۹

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۴۳۸

۲۷ مارس ۱۹۸۴ (۷ فوروردین ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۷ مارس ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به گزارش های دولت متبوعم، احتراماً عطف به نامه شما که طی سند ۱۶۴۳۳ / S مورخ

ص: ۱۰۱

۲۶ مارس ۱۹۸۴ مبنی بر گزارش کارشناسان منتخب دبیر کل جهت تحقیق درباره ادعاهای جمهوری اسلامی ایران در مورد استفاده عراق از سلاح های شیمیایی منتشر شد، مایلم مطالب ذیل را به اطلاع برسانم:

۱- دولت عراق هیچ نظریه ای جهت درج در گزارش هیئت نداده و هیچ ارتباطی با گزارش نداشته است.

عراق از این قبیل سلاح ها استفاده نکرده است و اگر کارشناسان اعزامی دبیر کل مواردی از این نوع سلاح ها در برخی از مناطق ایران یافتند، حاکی از آن است که ایران یکی از طرفین بوده و نسبت به آن مسئولیت دارد.

۲- اقدامات وحشیانه رژیم ایران بر همگان شناخته شده است. این رژیم کودکان را به خطوط جبهه اعزام نموده و از اینها جهت انفجار مین ها استفاده نموده است و [...] و آن را توجیه می نماید و دیگر بی رحمی های وحشیانه این رژیم را با بهانه های مذهبی نادرست، شنیده اید.

همچنین زندانیان را می کشد، بر همین اساس این احتمال وجود دارد که نمی تواند به دور از جعلیات واهی خود، حکمرانی کند. از همین رو در جست و جوی خلق توجیهاتی برای شکست های خود در تجاوزات خویش علیه عراق بوده، تا با خیره سری، افکار عمومی بین المللی را از مسائل مهم، یعنی لزوم توقف جنگ منحرف سازد.

۳- پر واضح است که دبیر کل سازمان ملل به مسئولیت خویش در اعزام هیئت به ایران عمل ننموده است. به صورتی که در گزارش آمده، دبیر کل بنا به اصرار طرف ایرانی به این کار اقدام نموده است. با توجه به این مهم، مایلم نکات ذیل را به اطلاع برسانم:

الف) این حرکت به عنوان بخشی از ابزارهای دبیر کل، از جنبه های ثانوی و حادثه ای مناقشه به شمار می رود و اکنون ضروری ترین مسئله، ریشه یابی جنگ است. بدین معنا که اصل مناقشه و خاتمه آن طبق قطعنامه های شورای امنیت ۴۷۹ مورخ ۲۸ سپتامبر ۱۹۸۰، ۵۱۴ مورخ ۱۲ جولای ۱۹۸۲، ۵۲۲ مورخ ۱۴ اکتبر ۱۹۸۲ و ۵۴۰ مورخ ۳۱ اکتبر ۱۹۸۳ و قطعنامه ۳۷/۳ مجمع عمومی مورخ ۲۲ اکتبر ۱۹۸۲، از اولویت برخوردار بوده که می بایست دنبال گردد.

ب) بخش دیگری از اقدام دبیر کل، پذیرش درخواست های یک طرف مناقشه، که اصرار به طولانی ساختن جنگ و نیز اظهارهای صریح جهت اشغال سرزمین طرف دیگر (عراق) و نیز تحمیل اراده سیاسی خود به آن دارد، صورت گرفته است.

این بار دومی است که دبیر کل به درخواست ایران درباره جنبه های کم اهمیت مناقشه، پاسخ مثبت داده که همانند اقدام ۲۸ می ۱۹۸۳ دبیر کل که بنا به اصرار ایران تیم تحقیقی را جهت بمباران اهداف غیر نظامی اعزام داشته، می باشد.

باید متذکر شد در حالی که دبیر کل دو درخواست ایران را جهت اعزام هیئت های حقیقت یاب، اجابت نموده، ولی درخواست های مکرر عراق برای اعزام هیئتی جهت تحقیق درباره حقایق مربوط به رفتار با اسیران دو کشور و با توجه به نقض وقیحانه قوانین که اسیران عراقی با آن مواجه می باشند و طی نامه هایی به کمیته بین المللی صلیب سرخ مورخ ۷ می ۱۹۸۳ و ۱۰ فوریه ۱۹۸۴ بیان گردیده، کاملاً مورد بی توجهی واقع شده است.

ج) بدیهی است با توجه به موارد مذکور، پاسخ مثبت به درخواست های طرفی که کلیه قطعنامه های شورای امنیت و مجمع عمومی را رد نموده و از همکاری با اعضای کمیته های تحقیق جهت حل و فصل مناقشه، براساس قوانین و اصول منشور امتناع می ورزد، باعث گردیده که طرف (ایرانی) از نقش دبیر کل به منظور پیشبرد اهداف تبلیغاتی خود استفاده نماید. ما صمیمانه از دبیر کل می خواهیم به طرفی که این موارد مشکوک را قبل از اینکه سازمان ملل پیشرفتی مقتدرانه جهت حل و فصل مناقشه داشته باشد، جدی تلقی کرده، ضرورت حل و فصل مناقشه را گوشزد نماید و باید کوشش شود راه حلی صلح آمیز طبق قطعنامه های سازمان، یافت و نیز نیازمند آن است که از ایران خواسته شود کلیه کنوانسیون ها درباره مناقشه را رعایت نموده نه اینکه خود را محدود به انتخاب سازد که تنها به قسمت هایی از کنوانسیون ها استناد کند که در خدمت اهداف تبلیغاتی اش، باشد.

د) دولت عراق با امید به اینکه دبیر کل مسئولیت های خویش را با رعایت اصل بی طرفی در مناقشه، محفوظ نگه می دارد و به تلاش های خویش ادامه می دهد، به خودش اجازه نخواهد داد که از سوی یکی از طرفین مناقشه به ویژه طرفی که صلح را رد نموده و اصرار به تجاوز داشته و نیز مقررات بین المللی را نقض می نماید و کاملاً به سازمان و قطعنامه هایش بی توجه می باشد، فریب بخورد.

عراق همچنان امیدوار است که سازمان ملل و دبیر کل، اولویت نخست را به پایان دادن مناقشه براساس قوانین بین المللی و قطعنامه های سازمان بدهد و تلاش نماید گام هایی را دو طرف جهت رعایت کلیه کنوانسیون ها و عرف بین المللی بردارند. از سوی دیگر، دبیر کل چگونه قادر خواهد بود که نقش خاص خود را تحت منشور و مأموریت بشردوستانه خویش، انجام دهد؟ در این باره، عراق از بخشی از بیانیه دبیر کل که درباره ضرورت خاتمه مناقشه می باشد، استقبال نموده و آرزو دارد که دبیر کل برای اینکه بتواند در تلاش هایش در این زمینه موفق شود، سهولت ایجاد گردد و خواست خود را نه فقط به دولت های عراق و ایران بلکه تنها به دولت ایران، به عنوان طرفی که از همکاری طفره می رود، تفهیم نماید. در هر حال، عراق مکرراً آمادگی خود را جهت همکاری با دبیر کل و با کلیه اقداماتی که جهت حل برقراری آتش بس و خاتمه مناقشه صورت می گیرد، اعلام داشته است.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

- شماره سند شورای امنیت: ۱۶۴۴۶ / S

- ۲۸ مارس ۱۹۸۴ (۸ فروردین ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۷ مارس ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، به اطلاع می‌رسانم که رژیم متجاوز عراق در پی نقض کلیه اصول بین‌المللی، یک بار دیگر به استفاده از بمب‌های شیمیایی متوسل شده و سه مرتبه به پرسنل غیرنظامی ایران در غرب منطقه جفیر در مورخ ۱۷ مارس ۱۹۸۴ حمله نموده و با کمال تأسف مطلع شدیم که جنایتکاران در این حملات از عامل عصبی استفاده کرده‌اند.

آیا باور دارید که جامعه بین‌المللی هیچ اقدام جدی جهت جلوگیری از ارتکاب بیشتر این قبیل جنایات توسط عراق به عمل نیاورده است؟

سعید رجائی خراسانی - سفیر نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

- شماره سند شورای امنیت: ۱۶۴۴۷ / S

- ۲۸ مارس ۱۹۸۴ (۸ فروردین ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۷ مارس ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، مایلم توجه شما را به خبر ناگوار مربوط به حسن ابراهیمی، یکی از قربانیان جنگ شیمیایی عراق که بر اثر شدت جراحات وارده در بیمارستان کارلینسکان (Carlinskan) استکهلم در مورخ ۵ مارس ۱۹۸۴ به شهادت رسید، جلب نمایم. قربانی دوم علی سورجانی ۱۹ ساله بود که بر اثر همان بیماری مزمن در بیمارستان آپسالای (Upsalaye) استکهلم در مورخ جمعه ۱۹ مارس ۱۹۸۴ جان به جان آفرین تسلیم کرد.

سعید رجائی خراسانی - سفیر و نماینده دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۴۵۴

- ۳۰ مارس ۱۹۸۴ (۱۰ فروردین ۱۳۶۳)

اعلامیه رئیس شورای امنیت

در اجلاس ۲۵۲۴ شورای امنیت که در تاریخ ۳۰ مارس ۱۹۸۴ درباره بررسی موضوع تحت عنوان «وضعیت میان ایران و عراق» تشکیل شد، رئیس شورای امنیت بیانیه ذیل را قرائت کرد:

از طرف اعضای شورای امنیت اعلامیه ذیل را قرائت می نمایم:

اعضای شورای امنیت مجدداً موضوع تحت عنوان «وضعیت میان ایران و عراق» را مورد بررسی قرار داده و تأسف عمیق خود را از این مناقشه که صلح و امنیت بین المللی را در منطقه به مخاطره افکنده است، اعلام داشتند. همچنین گزارش کارشناسان اعزامی دبیر کل جهت تحقیق درباره موارد ادعاهای جمهوری اسلامی ایران در خصوص استفاده از سلاح های شیمیایی (S / ۱۶۴۳۳) را مورد ملاحظه قرار دادند.

آنها نگرانی خاص خویش را از نتیجه گیری متفق القول کارشناسان در تأیید استفاده از سلاح های شیمیایی ابراز داشتند. به علاوه، نگرانی عمیق خود را در مورد گزارش های نقض حقوق بین المللی و اصول و مقررات بین المللی که جامعه جهانی پذیرفته، ابراز نموده و جهت جلوگیری و کاهش تلفات انسانی جنگ تأکید کردند و قویاً بر استدلال های دبیر کل صحه گذاشتند که این نگرانی های بشردوستانه، نمی تواند کاملاً برطرف شود جز اینکه به مناقشه غم انگیزی که ادامه دارد، خاتمه داده شود؛ زیرا منابع انسانی ارزشمند دو کشور ایران و عراق را می بلعد.

اعضای شورا همچنین تصمیمات ذیل را اتخاذ کردند:

- قویاً استفاده از سلاح های شیمیایی را که توسط هیئت کارشناسان گزارش شده، محکوم نمودند.

- مجدداً بر نیاز به پایبندی اصول پروتکل ۱۹۲۵ ژنو و ممنوعیت استفاده از گازهای خفه کننده، سمی و سایر گازها و نیز سلاح های میکروبی در جنگ، تأکید گردید.

- آنها کلیه موارد نقض حقوق بین المللی بشردوستانه را محکوم نموده و مصرراً از طرفین خواستند که به طور کلی اصول و قوانین حقوق بین المللی بشردوستانه شناخته شده را که در درگیری های نظامی کاربرد دارد رعایت کرده و تعهداتشان را تحت کنوانسیون های بین المللی که جهت جلوگیری و یا کاستن از خسارت جانی در جنگ در نظر گرفته شده، محترم بشمارند.

- مجدداً بر درخواست خود مبنی بر احترام به قطعنامه های شورای امنیت تأکید کرده و مصرأ خواستار رعایت دقیق آتش بس و حل و فصل صلح آمیز مناقشه شدند و از کلیه دولت های مرتبط خواستند که به طور کامل با شورا در تلاش های خود جهت ایجاد شرایطی که به حل و فصل صلح آمیز مناقشه - که مطابق با اصول عدالت و حقوق بین المللی است - بینجامد، همکاری نمایند.

- از تلاش های میانجی گرانه دبیر کل قدردانی گردید و از وی خواستند که به تلاش های خود با طرفین مناقشه برای دست یابی به حل و فصل جامع، عادلانه و آبرومندانه مورد قبول طرفین مناقشه ادامه دهد.

- تصمیم گرفتند که وضعیت میان ایران و عراق را تحت بررسی، مفتوح نگه دارند.

سند شماره ۲۱۳

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۶ / ۱۶۱

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۴۵۶

- ۲ آوریل ۱۹۸۴ (۱۳ فروردین ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۹ مارس نمایندگی دائمی فرانسه در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراماً از طرف ۱۰ کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا که اخیراً ریاست آن را فرانسه عهده دار شده، متن اعلامیه مصوب ۲۷ مارس ۱۹۸۴ وزیران امور خارجه این جامعه را ارسال می دارم.

Luc laBARRE de NANTEUIL

پیوست

اعلامیه مصوب وزیران امور خارجه ده کشور عضو اتحادیه اقتصادی اروپا در تاریخ ۲۷ مارس ۱۹۸۴

...

۲- خاورمیانه

...

ج: ایران - عراق

سران کشورهای عضو در مورد گسترش خطرات جنگ ایران و عراق و آثار آن در منطقه خلیج [فارس]، کل خاورمیانه و صلح

و ثبات بین المللی اظهار نگرانی نمودند.

گسترش اخیر مناقشه باعث افزایش خسارات به مردم دو کشور شده و می تواند راه جدیدی در تشدید خطرناک گسترش مناقشه بگشاید.

ص: ۱۰۶

ده کشور نگرانی خود را در مورد ادعاهای استفاده از تسلیحات شیمیایی ابراز نموده و امیدوارند در نتیجه تحقیق سازمان ملل تصمیم مقتضی اتخاذ گردد. آنها هر گونه استفاده از این قبیل تسلیحات را محکوم نمودند.

ده کشور از طرفین درخواست کردند که اصول و مفاد حقوق بین المللی بشردوستانه را در مناقشات نظامی رعایت کنند.

ده کشور اظهار امیدواری کردند که طرفین نهایتاً قطعنامه های شورای امنیت را بپذیرند و درخواست های مکرر جامعه بین المللی از اینها را مورد توجه قرار دهند. همچنین اظهار امیدواری کردند که طرفین جهت یافتن راه حل صلح جویانه، شرافتمندانه برای هر دو کشور همکاری نمایند.

آنها اظهار امیدواری نمودند که دبیر کل سازمان ملل تلاش های خویش را برای بازگشت صلح افزایش داده و آمادگی خود را جهت حمایت از وی تا حصول نتیجه ابراز کردند.

سند شماره ۲۱۴

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۸ / ۷۹۸

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۴۶۵

- ۴ آوریل ۱۹۸۴ (۱۵ فروردین ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲ آوریل ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً عطف به نامه مورخ ۲۳ دسامبر ۱۹۸۳ نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل خطاب به جناب عالی (S / ۱۶۲۳۸ - A / ۳۸ / ۷۶۷) و درباره پاراگراف دوم نامه عراق مبنی بر اینکه «ماده ۳۵ کنوانسیون ژنو در مورد تأمین محیط... وجود ندارد و از سوی مقامات ایران نیز رعایت نمی گردد، مایلم توجه جناب عالی را به کلیه موارد مربوط به این پروتکل و ضمیمه کنوانسیون های ژنو مورخ ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ ژنو مربوط به محافظت از قربانیان منازعات نظامی بین المللی (پروتکل I) جلب نمایم و ماده ۳۵ آن را به شرح ذیل یادآور می شوم:

بخش ۱

روش ها و ابزارهای جنگ

ماده ۳۵ - اصول اساسی

۱- در هر درگیری مسلحانه، حقوق طرفین مناقشه جهت انتخاب روش ها یا ابزارهای جنگ نامحدود نیست.

ص: ۱۰۷

۲- به کارگیری سلاح‌ها، گلوله‌ها و مواد و روش‌های جنگی که ماهیتاً باعث جراحت‌های شدید یا دردهای غیرعادی می‌گردد، ممنوع است.

۳- به کارگیری روش‌ها یا ابزارهای جنگی که به این منظور استفاده می‌گردد یا انتظار آن را می‌توان داشت که باعث خسارات وسیع، بلندمدت و شدید به محیط طبیعی گردد، ممنوع است.

مایلم اعلام نمایم که پاراگراف ۳ ماده مذکور، منظور ما می‌باشد به ویژه اینکه به مطالب ذکر شده ما ارتباط دارد.

سعید رجائی خراسانی - سفیر نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

سند شماره ۲۱۵

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۸ / ۸۰۱

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۴۷۶

- ۱۰ آوریل ۱۹۸۴ (۲۱ فروردین ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۰ آوریل ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراماً به پیوست متن نامه مورخ ۱۰ آوریل ۱۹۸۴ آقای طارق عزیز معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه جمهوری عراق درباره مبارزه تبلیغاتی علیه عراق در مطبوعات خبری غرب خصوصاً آن مطبوعاتی که تحت تأثیر صهیونیست‌ها هستند و همچنین در مورد احتمال حمله علیه تأسیسات علمی و صنعتی در عراق برای جناب عالی ارسال می‌گردد.

دکتر ریاض القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

پیوست

عالی جناب

مایلم توجه جناب عالی را به مبارزه شدید مطبوعات غربی علیه عراق، خصوصاً مطبوعاتی که تحت نفوذ صهیونیست‌ها هستند، جلب نمایم.

این مبارزه غیر از اقدام آشکار علیه عراق، حامل اخبار رسمی و نیمه رسمی در مورد احتمال تهاجم نظامی علیه تأسیسات علمی و صنعتی در عراق نیز می‌باشد.

به ویژه، مایلم توجه جناب عالی را به گزارش‌های مطبوعات خبری غرب در مورد تهدیداتی که بی‌شرمانه علیه عراق صورت می‌گیرد، جلب نمایم که به مقامات عالی رتبه امریکا در وزارت کشور، وزارت دفاع و آژانس اطلاعات مرکزی ایالات

متحده آمریکا استناد شده است. این اخبار مطبوعات، همچنین به تماس های ایالات متحده - اسرائیل در

ص: ۱۰۸

عالی ترین سطح در مورد احتمال حملات هوایی علیه اهداف ویژه ای در عراق اشاره دارد که چنین اقداماتی با حمله اسرائیل در سال ۱۹۸۱ علیه تأسیسات اتمی عراق مرتبط می باشد.

شایان ذکر است که تجاوزات اسرائیل علیه تأسیسات اتمی عراق به طور وسیعی علیه مقاصد صلح جویانه می باشد و این تجاوزات را مجامع بین المللی در شورای امنیت و مجمع عمومی و نیز سازمان آژانس بین المللی انرژی اتمی و سایر سازمان های بین المللی محکوم کرده اند. مبارزه تبلیغاتی در این زمینه و آنچه اکنون آغاز شده براساس همان اتهامات واهی قبلی انجام گردیده و با یکدیگر شباهت دارند.

عراق که در معرض تجاوزات ایران است، تقریباً حدود چهل سال است که از هستی خود دفاع می کند تا صلح و ثبات در منطقه را به ارمغان آورد که به همکاری بین المللی منصفانه نیازمند بوده و توجه مجامع بین المللی را به این طرح ها و مقاصد تجاوزگرانه جلب می نماید. همچنین درخواست می نماید که این اقدامات در معرض افکار عمومی قرار گیرد تا حقیقت روشن گردد. اسرائیل که رژیم ایران را به انواع تسلیحات مجهز ساخته از کلیه ابزارهای بین المللی نیز جهت طولانی ساختن جنگ استفاده نموده تا از آن، جهت اهداف توسعه طلبانه خویش بهره جوید. این رژیم، تجاوزاتش را علیه عراق در شرایط مشابه و در پشت هاله ای مشابه آن انجام می دهد، اکنون در صدد ایجاد شرایطی است که انتخابات همانند آنچه در سال ۱۹۸۱ در اسرائیل پدید آمد، انجام بشود.

عراق ضمن هشدار به هر گونه تجاوز اسرائیل علیه این کشور و نیز تأسیسات علمی و صنعتی اش، از مجامع بین المللی به ویژه شورای امنیت درخواست می نماید که مسئولیت خود را جهت جلوگیری از متجاوزان صهیونیست در اجرای طرح هایشان و همچنین ادامه رو به تزاید تنش، تجاوز و توسعه طلبی در منطقه که موقعیتی بسیار خطرناک برای صلح و امنیت جهانی دارد، انجام دهد.

طارق عزیز - وزیر امور خارجه جمهوری عراق

سند شماره ۲۱۶

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۸ / ۸۰۲

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۴۷۸

- ۲۱ آوریل ۱۹۸۴ (۳۲ فروردین ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۱ آوریل ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری عراق خطاب به دبیر کل

بازگشت به نامه خویش مورخ ۲۷ فوریه ۱۹۸۴ (سند S / ۱۶۳۷۴)، بنا به اطلاع دولت متبوعم،

احتراما اطلاعات پیوست را برای جناب عالی ارسال می دارم. این نامه حاوی گزیده ای از اطلاعیه های نظامی عراق در فواصل ۱۱ و ۳۰ مارس ۱۹۸۴ درباره گلوله باران اهداف غیرنظامی داخل خاک عراق از سوی نیروهای ایران می باشد که منجر به صدمات وسیع به غیرنظامیان شده و خساراتی را به مناطق مسکونی و تأسیسات غیرنظامی وارد ساخته است.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی عراق

پیوست

در تاریخ ۱۱ مارس ۱۹۸۴ توپخانه سنگین رژیم ایران، شهرهای بصره، خانقین، شعیبیه و مندلی و توابع آنها را گلوله باران کرد. این گلوله باران در خانقین باعث مجروح شدن ده غیرنظامی شده و به چهار خانه مسکونی در بصره خسارت وارد ساخت. همچنین یک غیرنظامی کشته و هفت نفر مجروح شدند و به سه خانه مسکونی و نیز به سه خودروی شخصی خسارت وارد شد.

به علاوه دو خانه مسکونی در شعیبیه تخریب گردید و باعث خسارت به بخشی از اموال غیرنظامی در مندلی گردید.

در ۱۳ مارس ۱۹۸۴، توپخانه سنگین رژیم ایران شهرهای بصره، مندلی و زرباطیه و توابع آن را گلوله باران کردند. بر اثر این گلوله باران در بصره هفت غیرنظامی مجروح و به تعدادی از تأسیسات غیرنظامی آسیب وارد گشت. برخی از اموال غیرنظامیان در مندلی و زرباطیه نیز آسیب دید.

در ۱۴ مارس ۱۹۸۴، توپخانه سنگین رژیم ایران شهرهای بصره و مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد. در گلوله باران شهر بصره دو غیرنظامی مجروح و دوازده خودرو غیرنظامی و یک خانه مسکونی خسارت دید. همچنین به تعدادی از تأسیسات غیر نظامی در مندلی صدماتی وارد شد.

در ۱۵ مارس ۱۹۸۴، توپخانه سنگین رژیم ایران شهرهای بصره و مندلی، زرباطیه و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران باعث مجروح شدن یک غیرنظامی و تخریب دو خانه مسکونی در بصره گردید. همچنین به دو خانه مسکونی در زرباطیه و تعدادی از اموال غیرنظامیان در مندلی خسارت وارد گشت.

در ۱۶ مارس ۱۹۸۴، توپخانه سنگین رژیم ایران، بصره و مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به مجروح شدن یک نفر منجر شد و به دو خودرو و یک ساختمان دانشکده در بصره خسارت وارد گشت. همچنین تعدادی از تأسیسات غیرنظامیان در مندلی آسیب دید.

در ۱۷ مارس ۱۹۸۴، توپخانه سنگین رژیم ایران شهرهای بصره، مندلی، زرباطیه و توابع آن را گلوله باران کرد. در این گلوله باران سه نفر کشته و سیزده نفر دیگر از جمله تعدادی زن و کودک مجروح شدند و چهار خانه تخریب شد و به یک خودرو غیرنظامی و اموال

غیرنظامیان در بصره خسارت وارد گشت. همچنین زیان هایی را به تعدادی از تأسیسات غیرنظامی و اموال آنها در مندلی و زرباطیه باعث گردید.

در ۱۸ مارس ۱۹۸۴، توپخانه سنگین رژیم ایران شهرهای بصره و مندلی و توابع آنها را گلوله باران کرد. این گلوله باران باعث کشته شدن یک غیرنظامی گردید و به یک ساختمان غیرنظامی در بصره خسارت وارد ساخت و تعدادی از تأسیسات غیرنظامی در مندلی آسیب دید.

در ۱۹ مارس ۱۹۸۴ توپخانه سنگین رژیم ایران شهرهای بصره و مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران سه غیرنظامی را مجروح ساخته و دو خانه مسکونی و یک ساختمان غیرنظامی آسیب دید و باعث آتش سوزی در یک مسجد در بصره گردید همچنین یک خودروی غیرنظامی در مندلی خسارت دید.

در ۲۴ مارس ۱۹۸۴، رژیم ایران گلوله باران شهرهای بصره و مندلی و توابع آن را از سر گرفت. در این گلوله باران هفت تن مجروح شدند و یک خانه مسکونی تخریب شد و دو خانه مسکونی و دو خودرو در بصره آسیب دید. چهار خانه مسکونی در مندلی تخریب شد.

در ۲۵ مارس ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، مندلی و زرباطیه و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران در بصره به کشته شدن دو غیرنظامی و مجروح شدن سه نفر دیگر منجر شد و دو خانه مسکونی و یک خودروی غیرنظامی آسیب دید. تعدادی از تأسیسات غیرنظامی در مندلی و زرباطیه نیز آسیب دید.

در ۲۶ مارس ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران، گلوله باران شهرهای بصره و مندلی و توابع آن را از سر گرفت. این گلوله باران در بصره به مجروح شدن پنج نفر منجر شد و به تعدادی از تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد گشت. همچنین سه خانه مسکونی در مندلی تخریب گردید.

در ۲۸ مارس ۱۹۸۴، توپخانه نیروهای رژیم ایران گلوله باران شهرهای بصره، مندلی، شعیبیه، زرباطیه و دربندی خان را از سر گرفت. این گلوله باران چهار خانه مسکونی در مندلی را تخریب کرد و در شعیبیه سه خانه مسکونی و یک مدرسه تخریب کرد و مسجد شهر خسارت دید و به دو خانه مسکونی در زرباطیه خسارت وارد گردید. همچنین به تعدادی از تأسیسات غیرنظامی در بصره و دربندی خان آسیب وارد شد.

در ۲۹ مارس ۱۹۸۴، توپخانه سنگین رژیم ایران شهرهای بصره، مندلی و شعیبیه و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به کشته شدن یک غیرنظامی و مجروح شدن شش نفر دیگر در بصره منجر شد. در شعیبیه یک خانه مسکونی تخریب شد و به دو خودروی غیرنظامی خسارت وارد گشت. همچنین تعدادی از تأسیسات غیرنظامی و اموال در مندلی آسیب دید.

در ساعت ۸:۵۷ قبل از ظهر مورخ ۳۰ مارس ۱۹۸۴، شش جنگنده ایران با عبور از مرزهای بین المللی عراق به حریم فضایی عراق تجاوز کردند. دو هواپیما در بخش های مسکونی شهر علی غربی به پرواز درآمدند که با آتش پدافند هوایی مواجه شدند و مجبور به

عقب نشینی گردیدند. این تهاجم به مرگ یک غیرنظامی و جراحت سه نفر انجامید و چهار منزل مسکونی و یک خودرو نیز مورد اصابت واقع شد. جنگنده دیگری شهر رواندوز را مورد حمله قرار داد. این تهاجم باعث مرگ هشت غیرنظامی و مجروح شدن سه نفر دیگر گردید و چهار منزل مسکونی و یک خودرو نیز مورد اصابت قرار گرفت.

هوایمای دیگری شهر رواندوز را مورد حمله قرار داد. این تهاجم باعث مرگ هشت غیرنظامی و مجروح شدن ۱۷ نفر گردید همچنین به انهدام پنج خانه مسکونی منجر شد و به ۱۰ واحد تجاری و ۱۰ خانه مسکونی دیگر خسارت وارد گشت.

در ۳۰ مارس ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران گلوله باران شهرهای بصره، خانقین، مندلی و شعیبیه را از سر گرفت. این گلوله باران به مجروح شدن دو غیرنظامی منجر شد و به یک خانه مسکونی خسارت وارد گشت و سه خودروی غیرنظامی در شهر بصره آسیب دید. همچنین یک غیرنظامی مجروح شد و دو خانه مسکونی از بین رفت و به چند خانه مسکونی دیگر در شهر خانقین خسارت وارد گشت. همچنین باعث خساراتی به تأسیسات غیرنظامی مختلف در شهرهای مندلی و شعیبیه گردید.

با توجه به مطالب مذکور، مایلم درخواست تنظیمی دولت متبوعم را که در نامه وزیر امور خارجه کشور خویش در مورخ ۲۱ فوریه ۱۹۸۴ (S / ۱۶۳۶۱) آمده یادآور شوم که اقدام فوری اتخاذ شود تا با گسترش مکانیسم های مؤثر جهت تضمین نظارت بین المللی اقدام گردد تا جامعه بین المللی را قادر سازد تضمین نمایند که شهرها، روستاها و غیرنظامیان گلوله باران نگردند. سازمان ملل به طور حتم این اقتدار را دارا می باشد که بتواند چنین مکانیسم هایی را تضمین نماید.

از سوی دیگر، رژیم ایران قادر نخواهد بود به سیاست تجاوز گرانه اش در گلوله باران وحشیانه شهرها، روستاها و غیرنظامیان داخل عراق ادامه دهد.

سند شماره ۲۱۷

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۸ / ۱۸۲

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۴۸۱

- ۱۳ آوریل ۱۹۸۴ (۲۴ فروردین ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۲ آوریل ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم و پیرو نامه قبلی خود درباره استفاده عراق از سلاح های شیمیایی علیه نیروهای نظامی و غیرنظامی ایران (سند S / ۱۶۴۱۶ - A / ۳۹ / ۱۳۲)، احتراماً جدول

حملات شیمیایی ارتش عراق علیه غیرنظامیان و اهداف نظامی در ایران، ۱۹ تصویر از قربانیان جنگ شیمیایی عراق و یک نقشه که نشان دهنده اهداف جنگ شیمیایی عراق تا ۵ ژانویه ۱۹۸۴ می باشد، ارائه می گردد.

سعید رجائی خراسانی - سفیر نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران

حملات شیمیایی ارتش عراق علیه اهداف غیرنظامی در ایران

۱، تاریخ حمله: اوایل جنگ، محل: شلمچه، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: اعصاب، نوع گلوله: ناشناخته، تلفات: نامشخص

۲، تاریخ حمله: اوایل جنگ، محل: میمک، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: ناشناخته، تلفات: نامشخص

۳، تاریخ حمله: ۲۸ دسامبر ۱۹۸۰، محل: بین هلاله و نی خزر، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: ۷ تا ۱۰ رزمنده شهید شدند

۴، تاریخ حمله: اوایل ۱۹۸۱، محل: هویزه، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: اعصاب، نوع گلوله: خمپاره، تلفات: ۱ نفر مجروح

۵، تاریخ حمله: ۳ ژوئن ۱۹۸۱، محل: ارتفاعات الله اکبر، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: اعصاب، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: نامشخص

۶، تاریخ حمله: ۲۲ ژوئن ۱۹۸۱، محل: پل نادری، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: اعصاب، نوع گلوله: خمپاره، تلفات: نامشخص

۷، تاریخ حمله: ۲۰ نوامبر ۱۹۸۱، محل: خرمشهر، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: اعصاب، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: نامشخص

۸، تاریخ حمله: ۲۹ سپتامبر ۱۹۸۲، محل: آبادان، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: اعصاب، نوع گلوله: -، تلفات: نامشخص

۹، تاریخ حمله: ۲۲ اکتبر ۱۹۸۲، محل: ساوجی، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: اعصاب، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: نامشخص

۱۰، تاریخ حمله: ۲۷ اکتبر ۱۹۸۲، محل: موسیان، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: اعصاب، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: ۴ رزمنده شهید شدند و ۱۶ نفر صدمه دیدند.

۱۱، تاریخ حمله: اواخر اکتبر ۱۹۸۲، محل: ارتفاع ۱۷۵، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: خردل، نوع گلوله: خمپاره، تلفات: نامشخص

۱۲، تاریخ حمله: اواخر اکتبر ۱۹۸۲، محل: ارتفاع ۱۷۵، تعداد بمب: ۲، نوع گاز شیمیایی: اعصاب، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: ۹ رزمنده شهید شدند

۱۳، تاریخ حمله: ۱۹ دسامبر ۱۹۸۲، محل: تنگاب، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: چندین رزمنده مسموم شدند

۱۴، تاریخ حمله: ۲۱ نوامبر ۱۹۸۲، محل: شمال شلمچه، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: خمپاره، تلفات: نامشخص

۱۵، تاریخ حمله: ۱ ژانویه ۱۹۸۲، محل: Bayyveh pase، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: ۵ رزمنده احساس خفگی کردند

۱۶، تاریخ حمله: ۲۵ ژانویه ۱۹۸۲، محل: کردستان، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تعداد تلفات: تعداد زیادی رزمنده مسموم شدند

۱۷، تاریخ حمله: ۸ فوریه ۱۹۸۲، محل: شرفانی، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: نامشخص

۱۸، تاریخ حمله: ۲۴ فوریه ۱۹۸۲، محل: شمال شلمچه، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: نامشخص

۱۹، تاریخ حمله: ۲۳ مارس ۱۹۸۳، محل: فکه، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: خمپاره، تلفات: نامشخص

۲۰، تاریخ حمله: ۲۶ مارس ۱۹۸۳، محل: نزدیک Moslem neqabi base، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: خمپاره، تلفات: نامشخص

۲۱، تاریخ حمله: ۲۹ مارس ۱۹۸۳، محل: سومار، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: ۴ رزمنده مصدوم شدند

۲۲، تاریخ حمله: ۸ آوریل ۱۹۸۳، محل: سومار، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: چندین رزمنده آسیب دیدند

۲۳، تاریخ حمله: ۱۱ ژوئن ۱۹۸۳، محل: نزدیک رودخانه دویرج، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: چندین رزمنده آسیب دیدند

۲۴، تاریخ حمله: ۸ آگوست ۱۹۸۳، محل: تمرچین، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: تهوع آور، نوع گلوله: بمب هوایی،

تلفات: نامشخص

۲۵، تاریخ حمله: ۸ آگوست ۱۹۸۳، محل: شیوه رش، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: تاول زا، نوع گلوله: بمب هوایی، تلفات: ۲۴ رزمنده مجروح شدند

۲۶، تاریخ حمله: ۸ آگوست ۱۹۸۳، محل: حاج عمران، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: تاول زا، نوع گلوله: بمب هوایی، تلفات: نامشخص

۲۷، تاریخ حمله: ۹ آگوست ۱۹۸۳، محل: پیرانشهر، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: بمب هوایی، تلفات: ۱۰ نفر غیرنظامی مجروح شدند

ص: ۱۱۳

۲۸، تاریخ حمله: ۹ آگوست ۱۹۸۳، محل: تمرچین، تعداد بمب: ۲، نوع گاز شیمیایی: خردل، نوع گلوله: بمب هوایی، تلفات: ۳۹ رزمنده مجروح شدند

۲۹، تاریخ حمله: ۹ آگوست ۱۹۸۳، محل: حوالی پیرانشهر، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: بمب هوایی، تلفات: ۲ رزمنده شهید و ۱۱۸ نفر مجروح شدند

۳۰، تاریخ حمله: ۱۴ آگوست ۱۹۸۳، محل: ارتفاعات قمطره، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: تاول زا، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: ۲ نفر شهید و ۲۰۰ نفر مجروح شدند

۳۱، تاریخ حمله: ۱۵ آگوست ۱۹۸۳، محل: ساوجی، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: نامشخص

۳۲، تاریخ حمله: ۲۹ آگوست ۱۹۸۳، محل: سردشت، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: نامشخص

۳۳، تاریخ حمله: ۲ سپتامبر ۱۹۸۳، محل: سومار، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: نامشخص

۳۴، تاریخ حمله: ۲۴ سپتامبر ۱۹۸۳، محل: ارتفاعات بازی دراز، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: ۴ نفر مجروح شدند

۳۵، تاریخ حمله: ۲۱ اکتبر ۱۹۸۳، محل: خراطه، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: نامشخص

۳۶، تاریخ حمله: ۲۵ اکتبر ۱۹۸۳، محل: مریوان، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: خمپاره، تلفات: نامشخص

۳۷، تاریخ حمله: ۲۵ اکتبر ۱۹۸۳، محل: سردشت، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: ۳ رزمنده مجروح شدند

۳۸، تاریخ حمله: ۲۵ اکتبر ۱۹۸۳، محل: روستای سیدلو، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: نامشخص

۳۹، تاریخ حمله: ۲۶ اکتبر ۱۹۸۳، محل: Sardush، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: گلوله توپ، تلفات: نامشخص

۴۰، تاریخ حمله: ۲۷ اکتبر ۱۹۸۳، محل: باینجان، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: تاول زا، نوع گلوله: بمب هوایی، تلفات:

۳۰ روستایی مجروح شدند

۴۱، تاریخ حمله: ۳۰ اکتبر ۱۹۸۳، محل: بانه، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: -، تلفات: ۸ نفر مجروح

۴۲، تاریخ حمله: ۱ نوامبر ۱۹۸۳، محل: حوالی مریوان، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: بمب هوایی، تلفات: ۱۶ رزمنده مجروح شدند

۴۳، تاریخ حمله: ۳ نوامبر ۱۹۸۳، محل: باینجان، تعداد بمب: ۳، نوع گاز شیمیایی: خردل، نوع گلوله: -، تلفات: نامشخص

۴۴، تاریخ حمله: ۱۳ نوامبر ۱۹۸۳، محل: گرماب، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: نامشخص، نوع گلوله: بمب هوایی، تلفات: ۴۰ رزمنده مجروح شدند

۴۵، تاریخ حمله: ۱۳ نوامبر ۱۹۸۳، محل: پنجوین، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: اعصاب، نوع گلوله: -، تلفات: ۱۷ رزمنده شهید و ۶۰ نفر مجروح شدند

۴۶، تاریخ حمله: ۲۵ نوامبر ۱۹۸۳، محل: پاوه، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: بمب هوایی، تلفات: نامشخص

۴۷، تاریخ حمله: ۲۹ دسامبر ۱۹۸۳، محل: اسکله ۱۲ آبادان، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: خمپاره، تلفات: ۱ نفر مجروح

۴۸، تاریخ حمله: ۵ ژانویه ۱۹۸۴، محل: حسینه، تعداد بمب: ۱، نوع گاز شیمیایی: -، نوع گلوله: -، تلفات: ۱ نفر مجروح

سند شماره ۲۱۸

- شماره سند شورای امنیت: S/۸۱۶۴۹۸

- ۱۹ آوریل ۱۹۸۴ (۳۰ فروردین ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۸ آوریل ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم چهار حادثه جنگ شیمیایی علیه جمهوری اسلامی ایران را به اطلاع جناب عالی می رسانم.

ص: ۱۱۴

براساس اظهارات مقامات نظامی ایران، اقدامات جنایتکارانه بمباران شیمیایی ذیل توسط رژیم عراق در ماه مارس ۱۹۸۴ صورت گرفته است.

۱- در ۳ مارس در ساعت ۱۹:۰۰ ژاندارمری شهر اسلامیه مورد حمله گلوله های توپخانه عراق قرار گرفت. که بر اثر آن تعدادی از پرسنل دچار سرگیجه و تهوع شدند.

۲- در ۱۵ مارس در ساعت ۲۳:۴۰ یک گلوله شیمیایی به ایستگاه حسینیه در استان خوزستان اصابت کرد.

۳- در ۱۷ مارس در ساعت ۱۱:۴۵ یکی از گردان های سی و سوم توپخانه مستقر در منطقه عملیاتی نجف اشرف در حمله دو هواپیمای عراقی هدف بمب های شیمیایی واقع شد. در این بمباران وحشیانه شیمیایی ۱ افسر، ۲۹ سرباز و ۱ نفر از رزمندگان بسیج به شدت مجروح شدند.

۴- در ۲۰ مارس در ساعت ۱۰:۳۰، یک هواپیمای عراقی محل استقرار پرسنل نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران واقع در اطراف پایگاه خاتم الانبیاء (ص)، را هدف حمله قرار داد و بمب های شیمیایی پرتاب نمود که بر اثر آن ۴ غیرنظامی شهید و ۴۰ نفر مجروح شدند.

سعید رجائی خراسانی - نماینده دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

سند شماره ۲۱۹

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۸ / ۱۸۰

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۵۰۲

- ۲۴ آوریل ۱۹۸۴ (۴ اردیبهشت ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۹ آوریل ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری عراق خطاب به دبیر کل سازمان ملل

بنا به اطلاع دولت متبوعم و نیز بازگشت به نامه مورخ ۱۱ آوریل ۱۹۸۴ خود، احتراماً به پیوست گزیده هایی از اطلاعیه های نظامی عراق در فواصل ۱ تا ۱۷ آوریل ۱۹۸۴، درباره گلوله باران اهداف غیرنظامی در خاک عراق از سوی نیروهای متجاوز ایران، ارسال می گردد. در نتیجه این گلوله باران خساراتی به مردم غیرنظامی و مراکز مسکونی و تأسیسات غیرنظامی وارد گشت.

با توجه به پافشاری رژیم ایران در تجاوزات وحشیانه علیه عراق، در این نامه ۱۴ تصویر که نشان دهنده گلوله باران اهداف غیرنظامی در قسمت های مختلف خاک عراق می باشد، ارسال می گردد. فرصت را غنیمت شمرده و درخواست دولت متبوعم را که طی نامه مورخ

۲۱ فوریه ۱۹۸۴ خطاب به جناب عالی (S/ ۱۶۳۶۱) و درخواست از شما به عنوان یک مسئله اضطراری ارسال شده، متذکر می‌گردم تا با ترتیبات مؤثر و نظارت بین‌المللی، جامعه ملل را قادر سازید که تضمین نماینده شهرها، روستاها و مراکز غیرنظامی هدف گلوله باران واقع نخواهد شد و سازمان ملل تنها سازمانی است که با تصویب این قبیل تصمیمات می‌تواند آن را تضمین نماید.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی جمهوری عراق در سازمان ملل

پیوست

گزیده‌هایی از اطلاعیه‌های نظامی دولت عراق

در ۱ آوریل ۱۹۸۴ توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره و خانقین را گلوله باران کرد. در این گلوله باران یک غیرنظامی مجروح شد و یک خانه مسکونی در بصره و شش خانه دیگر در خانقین آسیب دید.

در ۲ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، خانقین و مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد. در این حملات دو غیرنظامی کشته و ده نفر مجروح شدند و به شش خانه مسکونی و چهار خودرو غیرنظامی در بصره و نواحی آن خسارت وارد شد. همچنین در خانقین دو خانه مسکونی تخریب شد و پنج خانه دیگر خسارت دید و چند غیرنظامی در مندلی مجروح شدند.

در ۳ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، زرباطیه و مندلی و نواحی آن را گلوله باران کرد. در این حملات، ۹ غیرنظامی مجروح شدند و شش خانه مسکونی و نیز تأسیسات غیرنظامی در بصره آسیب دید. همچنین در نتیجه این گلوله باران یک کشتی مهندسی که در شط العرب لنگر انداخته بود، به آتش کشیده شد. در مندلی یک غیرنظامی مجروح شد و دو خانه مسکونی از بین رفت و نیز یک پارک در زرباطیه خسارت دید.

در ۵ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای خانقین، مندلی و خرما را گلوله باران کرد. در این حملات یک غیرنظامی کشته و سه نفر دیگر مجروح شدند، دو خانه مسکونی از بین رفت و دو خانه مسکونی دیگر و دو خودرو غیرنظامی در خانقین به آتش کشیده شد و در مندلی و خرما تأسیسات غیرنظامی آسیب دید.

در ۸ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، خانقین، شعیبیه و خرما و نواحی آن را گلوله باران کردند. در این حملات دو خانه مسکونی تخریب و به یک خودرو غیرنظامی در بصره خسارت وارد گشت. سه خانه در شعیبیه از بین رفت و دو غیرنظامی مجروح و یک خانه مسکونی در خرما تخریب شد و یک مدرسه آمادگی در خانقین آسیب دید.

ص: ۱۱۶

در ۹ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، مندلی و زرباطیه و توابع آن را گلوله باران کرد. در این حملات سه خانه مسکونی در مندلی و زرباطیه تخریب شد و به تأسیسات غیرنظامی بصره خسارت وارد گشت.

در ۱۰ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره و مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد که سه خانه مسکونی در مندلی خسارت دید یا تخریب گردید.

در ۱۱ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، مندلی و خرما و توابع آن را گلوله باران کرد. در طی این حملات یک کودک مجروح شد و یک مدرسه و خانه مسکونی در بصره خسارت دید. سه خانه مسکونی و یک مدرسه ابتدایی در مندلی خسارت دید و یک زن در شهر خرما مجروح شد.

در ۱۲ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، مندلی و زرباطیه و روستایی در ناحیه شاهرابان (Shahraban) را گلوله باران کرد. اموال و تأسیسات غیرنظامی در بصره، مندلی و زرباطیه آسیب دید. سه غیرنظامی از جمله دو زن روستایی در ناحیه شاهرابان مجروح گردیدند.

در ۱۳ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، مندلی، سید صادق، شانه دری و توابع آن را گلوله باران کردند. در طی این حملات یک غیرنظامی در بصره مجروح و در مندلی یک غیرنظامی کشته و چهار نفر مجروح شدند و دو خانه مسکونی خسارت دید. تأسیسات غیرنظامی در سید صادق و شانه دری آسیب دید.

در ۱۴ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، مندلی، زرباطیه و خرما و توابع آن را گلوله باران کردند. در طی این حملات یک دختر مجروح شده و دو خانه مسکونی و یک خودروی غیرنظامی در بصره آسیب دید. دو خانه مسکونی و یک مدرسه ابتدایی در مندلی آسیب دید. گلوله باران دشمن همچنین به تأسیسات غیرنظامی در خرما و زرباطیه خسارت وارد ساخت.

در ۱۵ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره و مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد که یک خانه مسکونی در مندلی آسیب دید و به تأسیسات غیرنظامی در بصره خسارت وارد گشت.

در ۱۶ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای مندلی و شعیبیه توابع آن را گلوله باران کرد و دو خانه مسکونی در شعیبیه تخریب شد و به یک خانه در مندلی آسیب وارد شد.

در ۱۷ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهر مندلی و نواحی آن را گلوله باران کرد و به یک خانه مسکونی خسارت وارد ساخت.

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۹ / ۲۱۵

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۵۰۸

- ۲۷ آوریل ۱۹۸۴ (۷ اردیبهشت ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۶ آوریل ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً تشکر دولت متبوعم را به دلیل انتشار سند [S / ۱۶۴۳۳] مربوط به جنایات عراق و توسل این رژیم به جنگ افزارهای شیمیایی ممنوعه علیه جمهوری اسلامی ایران ابراز می دارم و در واقع نخستین سند (۳۷ / ۹۸) پس از تصویب قطعنامه مجمع عمومی می باشد.

سعید رجائی خراسانی - سفیر نمایندگی دائمی

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۵۱۳

- ۳۰ آوریل ۱۹۸۴ (۱۰ اردیبهشت ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۷ آوریل ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم احتراماً توجه جناب عالی را به نقض مجدد حقوق بین المللی بشردوستانه از سوی رژیم عراق جلب می نمایم.

در سه شنبه ۲۴ آوریل ۱۹۸۴، مناطق مسکونی شهرهای جنوبی ایران شامل آبادان و خرمشهر با آتش توپخانه سنگین مورد هدف قرار گرفت که یک غیرنظامی مجروح شد و چند ساختمان جدید التاسیس در خرمشهر مورد اصابت قرار گرفت، ۲۴ خانه و مغازه و مرکز پزشکی در آبادان آسیب دید.

در ۲۵ آوریل ۱۹۸۴ تعدادی هواپیمای جنگی عراق مناطق مسکونی پیرانشهر در استان آذربایجان غربی را بمباران کردند که براساس جدیدترین آمارها ۱۷ نفر شهید و ۳۴ نفر از غیرنظامیان بی گناه، مجروح شدند.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۸ / ۸۱۱

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۵۳۲

- ۴ می ۱۹۸۴ (۱۴ اردیبهشت ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲ می ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری عراق خطاب به دبیر کل سازمان ملل

بنا به اطلاع دولت متبوعم و پیرو نامه مورخ ۲۴ آوریل ۱۹۸۴ خود (S / ۱۶۵۰۲)، احتراماً به پیوست گزیده‌هایی از اطلاعیه‌های نظامی رسمی عراق را که در فواصل ۱۸ تا ۲۴ آوریل ۱۹۸۴ درباره گلوله باران اهداف غیرنظامی در خاک عراق به دست نیروهای متجاوز ایران صورت گرفت و خساراتی به غیرنظامیان، مراکز مسکونی و تأسیسات غیرنظامی وارد ساخته است، ارسال می‌نمایم.

فرصت را غنیمت شمرده و درخواست دولت متبوعم را در مورخ ۲۱ فوریه ۱۹۸۴ خطاب به جناب عالی از سوی وزیر امور خارجه عراق (S / ۱۶۳۶۱)، تکرار می‌نمایم و از جناب عالی درخواست می‌نمایم ابتکارات لازم را به منظور گسترش ترتیبات مؤثر جهت تضمین نظارت بین‌المللی به صورتی که جامعه بین‌المللی را قادر سازد ضمانت دهند که شهرها، روستاها و غیرنظامیان مورد حمله واقع نگردند، اتخاذ نمایند. سازمان ملل، مجمعی است که می‌تواند این قبیل ترتیبات را تضمین دهد. از طرف دیگر رژیم ایران نیز قادر نخواهد بود به سیاست تجاوزگرانه و بی‌رحمانه خود در گلوله باران شهرها، روستاها و غیرنظامیان داخل عراق ادامه دهد.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

پیوست

گزیده‌های اطلاعیه‌های نظامی عراق از تاریخ ۱۸ تا ۲۴ آوریل ۱۹۸۴

در ۱۸ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، مندلی و شهر زرباطیه و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به خسارت به یک خانه مسکونی در شهر مندلی و برخی از تأسیسات غیرنظامی در بصره و زرباطیه منجر گردید.

در ۱۹ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرستان‌های، مندلی، زرباطیه و توابع آن گلوله باران کرد. این گلوله باران ۵ غیرنظامی مجروح شده و ۸ خانه مسکونی و برخی از تأسیسات غیرنظامی شهر بصره خسارت دید. این گلوله باران همچنین به تعدادی از تأسیسات غیرنظامی در مندلی و زرباطیه آسیب رساند.

در ۲۰ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهر بصره و توابع آن را گلوله باران کرد. در این گلوله باران یک غیرنظامی کشته و ۹ نفر دیگر مجروح شدند و دو خانه مسکونی و ۵ خودروی غیرنظامی و نیز برخی از تأسیسات غیرنظامی آنجا آسیب دید.

در ۲۱ آوریل ۱۹۸۴ توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره و مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد. در این گلوله باران ۶ غیرنظامی کشته و ۱۲ نفر دیگر مجروح شدند و ۵ منزل مسکونی و ۶ خودروی غیرنظامی در بصره آسیب دید. تعدادی از تأسیسات غیرنظامی در مندلی در نتیجه این گلوله باران آسیب دید.

در ۲۲ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرستان های بصره و مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد. در این گلوله باران ۶ غیرنظامی کشته و ۱۰ نفر دیگر مجروح شدند و ۴ خانه مسکونی و ۸ خودروی غیرنظامی در بصره آسیب دید. برخی از تأسیسات غیرنظامی در مندلی نیز آسیب دید. همچنین رژیم ایران شهر خرمال و توابع آن را گلوله باران کرد و برخی از تأسیسات غیرنظامی در آنجا آسیب دید.

در ۲۳ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، مندلی، زرباطیه و خرمال و توابع آن را گلوله باران کرد. در این گلوله باران ۶ غیرنظامی مجروح شدند و ۲ مدرسه و یک مغازه در بصره آسیب دید. همچنین این گلوله باران به برخی از تأسیسات غیرنظامی در مندلی، زرباطیه و خرمال آسیب رساند.

در ۲۴ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرستان های بصره و مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد. در این گلوله باران دو غیرنظامی کشته شدند که یکی از اینها کودک بود و سه نفر دیگر از جمله یک کودک مجروح شدند و یک خانه مسکونی و نیز یک خودرو غیرنظامی و برخی از تأسیسات غیرنظامی در بصره آسیب دید. همچنین این گلوله باران برخی از تأسیسات غیرنظامی در مندلی را تخریب کرده و یا به آنها خساراتی وارد ساخته است.

سند شماره ۲۲۳

- شماره سند شورای امنیت: S/ ۱۶۵۴۵

- ۹ می ۱۹۸۴ (۱۹ اردیبهشت ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۹ می ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم و پیرو نامه های قبلی خود درباره اصرار رژیم عراق در گلوله باران اهداف غیرنظامی در خاک جمهوری اسلامی ایران، احتراماً توجه جناب عالی را

ص: ۱۲۰

جلب می نمایم که در ۷ می ۱۹۸۴ رژیم عراق شهر آبادان و بیمارستان آن را گلوله باران کرد که به شهادت یک کارمند بیمارستان و مجروح شدن دو نفر دیگر منجر شد. این گلوله باران به تخریب چهار ساختمان و آتش سوزی در چهار منطقه شهر انجامید.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

سند شماره ۲۲۴

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۵۶۷

- ۱۷ می ۱۹۸۴ (۲۷ اردیبهشت ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۴ می ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما متن نامه آقای علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به جناب عالی ارسال می گردد.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

نامه مورخ ۱۱ می ۱۹۸۴ وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

بیش از ۴۳ ماه از شروع تجاوز فاجعه آمیز رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران سپری شده است. در این دوره، ملت ما در حالی که زیان های سنگین جانی و مالی متحمل شده، اما با افتخار از خودش دفاع می کند و به طور حتم در حفظ این دفاع ثابت قدم می باشد که این حق قانونی و وظیفه اسلامی ما تا برطرف ساختن کامل تجاوز و بازگشت به شرایط لازم جهت دست یابی به صلح عادلانه و پایدار، ادامه خواهد داشت. با توجه به مسئله اصلی جنگ و بروز آن که تجاوزی آشکار در نقض حقوق بین المللی از سوی رژیم عراق می باشد، نیاز به تکرار نیست، که قبلا در کلیه مجامع بین المللی بارها بیان کرده ایم. من قصد تکرار ابعاد غم انگیز بی توجهی سازمان بین المللی و دخالت هایش جهت ادامه و تشدید اقدامات تجاوزگرانه عراق را ندارم. هنوز مایلیم توجه جناب عالی را جلب نمایم که عراق قبلا بعد جدیدی به سابقه جنایتکارانه خود با حملات موشکی و بمباران هوایی بخش های غیرنظامی و استفاده از سلاح های شیمیایی، انهدام شهرها و روستاهای تحت اشغال نظامی اش با دستگاه های مهندسی و تخریبی پیشرفته و تهدید جان غیرنظامیان سرزمین های تحت اشغال خود، افزوده بود که هر کدام جنایت جنگی بزرگی است به طوری که باید این سازمان بین المللی به طور مستقل مورد بررسی قرار دهد. اما در ماه های اخیر،

رژیم عراق برای بین المللی کردن جنگ به حمله به کشتی های متعلق به دیگر کشورها متوسل شده که با توجه به پیامدهای وخیم در تشدید آن، این سازمان بین المللی را متوجه مسئولیت خویش جهت اتخاذ اقدامات فوری از جمله در مورد این ماجرای خطرناک جدید عراق می نمایم. بدیهی است که هر گونه تلاشی درباره تشدید و تحرکات جدید عراق، باید به طور مستقل در این مقطع حساس جنگ مورد ملاحظه واقع گردد، در غیر این صورت عدم تصمیم گیری کارآمد، مشوق متجاوز خواهد بود، که اصلا نمی تواند قابل توجیه باشد. با توجه به وخامت این وضعیت، امیدوارم که در این زمان، سازمان ملل و سازمان های وابسته به آن اقدام فوری و قاطعی اتخاذ نمایند تا از بین المللی کردن جنگ توسط رژیم عراق در حمله به کشتی های بازرگانی مربوط به سایر کشورها، جلوگیری کنند.

علی اکبر ولایتی - وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

سند شماره ۲۲۵

- شماره سند مجمع عمومی: ۲۶۶ / ۳۹ / A

- شماره سند شورای امنیت: ۱۶۵۷۲ / S

- ۲۱ می ۱۹۸۴ (۳۱ اردیبهشت ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۰ می ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما متن نامه آقای دکتر علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به جناب عالی ارسال می گردد.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

پیوست

نامه مورخ ۳۰ آوریل وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

بازگشت به نامه خود خطاب به جناب عالی که از طریق آقای کردووز در طی اقامتش در تهران مورخ ۴ آوریل ۱۹۸۴ ارسال شد، مایلیم توجه شما را به این حقیقت جلب نمایم که تاکنون با مکاتبات مکرر، به این مجمع جهانی اطلاع داده ایم که از آغاز جنگ تحمیلی علیه کشور ما که بیشتر از چهل ماه طول کشیده و آن به دلیل جاه طلبی های رژیم عراق جهت دست یابی به اهداف توسعه طلبانه اش می باشد، این رژیم به اقدامات ضد انسانی و جنایتکارانه بی شماری متوسل شده که نقض کلیه قوانین و مقررات بین المللی مربوط به جنگ می باشد.

ص: ۱۲۲

در مورد نقض کنوانسیون چهارم ژنو ۱۹۴۹، رژیم عراق به طور مداوم مناطق غیرنظامی شهری و شهرهای بی دفاع جمهوری اسلامی ایران را از هوا و با موشک های زمین به زمین هدف قرار داده است که این حملات هوایی و موشکی به کشته شدن هزاران نفر از سال خوردگان، زنان و کودکان منجر شده است. رژیم عراق تعداد بسیاری از غیرنظامیان سرزمین های اشغالی ایران را بازداشت نموده و به اذیت و آزار، شکنجه و زندانی کردن آنها اقدام نموده است. در مورد نقض کنوانسیون ۱۹۲۵ ژنو، رژیم عراق از سلاح های شیمیایی که از بلوک های شرق و غرب به دست آورده، استفاده کرده و باعث شهادت بسیاری از شهروندان ما و مجروح شدن بسیاری گردیده است.

بدیهی است که پیامدهای فوری و آتی اقدامات جنایتکارانه و فاجعه آمیز عراق قبلا- از سوی پزشکان ایرانی و خارجی که شهدا و قربانیان سلاح های شیمیایی را معاینه کرده اند، محقق شده است که حیات غیرنظامیان در کلیه مناطقی که در آن تسلیحات شیمیایی استفاده شده، به مخاطره افتاده است.

دولت جمهوری اسلامی ایران از آغاز این تجاوزات وحشیانه رژیم عراق، مکررا توجه این سازمان بین المللی را به تجاوزات و بمباران های مداوم و حملات موشکی به مناطق غیرنظامی، جلب کرده است. از همین رو موارد بی شماری از جنگ شیمیایی عراق به این سازمان جهانی گزارش شده است.

علی رغم گزارش مستند کارشناسان سازمان ملل که جهت تحقیق در مورد استفاده عراق از سلاح های شیمیایی اعزام شده بودند و با توجه به ابتکار با ارزش شخص جناب عالی، متأسفانه شورای امنیت هیچ گونه اقدام جدی جهت توقف حملات رژیم عراق و استفاده بیشتر از سلاح های شیمیایی، به عمل نیاورده است.

در حالی که دولت جمهوری اسلامی ایران یک بار دیگر توجه جناب عالی را به جنایات عراق جلب می کند و خواستار آن است که گام های مؤثری برداشته شود و اقداماتی صورت گیرد که تولید کنندگان و تحویل دهندگان سلاح های شیمیایی به عراق، صدور این قبیل محموله ها را متوقف سازند، همچنین اقدامات لازم را جهت توقف تولید، انباشت و فروش تسلیحات شیمیایی به آن رژیم به عمل آورده و نیز از استفاده بیشتر رژیم عراق از سلاح های شیمیایی، جلوگیری نماید.

یک بار دیگر فرصت را غنیمت شمرده و از تلاش های جناب عالی در اعزام کارشناسان سازمان ملل جهت تحقیق در مورد استفاده عراق از سلاح های شیمیایی در جنگ تجاوزگرانه اش علیه جمهوری اسلامی ایران، قدردانی و تشکر می گردد.

علی اکبر ولایتی - وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۵۷۹

- ۲۳ می ۱۹۸۴ (۲ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۳ می ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً به اطلاع جناب عالی می‌رسانم که در ۱۵ می ۱۹۸۴، رژیم عراق شهرهای آبادان و خرمشهر را با توپخانه دوربرد گلوله باران کرد که به شهادت یک غیرنظامی و مجروح شدن دو نفر در آبادان و یک غیرنظامی در خرمشهر منجر شد. همچنین این حملات باعث آتش سوزی در بخش‌هایی از آبادان و خرمشهر گردید.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۸ / ۸۱۵

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۵۸۰

- ۲۳ می ۱۹۸۴ (۲ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۱ می ۱۹۸۴ کاردار موقت هیئت نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بازگشت به نامه مورخ ۴ می ۱۹۸۴ خود (S / ۱۶۵۳۲) و بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً به پیوست گزیده‌هایی از اطلاعیه‌های نظامی رسمی عراق در طی ۲۹ آوریل ۱۹۸۴ تا ۱۵ می ۱۹۸۴ درباره گلوله باران اهداف غیرنظامی در خاک عراق که از سوی نیروهای متجاوز ایران صورت گرفت و منجر به خسارات کلی به مردم غیرنظامی شده و نیز به مراکز مسکونی و تأسیسات غیرنظامی آسیب رسانده، ارسال می‌گردد.

در این فرصت، مایلم یک بار دیگر درخواست دولت متبوعم را که در نامه مورخ ۲۱ فوریه ۱۹۸۴ خطاب به جناب عالی که از طرف وزیر امور خارجه کشور متبوعم (S / ۱۶۳۶۱) ارسال شده مورد تأکید قرار دهم. شایسته است شما ابتکارات سریعی را به منظور گسترش ترتیبات مؤثری برای تضمین نظارت بین‌المللی اتخاذ نمایید که به موجب آن جامعه بین‌المللی بتواند تضمین دهد که شهرها، روستاها و مناطق غیرنظامی در عراق مورد حمله

قرار نگیرد، با توجه به اینکه سازمان ملل یک سازمان توانمند برای تضمین این قبیل ترتیبات می باشد. از سوی دیگر، ایران قادر نخواهد بود به سیاست تجاوزگرانه و وحشیانه خود جهت گلوله باران شهرها، روستاها و مناطق غیرنظامی در عراق ادامه دهد.

زهیر ابراهیم محمد - کاردار موقت جمهوری عراق

پیوست

گزیده های اطلاعیه های نظامی عراق از ۲۹ آوریل تا ۱۵ می ۱۹۸۴

در ۲۹ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهر بصره و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به جراحت ۳ غیرنظامی منجر شد و به ۲ خانه مسکونی و ۱ خودرو غیرنظامی خسارت وارد کرد.

در ۳۰ آوریل ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهر بصره و شهرستان زرباطیه و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به مرگ ۴ غیرنظامی و جراحت ۷ نفر منجر شد، به ۱ بیمارستان، ۳ خانه مسکونی، ۱ هتل غیرنظامی و ۲ خودرو در بصره خسارت وارد ساخت و به تعدادی از تأسیسات غیرنظامی در زرباطیه آسیب رساند.

در ۱ می ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهر بصره و نواحی آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به مرگ ۱ غیرنظامی منجر شد و ۴ نفر دیگر مجروح شدند و ۲ خانه مسکونی آسیب دید.

در ۲ می ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهر بصره و شهرستان مندلی، سید صادق و شانه دری و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به ۱ خانه مسکونی در بصره آسیب رساند و ۳ خانه مسکونی و ۱ خودروی غیرنظامی در مندلی آسیب دید و به برخی از اموال غیرنظامیان در سید صادق و شانه دری خسارت وارد ساخت.

توپخانه رژیم ایران شهر بصره و شهرستان های مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به مرگ ۱ زن و مجروح شدن ۴ غیرنظامی منجر شد و به ۲ خانه مسکونی و ۱ مدرسه در بصره آسیب رساند و در مندلی به مرگ ۱ غیرنظامی منجر شد و به ۴ خانه مسکونی، ۱ خودروی غیرنظامی و ۱ کافه و ۱ باغ میوه در زرباطیه آسیب رساند.

در ۵ می ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهر بصره و شهرستان های مندلی، زرباطیه و خرما و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به ۱ خانه مسکونی در بصره آسیب رساند و در مندلی نیز به ۱ خانه مسکونی خسارت وارد ساخت. در خرما ۱ کودک مجروح شد و به تعدادی از تأسیسات غیرنظامی در زرباطیه آسیب رساند.

در ۶ می ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهر بصره و شهرستان های خانقین، مندلی و خرما و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به ۲ خانه مسکونی در بصره آسیب رساند و ۱ مدرسه ابتدایی و ۱ خانه مسکونی تخریب شد و ۲ غیرنظامی در خانقین مجروح شدند و به

۱ خانه مسکونی در مندلی آسیب وارد گشت و برخی از اموال غیرنظامیان در خرمال خسارت دید.

در ۷ می ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهر بصره و شهرستان های مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به مرگ یک غیرنظامی و مجروح شدن ۹ نفر دیگر و به انهدام ۱ خانه مسکونی و خسارت به ۶ خانه مسکونی در بصره منجر شد و ۲ خانه مسکونی در مندلی آسیب دید.

در ۸ می ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهر بصره و شهرستان های خانقین، مندلی، خرمال، سید صادق و شانه دری و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران در بصره به ۱ مسجد، ۱ خودرو و برخی از اموال غیرنظامیان خسارت وارد ساخت و به مرگ ۱ غیرنظامی و مجروح شدن ۷ نفر دیگر از جمله ۳ زن و تخریب ۳ خانه مسکونی، خسارت به ۱ خودروی غیرنظامی و تعدادی باغ میوه در خانقین و به مجروح شدن ۱ غیرنظامی و خسارت به ۳ خانه مسکونی و ۱ مدرسه در مندلی و مجروح شدن یک غیرنظامی و خسارت به خودروی غیرنظامی در شهرستان سید صادق منجر شد و همچنین به برخی از تأسیسات غیرنظامی در خرمال و شانه دری آسیب وارد ساخت.

در ۹ می ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران، شهر بصره و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به مرگ ۱ غیرنظامی منجر شد و ۶ نفر مجروح شدند و به ۳ خانه مسکونی و ۱ رستوران غیرنظامی آسیب وارد گشت.

در ۱۰ می ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهر بصره و شهرستان های مندلی، زرباطیه و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به انهدام ۳ خانه مسکونی و خسارت به ۴ خودرو و تعدادی تأسیسات غیرنظامی در بصره منجر شد و نیز در زرباطیه به ۲ خانه مسکونی آسیب وارد ساخت و به برخی از اموال غیرنظامیان در مندلی آسیب وارد گشت.

در ۱۱ می ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران، شهر بصره و شهرستان های خانقین، زرباطیه، شانه دری و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به مرگ ۱ غیرنظامی در بصره منجر شد و ۶ خانه مسکونی و ۱ خودروی غیرنظامی در خانقین آسیب دید. این گلوله باران همچنین به تعدادی از تأسیسات غیرنظامیان در مندلی، زرباطیه و شانه دری آسیب وارد ساخت.

در ۱۲ می ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران، شهر بصره و شهرستان های مندلی، خانقین، سید صادق و شانه دری و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به برخی از اموال غیرنظامیان در بصره خسارت وارد ساخت و ۲ غیرنظامی مجروح شده و ۳ خانه مسکونی تخریب شد و ۵ خانه مسکونی، ۱ مدرسه ابتدایی، ۴ خودرو و تعدادی باغ در خانقین آسیب دید. همچنین این گلوله باران به مجروح شدن ۱ کودک منجر شد و در مندلی ۳ خانه مسکونی آسیب دید و ۱ شهروند در سید صادق مجروح شد.

در ۱۳ می ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران، شهر بصره و شهرستان های مندلی و خرمال را گلوله باران کرد. این گلوله باران به ۲ خانه مسکونی در مندلی خسارت وارد ساخت و برخی از تأسیسات غیرنظامی در بصره و خرمال آسیب دید.

در ۱۴ می ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران، شهر بصره و شهرستان های مندلی، شعیبیه، سید صادق و شانه دری و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به برخی از تأسیسات غیرنظامی در بصره خسارت وارد ساخت و ۱ غیرنظامی مجروح شد و به ۳ خانه مسکونی خسارت وارد ساخت، در شعیبیه ۱ خانه مسکونی تخریب شد و به برخی از اموال غیرنظامیان در سید صادق و شانه دری آسیب رساند.

در ۱۵ می ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران، شهرستان های مندلی، شعیبیه و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به تخریب ۲ واحد مسکونی در مندلی منجر شد و به برخی از تأسیسات غیرنظامی در شعیبیه آسیب رساند.

سند شماره ۲۲۸

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۵۸۳

- ۲۴ می ۱۹۸۴ (۳ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۴ می ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری عراق خطاب به دبیر کل سازمان ملل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً توجه جناب عالی و جامعه بین المللی را به این حقیقت جلب می نمایم که در ۱۵ مارس ۱۹۸۴ مقامات ایرانی ۵۰ عضو ارتش خلقی عراق را که در شرق بصره به اسارت درآمده بودند، اعدام کرده اند. مقامات ایران در اردوگاه زویرکو (Zawirko) این جنایات را مرتکب شدند و سپس اجساد آنها را در قبرستان شاه عبید سوزاندند.

این جنایت نفرت انگیز هیچ تردیدی را نسبت به ماهیت جنایتکارانه رژیم [...] ایران بر جای نمی گذارد. ما از ضمیر آگاه جامعه بین المللی می خواهیم که این جنایت تنفرآمیز را محکوم نمایند که نشان دهنده نقض آشکار ارزش های والای انسانی و اصول حقوق بین المللی بشردوستانه می باشد.

وظیفه سازمان ملل است که با اتخاذ کلیه اقدامات مؤثر، به این جنایات که مقامات ایرانی علیه اسیران جنگ مرتکب می شوند پایان دهد و ایران را به اجرای دقیق تعهدات بین المللی اش وادار سازد.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

ص: ۱۲۷

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۵۸۵

- ۲۵ می ۱۹۸۴ (۴ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۵ می ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً مطالب ذیل را در مورد وضعیت خلیج فارس جهت اطلاع جامعه بین المللی ارسال می دارم.

در ابتدای جنگ، دولت جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد که آماده است آزادی و امنیت دریانوردی در خلیج فارس را تضمین نماید. استنباط می گردد که سایرین تلاشی در این مورد انجام ندادند، ولی ایران تاکنون منابع و نیروی انسانی بسیاری را جهت تأمین آن هدف به کار گرفته است.

همچنین دولت جمهوری اسلامی ایران، تنها دولت در خلیج فارس است که درخواست عقب نشینی دخالت خارجی را در منطقه به منظور تأمین حاکمیت و استقلال کشورهای منطقه و نیز امنیت خلیج فارس، کرده است.

ما از اهمیت حیاتی خلیج فارس برای منطقه و برای دوستانمان در جهان و برای خودمان مطلع هستیم. با این آگاهی است که ما قویاً از امنیت دریانوردی در خلیج فارس حمایت می کنیم و نیاز به جریان صادرات نفت از منطقه را درک می کنیم.

همچنین از وضعیت وخیم و حساس اقتصاد جهان و بحرانی که به دنبال خواهد داشت آگاه هستیم، همچنین از پیامدهای آن اطلاع داریم که اقدام تهدیدآمیز در خلیج فارس، تأثیر کلی در وضعیت بین المللی خواهد داشت. با این شناخت بوده است که ما سعی کردیم مسئولیت های خود را در مورد حفظ صلح و امنیت بین المللی فراموش نکنیم و از هر تلاشی جهت جلوگیری از گسترش جنگ در خلیج فارس دریغ نورزیم، اما این کاری نیست که یک طرفه صورت پذیرد. متأسفانه متجاوزین عراق هیچ فرصتی را جهت بین المللی کردن از دست نداده اند.

عراق به کلیه کشتی های خارجی در خلیج فارس به طور ناجوانمردانه حمله کرده و صلح و امنیت خلیج فارس را علیه آزادی دریانوردی و تجارت در این بخش استراتژیک مهم جهانی، مختل ساخته است.

بنا به گزارش ها، تعداد کل کشتی هایی که در خلیج فارس مورد اصابت قرار گرفته به ۶۳ فروند می رسد. در دو روز گذشته عراق ادعا کرده است بیش از ۸ کشتی را هدف قرار داده است.

دو الی سه کشتی نیز ادعا شده که به وسیله ایران مورد اصابت قرار گرفته است. به دنبال این اتهامات، ادعا شده که آزادی کشتی رانی بین المللی نیز به مخاطره افتاده است که ما به شدت نگران هستیم، اما چگونه است که ۷۱ کشتی را عراق مورد اصابت قرار داده ولی تهدیدی برای کشتی رانی بین المللی در خلیج فارس و جامعه بین المللی محسوب نمی شود؟ چه کسی بود که در مرحله نخست مناقشه، حملات علیه کشتی رانی بین المللی را در خلیج فارس افزایش داد؟ از نظر جمهوری اسلامی ایران، امنیت خلیج فارس تقسیم ناپذیر است. امنیت یا برای همه است یا امنیتی برای هیچ کس وجود ندارد. برخی از دولت های منطقه و خارج آن تلاش کردند وضعیت غیر قابل قبولی را به دولت ایران تحمیل کنند. آنها منابع مالی و مادی گسترده ای را به سوی عراق سرازیر کردند. این کشور را به تهدید کشتی رانی تجاری در خلیج فارس تشویق کردند و هنوز آنها تمایل دارند که از متجاوزین عراقی در جنگ تجاوزگرانه شان علیه ما و نیز علیه صلح و امنیت بین المللی، حمایت آشکار نمایند. بنابراین، برخی دولت ها برای بین المللی کردن جنگ که از آن به سختی جان سالم بدر خواهند برد، مشارکت دارند و پس از عراق، تنها آنها خودشان مقصر می باشند.

به علاوه مدت زمان مدیدی است که جمهوری اسلامی ایران شاهد نقض جدی حقوق بین المللی و اصول رفتار بین المللی علیه منافع آنها در منطقه می باشد و تاکنون سیاست مقاومت در برابر این نقض ها را حفظ کرده است.

دولت جمهوری اسلامی ایران از هر کدام از دولت های عضو دعوت می نماید که خودشان را در وضعیت مشابه قرار دهند و قضاوت نمایند که ایران چه مدت زمانی طولانی است که صبرش را حفظ کرده است. موضع جمهوری اسلامی ایران با توجه به تلاش عراق و دوستانش جهت بین المللی کردن مناقشه روشن است. اگر امنیت خلیج فارس نقض شود، پس این نقض برای همه است. ما اجازه نخواهیم داد که از خلیج فارس که ما بیش از هزاران کیلومتر ساحل داریم و متعلق به ماست، توسط دیگران علیه ما استفاده شود. ما به هیچ قدرتی اجازه نخواهیم داد که از خلیج فارس سوء استفاده کند و جهت خفه کردن انقلاب اسلامی ما، تلاش نماید. ما آماده و مصمم هستیم که از تمامیت ارضی خود دفاع نماییم.

حرکت سیاسی پوچی که در شورای امنیت اتفاق افتاد، پوششی جهت پافشاری تلاش های عراق برای بین المللی کردن مناقشه می باشد و از جمله تلاشی جهت منحرف ساختن افکار عمومی بین المللی در مورد نقش مخرب عراق در تهدید صلح و امنیت بین المللی در خلیج فارس به شمار می رود. دولت جمهوری اسلامی ایران به شورای امنیت درباره توطئه رو به رشدی که در حال شکل گیری است، هشدار داده و مسئولیت جدی اش را جهت حفظ صلح و امنیت بین المللی متذکر می گردد. همچنین جنگ افروزان را از نیات پلیدشان برحذر می دارد.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

- شماره سند شورای امنیت: S/ ۱۶۵۹۰

- ۲۷ می ۱۹۸۴ (۶ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۷ می ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری عراق خطاب به دبیر کل سازمان ملل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً، بیانیه وزارت امور خارجه جمهوری عراق در آستانه تشکیل جلسه شورای امنیت جهت بررسی شکایت کشورهای شورای همکاری خلیج علیه ایران و نیز در پاسخ به بیانیه وزارت امور خارجه رژیم ایران مورخ ۲۴ می ۱۹۸۴، ارسال می گردد.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

پیوست

بیانیه وزارت امور خارجه عراق

گسترش اخیر مناقشه در منطقه خلیج عربی [فارس] با هیچ تحرک جدیدی از سوی عراق مواجه نشده است. اما از ابتدا با جار و جنجال بسیار متجاوزان ایرانی علیه کشتی های کویت و عربستان سعودی که در فاصله دورتر از منطقه عملیات های جنگی هستند، همراه بوده است. شورای امنیت درخواست تشکیل جلسه ویژه جهت بررسی موضوع این تجاوزات ایران علیه کشورهای خلیج [فارس] را که طرف های این مناقشه نیستند نموده که تهدید جدی برای صلح و امنیت بین المللی با گسترش حوزه جنگ که ایران اصرار به ادامه آن علیه عراق دارد، محسوب می شود.

به علاوه، عراق صراحتاً اعلام کرده است که منطقه محدودی در منتهی الیه بخش شمال شرقی خلیج عربی [فارس] یک منطقه عملیات های نظامی بوده و در مورد تردد کشتی ها در این منطقه هشدار داده است. مالکان کشتی ها و دریانوردان، پیشاپیش متوجه هستند که عدم توجه به این هشدار، کشتی هایشان را در معرض خطرات جنگی قرار خواهد داد، که از پیامدهای طولانی شدن جنگ می باشد و مسئولیت آن تنها متوجه رژیم ایران است. از طرف دیگر، ایران تصمیم گرفته است به طور تصادفی، به کشتی ها در آب های سرزمینی و بی طرف در فاصله دورتر از صحنه عملیات ها، حمله نماید که نه در نزدیکی بنادر عراق می باشند و نه از آنجا خارج شده اند، از همین رو هر گونه تلاشی جهت ارتباط دادن اقدامات تجاوزگرانه ایران به اقدامات عراق که حق قانونی دفاع از

ص: ۱۳۰

خویش می باشد، پذیرفته نیست و تلاش فضاحت باری برای توجیه تجاوزات ایران علیه دولت هایی که طرف مناقشه نیستند محسوب می گردد که در نتیجه به طولانی شدن جنگ و گسترش منطقه آن منجر می شود. همچنین، در واقع جانبداری شرم آور، به نفع متجاوزان ایرانی به شمار می رود. عراق در پاسخ به اقدامات ایران علیه عراق، به کشتی هایی که از بنادر ایران خارج یا وارد می شوند، حمله نمود و از آنجایی که نیروهای نظامی ایران از آزادی دریانوردی در آب های سرزمینی عراق و بنادر عراق جلوگیری می نمایند و ایران نیز به ادامه جنگ تجاوزکارانه اش علیه عراق ادامه می دهد و از پذیرش قطعنامه های شورای امنیت و کلیه مجامع بین المللی مبنی بر توقف جنگ و حل و فصل مناقشه به روش های صلح جویانه، اجتناب می کند، بنابراین، عراق بنا بر حق قانونی در دفاع از خویش، اقدام به مقابله به مثل می نماید.

عراق با توجه به مسئولیت کامل خود در حفظ امنیت و ثبات در منطقه خلیج [فارس]، از حامیان جلوگیری از گسترش مناقشه نظامی میان خود و ایران بوده و نگران تهدید آزادی دریانوردی در خلیج عربی [فارس] می باشد. همچنین قطعنامه ۵۴۰ شورای امنیت را پذیرفته و چند ماهی است که از حمله به کشتی هایی که به بنادر ایران وارد یا خارج می شوند، اجتناب می نماید، به دلیل اینکه به تلاش های دیپلماتیک، زمان کافی دهد تا ایران را به پذیرش قطعنامه مذکور ترغیب نمایند. اعضای شورای امنیت و افکار عمومی جهان مطلعند که ایران به طور رسمی و قاطع نه تنها قطعنامه ۵۴۰ را رد کرده، بلکه کلیه تلاش های دیپلماتیک را جهت جلوگیری از تشدید و گسترش مناقشه نظامی نیز نادیده گرفته است.

در ۲۲ فوریه ۱۹۸۴، ایران حمله گسترده ای را به مقیاس وسیع علیه خاک عراق انجام داد و اعلام نمود که هدف از آن حمله، اشغال منطقه بصره بوده است که نهایتاً عراق را به طور کامل از موقعیتش به عنوان دولت مستقر در خلیج عربی [فارس] در استفاده از حق آزادی تجاری و دریانوردی در خلیج [فارس] محروم سازد.

به همین دلایل، عراق محاصره بنادر ایران را به عنوان یک اقدام دفاعی و بازدارنده، تنگ تر کرده است. همچنین به همین دلیل است که عراق با کلیه توان از هیچ گونه تلاشی با توجه به این حقایق مهم درباره این وضعیت، دریغ نخواهد نمود و با هر گونه اقدام خصمانه ایران در ایجاد تشنج علیه کویت، عربستان سعودی و حقوق عراق، مقابله خواهد کرد. عراق قطعاً چیزی جز اجرای قطعنامه نمی خواهد و از حق قانونی اش در آزادی دریانوردی و استفاده کامل از بنادر و گذرگاه های آبی اش استفاده خواهد کرد تا از تهدید مستقیم و غیر مستقیم از هوا، دریا یا زمین به دور باشد.

- شماره سند شورای امنیت: S / RES / ۵۵۲

- ۱ ژوئن ۱۹۸۴ (۱۱ خرداد ۱۳۶۳)

قطعهنامه ی ۵۵۲ (۱۹۸۴)

مصوبه شورای امنیت در جلسه ۲۳۸۳ خود مورخ ۱ ژوئن ۱۹۸۴

شورای امنیت،

با بررسی نامه ی مورخ ۲۱ می ۱۹۸۴ نمایندگان بحرین، کویت، عمان، قطر، عربستان سعودی و امارات متحده ی عربی (S / ۱۶۵۷۴) که از حملات ایران به کشتی های بازرگانی در مسیر بنادر کویت و عربستان سعودی شکایت کرده اند،

با در نظر گرفتن اینکه دولت های عضو متعهدند با یکدیگر در صلح و حسن همجواری، طبق منشور ملل متحد، زندگی کنند،

با تأیید مجدد تعهدات دولت های عضو نسبت به اصول و مقاصد منشور ملل متحد،

همچنین با تأیید مجدد اینکه همه ی دولت های عضو متعهدند در روابط بین المللی شان از تهدید یا کاربرد زور علیه تمامیت ارضی یا استقلال سیاسی هر دولتی خودداری کنند،

با توجه به اهمیت منطقه ی خلیج [فارس] برای صلح و امنیت بین المللی و نقش حیاتی آن در ثبات اقتصاد جهانی،

با اظهار نگرانی عمیق در مورد حملات اخیر به کشتی های تجاری در مسیر بنادر کویت و عربستان سعودی،

با اعتقاد به اینکه حملات مزبور تهدیدی برای امنیت و ثبات منطقه به شمار می آید و آثار جدی بر صلح و امنیت بین المللی دارد،

۱. کلیه دولت ها را به رعایت حق کشتی رانی آزاد، براساس قوانین بین المللی فرا می خواند؛

۲. بر حق کشتی رانی آزاد در آب های ساحلی و مسیرهای دریایی برای کشتی هایی که بین کلیه بنادر و تأسیسات دولت های ساحلی غیر درگیر در جنگ در حال تردد هستند، تأکید دارد؛

۳. از کلیه دولت ها می خواهد تا به تمامیت ارضی دولت های غیردرگیر در مخاصمات احترام بگذارند و حداکثر خویشتن داری را مبذول دارند و از اقداماتی که ممکن است به تشدید و گسترش مخاصمات بینجامد، اجتناب کنند؛

۴. حملات اخیر به کشتی های بازرگانی در حال تردد میان بنادر کویت و عربستان سعودی را محکوم می کند؛

۵. خواهان توقف فوری این گونه حملات است و بر ضرورت عدم برخورد با کشتی های در حال تردد میان دولت های غیر درگیر در مخاصمات تأکید دارد؛

۶. تصمیم دارد در صورت عدم رعایت قطعنامه حاضر، در خصوص بررسی اقدامات مؤثر و متناسب با اهمیت اوضاع و با هدف تضمین آزادی کشتی رانی در منطقه، مجدداً تشکیل جلسه دهد؛

۷. از دبیر کل در خصوص پیشرفت اجرای قطعنامه حاضر درخواست گزارش می کند؛

۸. تصمیم می گیرد که موضوع را زیر نظر داشته باشد.

سند شماره ۲۳۲

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۰۴

- ۶ ژوئن ۱۹۸۴ (۱۶ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۶ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم و در اعتراض به مجوز داده شده به عراق جهت تجاوزات بیشتر به ایران، به دلیل مصوبات اخیر شورای امنیت در قطعنامه ۵۵۲ اخیر خود، احتراماً توجه جناب عالی را به اخبار غم انگیز ذیل جلب می نمایم.

در ۵ ژوئن ۱۹۸۴ در ساعت ۱۰:۳۰ قبل از ظهر به وقت محلی، هواپیماهای جنگی عراق ۴ نقطه شهر بانه را بمباران کردند. این بمباران ها علیه جمعی از غیرنظامیان بی گناه آغاز شد که در خیابان ها جهت مراسم سالگرد ۱۵ خرداد تجمع کرده بودند. تعداد دقیق تلفات هنوز مشخص نشده است اما بنا به جدیدترین گزارش ها، بیش از ۴۰۰ شهید و بیش از ۲۰۰ مجروح بر جای گذاشته است. همچنین به دلیل این جنایات عظیم وحشیانه عراق، امروز ۶۰ ژوئن، در سراسر کشور از سوی دولت، روز سوگواری اعلام شد.

کم و بیش مشابه این جنایات عظیم حکام بعثی عراق علیه مناطق مسکونی غیرنظامی ایران، در گذشته نیز صورت گرفته، همان طور که به خوبی آگاهید عدم واکنش شورای امنیت و سکوت غیرمسئولانه و مشوق آمیز آن در قطعنامه های یک طرفه تأسف انگیز، باعث شده که دشمن متجاوز از ابزارهایی جهت پوشش تجاوزات و جنایات گذشته اش استفاده نماید و جنایات و تجاوزات بیشتر خود را توجیه نماید. موضوع بی تفاوتی شورای امنیت به این حقیقت مرتبط می شود که همان عوامل استکبار جهانی که کمک های نظامی، مالی و اطلاعاتی به ماشین جنگی صدام حسین می نمایند، اقدامات این سازمان بین المللی را نیز خشتی ساخته

به صورتی که به تعهدات خود در برابر تجاوز عراق علیه جمهوری اسلامی ایران و جنایات جنگی که علیه ملت ما که تقریباً در ۴ سال گذشته مرتکب شده، بی تفاوت می باشند.

در حقیقت این بی توجهی غیرمسئولانه شورای امنیت آنها را شریک جرم جنایات عراق علیه مردم مسلمان ایران و قطعنامه های تأسف انگیز خود نموده و قتل عام اخیر غیرنظامیان بانه به دست حکام بعثی عراق نیز این جامعه بین المللی را اصلاً به خود نیاورده است. دولت جمهوری اسلامی ایران حق اقدامات لازم را برای خود محفوظ نگه داشته، به دلیل اینکه حکام بعثی بغداد برای جنایات بی شماری که علیه نظامیان بی گناه بانه مرتکب شده اند، بدون تنبیه رها نشوند.

به هر حال، اگر شورای امنیت اقدام فوری جهت انجام تعهداتش در مورد بمباران بانه اتخاذ نکنند، پس یک بار دیگر باید مشارکت خود را در مسئولیت جنایاتی که حکام بعثی بغداد تحت حمایت شورای امنیت مرتکب شده اند، بپذیرد.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

سند شماره ۲۳۳

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۸ / ۸۱۷

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۰۶

- ۷ ژوئن ۱۹۸۴ (۱۷ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۶ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بازگشت به نامه ۲۱ می ۱۹۸۴ خود (S / ۱۶۵۸۰) و بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً به پیوست گزیده هایی از اطلاعیه های نظامی رسمی عراق که در فواصل ۱۶ و ۳۰ می درباره گلوله باران اهداف غیرنظامی داخل خاک عراق به وسیله نیروهای ایران منتشر شده، ارسال می گردد. این حملات در مناطق غیرنظامی به تلفاتی منجر شده و به مناطق مسکونی و تأسیسات غیرنظامی خسارت وارد ساخته است.

فرصت را غنیمت شمرده، بر این درخواست دولت متبوعم مورخ ۲۱ فوریه خطاب به جناب عالی که از سوی وزیر امور خارجه کشور متبوعم صادر شد (S / ۱۶۳۶۱)، تأکید می نمایم که در آن مصرا درخواست شده که با اتخاذ اقدامات فوری، ترتیبات مؤثری را جهت تأمین چنین نظارت بین المللی، به عمل آورند، به صورتی که شهرها، روستاها و غیرنظامیانی که در معرض گلوله باران هستند، امنیت آنها تأمین گردد؛ از آنجایی که سازمان ملل تنها سازمانی است که می تواند این قبیل ترتیبات را تأمین نماید و از طرف دیگر سبب می گردد که رژیم

ایران قادر نباشد سیاست تجاوزگرانه اش را با بی رحمی در گلوله باران شهرها، روستاها و مناطق غیرنظامی داخل عراق، تعقیب نماید.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

پیوست

گزیده هایی از اطلاعیه های نظامی رسمی عراق که در فواصل ۱۶ تا ۳۰ می ۱۹۸۴ صادر شده است.

در ۱۶ می ۱۹۸۴، توپخانه رژیم ایران شهرهای مندلی و شعیبیه و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران دشمن به یک خودروی غیرنظامی در شعیبیه و نیز به اموال غیرنظامیان، خسارت وارد ساخت.

در ۱۹ می، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، خانقین، مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد. بر اثر این گلوله باران در بصره یک غیرنظامی کشته، شش نفر مجروح شدند و یک خودروی غیرنظامی آسیب دید. در خانقین یک زن مجروح، سه خانه تخریب و نیز چهارده خانه، یک خودروی غیرنظامی و برخی از باغات آسیب دید. در مندلی چهار خانه، یک مدرسه ابتدایی و یک باغ آسیب دید.

در ۲۰ می، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، مندلی، دربندیخان و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به یک خانه در بصره، یک مغازه تجاری و یک خانه در مندلی و تعدادی از بناهای غیرنظامی در دربندی خان آسیب رساند.

در ۲۱ می، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران خساراتی به یک مسجد و دو خانه وارد کرد.

در ۲۲ می، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، مندلی و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران در بصره باعث مرگ سه نفر غیرنظامی و مجروح شدن شش نفر گردید و به دو خانه خسارت وارد ساخت. یک مدرسه ابتدایی، سه خودروی غیرنظامی در مندلی آسیب دید و به اموال غیرنظامیان خسارت وارد گشت.

در ۲۳ می، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، قوراتو، مندلی و توابع آن را هدف قرار داد. در این گلوله باران در بصره یک کودک و یک زن مجروح گردید و پنج خانه مسکونی آسیب دید، یک غیرنظامی مجروح شد، سه ساختمان مسکونی در قوراتو تخریب شد و دو خانه در مندلی آسیب دید.

در ۲۵ می، شهرهای بصره، خانقین، مندلی و توابع آن با توپخانه رژیم ایران گلوله باران شد. این گلوله باران به مرگ دو غیرنظامی و مجروح شدن چهار کودک در بصره منجر شد و به سه مغازه در بصره آسیب رساند، دو خانه در مندلی تخریب شد و در خانقین چهار ساختمان مسکونی و بیمارستان آسیب دید و یک باغ در مندلی دچار آتش سوزی شد.

در ۲۶ می، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره و مندلی و ناحیه شیروان را گلوله باران

کرد. این گلوله باران باعث مرگ دو کودک و مجروح شدن پنج نفر دیگر گردید و به سه مغازه در بصره آسیب رساند و دو خانه دیگر در مندلی تخریب شد، در بخش شیروان به مرگ پنج کودک و مجروح شدن چند نفر منجر شد.

در ۲۷ می، توپخانه رژیم ایران شهرهای بصره، خرمال و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران باعث وارد ساختن خسارت به تعدادی از تأسیسات غیرنظامی در دو شهر گردید.

در ۲۹ می، توپخانه رژیم ایران شهر بصره و توابع آن را گلوله باران کرد. این گلوله باران به اموال غیرنظامیان شهر خسارت رساند.

در ۳۰ می، زرباطیه و توابع آن، هدف توپخانه رژیم ایران واقع شد و خساراتی به تأسیسات غیرنظامی وارد ساخت.

سند شماره ۲۳۴

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۰۷

- ۷ ژوئن ۱۹۸۴ (۱۷ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۷ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً به پیوست متن اطلاعیه نظامی رسمی عراق مورخ ۵ ژوئن ۱۹۸۴، ارسال می گردد.

اطلاعیه رسمی عراق در پاسخ به اطلاعیه مورخ ۵ ژوئن ۱۹۸۴ ایران صادر شده که در آن تعدادی از شهرهای عراق از جمله بصره، مندلی، خانقین، کرکوک، موصل، عماره، کوت، بعقوبه، علی غربی، سعدیه و زرباطیه به حملات هوایی و زمینی تهدید شده اند.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

پیوست

اطلاعیه نظامی رسمی عراق مورخ ۵ ژوئن ۱۹۸۴

دشمن ایرانی امشب، تصمیم خود را در شروع حملات هوایی و زمینی به برخی از شهرهای ما اعلام کرد، که اگر تهدیداتش عملی شود ما نیز وادار به مقابله خواهیم شد. ما با قدرت به شهرهای ایرانی ذیل در پاسخ به حملات ایران حمله خواهیم کرد که عبارتند از: دزفول، اهواز، خرمشهر، بهبهان، اندیمشک، رامهرمز، همدان، مسجد سلیمان، ایلام، شوش، تبریز، خرم آباد، ماهشهر، نهاوند و آبادان.

ما از مردم شهرهای ایرانی مذکور درخواست می کنیم که این شهرها را با سرعت برای حفظ جانشان تخلیه نمایند؛ هر گونه

تلفات و زیان هایی که ممکن است وارد شود مسئولیت کامل آن به عهده حکام تهران است. این هشدار جدی می باشد.

ص: ۱۳۶

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۰۸

- ۸ ژوئن ۱۹۸۴ (۱۸ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۷ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما به پیوست متن نامه آقای علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، خطاب به جناب عالی ارسال می گردد.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

نامه وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

همان طور که شما مطلعید، از آغاز ماجراجویی عراق در خلیج فارس، با هدف بین المللی کردن جنگ و دعوت از نیروهای خارجی جهت مداخله در منطقه، جمهوری اسلامی ایران دائما با صبر و متانت تلاش کرده است که از این قبیل اقدامات عراق جلوگیری کند و در صورت احتمال درگیری، امنیت این گذرگاه بین المللی مهم را برای آزادی دریانوردی تضمین نماید.

علی رغم کلیه این قبیل تلاش های جمهوری اسلامی ایران که جهت حذف تنش در منطقه صورت گرفته است، اطلاع یافتیم که تعدادی از جنگنده های نیروی هوایی پادشاهی عربستان سعودی به یک جنگنده F-۴ نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران که با هواپیماهای گشتی ایران بر فراز آب های بین المللی جهت حفظ امنیت خلیج فارس در پرواز بودند، پس از اینکه توسط یک شناور ایالات متحده مورد تهدید واقع شد، حمله کردند.

براساس اطلاعات دریافتی جنگنده F-۴ ایران سقوط کرد و خلبانش نیز سقوط یک هلی کوپتر پادشاهی عربستان سعودی، اسیر گردید.

به علاوه، همان طور که آشکارا از سوی مقامات ایالات متحده اعلام شد، حمله به هواپیمای گشتی مذکور با دخالت نیروهای ایالات متحده حاضر در منطقه صورت گرفت که در واقع پاسخ مثبت به دعوت عراق جهت بین المللی کردن جنگ می باشد و به وضوح نشان دهنده افزایش تنش در کل منطقه خلیج فارس است.

این اقدام اخیر، بدون تردید با هدف تشدید ناامنی در خلیج فارس صورت گرفته است و نهایتا شروع جریانی برای تهدید صلح و امنیت و نیز به طور مؤثری جهت تشویق دخالت احتمالی نیروهای خارجی در منطقه، محسوب می شود. یک بار دیگر بر هشدار جمهوری اسلامی ایران که قبلا به سازمان های بین المللی، خصوصا سازمان ملل داده شده، تأکید می نمایم که

اقدامات عراق و حامیانش نشان می دهد که آنها به دنبال تشدید تنش در منطقه خلیج فارس می باشند. جمهوری اسلامی ایران یک بار دیگر بر عزم راسخ خود جهت دفاع از منافع خویش تأکید کرده و خود را به رعایت منشور در این باره ملزم می نماید.

علی اکبر ولایتی - وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

سند شماره ۲۳۶

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۰۹

- ۱۰ ژوئن ۱۹۸۴ (۲۰ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۰ ژوئن ۱۹۸۴، نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما متن پیام آقای سید علی خامنه ای رئیس جمهوری اسلامی ایران در پاسخ به پیام جناب عالی مورخ ۹ ژوئن ۱۹۸۴، ارسال می گردد.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

پیام رئیس جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

من پیام جناب عالی را در مورد حملات به مناطق غیرنظامی در طی جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، دریافت نمودم. احساس می کنم که چنین اقدامی می بایست بسیار زودتر و حدود ۴۴ ماه قبل صورت می گرفت.

در دوره بیش از سه سال و نیم از شروع این جنگ، عراق مکررا به مناطق مسکونی ما حمله کرده است که با کلیه اصول بین المللی و بشردوستانه مغایرت دارد و علی رغم زیان های سنگین و خسارات مادی، در ابتدا مبادرت به اقدامات تلافی جویانه ننمودیم، زیرا ما اصرار به تبعیت از اصول اسلامی خود داریم.

اگر چه سازمان های بین المللی به ویژه سازمان ملل نسبت به این موضوع هیچ واکنشی نشان نداده اند، اما از سازمان ملل درخواست نمودیم که هیئتی را جهت بازدید از مناطق مسکونی که زیر بمباران ها، حملات موشکی و انفجارات شدید قرار دارند، اعزام نماید. متأسفانه هیچ توجهی به گزارشی که هیئت تهیه کرد (S، ۲۰ / ۱۵۸۳۴، ژوئن ۱۹۸۳) نگردید و نهایتا، تنها طی چند ماه گذشته، جمهوری اسلامی ایران ملزم شد به اقدامات تلافی جویانه به عنوان آخرین راه جهت دفاع از جان و مال شهروندان، مبادرت نماید. کمیته بین المللی صلیب سرخ در بیانیه اش نیز تصریح کرده است که حملات تلافی جویانه اخیر جمهوری اسلامی ایران، تنها پس از حملات هوایی به مناطق غیرنظامی بانه در مورخ ۵ ژوئن ۱۹۸۴، صورت گرفته است.

مشابه این اقدامات در خلیج فارس نیز بسیار اتفاق افتاده است. تجاوزات مکرر عراق به تردد کشتی های بی طرف به بنادر ما در خلیج فارس و عدم واکنش مجامع بین المللی نسبت به آن، راه را برای تشدید تنش های فعلی در این گذرگاه هموار می سازد.

به هر حال، دولت جمهوری اسلامی ایران برای اینکه حسن نیت خود را نشان دهد، به پیشنهادهای جناب عالی جهت پایان بخشیدن به حملات علیه مناطق مسکونی، پاسخ مثبت داده که از اهداف منشور سازمان ملل الهام می گیرد. البته تجربیات گذشته ما ثابت کرده که خوش بینی به قول های رژیم متجاوز عراق، اشتباه است.

واقعاً لازم است تأکید نمایم، حسن نیتی که از طرف جمهوری اسلامی ایران در پاسخ به درخواست جناب عالی جهت توقف حملات غیرنظامی نشان داده شده، به پایان دادن اقدامات جنایتکارانه رژیم عراق در بمباران شهرهای ایران به طور کامل، مشروط می باشد.

به علاوه، اعتقاد داریم پیشنهاد جناب عالی زمانی مفید خواهد بود که اقداماتی صورت پذیرد که با نقض چنین تعهداتی، سریعاً هیئت ها برای مشخص ساختن طرف متخلف، اعزام گردند.

سند شماره ۲۳۷

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۱۰

- ۱۰ ژوئن ۱۹۸۴ (۲۰ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۰ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

متن پاسخ آقای صدام حسین رئیس جمهوری عراق به پیام دیروز جناب عالی به پیوست ارسال می گردد.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

نامه مورخ ۱۰ ژوئن ۱۹۸۴ رئیس جمهور عراق خطاب به دبیر کل

با توجه به تماس مورخ ۹ ژوئن ۱۹۸۴ جناب عالی، مایلم اول از همه به جناب عالی یادآور شوم از زمانی که مناقشه نظامی شروع گردید، طرف ایرانی به طور مداوم به بمباران شهرها و روستاهای مرزی ما و سایر اهداف غیرنظامی متوسل شد و مدت زمانی طولانی است که جهت انکار آنها، حتی پس از اینکه این حقایق از سوی هیئت سازمان ملل (سند S / ۱۵۸۳۴ مورخ ۲۰ ژوئن ۱۹۸۳) مورد تأیید واقع شد، اصرار می ورزد. تنها طی چند ماه گذشته پس از اینکه ملزم شد و اقدامات شرم آورش نیز تأیید گردید، رژیم ایران شروع به بهانه های واهی نمود و آن را توجیه نمود. شما می بایست اسناد شورای امنیت را که حاوی دلایل کاملی از

این اقدامات است به یاد داشته باشید. بمباران ناجوانمردانه ایران علیه اهداف غیرنظامی که دارای ساکنین زیاد بوده، موارد مهمی از تجاوزات بدون توقف، علیه عراق می باشد. تلاش های رژیم ایران در توجیه تشدید جنایات اخیرش به تلافی بمباران بانه، نمونه دیگری از تزویر می باشد که تبلیغات جدیدی را به راه انداخته که نیایستی از سوی مجامع بین المللی به آسانی پذیرفته شود. هواپیماهای ما اهداف غیرنظامی را در بانه طی حمله ۵ ژوئن، بمباران نکردند. آنها یک اردوگاه را بمباران کرده که تعداد زیادی از نیروهای ایران در آن تجمع کرده بودند و همان طور که می دانید این نیروها آماده شده بودند تا تجاوز دیگری را علیه عراق آغاز نمایند.

همچنین، مایلم به جناب عالی متذکر شوم که در ژوئن ۱۹۸۳ از طرف عراق این ابتکار را پیشنهاد کردم که تحت نظارت بین المللی با موافقت ایران و عراق، دو طرف از بمباران اهداف غیرنظامی اجتناب نمایند. ایران این پیشنهاد را رد کرد. همچنین مایلم توجه جناب عالی را به قطعنامه ۵۴۰ شورای امنیت جلب نمایم که در پاراگراف ۲ آن، از حمله به اهداف غیرنظامی اظهار نگرانی شده، در حالی که عراق آن قطعنامه را پذیرفته و ایران رسماً آن را رد کرده است.

بنابراین خرسندم که به اطلاع برسانم، دولت عراق پیشنهادهای جناب عالی را مشروط پذیرفته است و ایران نیز باید به آن تن دهد. شما ترتیبات مؤثری را جهت نظارت بر تعهدتان، تا آنجا که ممکن است به عمل آورید و از آنجایی که این تجربه تلخ، ثابت شده، اعتماد به ادعاهای دولت ایران خصوصاً در مورد بمباران نقاط مسکونی و شهرهای بی دفاع، بیهوده می باشد. همچنین، تأکید می نمایم که لازم است طرفین، از تمرکز نیروهای نظامی خود در شهرها یا نزدیکی آنها اجتناب نمایند برای اینکه مناطق مسکونی در طی عملیات های نظامی، از هدف گیری مصون باشند.

صدام حسین - رئیس جمهوری عراق

سند شماره ۲۳۸

- شماره سند شورای امنیت: S/۱۶۶۱۱

- ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴ (۲۱ خرداد ۱۳۶۳)

پیام مورخ ۹ ژوئن ۱۹۸۴ دبیر کل خطاب به رؤسای جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عراق

عمیقاً نسبت به تلفات غیرنظامی که در حمله هوایی به شهر بانه در مورخ ۵ ژوئن ۱۹۸۴ صورت گرفته بود، متأسف شدم. اکنون از طرف کمیته بین المللی صلیب سرخ تأیید شد که

ص: ۱۴۰

حملات تلافی جویانه و مقابله با این حملات به شهرهای ایران و عراق داشته است. حملات نظامی عمدی به مناطق غیرنظامی نمی تواند از سوی مجامع بین المللی نادیده گرفته شود. شروع این قبیل حملات در گذشته و اقدامات تلافی جویانه و حملات متقابل آن باعث افزایش تلفات جانی و مالی به مراکز مسکونی غیرنظامی و مردم بی گناه و بی دفاع گردیده است که لازم است این حملات بی درنگ متوقف شود.

بنابراین، از دولت های جمهوری عراق و جمهوری اسلامی ایران درخواست می نمایم به دبیر کل سازمان ملل اعلام نمایند که هر کدام به تعهدات رسمی خود تا آخر پایبند بوده و در آینده نیز از شروع حملات نظامی عمدی، بمباران های هوایی، موشکی، گلوله باران و با سایر ابزارهای ممکن در حمله به مراکز مسکونی صرفاً غیرنظامی پرهیز می نمایند. مایلم همچنین پیشنهاد کنم با توجه به اینکه ماه رمضان در پیش است، خصوصاً زمان مناسبی است که دولت ها این درخواست بشردوستانه را رعایت کنند.

دبیر کل انتظار دارد که طرفین این قبیل تعهدات رسمی را به طور دقیق رعایت کنند. یک بار دیگر نامه هایی دریافت شد و با دو طرف مکاتبه گردید که مؤثر واقع شده و آماده می باشم که اگر لازم باشد، اقداماتی را تا آنجا که ممکن است، آغاز نمایم تا تعهداتی که طرفین به آن متعهد می باشند، به درستی انجام پذیرد.

از سوی جامعه بین المللی از طرفین درخواست می نمایم که تا ساعت ۱۲:۰۰ به وقت گرینویچ مورخ ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴ به درخواست من پاسخ مثبت دهند و از ساعت ۱ مورخ ۱۲ ژوئن، صورت عملی به خود گیرد.

سند شماره ۲۳۹

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۱۳

- ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴ (۲۱ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً به پیوست متن اطلاعیه های نظامی رسمی عراق در فواصل ۷ و ۱۰ ژوئن ۱۹۸۴ درباره گلوله باران های نیروهای متجاوز ایران علیه اهداف غیرنظامی داخل خاک عراق صادر شده، ارسال می گردد. بر اثر این گلوله باران ها تعداد بی شماری از عراقی ها کشته و تعدادی مجروح شدند، همچنین خسارات وسیعی به تأسیسات غیرنظامی و مراکز مسکونی وارد گردیده است.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

ص: ۱۴۱

اطلاعیه های نظامی رسمی عراق که در فواصل ۷ تا ۱۰ ژوئن ۱۹۸۴ صادر شده است:

۱- اطلاعیه ۷ ژوئن ۱۹۸۴: در طی دیشب و امروز صبح، رژیم ایران با توپخانه سنگین شهرهای بصره، خانقین، مندلی و زرباطیه را هدف قرار داد. این گلوله باران خسارات جانی و مالی بسیاری را باعث گردید. گلوله باران های وحشیانه دشمن به شرح ذیل می باشد:

بصره: ۲۷ کشته و ۸۱ مجروح؛ ۳ خانه و ۲ مدرسه تخریب شد و ۴۱ خانه مسکونی، ۱۴ خودروی غیرنظامی و ۸ واحد تجاری آسیب دید.

زرباطیه: ۲ خانه مسکونی تخریب شد.

مندلی و خانقین: تأسیسات و اموال غیرنظامیان آسیب دید.

به علاوه، در ساعت ۱۳:۲۴ امروز چهار هواپیمای جنگنده دشمن به مناطق مسکونی شهرستان های جلولا (Jalula) و کوفرا (Kufra) در ناحیه دیاله حمله کردند. پدافند هوایی ما، حمله این جنگنده ها را دفع کردند و موفق شدند یکی از آنها را ساقط کنند که شعله های سوختن آن در خاک ایران قابل مشاهده بود. در این حمله دشمن، ۸ غیرنظامی کشته و ۴۲ نفر نیز مجروح شدند، ۱۱ خانه مسکونی از بین رفت و ۳۲ خانه آسیب دید. همچنین ۸ خودروی غیرنظامی در جلولا و تأسیسات غیرنظامی در کوفرا آسیب دید.

۲- اطلاعیه ۸ ژوئن: شب گذشته و امروز توپخانه سنگین رژیم ایران به گلوله باران شهرهای بصره، خانقین، مندلی و زرباطیه ادامه داد و خسارات جانی و مالی زیادی را سبب گردید که به شرح ذیل می باشد:

بصره: ۱۰ کشته، ۵۲ مجروح و ۲ خانه مسکونی تخریب شد، به ۱ هتل، ۱۲ خودروی غیرنظامی و نیز تأسیسات غیرنظامی و اموال مردم آسیب وارد شد.

خانقین: ۱ مجروح، ۶ خانه مسکونی تخریب شد و ۳ خانه مسکونی و بیمارستان شهر آسیب دید، ۱ مدرسه ابتدایی، کتابخانه عمومی و ۶ خودرو آسیب دید و به اموال دیگر مردم خسارت وارد گشت.

مندلی و زرباطیه: یک باغ دچار آتش سوزی شد و به تأسیسات غیرنظامی آسیب وارد شد.

۳- اطلاعیه ۹ ژوئن: توپخانه سنگین رژیم ایران، دیروز غروب و امروز شهرهای بصره و خانقین، مندلی، زرباطیه، دربندیخان، سید صادق، شانه دری و توابع آنها را گلوله باران کردند. خسارت جانی و مالی زیاد این گلوله باران ها به شرح ذیل است:

بصره: ۸ کشته، ۲۳ مجروح؛ ۲ خانه مسکونی، ۲ واحد تجاری، ۱ مدرسه و ۱ هتل تخریب شد و به ۳۲ خانه مسکونی، ۱ مسجد،

۱ بیمارستان و چند تأسیسات غیرنظامی نیز آسیب وارد شد.

زرباطیه: ۵ واحد مسکونی تخریب شد.

ص: ۱۴۲

گلوله باران دشمن به تأسیسات غیرنظامی شهرهای خانقین، مندلی، دربندیخان، سید صادق و شانه دری آسیب رساند.

به علاوه، در ساعت ۵۶:۱۷ امروز، دو جنگنده دشمن تلاش نمودند به مناطق مسکونی شهر علی غربی حمله نمایند که پدافند هوایی ما این جنگنده ها را وادار به فرار کردند. در این حملات ۴ غیرنظامی مجروح شدند.

۴- اطلاعیه ۱۰ ژوئن: توپخانه سنگین رژیم ایران دیروز غروب و امروز شهرهای بصره، مندلی، خانقین، زرباطیه، دربندی خان، حلبچه و توابع آن را گلوله باران کردند که خسارات جانی و مالی این گلوله باران وحشیانه دشمن به شرح ذیل می باشد:

بصره: ۵ کشته و ۲۳ مجروح از جمله ۱ کودک؛ همچنین ۳ خانه مسکونی تخریب شد و به ۱۸ خانه مسکونی، ۵ خودروی غیرنظامی، ۳ واحد تجاری، ۱ مسجد و اموال غیرنظامیان خسارت وارد گشت.

مندلی: ۲ خانه مسکونی و ۱ مغازه آسیب دید.

خانقین: ۲ خانه مسکونی تخریب شد، چند خانه مسکونی و ۳ مغازه آسیب دید.

زرباطیه: ۳ خانه مسکونی تخریب شد.

دربندی خان: ۱ نفر مجروح و ۹ خانه مسکونی تخریب شد.

حلبچه: تأسیسات غیرنظامی آسیب دید.

سند شماره ۲۴۰

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۱۴

- ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ (۲۲ خرداد ۱۳۶۳)

پیام مورخ ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴ دبیر کل خطاب به رئیس جمهوری اسلامی ایران

احتراما با توجه به دریافت پیام جناب عالی مورخ ۱۰ ژوئن ۱۹۸۴ (S / ۱۶۶۰۹) که در پاسخ به پیشنهاد اینجانب مورخ ۹ ژوئن (S / ۱۶۶۱۱) ارسال شد و در آن از دولت های ایران و عراق خواسته بودم به حملات نظامی علیه مناطق صرفا غیرنظامی در دو کشور پایان دهند، اینجانب از پذیرش جناب عالی عمیقا تشکر می کنم که به اصول بشردوستانه منشور سازمان ملل پاسخ دادید. همچنین به اطلاع جناب عالی می رسانم که دولت جمهوری عراق در تاریخ ۱۰ ژوئن با من مکاتبه داشته و پیشنهاد من را پذیرفته است (S / ۱۶۶۱۰)، متن کامل آن توسط نمایندگی دائمی جناب عالی در سازمان ملل ارسال خواهد شد. همچنین همان موارد پذیرش جناب عالی را به اطلاع دولت عراق می رسانم که نهایتا در حال حاضر استنباط

می شود دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عراق به دبیر کل سازمان ملل متعهد شده اند که کلیه حملات نظامی عمدی با استفاده از هر نوع وسیله در حمله به مراکز مسکونی صرفاً غیرنظامی در دو کشور را در ساعت ۱ به وقت گرینویچ مورخ ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴، متوقف سازند.

همان طور که در پیام خود، مورخ ۹ ژوئن ابراز داشتیم، اطمینان داریم که این تعهدات با دقت بسیار اجرا می شود. بنابراین، اطمینان داریم که دولت جناب عالی دستورات لازم را به فرماندهان نظامی خود در این زمینه، فی الفور صادر خواهد نمود. به هر حال، پیرو پاسخ جناب عالی مبنی بر ضرورت حسن انجام این قبیل تعهدات، اینجانب بلافاصله دستوراتی را به آقای دیه گو کردووز صادر می کنم و با نمایندگی دائمی دو دولت به منظور مورد ملاحظه قرار دادن این اقدامات تماس خواهم گرفت، که می تواند جهت تأیید صحت انجام تعهداتی که به آن پایبند هستید، لازم باشد.

مطمئن هستم پاسخ مثبت و سریع به پیشنهادهای بشردوستانه، با استقبال مجامع بین المللی مواجه خواهد شد و آثار این مناقشه دردناک را بر غیرنظامیان بی گناه، تسکین خواهد داد.

سند شماره ۲۴۱

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۱۵

- ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ (۲۲ خرداد ۱۳۶۳)

پیام مورخ ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴ دبیر کل به رئیس جمهوری عراق

احتراماً، با توجه به دریافت پیام جناب عالی مورخ ۱۰ ژوئن ۱۹۸۴ (S / ۱۶۶۱۰)، در پاسخ به پیشنهاد اینجانب که در ۹ ژوئن (S / ۱۶۶۱۱) ارسال شد و در آن از دولت های ایران و عراق خواسته شد که به حملات نظامی علیه مناطق صرفاً غیرنظامی در دو کشور پایان دهند، من از پذیرش جناب عالی عمیقاً تشکر می کنم که به اصول بشردوستانه منشور سازمان ملل پاسخ دادید. همچنین به اطلاع جناب عالی می رسانم که دولت جمهوری اسلامی ایران نیز در تاریخ ۱۰ ژوئن با اینجانب مکاتبه کرده و پیشنهاد من را پذیرفته است (S / ۹۰۶۶۱)، که متن کامل آن توسط نمایندگی دائمی جناب عالی در سازمان ملل برای شما ارسال خواهد شد، همچنین همان موارد پذیرش جناب عالی را به اطلاع دولت ایران می رسانم.

نهایتاً در حال حاضر استنباط می شود که دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عراق به دبیر کل سازمان ملل متعهد شده اند که کلیه حملات نظامی عمدی با

استفاده از هر نوع ابزار در حمله به مراکز صرفاً غیرنظامی دو کشور را در ساعت ۱ به وقت گرینویچ مورخ ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ متوقف سازند.

همان طور که در پیام ۹ ژوئن خود ابراز داشتیم، اطمینان دارم که این تعهدات با دقت بسیار اجرا می شود، بنابراین اطمینان دارم که دولت جناب عالی دستورات لازم را به فرماندهان نظامی خود در این زمینه فی الفور صادر خواهد نمود. به هر حال، پیرو پاسخ جناب عالی مبنی بر ضرورت حسن انجام این قبیل تعهدات، اینجانب بلافاصله دستوراتی را به آقای دیه گو کردووز صادر می کنم و با نمایندگی دائمی دو دولت به منظور مورد ملاحظه قرار دادن این اقدامات تماس خواهم گرفت که می تواند جهت تأیید صحت انجام تعهداتی که به آن پایبند هستید، لازم باشد.

مطمئن هستم پاسخ سریع و مثبت به پیشنهادهای بشردوستانه با استقبال مجامع بین المللی مواجه خواهد شد، و آثار این مناقشه دردناک را بر غیرنظامیان بی گناه، تسکین خواهد داد.

سند شماره ۲۴۲

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۸ / ۸۹۳

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۱۶

- ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ (۲۲ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراماً به پیوست متن نامه آقای علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه ایران خطاب به جناب عالی، ارسال می گردد.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

نامه مورخ ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴ وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

پیرو تصویب قطعنامه ۵۲۲ شورای امنیت، رژیم عراق حوزه دیگری را در تجاوزات آشکار خود در تاریخ های ۵ و ۶ ژوئن ۱۹۸۴ گشوده و شهرهای صرفاً غیرنظامی بانه، نهاوند، دزفول و مسجد سلیمان را در جمهوری اسلامی ایران، تحت حملات وحشیانه و ضد انسانی هوایی خود قرار داده است.

اخبار حملات وحشیانه به بانه، که بیش از ۶۰۰ غیرنظامی بی گناه قتل عام شدند، طی نامه مورخ ۶ ژوئن (S / ۱۶۶۰۴) گزارش شد.

حملات هوایی ددمنشانه ۶ ژوئن، به شهید یا مجروح شدن بیش از ۳۰۰ نفر و انهدام

کامل ۷۰ واحد مسکونی، تخریب ۴۰ مغازه و بخشی از ۲۰ واحد مسکونی در شهر نهاوند و شهادت یا جراحت بیش از ۳۰ نفر از مردم دزفول منجر شد.

دولت جمهوری اسلامی ایران بی تفاوتی مجامع بین المللی خصوصا مجمع عمومی و شورای امنیت را با توجه به حملات مکرر عراق به مناطق مسکونی صرفا غیرنظامی جمهوری اسلامی ایران و حملات به چاه های نفتی ایران در خلیج فارس و نیز به کارگیری تسلیحات شیمیایی علیه غیرنظامیان بی گناه و حمله به کشتی های تجاری در خلیج فارس، تحمل نخواهد کرد و یک بار دیگر توجه مجامع جهانی را به اقدامات جنایتکارانه و مایوسانه اخیر عراق جلب می نماید که بسیار وسیع بوده و تلاشی جهت بین المللی کردن جنگ تحمیلی خود علیه جمهوری اسلامی ایران، به شمار می رود. همچنین از کلیه مجامع بین المللی و خصوصا مجمع عمومی و شورای امنیت درخواست می شود براساس منشور به این اقدامات وحشیانه جنایتکارانه عراق خاتمه دهند. متذکر می گردد که اقدامات رذیلانه عراق که نقض آشکار کلیه اصول بشردوستانه و حقوق بین المللی می باشد، تنها تنش را در منطقه تشدید خواهد کرد و صلح و امنیت بین المللی را به مخاطره خواهد افکند.

به هر حال، تردیدی برای مردم و دولت جمهوری اسلامی ایران باقی نخواهد گذاشت که به دفاع قانونی خود علیه متجاوزان ادامه دهد.

علی اکبر ولایتی - وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

سند شماره ۲۴۳

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۱۸

- ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ (۲۲ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی کویت خطاب به رئیس شورای امنیت

احتراما به پیوست متن نامه آقای شیخ صباح الاحمد الجابر الصباح معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه و اطلاعات کویت خطاب به رئیس شورای امنیت، ارسال می گردد.

محمد ا. ابوالحسن - نمایندگی دائمی کویت در سازمان ملل

نامه مورخ ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴ معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه و اطلاعات کویت خطاب به رئیس شورای امنیت

با توجه به قطعنامه ۵۵۲ شورای امنیت درباره حملات به نفتکش های کویت و عربستان سعودی، مایلم به اطلاع جناب عالی برسانم که تصویب آن قطعنامه تحریک جدیدی را به تلاش های صورت گرفته، داده است تا جنگ بی وقفه ایران و عراق را متوقف سازد و با

ابزارهای صلح جویانه و عادلانه مشکلات مهم میان ایران و عراق به خاطر صلح و امنیت در این منطقه حساس و در کل جهان، حل گردد.

امیدواریم که مشورت شورای امنیت با توجه به این موضوع و نیز قطعنامه عادلانه و سازنده مصوب شورا به تنش موجود در روابط ما با همسایه خود ایران پایان دهد، اما با کمال تأسف در یکشنبه مورخ ۱۰ ژوئن ۱۹۸۴ در ساعت ۱:۵۵ قبل از ظهر یک هواپیمای نیروی هوایی ایران به یک نفتکش کویتی به نام کاظیمه (Kazimah) که به سوی کویت در حرکت بود، در مدخل ورودی خلیج [فارس] حمله کرد. این کشتی از منطقه عملیات نظامی که از سوی ایران و عراق مشخص شده، فاصله داشت.

ما این موضوع را جهت توجه جناب عالی یادآور می شویم و بسیار سپاس گزار می باشیم اگر بلافاصله شورای امنیت آن را مورد بررسی قرار دهد. همچنین از تلاش های جناب عالی جهت پایان بخشیدن به این حملات خطرناک، قدردانی می نمایم. این حملات تنها می تواند تنش را در منطقه افزایش داده که با گسترش آن، کنترل این وضعیت را با مشکل مواجه خواهد ساخت.

صبح الاحمد الجابر الصباح - معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه و اطلاعات کویت

سند شماره ۲۴۴

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۲۰

- ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ (۲۲ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً متن اطلاعیه رسمی نظامی عراق مورخ ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴ درباره گلوله باران اهداف غیرنظامی واقع در خاک عراق، توسط رژیم ایران، ارسال می گردد.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل

پیوست

متن اطلاعیه

اگر چه دبیر کل سازمان ملل ساعت ۱ به وقت گرینویچ مورخ ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ را جهت اجرای تعهداتی که به پیشنهاد دبیر کل در پیام مورخ ۹ ژوئن ۱۹۸۴ (سند S / ۱۶۶۱۱) مطرح شد برای ایران و عراق تعیین کرد، نیروهای نظامی عراق نیز پس از اینکه بلافاصله عراق اعلام کرد که با پیشنهادهایی که دبیر کل مطرح کرده موافق است، از روز گذشته گلوله باران اهداف در ایران را متوقف ساختند، برای اینکه حسن نیت خود را در پایبندی به تعهداتشان نشان دهند. البته اگر

طرف ایرانی نیز به همین شکل اقدام نماید. به هر حال رژیم [...] ایران یک بار دیگر خونخواری خود را با ادامه گلوله باران روستاهای عراق در سراسر شب گذشته و امروز صبح و نیز عدم احترام به ارزش های انسانی را نشان داد که اقدامات این رژیم به شرح ذیل است:

۱ - توپخانه سنگین دشمن ایرانی شهر بصره را در طی شب ۱۰ و ۱۱ ژوئن تا اواسط شب و در ۱۱ ژوئن در ساعت ۱:۴۰ بامداد گلوله باران کرد و شش راکت به این شهر شلیک کرد. دو خودروی غیرنظامی آسیب دید.

۲ - در فواصل ساعت ۸ و ۱۰:۳۰ قبل از ظهر مورخ ۱۱ ژوئن، توپخانه سنگین رژیم ایران شهر خانقین را گلوله باران کرد. در این گلوله باران یک غیرنظامی کشته و شش نفر دیگر مجروح شدند. چند خانه مسکونی تخریب شد و شش خانه مسکونی دیگر و یک خودروی غیرنظامی آسیب دید. در همان روز در ساعت ۹:۵۵ و ۱۱:۰۵ قبل از ظهر دشمن ایرانی ۲۴ راکت سنگین به شهر مندلی پرتاب کرد.

جهت مواجهه با این قبیل اقدامات که رژیم دشمن و ضد اخلاق ایران مرتکب می شود، عراق حق قانونی خود را جهت مقابله به مثل برای خود محفوظ نگه می دارد، بنابراین از حمله به اهداف تعیین شده در ایران تا زمانی که دبیر کل مقرر داشته، خودداری می ورزد.

سند شماره ۲۴۵

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۲۱

- ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ (۲۲ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما به پیوست متن نامه جناب آقای علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به جناب عالی ارسال می گردد.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

نامه مورخ ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴ وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

با تأسف عمیق، به اطلاع می رسانم که شهر مقاوم دزفول یک بار دیگر با ۴ موشک عراق در ساعت ۶:۴۵ بعد از ظهر به وقت محلی در روز دوشنبه ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴، هدف قرار گرفت که تعداد زیادی از شهروندان غیرنظامی بی گناه که در میان آنها پیرمردان، زنان و کودکان

بودند در خونشان غلتیدند و بخش های زیادی از شهر از جمله خانه های مسکونی، مغازه ها، مساجد، مدارس و بیمارستان یا به طور کامل و یا بخش عمده ای از آنها تخریب شد. این حملات جنایتکارانه، به طور دیوانه وار صورت گرفت در حالی که رئیس جمهوری اسلامی ایران در پاسخ مثبت خود به نامه پیشنهادی جناب عالی جهت توقف حملات به مناطق غیرنظامی، صریحا خاطر نشان ساخته بود که خوش بینی در مورد قول های صدام حسین، بیهوده است.

حملات موشکی وحشیانه عراق به شهر دزفول مؤید این حقیقت است که رژیم عراق تحت هیچ شرایطی حاضر به رعایت حقوق بین المللی و اصول منشور سازمان ملل نمی باشد، و برای تمامی جامعه بین المللی غیر قابل تحمل می باشد.

سه سال و نیم از شروع تجاوزات عراق سپری شده و هیچ واکنش بین المللی صورت نگرفته است و هر روز قلمرو تجاوزاتش گسترش می یابد.

جمهوری اسلامی ایران سکوت طولانی سازمان ملل را که سهم عمده ای در گسترش تجاوزات عراق دارد، مورد توجه قرار داده است.

ملل آزاد جهان منتظرند تا اقدامات جناب عالی را درباره تعهدات سازمان ملل و در محکومیت این جنایات، شاهد باشند.

علی اکبر ولایتی - وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

سند شماره ۲۴۶

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۸ / ۸۱۹

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۲۳

- ۱۳ ژوئن ۱۹۸۴ (۲۳ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما به پیوست بیانیه اجلاس اقتصادی که در مورد جنگ ایران و عراق صادر شد، ارسال می گردد. این اجلاس از ۷ تا ۹ ژوئن ۱۹۸۴ در لندن تشکیل شده بود.

ج. ا. تامسون

پیوست

اجلاس اقتصادی لندن، ۷ - ۹ ژوئن ۱۹۸۴ - بیانیه این نشست در مورد ایران و عراق

۱- ما در مورد مناقشه ایران و عراق در کلیه زمینه های مختلف آن گفت و گو کردیم.

۲- ما نگرانی عمیق خود را از افزایش خسارات جانی و مالی و نیز تلخی هایی که این مناقشه بر جای گذاشته و نیز نقض حقوق بین المللی بشردوستانه که صورت گرفته است، ابراز می نمایم.

۳- امید و خواست ما از کلیه طرف های درگیر این است که حملات خود را علیه یکدیگر و نیز کشتی رانی سایر کشورها متوقف سازند. اصل آزادی دریانوردی می باید رعایت گردد. ما نگران آن هستیم که این منازعه بیش از این گسترش یابد. ما هر آنچه در توان داریم انجام خواهیم داد تا ثبات به منطقه باز گردد.

۴- ما طرفین را تشویق خواهیم کرد که یک راه حل صلح جویانه و آبرومندانه بیابند و از هر گونه تلاشی به ویژه از تلاش های دیر کل سازمان ملل، پشتیبانی می کنیم.

۵- ما همچنین مشکلات ایجاد شده در صدور نفت جهان را که در اعلامیه اقتصادی بیان شده، مورد ملاحظه قرار دادیم. خاطر نشان می سازیم که بازار نفتی جهان نسبتا ثابت باقی مانده است.

اعتقاد داریم که سیستم بین المللی دارای این ظرفیت و اراده هست که از عهده هر گونه مشکلات قابل پیش بینی با ادامه روشی عاقلانه و واقعی که قبلا نیز به کار گرفته برآید.

سند شماره ۲۴۷

- شماره سند شورای امنیت: S/ ۱۶۶۲۴

- ۱۳ ژوئن ۱۹۸۴ (۲۳ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۳ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم احتراماً به اطلاع می رسانم که توپخانه سنگین رژیم ایران به گلوله باران شهرهایی که در ذیل اشاره شده از ۴۰ دقیقه بامداد تا ساعت ۴ به وقت محلی ادامه داده است.

بصره: ۲۲ گلوله به این شهر پرتاب شد و سه غیرنظامی مجروح شدند.

خانقین: ۴۰ گلوله به این شهر پرتاب شد، یک غیرنظامی مجروح، چهار خانه مسکونی تخریب و به شش خانه دیگر خسارت وارد گشت.

مندلی: ۳۵۰ گلوله به این شهر پرتاب شد و خساراتی را به مناطق مسکونی و تأسیسات غیرنظامی وارد کرد.

در این باره باید خاطر نشان سازم در ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴ خبرگزاری فرانس پرس گزارش هایی را از اظهارات رفسنجانی نماینده [امام] خمینی در شورای عالی دفاع به نقل از

تلویزیون ایران پخش کرد که در نتیجه جلسه آن شورا، مقرر شد که ایران تا لحظه آخر قبل از موعد مقرر جهت توقف گلوله باران شهرها، به حملات تلافی جویانه خود ادامه داده و به توپخانه ایران طی روزهای اخیر دستور داده شده روزانه هزاران راکت به شهر بصره در جنوب عراق شلیک نمایند. شما باید اهمیت آن را مورد ملاحظه قرار دهید و با اتخاذ اقدامات مؤثر و با نظارت بر پذیرش تعهدات طرفین، درباره توقف حملات علیه اهداف غیرنظامی، اقدام نمایید.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

سند شماره ۲۴۸

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۳۰

- ۱۵ ژوئن ۱۹۸۴ (۲۵ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۵ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

احتراما به پیوست متن نامه مورخ ۱۴ ژوئن ۱۹۸۴ آقای سید علی خامنه ای رئیس جمهوری اسلامی ایران خطاب به جناب عالی ارسال می گردد.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

نامه مورخ ۱۴ ژوئن رئیس جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

نامه جناب عالی (S / ۱۶۶۱۴) مبنی بر دریافت پیام مورخ ۱۰ ژوئن ۱۹۸۴ (S / ۱۶۶۰۹) دریافت شد.

تلاش های بشردوستانه جناب عالی جهت پیشگیری از خسارت و تخریب وسیع ناشی از حملات نظامی به مناطق مسکونی و غیرنظامی که بار آن بر دوش مردم مسلمان ایران سنگینی کرده است، جای قدردانی بسیار است. ظاهرا ادامه سیاست حملات عراق به مناطق مسکونی و غیرنظامی و پاسخ مثبت رژیم عراق به درخواست جناب عالی با توجه به اهداف سیاسی و تبلیغاتی عراق و عدم خاتمه بخشیدن به این قبیل حملات، ایجاد ابهام می نماید. ادعای عراق که هواپیماهایش اهداف غیرنظامی را در بانه در مورخ ۵ ژوئن ۱۹۸۴ بمباران نکرده اند، صرفا تلاشی جهت توجیه یکی از مخرب ترین حملاتش به مناطق مسکونی و غیرنظامی ماست. در پاسخ به درخواست ۹ ژوئن جناب عالی (S / ۱۶۶۱۱) نیز رژیم عراق توقف حملاتش را علیه مناطق مسکونی، به عدم وجود مناطق تمرکز نیروهای نظامی، موکول ساخته است.

ما این اقدامات عراق را بهانه ای برای گریز از اجرای تعهدات خود و از سرگیری حملاتش به مناطق مسکونی ما قلمداد می کنیم. بنابراین بر سازمان ملل فرض است که رژیم عراق را به اجرای غیرمشروط درخواست بشردوستانه جناب عالی، وادار سازد.

اعتقاد داریم که ضرورت دارد سازمان ملل حداکثر تلاش خود را برای اجرای این تعهدات و جلوگیری از نقض احتمالی آن به کار گیرد و در چارچوب دو مأموریتی که جناب عالی برای تحقیق درباره حملات به مناطق غیرنظامی و استفاده از تسلیحات شیمیایی انجام دادید، مجدداً عهده دار این مسئولیت گردید. در هر حال، آرزو داریم که ابتکار بشردوستانه جناب عالی با موفقیت همراه باشد و گزارش های نقض احتمالی دچار همان سرنوشت دو گزارش قبلی نگردد.

سید علی خامنه ای - رئیس جمهوری اسلامی ایران

سند شماره ۲۴۹

- شماره سند شورای امنیت: S/۱۶۶۳۱

- ۱۷ ژوئن ۱۹۸۴ (۲۷ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۵ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً متن اطلاعیه نظامی رسمی عراق مورخ ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴، درباره گلوله باران مراکز غیرنظامی داخل خاک عراق توسط نیروهای رژیم ایران ارسال می گردد. در نتیجه آن تعدادی از غیرنظامیان کشته یا مجروح شده و تأسیسات غیرنظامی و خانه های مسکونی در شهرهای عراق در معرض بمباران توپخانه ایران، تخریب شده و یا خسارت دیده اند.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل

پیوست

متن اطلاعیه نظامی رسمی عراق مورخ ۱۱ ژوئن ۱۹۸۴

شب گذشته و امروز صبح رژیم ایران، با آتش مستقیم توپخانه سنگین به گلوله باران شهر بصره و شهرستان های خانقین، مندلی، زرباطیه و دربندی خان و نواحی آن ادامه داد. این گلوله باران بی رحمانه و خصمانه تلفات و خسارات ذیل را به غیرنظامیان و اموال آنها در آن شهرستان ها باعث گردیده است.

بصره: یک نفر کشته و چهار نفر مجروح شدند و دو خانه مسکونی آسیب دید.

خانقین: یک نفر کشته و شش نفر مجروح شدند، چهار خانه مسکونی تخریب و شش خانه مسکونی، سه باغ و یک خودروی غیرنظامی نیز آسیب دید.

دربندی خان: دو نفر مجروح شدند و چهار خانه مسکونی تخریب گردید.

مندلی: تعدادی از تأسیسات غیرنظامی آسیب دید.

سند شماره ۲۵۰

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۳۲

- ۱۷ ژوئن ۱۹۸۴ (۲۷ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۶ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما به پیوست متن نامه مورخ ۱۶ ژوئن ۱۹۸۴ آقای طارق عزیز وزیر امور خارجه جمهوری عراق درباره تضمین توافق در مورد امتناع از حملات عمدی به اهداف صرفا غیرنظامی توسط رژیم ایران، ارسال می گردد.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل

نامه مورخ ۱۶ ژوئن ۱۹۸۴ معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه عراق خطاب به دبیر کل

بازگشت به نامه مورخ ۱۵ ژوئن ۱۹۸۴ خود (S / ۱۶۶۳۱) مایلم به اطلاع برسانم که علی رغم توافقی که درباره امتناع از حملات عمدی به مراکز صرفا غیرنظامی با وساطت جناب عالی حاصل شد، رژیم ایران پیوسته به تعهدات خود پایبند نبوده و شهر سید صادق را امروز صبح از ساعت ۹:۴۵ تا ۱۱:۴۵ به وقت محلی، گلوله باران کرده است. ۱۵ گلوله توپ به مرکز شهر شلیک کرد که سبب جراحت یک غیرنظامی گردید و به دو خانه مسکونی به شدت آسیب وارد شد.

از جناب عالی درخواست می نمایم که نقض توافقی را از جانب ایران، با اعضای شورای امنیت مورد توجه قرار دهید. مایلم درخواست خود را برای اعزام تیم تحقیق به عراق جهت تصدیق تداوم گلوله باران مراکز غیرنظامی توسط رژیم ایران، تکرار نمایم. ما هشدار می دهیم که نقض تداوم توافق از سوی رژیم ایران، ما را وادار خواهد ساخت به همان طریق پاسخ گوئیم.

طارق عزیز - معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه عراق

- شماره سند شورای امنیت: S/ ۱۶۶۳۶

- ۲۰ ژوئن ۱۹۸۴ (۳۰ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۹ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگان جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً توجه جناب عالی را جلب می‌نمایم که پیرو توافق طرفین با پیشنهاد جناب عالی در توقف حملات به مناطق مسکونی، رژیم عراق علی‌رغم تعهداتش، شهر آبادان را در ۱۴ و ۱۷ ژوئن ۱۹۸۴ گلوله باران کرد که خسارات بسیاری به تأسیسات غیرنظامی و واحدهای مسکونی وارد شد.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگان جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

- شماره سند شورای امنیت: S/ ۱۶۶۳۸

- ۲۱ ژوئن ۱۹۸۴ (۳۱ خرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۱ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگان دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراماً به پیوست متن نامه مورخ ۲۱ ژوئن ۱۹۸۴ آقای طارق عزیز وزیر امور خارجه جمهوری عراق درباره نقض توافق خودداری از حملات عمدی به اهداف صرفاً غیرنظامی از سوی ایران، به پیوست ارسال می‌گردد

ریاض القیسی - نمایندگان دائمی

پیوست

نامه مورخ ۲۱ ژوئن ۱۹۸۴ وزیر امور خارجه عراق خطاب به دبیر کل

عطف به نامه ۱۰ ژوئن ۱۹۸۴ آقای صدام حسین رئیس جمهوری عراق خطاب به جناب عالی و در پاسخ به دعوت شما از عراق و ایران برای خودداری از بمباران مناطق مسکونی، به اطلاع می‌رساند رئیس جمهوری عراق که دولت وی پیشنهاد جناب عالی را به دلیل اقداماتی که ایران باعث می‌گردد پذیرفته، گام‌های مؤثری در اسرع وقت ممکن جهت نظارت بر اجرای تعهدات طرفین برداشته است. وی همچنین اعلام داشت که یکی از اقدامات لازم جهت دست‌یابی به آن، بازداشتن طرفین از استقرار نیروهای نظامی در مراکز غیرنظامی و نزدیکی آن می‌باشد به دلیل این که از تهاجمات به این مراکز در طی عملیات‌های نظامی خودداری شود.

عراق از ۱۲ ژوئن دقیقاً به تعهدات خود عمل کرده و موافقت خود را جهت پذیرش گروه ناظران سازمان ملل که از قبل در عراق بودند، اعلام کرده است که این نشان دهنده حسن نیت عراق و نگرانی اش به دلیل برخورد محتاطانه در مورد توافق می باشد. به هر حال، طرف ایرانی در کمتر از ۱۰ روز سه بار توافق را نقض کرده است. مایلم به این نکته در نامه ۱۶ ژوئن ۱۹۸۴ خود اشاره کنم که در آن گلوله باران های عمدی شهرستان سید صادق را به اطلاع جناب عالی رساندم. دیروز نیز رژیم ایران دو بار بخش هایی از بصره را گلوله باران کرد. در ساعت ۹:۵۰ بعد از ظهر مورخ ۲۰ ژوئن ۱۹۸۴، ایران یکی از مناطق مسکونی در استان بصره را گلوله باران کرد. در آن فاصله سه گلوله توپخانه سنگین یک مرد غیرنظامی و یک کودک را مجروح ساخت. در فاصله ۴۰:۱۰ و ۱۱ بعد از ظهر همان شب سه گلوله توپخانه سنگین به یکی دیگر از مناطق مسکونی در بخشی از بصره شلیک شد. به علاوه، رژیم ایران از پذیرش گروه ناظران سازمان ملل متحد در خاک خود خودداری کرده است. این اجتناب نشان دهنده نیت این کشور در استفاده از شهرستان های نزدیک مرز خود با عراق به عنوان مراکز سازمان دهی نیروهایش جهت شروع حملات علیه تمامیت ارضی عراق می باشد، به صورتی که ما از ابتدا در مورد آن هشدار داده بودیم.

در حقیقت ما اطمینان داریم که رژیم ایران از شهرستان های آبادان و المحمره [خرمشهر] به عنوان مراکز سازمان دهی نیروهای خود استفاده می کند و با بهره برداری از این توافق، جهت نیل به اهداف خائنانه خود استفاده کرده و به درخواست جناب عالی در نامه مورخ ۹ ژوئن ۱۹۸۴ برای توقف بمباران مناطق مسکونی بی توجه می باشد.

در پایان درخواست می نمایم که گام های فوری برای تأیید صحت حقایق مذکور برداشته و بر نگرانی عمیق خود تأکید می نمایم که توافق می باید اجرا شود و نمایندگی های سازمان ملل باید به وظایف خود جهت اجرای توافق به طور اخص عمل نمایند برای این که ایران از آن به عنوان پوششی جهت اقدامات تجاوزگرانه و توسعه طلبانه خود استفاده نکند.

طارق عزیز - وزیر امور خارجه جمهوری عراق

سند شماره ۲۵۳

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۴۸

- ۲۶ ژوئن ۱۹۸۴ (۵ تیر ۱۳۶۳)

یادداشت مورخ ۲۶ ژوئن ۱۹۸۴ دبیر کل، خطاب به دولت های عضو و دولت های ناظر که طرفین کنوانسیون های ۱۹۴۹ ژنو می باشند.

ص: ۱۵۵

دبیر کل سازمان ملل نگرانی عمیق خود را از مناقشه غم‌انگیز جمهوری اسلامی ایران و جمهور عراق که سال چهارم خود را سپری کرده و خسارات جانی و مالی بسیاری را در دو کشور بر جای گذاشته، ابراز می‌نماید. دبیر کل تلاش‌های مداومی را جهت تسهیل در حل و فصل عادلانه و شرافتمندانه مسائل مناقشه و برای جلوگیری یا کاهش صدمات وارده به مردم دو کشور خصوصا به مناطق غیرنظامی، به عمل آورده است.

دبیر کل عمیقا از پذیرش سریع درخواست خود (S / ۱۶۶۱۱) توسط دولت‌های ایران و عراق و تعهدات آنها جهت پایان بخشیدن به کلیه حملات عمدی علیه مناطق صرفا غیرنظامی، تشکر می‌کند.

حسن نیتی که طرفین نشان داده تا این تعهدات بشردوستانه را رعایت کنند، شایسته ستایش و تقدیر مجامع بین‌المللی می‌باشد. مسئله بشردوستانه ی دیگر، نگرانی خاص دبیر کل در مورد مسئله رفتار با اسیران جنگ می‌باشد که در کنوانسیون ۱۹۴۹ ژنو نافذ می‌باشد. در کنوانسیون چهارم ژنو سال ۱۹۴۹ که آن را ۱۵۵ کشور پذیرفته‌اند، مسئولیت‌های ویژه ای به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ داده شده که فعالیت‌هایش را با مهارت تخصصی شناخته شده، گسترش داده و مورد توجه جهانی واقع شده است.

با توجه به این موقعیت ویژه، سازمان ملل به طور پیوسته به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در این مناطق، متکی بوده است و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نیز با حمایت دبیر کل به فعالیت‌هایی که مربوط به این سازمان است، ادامه می‌دهد.

در ۷ می ۱۹۸۳، کمیته بین‌المللی صلیب سرخ درخواستی را درباره مناقشه میان ایران و عراق به کلیه دولت‌های امضاکننده کنوانسیون ژنو ارائه کرد و به آنها شرایطی که باعث گردیده کمیته بین‌المللی چنین کاری را انجام دهد، یادآور شد. کمیته بین‌المللی به این دولت‌ها، مسئولیت آنها را متذکر گردید که تحت ماده نخست هر یک از چهار کنوانسیون‌ها، رعایت آن کنوانسیون‌ها نه تنها برای دولت‌های درگیر در مناقشه مورد تأکید قرار گرفته، بلکه برای کلیه دولت‌های امضاکننده کنوانسیون‌ها نیز لازم الاجراست.

در ۱۰ فوریه ۱۹۸۴، کمیته بین‌المللی درخواست دوم خود را ارائه کرد، که در آن چگونگی رفتار با اسیران جنگ و پناهندگان و تبعید غیرنظامیان در مناقشه را خاطر نشان ساخته که از اصول حقوق بشردوستانه بوده و در کنوانسیون‌ها ژنو نیز گنجانده شده، اما هنوز نقض می‌شود. کمیته بین‌المللی نیز متذکر شد که از آن زمان هنوز در ایفای وظایف بشردوستانه خود به طور رضایت‌آمیز، ناتوان بوده است.

دبیر کل اکنون مطلع شده است که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ قادر است بازدیدهایش را از اردوگاه‌های اسیران جنگ از سر گیرد. در حالی که این گسترش فعالیت جای تشکر و

تشویق دارد، اما از سوی دیگر، دبیر کل عمیقاً نگران آن است که تخلفات جدی از مفاد کنوانسیون های ژنو، ممکن است اصول و مقررات جهانی را بی اعتبار سازد.

بنابراین دبیر کل طی این یادداشت از کلیه اعضا و دولت های ناظر درخواست می کند، کلیه دولت های امضا کننده کنوانسیون ژنو جهت تأکید بر اهمیت حیاتی و نیز تضمین رعایت اصول تبیین شده در کنوانسیون های ژنو و به ویژه اصرار دولت ها در ملاحظات جدی نسبت به درخواست کمیته بین المللی صلیب سرخ و به کارگیری آن به عنوان قدرت های محافظ که نقش حساسی را در مکانیسم تضمین رعایت مفاد آن کنوانسیون ها دارا می باشند، مورد توجه قرار دهند.

دبیر کل به کمیته بین المللی صلیب سرخ اطمینان داده است که به وظیفه بشردوستانه خود تحت کنوانسیون های ژنو ادامه داده و همکاری نزدیکی با این قبیل قدرت های محافظ جهت ایفای وظیفه اش خواهد داشت.

دبیر کل اظهار امیدواری می کند که دولت ها تمایلات خود را برای تضمین رعایت کنوانسیون های ژنو از سر خواهند گرفت که از ابزارهای لازم جهت کاهش اقدامات جنگی، به شمار می رود.

سند شماره ۲۵۴

- شماره سند شورای امنیت: S/۱۶۶۴۹

- ۲۸ ژوئن ۱۹۸۴ (۷ تیر ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۸ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما به پیوست متن نامه آقای طارق عزیز معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه جمهوری عراق، درباره تمرکز تعداد زیادی از واحدهای نظامی در شهرهای مشخصی از ایران در نزدیک مرز عراق، ارسال می گردد.

زهیر ا. محمد - جانشین نمایندگی دائمی جمهوری عراق در سازمان ملل

نامه مورخ ۲۷ ژوئن ۱۹۸۴ معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه عراق خطاب به دبیر کل

مایلم یک بار دیگر به آنچه در نامه آقای صدام حسین رئیس جمهوری عراق خطاب به جناب عالی مورخ ۱۰ ژوئن ۱۹۸۴ (S/ ۱۶۶۱۰) در پاسخ به درخواست جناب عالی خطاب به دولت عراق و ایران جهت پایان بخشیدن به بمباران مراکز صرفا غیرنظامی بیان شده، ارجاع دهم. در آن به طرفین تأکید شده که از تمرکز نیروهای نظامی شان در مراکز غیرنظامی یا نزدیکی آن اجتناب کنند برای اینکه طی عملیات های نظامی با هم در آمیخته نشوند.

همچنین، مایلم به نامه خود خطاب به جناب عالی مورخ ۲۱ ژوئن (S / ۱۶۶۳۸) ارجاع دهم که در آن من برای جناب عالی توضیح دادم که طرف ایرانی از شهرهای نزدیک مرز عراق برای تمرکز نیروهایش استفاده کرده و آنجا را نقطه رهایی، جهت حمله ای که قصد دارد علیه سرزمین و شهرهای عراق آغاز کند، قرار داده است. همچنین مایلم به یادداشتی که برای جناب عالی، توسط نمایندگی عراق مورخ ۲۳ ژوئن ارسال داشتم، اشاره کنم. ما در آن نامه مشخص ساختیم که مقامات ایران، تعدادی از واحدهای نظامی خود را در شهرهای آبادان، محمره، خسروآباد، اهواز، هویزه، بستان و اندیمشک متمرکز نموده اند.

استفاده مقامات ایران از مراکز صرفاً غیرنظامی به منظور آماده سازی تجاوزات جدید علیه عراق، نقض آشکار توافقی است که با وساطت جناب عالی در اجتناب از بمباران مراکز غیرنظامی و نیز نقض ماده ۲۸ کنوانسیون در زمان جنگ مورخ ۱۲ آگوست ۱۹۴۹ که استفاده از حضور اشخاص مسلح جهت انجام موارد مشخص یا مصونیت مناطق از عملیات های نظامی و تبدیل این قبیل شهرها به مراکز نظامی، می باشد. این ممنوعیت در پروتکل I که در سال ۱۹۷۷ در ژنو امضا شد نیز مجدداً تصریح شده است. ماده ۵۸، پاراگراف ب پروتکل بر لزوم اجتناب از انجام عملیات نظامی در مناطق مسکونی پرجمعیت یا نزدیکی آن تأکید کرده است.

مجدداً بر لزوم اتخاذ اقدامات سریع و مناسب جهت ضرورت پایبندی طرف ایرانی به تعهداتش تأکید می گردد. ما به آنچه در ابتدا هشدار دادیم، تأکید داریم بدین معنی که رژیم ایران قصد دارد از این توافق جهت مخفی کردن تجاوزات خود، و نیز نیات توسعه طلبانه خویش با دورویی استفاده کند که چنین موقعیتی خارج از حوزه آنچه در نامه شما مورخ ۹ ژوئن ۱۹۸۴ (S / ۱۶۶۱۱) در اجتناب از بمباران مراکز صرفاً غیرنظامی ذکر شده، قرار دارد.

ما بر تمایل قوی خویش جهت اجرای صادقانه توافق و همکاری با سازمان ملل جهت انجام وظایف خود به درستی، تأکید می کنیم. به پیوست لیستی حاوی اطلاعات نیروهای نظامی ایران که در شهرهای مذکور مستقر شده اند، ارسال می نمایم.

طارق عزیز - معاون نخست وزیر امور خارجه جمهوری عراق

پیوست

لیست اسامی شهرهای ایران که در آنجا نیروهای نظامی مستقر بوده و نیز اطلاعاتی در مورد این قبیل نیروها به شرح ذیل است:

۱- آبادان

الف. قرارگاه عملیاتی آبادان

ب. تیپ ژاندارمری آبادان

ج. واحدهای سپاه

۲- محمره

الف. واحد ۷۷ لشکر پیاده نظام همراه با توپخانه

ب. واحدهای چترباز تیپ ۵۵

ج. واحدهای ۵ (نصر) و ۱۴ (امام حسین) لشکر سپاه

۳- خسروآباد

گردان ۷۰۷ ژاندارمری

۴- اهواز

الف. اردوگاه تجمع و آموزش داوطلبان

ب. تیپ مستقل غدیر (سپاه)

۵- هویزه

الف. واحدهای تیپ امام حسن (سپاه)

ب. گردان ۵۱۵ Ayyinah

۶- بستان

قرارگاه های تیپ ۲ زرهی و لشکر ۱۶ زرهی

۷- اندیمشک

اردوگاه آموزش دوکوهه و واحدهای مستقر در آنجا عبارتند از:

الف. لشکر ۲۷ محمد رسول الله

ب. تیپ ۱۰ سیدالشهداء

ج. تیپ ۲۰ زرهی رمضان

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۵۱

- ۲۹ ژوئن ۱۹۸۴ (۸ تیر ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۸ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما به پیوست متن نامه آقای علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به جناب عالی ارسال می گردد.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

ص: ۱۵۹

نامه مورخ ۲۸ ژوئن ۱۹۸۴ وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

دولت جمهوری اسلامی ایران براساس سابقه بی رحمی های گذشته عراق، پیش بینی کرده است که رژیم عراق یک بار دیگر تعهدات خود را رعایت نکره و بدون تردید ثابت گردیده که کاملاً غیر قابل اعتماد می باشد. رژیم عراق پس از تاریخ مهلت قانونی توقف حملات به مناطق مسکونی، به طور شرم آوری در بسیاری از موارد، توافق را نقض کرده است که برخی از موارد آن قبلاً گزارش شده است.

مایلم توجه جناب عالی را به لیست کلیه این قبیل حملات عراق تا تاریخ ۲۶ ژوئن ۱۹۸۴، جهت ملاحظه جناب عالی، جلب نمایم.

۱- شهر آبادان را در تاریخ ۱۴ ژوئن ساعت ۲۱:۴۰ به وقت محلی، با آر. پی جی. ۷ هدف قرار داد که خسارتی بر جای گذاشت و بیمارستان امام خمینی نیز دچار آتش سوزی شد.

۲- حمله به خسرو آباد در همان روز با خمپاره که به مجروح شدن هفت غیرنظامی منجر شد.

۳- حمله به خرمشهر در همان روز در ساعت ۱۱:۳۰ و ۱۹:۰۰ که به تعدادی از واحدهای مسکونی خسارت وارد ساخت.

۴- حمله به آبادان مورخ ۱۷ ژوئن در ساعت ۱۰:۰۰ و ۱۱:۰۰، که چند واحد مسکونی تخریب و دچار آتش سوزی شد.

۵- حمله به آبادان مورخ ۱۸ ژوئن که یک غیرنظامی مجروح شد و به یک مدرسه و تعدادی واحد مسکونی آسیب رسید.

۶- حمله به خرمشهر مورخ ۱۸ ژوئن در ساعت های ۱۹:۳۲ و ۲۲:۴۰، ۲۱:۲۵ و ۱۹:۴۳ و ۲۴:۰۰ که خساراتی به مسجد جامع و ساختمان فرمانداری و مرکز خدمات درمانی وارد ساخت.

۷- حمله به آبادان مورخ ۲۱ ژوئن در فاصله ساعت ۱۸ تا ۱۹ که بیمارستان شهر و تعدادی از واحدهای مسکونی ویران شد و چهار نقطه شهر دچار آتش سوزی شد.

۸- حمله به آبادان مورخ ۲۴ ژوئن که به ۱۸ واحد مسکونی و مغازه آسیب وارد ساخت و ۸ نقطه شهر دچار آتش سوزی شد.

۹- حمله به آبادان مورخ ۲۲ ژوئن که سه نقطه شهر دچار آتش سوزی شد.

۱۰- حمله به سردشت مورخ ۲۶ ژوئن در ساعت ۱۴:۰۰ که به مجروح شدن یک غیرنظامی و تخریب یک واحد مسکونی منجر شد.

۱۱- حمله به آبادان مورخ ۲۶ ژوئن در فاصله ساعت ۱۷:۰۰ تا ۱۹:۰۰ به وقت محلی که ۸ واحد مسکونی تخریب شد و دو نقطه شهر دچار آتش سوزی شد.

علی اکبر ولایتی - وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

ص: ۱۶۰

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۹ / ۳۳۳

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۲

- ۲۹ ژوئن ۱۹۸۴ (۸ تیر ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۸ ژوئن ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم و نیز نامه مورخ ۱۲ آوریل ۱۹۸۴ خود (S ۱۶۴۸۱ - A / ۳۹۱ / ۱۸۲)، احتراماً جدول حملات شیمیایی ارتش عراق علیه جمهوری اسلامی ایران تا ۲۹ می ۱۹۸۴، ارسال می گردد.

همان طوری که این جدول به وضوح نشان می دهد از زمان انتشار گزارش جناب عالی (A / ۳۹ / ۲۱۰ - S / ۱۶۴۳۳) مورد استفاده از تسلیحات شیمیایی از سوی عراق رخ داده است.

این نشان دهنده حقیقت تلخی است که چگونه عدم کفایت شورای امنیت، حکام عراق را تشویق کرده است که به استفاده از تسلیحات شیمیایی ادامه دهند.

سعید رجائی خراسانی - سفیر جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

ص: ۱۶۱

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۵۶

- ۵ جولای ۱۹۸۴ (۱۴ تیر ۱۳۶۳)

احتراما متن خبری که بی نیاز از توضیح است به پیوست ارسال می گردد.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

پیوست

تحویل مواد شیمیایی سمی به بغداد توسط ایالات متحده

تهران، ۳ جولای ۱۹۸۴، خبرگزاری جمهوری اسلامی - امروز جزئیات بیشتری در مورد تحویل دو تن گاز منجمد به عراق از سوی نیروهای نظامی ایالات متحده در ژانویه گذشته، بر ملا شده است.

آقای کمال خرازی رئیس ستاد تبلیغات جنگ به خبرگزاری جمهوری اسلامی گفت: اسنادی که در این ستاد موجود است از جمله نامه ای در مورد انتقال مواد شیمیایی از کالیفرنیا به پایگاه نیروی هوایی ایالات متحده در توریجن (torreJon) اسپانیا و سپس حمل آن به بغداد توسط دو پرواز ویژه به شماره های ۰۲ - SR - F و ۳۱۷ - SR در ۲۱ ژانویه می باشد.

آقای خرازی در حالی که برخی از این اسناد را به خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران نشان می داد، گفت: این نامه را یک افسر نظامی ایالات متحده به نام سرگرد پی، آر، پرایسز (P.R.Prices) امضا کرده است. اسناد به دست آمده در ستاد تبلیغات جنگ به دلایل امنیتی محفوظ خواهد بود و در زمان مناسب منتشر خواهد شد.

وی افزود: ایالات متحده با عجله واکنش نشان داده بود و نخستین کشوری بود که رژیم عراق را به دلیل استفاده از سلاح های شیمیایی علیه ایران محکوم ساخت. اظهاراتی که توسط آمریکا و مقامات عراق بیان شده، نشان دهنده آن است که آمریکایی ها که خودشان تهیه کننده سلاح های شیمیایی برای عراق هستند، عراق را با عجله و به طور ریاکارانه محکوم کردند.

در ضمن، مطبوعات به نقل از منابع آمریکایی گزارش داده اند که ایالات متحده از تلاش عراق در به دست آوردن تسلیحات شیمیایی طی دو سال گذشته آگاه بوده است. این زمانی بود که مقامات آمریکایی مانور تبلیغاتی به راه انداختند و صادرات هر نوع مواد شیمیایی مورد استفاده در تسلیحات شیمیایی را به عراق تنها دو هفته پس از حملات شیمیایی گسترده عراق علیه ایران، متوقف ساختند.

پس از تکذیب رسمی وزارت خارجه ایالات متحده، آلن کرانستون (Alen Crunston) سناتور ایالات متحده تصدیق کرد که چند مؤسسه آمریکایی تجهیزات سلاح های شیمیایی را که علیه رزمندگان مسلمان ایران استفاده می گردد، به عراق تحویل داده اند.

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۶۳

- ۶ جولای ۱۹۸۴ (۱۵ تیر ۱۳۶۳)

پیام مورخ ۲۹ ژوئن ۱۹۸۴ دبیر کل به رؤسای جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عراق

عمیقا تشکر و قدردانی خویش را از دولت های جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عراق که با حسن نیت به تعهداتشان در اجتناب از حملات نظامی به مناطق صرفا غیرنظامی پایبند هستند، اعلام می دارم.

در حالی که گزارش هایی از تلفات غیرنظامیان دریافت شده است، اما اعتقاد دارم که هر دو دولت مقید هستند به تعهداتشان در پاسخ به درخواست اینجانب احترام بگذارند که از سوی جامعه بین المللی نیز در مورد ستایش واقع شده است.

احساس می کنم، یک بار دیگر باید تأکید نمایم، اکنون که گروه های تحقیق در محل هستند و اصولا رعایت تعهدات، از مسئولیت دو دولت می باشد، در این باره باید خاطر نشان سازم، از آنجایی که درخواست اینجانب و نیز پاسخ های دو دولت به انگیزه حفظ جان غیرنظامیان بی گناه بوده، عمیقا نگران هستم و بنا به ادعاها، مراکز مسکونی غیرنظامی جهت تمرکز نیروهای نظامی مورد استفاده واقع شده است. اگر این موضوع حقیقت داشته باشد، چنین اقداماتی نقض روح درخواست اینجانب و اصول اساسی جنگ می باشد که جامعه بین المللی انتظار دارد رعایت شود.

اطمینان دارم که شما درک خواهید کرد تا این مناقشه خانمان سوز بتواند متوقف شود. من مسئولیت خاص دارم و از هر گونه تلاشی جهت کاستن از لطماتی که وارد می شود دریغ نمی نمایم. در این باره حقیقت مایوس کننده استفاده از تسلیحات شیمیایی است که با پروتکل ۱۹۲۵ ژنو مغایرت دارد، به صورتی که هیئت کارشناسان در مارس ۱۹۸۴ به طور مستدل بر استفاده از آن صحه گذاشته اند سند (S / ۱۶۴۳۳) و محکومیت بین المللی گسترده را به دنبال داشته است. لازم است توسل به چنین سلاح هایی دوباره مطرح نشود.

با توجه به این مستندات، نمی توانم نسبت به این موارد هشدار دهنده بی تفاوت باشم که این قبیل تسلیحات ممکن است مجددا مورد استفاده واقع شود، بنابراین در این مقطع زمانی احساس وظیفه می نمایم و از دولت های جمهوری عراق و جمهوری اسلامی ایران درخواست می نمایم که به دبیر کل سازمان ملل عدم استفاده از سلاح های شیمیایی را اعلان نمایند. قبلا نیز به دلیل همین روحیه بشردوستانه بود که به اینجانب تعهد داده اند که

حملات نظامی به مناطق غیرنظامی را متوقف سازند، برای اینکه اعمال غیرانسانی جنگ را کاهش دهند و هر یک از آنها متعهد شده اند که به تعهدات خود جهت عدم استفاده از سلاح های شیمیایی از هر نوع و به هر دلیلی پایبند باشند.

علاوه بر ضرورت تعهدات متقابل، این تعهدات با توجه به ماهیت آنها باید غیرمشروط باشد. من این درخواست را جهت متقاعد ساختن شما ارسال داشته ام و این مواردی که درخواست می نمایم طی سه روز آماده دریافت نتیجه می باشم. چون این تعهدات بشردوستانه برای جامعه بین المللی بسیار حائز اهمیت خواهد بود و نه تنها آثار سریع خود را خواهد داشت، بلکه برای سایر دولت ها که ممکن است درگیر مناقشه شوند، مهم خواهد بود.

من پیام مشابهی برای رئیس جمهور ایران / عراق ارسال کرده ام.

سند شماره ۲۵۹

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۶۴

- ۶ جولای ۱۹۸۴ (۱۵ تیر ۱۳۶۳)

یادداشت دبیر کل

پیام پیوست مورخ ۲ جولای ۱۹۸۴ رئیس جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل در پاسخ به پیام مورخ ۲۹ ژوئن اینجانب می باشد (S / ۱۶۶۶۳).

پیام مورخ ۲ جولای ۱۹۸۴ رئیس جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

من قبلاً نیز پیام جناب عالی را در مورد عدم استفاده از سلاح های شیمیایی در طی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، دریافت کرده ام.

همان طور که شما مطلعید، علی رغم این حقیقت که رژیم عراق بر خلاف کلیه اصول و کنوانسیون ها، متوسل به استفاده وسیع از سلاح های شیمیایی علیه نیروهای ما شده است، جمهوری اسلامی ایران هرگز اقدام به مقابله به مثل ننموده است. جمهوری اسلامی ایران به عدم استفاده از این سلاح های ضدانسانی پایبند بوده و بدون هیچ قید و شرطی استفاده از آن را محکوم می نماید.

اگر چه استفاده عراق از تسلیحات شیمیایی محکومیت بین المللی وسیعی را به همراه داشته، اما شورای امنیت سازمان ملل در ادامه سیاست های یکطرفه و یکجانبه خویش، همان موضع را که قبلاً در مورد تخریب مناطق غیرنظامی اتخاذ کرده بود، برگزیده است. متأسفانه همان موضعی است که در مورد تهدید امنیت در خلیج فارس از سوی عراق، اتخاذ شده است.

با وجود این حقایق تلخ، دولت جمهوری اسلامی ایران براساس اصل احترام به اصول اسلامی و بشردوستانه و برای تأکید بر حسن نیت خود، از درخواست جناب عالی استقبال نموده و اعلام می دارد که کاملاً متعهد است که به سیاست خود جهت عدم استفاده از سلاح های شیمیایی ادامه دهد. به هر حال، اینجانب واقعا لازم می دانم که یک بار دیگر بی اعتمادی کامل خود را به اجرای تعهدات از سوی رژیم عراق، ابراز نمایم. همچنین ادعای تمرکز نیروهای نظامی در مناطق غیرنظامی (مراکز مسکونی غیرنظامی)، صرفا بهانه ای جهت بمباران این مناطق است. بنابراین عدم اطمینان خود را از تبعیت رژیم عراق نسبت به تعهداتش ابراز نموده که به نظارت و موضع راسخ جناب عالی، نیازمند است.

سند شماره ۲۶۰

- شماره سند شورای امنیت: S/۱۶۶۷۹

- ۲۰ جولای ۱۹۸۴ (۲۹ تیر ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۹ جولای نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما به پیوست نامه آقای دکتر علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به جناب عالی را ارسال می نمایم.

سید احمد سراج زاده - کاردار موقت نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

نامه مورخ ۱۶ جولای ۱۹۸۴ وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

به دنبال یادداشت های قبلی خود درباره حملات مکرر عراق به شهرهای جمهوری اسلامی ایران از تاریخ ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ تاکنون، مطالب ذیل را به اطلاع برسانم:

۱- در ۲۷ ژوئن ۱۹۸۴ در فاصله زمانی ۱۹:۲۵ تا ۲۰:۳۰ در حالی که تیم تحقیق سازمان ملل از آبادان بازدید می کرد، رژیم متجاوز عراق علی رغم تعهداتش در تاریخ ۱۲ ژوئن و تضمین های داده شده به جناب عالی جهت حفظ امنیت هیئت بازدید کننده، آبادان را زیر آتش توپخانه سنگین خود قرار داد. در این حمله هفت خانه، پنج مغازه و بخشی از یک پارکینگ آسیب دید و یک مورد نیز آتش سوزی گزارش شده است. خرمشهر نیز زیر آتش قرار داشت و ۱۰ نقطه مختلف شهر با گلوله های خمپاره مورد اصابت واقع شد.

ص: ۱۶۵

۲- بر اثر حمله توپخانه سنگین عراق به آبادان مورخ ۲۸ ژوئن، ۲۰ مغازه به آتش کشیده شد و دو خانه خسارت دید. بیمارستان امام خمینی نیز آسیب دید و یک کارمند آن مجروح شد.

۳- توپخانه سنگین عراق، آبادان و خرمشهر را در ساعت ۸:۴۵ مورخ ۲۹ ژوئن هدف قرار داد که در نتیجه این حمله دو غیرنظامی شهید و بیش از سه تن مجروح و پنج مورد آتش سوزی در آبادان گزارش شده است. همچنین یک غیرنظامی در خرمشهر مجروح و سه مورد آتش سوزی گزارش شده است.

۴- در حمله توپخانه سنگین به آبادان مورخ ۳۰ ژوئن، دو غیرنظامی مجروح و هشت خانه خسارت دید و دو مورد آتش سوزی گزارش شده است.

۵- در حمله به آبادان مورخ ۱ جولای، هفت خانه خسارت دید و دو مورد آتش سوزی گزارش شده است. حمله به خرمشهر در همان روز باعث دو مورد آتش سوزی گردید.

۶- در حمله به آبادان مورخ ۲ جولای، چهار خانه آسیب دید و دو مورد آتش سوزی گزارش شده است.

۷- در حمله به آبادان مورخ ۳ جولای، هفت خانه آسیب دید و سه مورد آتش سوزی گزار شد. حمله به خرمشهر در همان روز باعث دو مورد آتش سوزی گردید.

۸- در حمله به آبادان مورخ ۴ جولای سه غیرنظامی مجروح شده و هفت خانه آسیب دید، یک مورد آتش سوزی نیز گزارش شده است.

۹- در حمله به آبادان مورخ ۵ جولای، ۱۰ خانه و یک مدرسه آسیب دید، یک غیرنظامی مجروح و پنج مورد آتش سوزی گزارش شد. حمله به خرمشهر در همان روز، یک مورد آتش سوزی را باعث گردید.

۱۰- در حمله به آبادان مورخ ۶ جولای، پنج خانه و دو مغازه آسیب دید و دو مورد آتش سوزی گزارش شده است. حمله به خرمشهر در همان روز باعث دو مورد آتش سوزی گردید.

همان طور که شما به خوبی مطلعید از زمانی که دو کشور متعهد شدند که به مناطق مسکونی حمله ننمایند، رژیم عراق مکرراً تعهد ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ را نقض کرده است. به هر حال، دولت جمهوری اسلامی ایران با توجه به اصول اسلامی و بشردوستانه تاکنون دقیقاً به تعهدات خود پایبند بوده است. لازم به تذکر نیست که جهت جلوگیری از چنین حملات و رعایت دقیق تعهدات در عدم حمله به مناطق مسکونی، ضرورت دارد که اقدامات بشردوستانه مناسبی صورت پذیرد.

علی اکبر ولایتی - وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

سند شماره ۲۶۱

- شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۹ / ۳۷۴

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۶۹۰

- ۳ آگوست ۱۹۸۴ (۱۲ مرداد ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۳ آگوست ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما توجه جناب عالی را به مطالب ذیل جلب می نمایم.

در ۲۹ ژوئن ۱۹۸۴، جناب عالی درخواست بشردوستانه ای را از دولت های جمهوری عراق و جمهوری اسلامی ایران مبنی بر عدم استفاده از سلاح های شیمیایی نمودید (S / ۱۶۶۶۳) در ۲ جولای ۱۹۸۴، رئیس جمهوری اسلامی ایران در پاسخ مثبت به درخواست جناب عالی اعلام داشت:

دولت جمهوری اسلامی ایران براساس احترامش به اصول بشردوستانه و اسلامی و به دلیل حسن نیت خویش، از درخواست جناب عالی استقبال می نماید و اعلام می دارد که کاملاً متعهد است که به سیاست خود در عدم استفاده از سلاح های شیمیایی ادامه دهد (پیوست S / ۱۶۶۶۴).

بنابراین با توجه به ضرورت تعهدات متقابل دو دولت و با توجه به درخواست بشردوستانه جناب عالی به واسطه اینکه یک ماه از تاریخ مقرر شده جهت پاسخ به درخواست جناب عالی، سپری شده است، بسیار حائز اهمیت خواهد بود اگر شما اطلاع دهید که آیا در این مأموریت خویش پاسخی از سوی عراق به درخواست مورخ ۲۹ ژوئن ۱۹۸۴ (S / ۱۶۶۶۳) جناب عالی داده شده است یا خیر؟

سعید رجائی خراسانی - سفیر نمایندگی دائمی

سند شماره ۲۶۲

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۷۲۹

- ۳۱ آگوست ۱۹۸۴ (۹ شهریور ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۳۰ آگوست ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً به پیوست متن بیانیه یک مقام مسئول در شورای فرماندهی انقلاب عراق که حاوی اعلامیه صادره توسط این شورا در آزادی اسیران ایرانی جنگ بدون هیچ پیش شرطی می باشد، ارسال می گردد. این امر در آستانه

فراسیدن

ص: ۱۶۷

عیدالاضحی [عید قربان] صورت می گیرد. عراق همچنین آمادگی اش را برای آزادی رزمندگان ایرانی که به عراق پناهنده شده اند، اعلام می دارد.

ریاض القیسی - نمایندگی دائمی

پیوست

متن اعلامیه

یک مقام مسئول در شورای فرماندهی انقلاب بیانیه ذیل را صادر کرد.

براساس مواضع بشردوستانه و درک عمیق خویش نسبت به مسئله اسیران جنگ، عراق به ابتکار تازه ای دست زده و آن را ادامه خواهد داد تا یک راه حل قابل قبول برای این مشکل بیابد. جدیدترین ابتکارش در این زمینه، ملاقات خانواده های اسیران جوان ایران با فرزندانشان در عراق یا هر مکان دیگر مورد نظرشان تحت نظارت کمیته بین المللی صلیب سرخ می باشد. به هر حال، حکام تهران که کورکورانه در مرداب شکست های شریانه خود غوطه ور می باشند، کلیه این ابتکارات را رد کرده اند در حالی که مردم ایران و جهان عموماً تنفر خود را از مخاصمات و پایمال نمودن ابتدایی ترین ارزش های اخلاقی و اصول بشردوستانه ابراز داشته اند.

اعتقاد راسخ مردم ایران از گروه حاکم تهران جداست که به افروختن شعله های جنگ با زور ادامه داده است.

براساس اعتقاد عمیق خود به روح بلند نظرانه پیام اسلام و اصول حزب بعث سوسیالیست عرب به تعهدات خویش عمل نموده و اصول حقوق بشردوستانه بین المللی را مورد توجه قرار داده ایم و در موارد بسیاری از آغاز جنگ ما و ایران، آن را رعایت کرده و نیروهای مسلح ما تعداد زیادی از اسیران را مستقیماً پس از اسارتشان آزاد ساخته اند، همچنین در آستانه عیدالاضحی [عید قربان] شورای فرماندهی انقلاب تصمیمات ذیل را اتخاذ کرده است:

۱- تعدادی از اسیران ایران بدون هیچ شرطی از سوی طرف مقابل آزاد خواهند شد و اختیار بازگشت به کشور خود یا تقاضای پناهندگی از هر دولتی که تقاضای آنها را بپذیرد، دارا می باشند.

۲- عراق به کلیه اعضای نیروهای مسلح ایران اعلام می کند که آماده است رزمندگانی را که در منطقه نبرد یا خارج از آن تقاضای پناهندگی نمایند آزاد ساخته و تسهیلات لازم را جهت بازگشت به کشورشان یا پناهندگی به هر کشوری که آنها را بپذیرد فراهم سازد.

۳- با توجه به این ابتکار بشردوستانه، عراق یک بار دیگر به مردم ایران و کلیه مردم صلح دوست اعلام می کند که نگرش های غیرانسانی و اقدامات رژیم [امام] خمینی، بغداد را از راهی که انتخاب کرده است. منحرف نخواهد ساخت، راهی که بر استانداردها و ارزش های اخلاقی والا استوار است.

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۷۵۰

- ۱۹ سپتامبر ۱۹۸۴ (۲۸ شهریور ۱۳۶۳)

یادداشت دبیر کل درباره گزارش تیم سازمان ملل در بغداد در مورد تحقیقات صورت گرفته در ۱۷ سپتامبر ۱۹۸۴

۱- در پی تعهدات دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری عراق در پاسخ به درخواست دبیر کل جهت خاتمه بخشیدن و خودداری از شروع کلیه عملیات های نظامی عمدی با هر وسیله ای علیه مراکز مسکونی صرفاً غیرنظامی که در ۱۲ ژوئن ساعت ۱:۰۰، به وقت گرینویچ به عمل آمد، دبیر کل در پاسخ به درخواست های جداگانه که توسط دو دولت صورت گرفت، دو تیم را به منظور صحت شکایت نسبت به تعهدات (سند S / ۱۶۶۲۷) تشکیل داد.

۲- تیم های بغداد و تهران از ۲۰ الی ۲۶ ژوئن ۱۹۸۴ در محل بوده و آماده پاسخ گویی به درخواست ها جهت تحقیق از سوی دولت مربوط بودند.

۳- در ۱۵ سپتامبر ۱۹۸۴، رئیس تیم بغداد نخستین درخواست را جهت تحقیق از سوی دولت عراق دریافت کرد و تحقیق در ۱۷ سپتامبر ۱۹۸۴ انجام پذیرفت. تیم گزارش خود را اکنون به شرح ذیل به دبیر کل ارائه داده است:

۴- درخواست شفاهی جهت تحقیق از سوی مقامات عراقی به تیم تحقیق در شنبه ۱۵ سپتامبر ساعت ۱۸:۳۰ به وقت محلی اعلام گردید تا حمله ای که ادعا شده بود به روستای ابومغیره (Abumuyhira) در روز چهارشنبه ۱۲ سپتامبر ساعت ۴:۴۵:۲۳، صورت گرفته تأیید کند. وی بلافاصله با دفتر سازمان ملل در نیویورک تماس گرفت تا مسئولیت تأمین محل، توسط مقامات ایران تضمین شود. پس از اینکه تضمین های لازم از سوی دولت ایران دریافت گردید، دستورات به هیئت اعزامی در ساعت ۱۵:۱۹ به وقت نیویورک صادر گردید. درخواست مکتوب رسمی جهت بازدید از سوی مقامات عراق در روز چهارشنبه مورخ ۱۹ سپتامبر ساعت ۸:۳۰ دریافت گردید.

۵- رئیس تیم بازدید سازمان ملل در بغداد به مقامات عراقی در ساعت ۱۰:۰۰ (به وقت محلی) مورخ یکشنبه ۱۶ سپتامبر اطلاع داد که تیم آماده بازدید می باشد. مقامات عراقی اظهار کردند که ترکیباتی برای تیم جهت مسافرت به محل حادثه مورد ادعا را نمی تواند تا روز بعد متقبل شود. تیم با هلی کوپترهای دولت عراق روز دوشنبه مورخ ۱۷ سپتامبر ساعت ۷:۳۰ به وقت محلی اعزام شد و در ساعت ۱۰:۲۰ به بغداد بازگشت.

۶- تیم از محل روستای ابومغیره در بخش ابوالخصیب که تقریباً در ۲۰ کیلومتری

جنوب شرقی بصره واقع شده بود، بازدید به عمل آورد. روستا در ۴۰۰ متری ساحل جنوب آبراه شط العرب بود و ملاحظه شد که آبراه در این نقطه تقریباً ۳۰۰ متر عرض دارد.

۷- ابومغیره در منطقه زراعی میان نخل های خرما واقع شده است و جمعیت آن تقریباً ۱۰۰۰ نفر می باشد.

منازل ساکنین این روستا تقریباً از نی و خشت و گل ساخته شده است. تیم دو آلونک را که از نی و خشت و گل ساخته شده بود، ملاحظه کرد که به طور جزئی آسیب دیده اند و یک کپر (آلونک) آجری خسارت جزئی دیده بود. چند قطعه کوچک از گلوله پیدا شد. تیم از یک دهانه کم عمیق روی زمین در نزدیکی آلونک ها پی برد که راکت شلیک شده است. به نظر می رسد گلوله از شمال شرقی شلیک شده است.

۸- مقامات عراقی به تیم اطلاع دادند که تقریباً در ساعت ۲۳:۴۵ روز چهارشنبه ۱۲ سپتامبر، این روستا هدف قرار گرفت که بر اثر این حمله یک پسر ۱۵ ساله کشته و شش نفر مجروح شدند که سه نفر مرد ۴۷، ۳۲ و نیز پسر بچه ۴ ساله و سه نفر دیگر یک زن حامله و دو دختر بچه ۱۱ و ۹ ساله بوده است. به تیم تصاویر و فتوکپی های گواهی فوت فرد کشته شده و مدارک پذیرش بیمارستانی مجروحین ارائه گردید.

۹- تیم با مجروحین، جراح بیمارستان، فرمانده دفاع غیرنظامی منطقه و سایر شاهدین مصاحبه نمود. به تیم اطلاع داده شد که در زمان اصابت گلوله افراد در روی زمین بیرون از آلونک ها خوابیده بودند که تقریباً راکت در فاصله ۵ متری و در سمت شرقی آنها اصابت کرد که پا به فرار گذاشتند و مجروح شدند در حالی که دو نفر در آلونکی تقریباً ۵ متری جنوب نقطه مورد اصابت خوابیده بودند که به طور سطحی مجروح شده بودند. تلفات و مجروحان عمدتاً از میان افرادی بودند که روی زمین در فضای باز پشت حفاظی که از نی ها ساخته شده بود، خوابیده بودند و تقریباً در فاصله ۱۳ متری جنوبی نقطه مورد اصابت قرار داشت.

۱۰- به تیم اطلاع داده شده که خطوط جبهه تقریباً در ۲۵ کیلومتری غرب بصره واقع می باشد و بنابراین برآورد شد که تقریباً ۱۵ کیلومتر از شمال شرقی این روستا فاصله دارد. تیم در طی بازدید از روستا، صدای شلیک گلوله توپخانه ها را که از سمت شمال شرقی روستا شلیک می گردید، می شنید. تیم فاصله نقطه آتش را از روستا نمی توانست مشخص کند. تیم هیچ گونه تأسیسات نظامی در روستا و اطراف آن مشاهده نکرد. به تیم همچنین اطلاع داده شد که ناوگان دریایی عراق به طور منظم در این منطقه از آبراه شط العرب گشت می دهد که عمدتاً در غروب صورت می گیرد. به این بخش از آبراه هم در قبل و بعد از ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ که در آن تاریخ تعهداتی جهت عدم حمله نظامی عمدی به مناطق مسکونی صرفاً غیرنظامی داده شده، گلوله هایی به طور پراکنده شلیک شده است.

۱۱- از مشاهدات و اطلاعات و مدارک ارائه شده به هیئت، عقیده بر این است که یک راکت با کالیبر نامشخص از سمت شمال شرقی به روستای ابومغیره اصابت کرده است. از حفره ایجاد شده و قطعات به دست آمده، تیم حدس می زند که حمله می بایست در ۴ تا ۶ روز قبل از بازدید صورت گرفته شده باشد. میزان خسارت و تلفات گزارش شده، با تأثیر حمله مطابقت داشته و می توان میزان اثر حمله را همین مقدار برآورد نمود. از آنجایی که هیچ نوع مشخصه ای از دیگر مهمات به کار گرفته شده در منطقه یا در اطراف روستا که نشانه تازگی داشته باشد وجود نداشت. تیم بر این عقیده است که این گلوله منحرف شده و تنها یک مورد است. بنابراین تیم نمی تواند بگوید که این حمله به طور عمد صورت گرفته است.

سند شماره ۲۶۴

- شماره سند شورای امنیت: S/ ۱۶۷۵۱

- ۱۹ سپتامبر ۱۹۸۴ (۲۸ شهریور ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۹ سپتامبر ۱۹۸۴ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم و عطف به اسناد S/ ۱۶۶۳۶ و S/ ۱۶۶۵۱ مورخ ۲۰ و ۲۹ ژوئن ۱۹۸۴، احتراماً لیست نقض تعهدات ۱۲ ژوئن جهت توقف حملات نظامی به مناطق مسکونی از سوی عراق را جهت توجه جناب عالی و انجام هر گونه اقدام مناسب به پیوست ارسال می نمایم. دفتر ارتباطات وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران طی چند گزارش اکثر این تخلفات عراق از توافق مذکور را به کلنل بور (Baure)، رئیس هیئت تحقیق سازمان ملل در تهران، تسلیم کرده است.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

پیوست

لیست نقض تعهدات ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ جهت توقف حملات نظامی به مناطق مسکونی از سوی عراق

۱- در ۱۴ ژوئن ۱۹۸۴ در ساعت ۴۰:۲۱، آبادان مورد حمله قرار گرفت. این حمله باعث تخریب و آتش سوزی در بیمارستان امام خمینی گردید.

۲- در ۱۴ ژوئن، خسروآباد با گلوله هدف قرار گرفت و باعث مجروح شدن هفت غیرنظامی گردید.

ص: ۱۷۱

- ۳- در ۱۴ ژوئن در ساعت ۱۱:۳۰ و ۱۹:۰۰، خرمشهر مورد حمله واقع شد و باعث انهدام برخی از واحدهای مسکونی شد.
- ۴- در ۱۷ ژوئن در ساعت ۱۰:۱۱، آبادان مورد حمله واقع شد و باعث تخریب و آتش سوزی در برخی از واحدهای مسکونی گردید.
- ۵- در ۱۸ ژوئن، آبادان مورد حمله قرار گرفت که در نتیجه آن یک غیرنظامی مجروح و یک مدرسه و تعدادی خانه تخریب شد.
- ۶- در همان روز در ساعت های ۲۴:۲۲، ۲۵:۲۱، ۲۴:۱۹، ۳۲:۱۹ و ۰۰:۲۴ خرمشهر با گلوله های خمپاره هدف قرار گرفت.
- ۷- در ۲۱ ژوئن فاصله ساعت ۱۸:۰۰ و ساعت ۱۹:۰۰ آبادان مورد حمله قرار گرفت که در نتیجه آن یک بیمارستان و برخی از مناطق شهر و واحدهای مسکونی تخریب شد و چهار مورد آتش سوزی رخ داد.
- ۸- در ۲۲ ژوئن، آبادان مورد حمله واقع شد و باعث سه مورد آتش سوزی گردید.
- ۹- در ۲۴ ژوئن، آبادان مورد حمله واقع شد و هشت مورد آتش سوزی رخ داد و ۱۸ خانه و مغازه آسیب دید.
- ۱۰- در ۲۶ ژوئن، در ساعت ۱۴:۰۰، سردشت مورد حمله واقع شد.
- ۱۱- در ۲۶ ژوئن، در ساعت های ۱۷:۰۰ و ۱۹:۰۰، آبادان مورد حمله واقع شد و باعث تخریب هشت خانه گردید و دو حادثه آتش سوزی رخ داد.
- ۱۲- در ۲۶ ژوئن، خرمشهر با گلوله های خمپاره هدف قرار گرفت و باعث سه مورد آتش سوزی گردید.
- ۱۳- در ۲۶ ژوئن ۱۹۸۴، خرمشهر با گلوله های خمپاره هدف قرار گرفت و باعث تخریب دو نقطه شهر گردید.
- ۱۴- در ۲۷ ژوئن، از ساعت ۱۹:۲۵ تا ۲۰:۳۰، آبادان مورد حمله واقع شد و باعث یک مورد آتش سوزی و تخریب سه خانه و پنج مغازه و نیز بخشی از یک پارکینگ گردید.
- ۱۵- در ۲۸ ژوئن، ۱۹۸۴، آبادان با توپخانه سنگین مورد حمله واقع شد و باعث آتش سوزی در ۲۰ خانه و مغازه گردید و به دو خانه و بیمارستان امام خمینی آسیب وارد شد و یک کارمند بیمارستان مجروح شد.
- ۱۶- در ۲۹ ژوئن ۱۹۸۴ در ساعت ۸:۴۵، آبادان و خرمشهر با توپخانه سنگین مورد حمله قرار گرفت و باعث شهادت دو غیرنظامی و مجروح شدن سه غیرنظامی گردید. در آبادان پنج حادثه آتش سوزی رخ داد و یک غیرنظامی مجروح شد و در خرمشهر سه حادثه آتش سوزی رخ داد.
- ۱۷- در ۳۰ ژوئن، آبادان مورد حمله واقع شد. دو غیرنظامی مجروح شدند، هشت خانه آسیب دید و سه آتش سوزی رخ داد.

۱۸- در ۱ جولای، آبادان و خرمشهر مورد حمله واقع شد. در آبادان هفت خانه آسیب دید و سه حادثه آتش سوزی رخ داد. در خرمشهر دو حادثه آتش سوزی رخ داد.

۱۹- در ۲ جولای، آبادان مورد حمله واقع شد، ۴ خانه آسیب دید و ۲ خانه به آتش کشیده شد.

۲۰- در ۳ جولای، آبادان و خرمشهر مورد حمله واقع شد. در آبادان هفت خانه آسیب دید و سه حادثه آتش سوزی رخ داد. در خرمشهر دو حادثه آتش سوزی به وجود آمد.

۲۱- در ۴ جولای، آبادان مورد حمله واقع شد. سه غیرنظامی مجروح شدند و هفت خانه آسیب دید، یک مورد آتش سوزی رخ داد. در همان روز چند گلوله خمپاره به برخی از بخش های خرمشهر اصابت کرد.

۲۲- در ۵ جولای، آبادان مورد حمله قرار گرفت، ده خانه و یک مدرسه آسیب دید، پنج حادثه آتش سوزی رخ داد و یک غیرنظامی مجروح شد. در ضمن یک مورد آتش سوزی در خرمشهر رخ داد.

۲۳- در ۶ جولای، آبادان مورد حمله قرار گرفت، پنج خانه و دو مغازه آسیب دید و دو مورد آتش سوزی رخ داد در ضمن دو مورد آتش سوزی در خرمشهر رخ داد.

۲۴- در ۸ جولای، آبادان با توپخانه سنگین مورد حمله واقع شد، پنج خانه و شش مغازه تخریب شد و تعدادی گلوله خمپاره به خرمشهر اصابت کرد.

۲۵- در ۹ جولای، در نتیجه گلوله باران آبادان یازده خانه و مغازه آسیب دید و یک مورد آتش سوزی رخ داد.

۲۶- در ۱۰ جولای در ساعت ۷:۰۰، بر اثر اصابت گلوله های توپ به روستای گلینا در جنوب سردشت یک غیرنظامی شهید و یکی دیگر مجروح شد. گلوله های توپخانه سنگین در آبادان باعث خساراتی به یک مدرسه، هفت خانه و سه خودروی شخصی گردید.

۲۷- در ۱۱ جولای، گلوله خمپاره در آبادان به چهار خانه و ۹ مغازه آسیب رساند. گلوله های توپخانه دوربرد به یک خانه روستایی در اطراف آبادان آسیب رساند و به شهادت پنج تن از غیرنظامیان منجر شد.

۲۸- در ۱۲ جولای، بر اثر آتش توپخانه سنگین روی آبادان، هفت خانه و مغازه آسیب دید و در یک ناحیه از شهر یک مورد آتش سوزی رخ داد.

۲۹- در ۱۳ جولای، بر اثر گلوله باران سنگین آبادان شش خانه آسیب دید و یک مورد حادثه آتش سوزی رخ داد. بر اثر اصابت گلوله های خمپاره به خرمشهر چند انفجار رخ داد.

۳۰- در ۱۴ جولای، آبادان با توپخانه سنگین مورد هدف قرار گرفت و ۲۲ خانه و مغازه خسارت دید، و شش مورد آتش

سوزی رخ داد.

۳۱- در ۱۶ جولای، آبادان با توپخانه سنگین مورد حمله واقع شد و به شش خانه آسیب رسید، بیمارستان شهر و پنج نقطه دیگر دچار آتش سوزی شد.

ص: ۱۷۳

۳۲- در ۱۷ جولای، با توپخانه دوربرد آبادان مورد حمله قرار گرفت و به ۹ خانه و مغازه و یک مدرسه آسیب رسید.

۳۳- در ۱۸ جولای، بر اثر حمله توپخانه سنگین به آبادان پنج خانه آسیب دید.

۳۴- در ۱۹ جولای، با توپخانه دوربرد آبادان مورد حمله قرار گرفت و به پنج خانه مسکونی آسیب رسید.

۳۵- در ۲۰ جولای، آبادان با گلوله های خمپاره مورد حمله قرار گرفت و باعث تخریب بخش هایی از چهار خانه، یک مغازه و یک مسجد گردید و شش حادثه آتش سوزی رخ داد.

۳۶- در ۲۱ جولای، آبادان با توپخانه دوربرد هدف قرار گرفت و باعث تخریب بخش هایی از ۲۱ خانه و مغازه گردید.

۳۷- در ۲۲ جولای، آبادان با توپخانه سنگین مورد حمله واقع شد و باعث تخریب بخش هایی از چهارده خانه مسکونی گردید.

۳۸- در ۲۴ جولای، آبادان مورد حمله قرار گرفت و باعث جراحت یک غیرنظامی و تخریب هفت خانه و دو مغازه گردید. خرمشهر با گلوله های خمپاره مورد اصابت قرار گرفت و دو غیرنظامی مجروح شدند.

۳۹- در ۲۶ جولای، آبادان با توپخانه دوربرد مورد حمله قرار گرفت و باعث تخریب ۹ خانه گردید و دو حادثه آتش سوزی رخ داد.

۴۰- در ۲۷ جولای، روستاهای کانی زرد و بیسواران مورد حمله قرار گرفت که چهار غیرنظامی شهید و هفت غیرنظامی دیگر مجروح شدند و به چند خانه آسیب رسید.

۴۱- در ۲۷ جولای، سردشت با گلوله های توپ دوربرد مورد حمله قرار گرفت و باعث مجروح شدن ۹ تن گردید.

۴۲- در ۳۰ جولای، آبادان با توپخانه سنگین مورد حمله قرار گرفت و باعث تخریب بخش هایی از ۹ خانه و دو مغازه گردید.

۴۳- در ۳۱ جولای، آبادان با توپخانه دوربرد هدف قرار گرفت و باعث تخریب یک خانه گردید و چند حادثه آتش سوزی رخ داد.

۴۴- در ۱ آگوست، آبادان مورد حمله قرار گرفت و یک بیمارستان، یک خانه و پنج مغازه خسارت دید و دو حادثه آتش سوزی رخ داد.

۴۵- در ۲ آگوست، آبادان با توپخانه دوربرد هدف قرار گرفت و باعث تخریب چهار مغازه و چند مورد حادثه آتش سوزی گردید.

۴۶- در ۴ آگوست، آبادان با توپخانه سنگین مورد حمله قرار گرفت و باعث تخریب بخشی از ۹ مغازه گردید.

۴۷- در ۵ آگوست، آبادان با توپخانه سنگین مورد حمله قرار گرفت که در نتیجه آن دو غیرنظامی شهید و دو غیرنظامی مجروح شدند و ۱۰ مغازه آسیب های جزئی دید.

۴۸- در ۶ آگوست، آبادان با توپخانه دوربرد هدف قرار گرفت، چهار خانه تخریب شده و یک مدرسه آسیب دید.

۴۹- در ۷ آگوست، آبادان با توپخانه سنگین هدف قرار گرفت، یک بیمارستان و یازده خانه و مغازه خسارت دید و یک مورد آتش سوزی رخ داد.

۵۰- در ۸ آگوست، آبادان با توپخانه سنگین مورد حمله قرار گرفت، یک مسجد و چهارده خانه و مغازه آسیب دید و چهار مورد آتش سوزی رخ داد.

۵۱- در ۸ آگوست، آبادان با توپخانه سنگین مورد حمله قرار گرفت سیزده خانه و مغازه آسیب دید و دو مورد آتش سوزی رخ داد.

۵۲- در ۹ آگوست، منطقه بریم (Barim) در آبادان با گلوله های شیمیایی مورد حمله قرار گرفت. بر اثر آن تهوع، سرگیجه و ورم های پوستی در برخی از افراد مشاهده شد و دو غیرنظامی مجروح و به بیمارستان طالقانی تهران منتقل شدند. در ضمن آبادان زیر آتش توپخانه دوربرد قرار گرفت. در نتیجه سه غیرنظامی مجروح و یازده خانه آسیب دید. خرمشهر نیز در همان روز با توپخانه سنگین مورد حمله قرار گرفت و باعث مجروح شدن سه غیرنظامی گردید و چند حادثه آتش سوزی رخ داد.

۵۳- در ۹ آگوست، آبادان با توپخانه دوربرد مورد حمله قرار گرفت، یازده خانه و پنج مغازه آسیب دید.

۵۴- در ۱۰ آگوست، آبادان با توپخانه سنگین مورد حمله قرار گرفت و باعث مجروح شدن سه غیرنظامی و تخریب بخش هایی از دوازده خانه گردید.

۵۵- در ۱۱ آگوست، آبادان مورد حمله قرار گرفت و باعث تخریب بخش هایی از شانزده خانه و مغازه گردید و سه حادثه آتش سوزی رخ داد.

۵۶- در ۱۲ آگوست، آبادان مورد حمله قرار گرفت و به دو خانه و هفت مغازه آسیب رسید. در ضمن ناحیه نورشه باختران مورد حمله قرار گرفت و چند خانه تخریب شد و چهار غیرنظامی مجروح شدند.

۵۷- در ۱۵ آگوست، آبادان زیر آتش عراق قرار داشت و به شش واحد مسکونی آسیب رسید، یک مورد آتش سوزی رخ داد.

۵۸- در ۱۶ آگوست، آبادان زیر آتش توپخانه دوربرد نیروهای عراقی قرار داشت و به هفده واحد مسکونی آسیب رسید.

۵۹- در ۱۷ آگوست، آبادان زیر آتش توپخانه سنگین نیروهای عراقی قرار داشت که به چهارده واحد مسکونی و یک مدرسه

خسارت وارد شد.

ص: ۱۷۵

- ۶۰- در ۱۸ آگوست، مناطق مسکونی شهر آبادان زیر آتش عراق قرار داشت که به ۹ واحد مسکونی و دو مغازه آسیب رسید و دو مورد آتش سوزی رخ داد.
- ۶۱- در ۲۰ آگوست، آبادان با گلوله های توپخانه سنگین هدف قرار گرفت، یازده واحد مسکونی و چهار مغازه آسیب دید.
- ۶۲- در ۲۱ آگوست، آبادان با توپخانه سنگین گلوله باران شد، ۹ واحد مسکونی و یک مغازه آسیب دید.
- ۶۳- در ۲۲ آگوست، آبادان با گلوله های توپخانه سنگین هدف قرار گرفت و چهار واحد مسکونی و شش مغازه آسیب دید.
- ۶۴- در ۲۳ آگوست بر اثر آتش توپخانه دوربرد روی آبادان، به هفت واحد مسکونی و سه مغازه آسیب رسید و دو مورد آتش سوزی رخ داد.
- ۶۵- در ۲۴ آگوست، آبادان زیر آتش توپخانه دوربرد مداوم نیروهای دشمن قرار داشت که بر اثر آن ده واحد مسکونی و سه مغازه آسیب دید.
- ۶۶- در ۲۵ آگوست، آتش توپخانه سنگین روی شهر آبادان به یازده مغازه خسارت وارد ساخت.
- ۶۷- در ۲۶ آگوست، آتش توپخانه سنگین روی آبادان به شش خانه و دو مغازه آسیب رساند.
- ۶۸- در ۲۸ آگوست، آتش توپخانه سنگین روی آبادان خساراتی را به سه واحد مسکونی وارد کرد و چهار مورد آتش سوزی رخ داد.
- ۶۹- در ۲۹ آگوست، آبادان زیر آتش توپخانه عراق قرار داشت که به دو واحد مسکونی و دو مغازه آسیب رسید.
- ۷۰- در ۱ سپتامبر، شهرهای خرمشهر و آبادان زیر آتش توپخانه سنگین دوربرد نیروهای دشمن قرار داشت که به هشت واحد مسکونی در آبادان آسیب رسید و دو واحد مسکونی که جدیداً در آبادان بازسازی شده بود، تخریب شد.
- ۷۱- در ۲ سپتامبر، بر اثر آتش توپخانه سنگین در آبادان به هشت واحد مسکونی، یک مدرسه و بیمارستان شهر آسیب وارد شد.
- ۷۲- در ۳ سپتامبر، آتش توپخانه سنگین روی آبادان به شش واحد مسکونی و یک مغازه آسیب وارد ساخت.
- ۷۳- در ۴ سپتامبر، آتش توپخانه سنگین روی آبادان به یک واحد مسکونی و سه مغازه آسیب رساند.
- ۷۴- در ۵ سپتامبر، بر اثر آتش توپخانه سنگین روی آبادان دو واحد مسکونی تخریب گشت و گوشه ای از شهر به آتش کشیده شد.
- ۷۵- در ۶ سپتامبر، بر اثر آتش توپخانه سنگین روی آبادان سه غیرنظامی مجروح شده و چهار واحد مسکونی و سه مغازه

تخریب شد.

ص: ۱۷۶

۷۶- در ۷ سپتامبر، بر اثر گلوله باران توپخانه دوربرد روی آبادان خساراتی به واحدهای مسکونی و یک بیمارستان وارد شد و چند قسمت از شهر به آتش کشیده شد.

۷۷- در ۸ سپتامبر، آبادان با توپخانه دوربرد گلوله باران شد و به یک واحد مسکونی، یک گاراژ و چند ساختمان خسارت وارد شد و دو مورد آتش سوزی رخ داد.

سند شماره ۲۶۵

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۷۵۳

- ۲۰ سپتامبر ۱۹۸۴ (۲۹ شهریور ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۰ سپتامبر ۱۹۸۴ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما به پیوست نامه آقای علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به جناب عالی ارسال می گردد.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

نامه مورخ ۱۸ سپتامبر ۱۹۸۴ وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

اطلاع یافتیم که رژیم متجاوز عراق به منظور انحراف توجهات مجامع بین المللی و افکار جهانی از نقض آشکار توافق ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴ برای توقف حملات نظامی به مناطق مسکونی، اخیرا جمهوری اسلامی ایران را به نقض توافق مذکور متهم کرده است و از هیئت سازمان ملل مستقر در بغداد درخواست کرده است که در مورد موضوع تحقیق نماید. جمهوری اسلامی ایران در حالی که این ادعاهای رژیم متجاوز عراق را نفی می کند، کاملا اطمینان دارد که گزارش مورد انتظار تحقیق هیئت سازمان ملل از ادعای اخیر عراق به شما و مجامع بین المللی اطمینان خواهد داد که نیروهای جمهوری اسلامی ایران کاملا مفاد توافق ۱۲ ژوئن را رعایت کرده اند، اگر چه رژیم عراق تاکنون بیش از ۸۰ بار آن را نقض کرده است.

نیات شیطانی در مورد این ادعاهای بی اساس، موضوع نگرانی جدی دولت متبوعم می باشد. بسیار متحمل است که مقامات عراقی تلاش نمایند بهانه هایی پیدا کنند و حملات موشکی و هوایی خود را علیه غیرنظامیان بی گناه ما از سر گیرند.

بنابراین، از جناب عالی درخواست می نمایم از هر اقدام ممکن بهره گرفته و اقتدار توافق مذکور را حفظ نمایید و به موجب آن غیرنظامیان بی گناه ما را از حملات احتمالی هوایی و موشکی عراق نجات دهید.

علی اکبر ولایتی - وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

- شماره سند مجمع عمومی: ۱۵ / PV / ۳۹ / A

اکتبر ۱۹۸۴ (مهر ۱۳۶۳)

سخنرانی دکتر علی اکبر ولایتی در سی و نهمین اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل

بسم الله الرحمن الرحيم

آقای رئیس!

در آغاز، انتخاب شما را به ریاست سی و نهمین اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد تبریک گفته، موفقیت تان را در اداره مجمع امسال، که مسائل متعدد و خطیری را در دستور کار دارد، آرزو می نمایم.

همچنین پیوستن بروئی دارالسلام را به جمع اعضای ملل متحد تبریک می گویم.

سال گذشته نیز مجمع با مسائل متعددی مواجه بود. گرچه تلاش های صادقانه برای حل معضلات کم نبود اما این تلاش ها به سبب کارشکنی های استکبار جهانی توفیق مطلوب را به بار نیاورد. با این همه جای ناامیدی نیست. ما معتقدیم که تلاش های انسانی بالاخره نتیجه مطلوب را به بار خواهد آورد. به علاوه زندگی اصولاً بدون این کوشش ها، بدون مبارزه ای پیگیر برای استقرار عدل در سراسر جهان و بدون فداکاری و تحمل مصائب فاقد معنی است. این را بدین منظور می گویم که غاصبان حقوق ملت ها احساس آرامش نکنند.

امروز در سراسر گیتی ستم کشیدگان مبارز و مظلومان به پا خاسته کمتر کسب پیروزی فوری را به عنوان انگیزه حرکت خود تلقی می کنند و این واقعیت امیدبخش مبین رشد سریع آگاهی مستضعفان جهان است. درک این واقعیت برای همه ایجاد وظیفه می نماید. امید است که در این مجمع با تلاش بی وقفه، بدون داشتن انتظار توفیق فوری و با دفاع خلل ناپذیر از حق و عدالت پاسخگوی این وظیفه باشیم. راه برای ما روشن است و ان شاءالله سعی خواهیم کرد که در کلیه موارد و در برخورد با همه مسائل مطروحه در مجمع از این دستورالعمل مشهور اسلامی تبعیت کنیم که می فرماید:

کونوا لظالم خصما و للمظلوم عوناً، دشمن ستمگر و دوست ستمدیده باشید.

نمایندگان محترم!

اجازه بدهید بررسی خود را درباره اوضاع بین المللی، از فاجعه بزرگ دنیای معاصر شروع کنیم. مشکل مردم فلسطین به صورت زخمی کهنه بر پیکر بشریت به ویژه مسلمین درآمده است. متأسفانه این زخم به خاطر عملکرد عناصر سازشکار نسبت به سال قبل عمیق تر شده است.

اعتراض و انتقاد علیه صهیونیسم و امپریالیسم به خاطر تجاوزات آنها در سراسر گیتی و به ویژه در سرزمین های اشغالی، وقتی بجا است که فرض این باشد که ماهیت صهیونیسم و امپریالیسم چیزی جدای از عملکرد ایشان بوده و با موعظه و انتقاد قابل اصلاح است، در حالی که منطق آنها منطبق زور و کردار آنها نمی تواند خارج از اصول دین باشد.

تجربه سالیان متمادی بحث و مذاکره و حملات لفظی بدون پشتوانه عملی علیه صهیونیسم در مجامع بین المللی ما را به کجا برده است؟

اجازه بدهید در بحث های امسال درباره قضیه فلسطین به بررسی کارنامه خود برسیم. در این جا خطاب من به کلیه کشورهای اسلامی و کشورهایی است که با هر عقیده و مرام تصمیم گرفته اند از حق دفاع کنند.

بحث های طولانی، برگزاری کنفرانس های متعدد و حتی ایراد نطق های آتشین اگر برای رفع تکلیف و انحراف اذهان مردم از مسئله اصلی یعنی لزوم مقابله عملی و قاطعانه با صهیونیسم باشد، بی تردید حرکتی است که بیش از همه صهیونیسم از آن منتفع خواهد گردید.

تجربه لبنان به خوبی این حقیقت را تصویر نمود. زمانی که مردم لبنان شب های خود را با حملات وحشیانه و پیاپی صهیونیسم صبح می کردند برخی از حکام بلاد اسلام، علی رغم تمام امکانات مالی، نظامی و انسانی خود، به شعارهای داغ در مجامع و به کرنش و سازش در عمل پرداخته بودند.

ادامه آن روند می رفت تا موجب تسلط دائمی و کامل متجاوزین صهیونیست در آن سرزمین شود. اما مردم آگاه و مؤمن لبنان در برابر قوای اشغالگر و حامیانشان به پا خاستند و یکی از حماسه های پرشور تاریخ معاصر را آفریدند و برای اولین بار سربازان اسرائیلی را از بخشی از سرزمین های اشغالی با توسل به نیروی قهریه عقب نشانند و به زودی نیز منطقه جنوب را از لوٹ وجود آنها پاک خواهند کرد.

آقای رئیس، نمایندگان محترم!

بگذارید به جای افزودن چندین قطعه نامه دیگر به پرونده رژیم اشغالگر فلسطین، به حضور نمایندگان آنها در این مجمع، که توهینی بزرگ به منشور ملل متحد، فرد فرد نمایندگان ملل آزاد اندیش و عدالت خواه دیگر است پایان دهیم.

متأسفانه آنچه که قبح حضور اسرائیل در این مجمع جهانی را از بین برده است، امری است که از زمان حاکم پیشین مصر پایه ریزی و به قرارداد خیانت آمیز کمپ دیوید منجر گردیده و ملل اسلامی را به ذلت کشانده است و اینکه اخیراً مشاهده می شود پاره ای از کشورهای جهان سوم در صدد ایجاد روابط با این رژیم غاصب برآمده اند، نتیجه مستقیم عملکرد حکومت مصر است. اطمینان راسخ دارم که ملت مسلمان و حق طلب مصر در موقع

مقتضی عمل مشروعیت بخشیدن نامشروع حکام مصر را در شناسایی رژیم غاصب سرزمین فلسطین ملغی نموده و پیامدهای چنین اقدامی را از بین خواهد برد.

بررسی تاریخ اندوه بار فلسطین در قرن حاضر نشان می دهد که مؤثرترین عامل در تثبیت حاکمیت غاصبانه صهیونیسم در این سرزمین مقدس وجود بعضی از عوامل سرسپرده در رأس برخی از کشورهای منطقه بوده است. شکست مسلمین در جنگ های ۱۹۴۸ و ۱۹۵۶ و ۱۹۶۷ بیش از اینکه معلول قوت اسرائیل باشد نتیجه خیانت بعضی از حکومت های به ظاهر مسلمان بود و مفتضح ترین آنها ماجرای کمپ دیوید است. در این ماجرا حکومت مصر پیشتاز بوده و بسیاری از حکومت های وابسته در پشت پرده بوده اند. همان هایی که اکنون تلاش می کنند این رژیم خائن را از انزوا به در آورند مگر نه اینکه به واسطه مباشرت مستقیم در توطئه کمپ دیوید و به ذلت انداختن مردم مصر همچون لکه ننگی از کنفرانس اسلامی و جامعه عرب کنار گذاشته شد؟ اکنون جهان اسلام و عرب را چه می شود و چرا در پی لغو تعهدات خود در برابر فلسطین و فلسطینیان هستند؟ من از پشت این تریبون به امت اسلام اعلام می کنم که سرنوشت مسلمین بازیچه دست ابرقدرت ها و دست نشانده گان آنها در بعضی از کشورهای اسلامی شده است. دولت غیرقانونی اسرائیل با بولدوزرهای اهدایی امریکا خانه های مسلمین را در الخلیل و نابلس و رام الله بر سر آنها خراب می کنند و بر جای آنها کیبوتص (مزرعه اشتراکی) می سازند. ساکنین آنها را تبعید می کنند و هر روز بر خیل آوارگان می افزایند و اشرار صهیونیست را به جای آنها می نشانند و بیش از ۲ سال است که جنوب لبنان را در اشغال دارند و هر روز تعداد بیشتری از مردم این نواحی جلالی وطن کرده و بر خیل آوارگان می افزایند و سرنوشت فلسطین و غرب رود اردن و غزه در انتظار سرزمین لبنان است و ما این چنین خواب زده به انتظار حوادث نشسته ایم. من به صدای بلند می گویم این حکومت که در قاهره پرچم اسرائیل را برافراشته ننگ جهان اسلام است. آن حکومتی که در مراکش از هیئت صهیونیست ها پذیرایی می کند خائن به اسلام است. حکومت دست نشانده اردن که اخیرا با مصر رابطه برقرار نموده خصم اسلام است. ایران به عنوان قلب تپنده دنیای اسلام و به عنوان کشوری که در طول تاریخ بیشترین خدمات را به تمدن اسلامی کرده و عظیم ترین سهم را در پیشبرد آرمان های اسلامی داشته از اقدام کنفرانس اسلامی مبنی بر دعوت از مصر برای پیوستن به این کنفرانس بدون خروج از کمپ دیوید، اعلام بیزاری می نماید. و موجب تأسف است که رئیس کمیته قدس از طرف کنفرانس اسلامی کسی است که خود مشوق رژیم مصر برای کمپ دیوید بوده و اکنون سردمدار بسیاری از حرکات ذلت بار سازش با صهیونیسم است. ما هشدار می دهیم که اگر امروز دولت های اسلامی به خود نیایند فردا دیر است. سرطان اسرائیل دارد جهان اسلام را به کام خود می برد و کار مبارزه با اسرائیل به حرف و تعارف و سازشکاری های سیاسی

می گذرد. مردم فلسطین آماده اند وارد یک مبارزه جدی علیه اسرائیل شوند و خاطره نبرد کرامه را در اذهان زنده نمایند. این ننگ نیست که به چندین هزار مبارز فلسطینی مستقر در لبنان با آن همه ذخائر و امکانات تسلیحاتی دستور ترک مقاومت و عقب نشینی و خروج از مواضع استراتژیک در برابر تهاجم صهیونیست ها داده شود؟ و بعدا در برابر فشار امریکا صهیونیسم و ارتجاع، بیروت را ترک کنند و مبارزان فلسطینی را تبعید گونه به بیابان های حضر موت و برهوت شمال افریقا بفرستند و دو انگشت را به علامت پیروزی بلند کنند!

کدام پیروزی؟ ما به آنهایی که دارند بر سرزمین مقدس پیامبران الهی یعنی فلسطین سازش و معامله می کنند و چوب حراج آن را می زنند اخطار می کنیم که جهان اسلام ساکت نخواهد نشست. مردم فلسطین به شما این اجازه را نخواهند داد. خاک این سرزمین مقدس با خون اجداد ما و دیگر مسلمین جهان در نبردهای طولانی و خونین تاریخ اسلام رنگین شده است. ما با این سرزمین مقدس پیوندی قلبی و اعتقادی داریم و اجازه نخواهیم داد که منافع این ملت آلت دست بازیگران سیاسی شود. هر یک از دول اسلامی که به هر گونه سازشی با اسرائیل تن در دهند امت اسلامی را در مقابل خود خواهند داشت. از هیچ یک از حکومت های اسلامی پذیرفته نیست اگر رأی به ابقای اسرائیل در سازمان ملل متحد بدهند و کشورهای جهان سوم نیز باید بدانند که رابطه آنها با اسرائیل حاصلی جز تحکیم پایه های امپریالیسم امریکا در کشورشان ندارد و در نهایت هشدار به همه جهانیان که حمایت از حکومت منحط اسرائیل موجب تحکیم پایه های نژادپرستی و از بین رفتن ارزش های انسانی خواهد بود.

آقای رئیس!

اجازه بدهید به عنوان نماینده یکی از کشورهای جهان سوم همین جا اعتراف نمایم استمرار و بلکه تشدید و توسعه تجاوزات استکبار جهانی تا حد زیادی به علت بی سامانی و از هم گسیختگی جهان سوم است.

به آمار هزینه های تسلیحاتی تحمیل شده بر کشورهای جهان سوم که در معرض مطامع توسعه طلبانه قدرت های استکباری هستند نظری بیفکنید. ملاحظه این ارقام به خوبی از یک طرف و وضعیت ملل جهان سوم در برخی از کشورها از سوی دیگر، حیرت هر ناظری را بر می انگیزد.

آیا هیچ کدام از صاحبان دلارهای نفتی می توانند ادعا نمایند که از فجایع صهیونیسم در جنوب لبنان، از غارتگری های امپریالیسم در کشورهای افریقایی و تجاوزات نیروهای اشغالگر در افغانستان بی اطلاعند؟ ممکن است سؤال کنم که هزینه های هنگفت تسلیحاتی کشورهای اسلامی که اخیرا بنا به یک تخمین به صد میلیارد دلار بالغ شده برای چه بوده است؟ این سرمایه عظیم، امکانات تحقیق و توسعه تکنولوژی نظامی، تخریب و انسان کشی برای ارباب سلطه و حامیان اصلی اسرائیل فراهم می آورد و تغذیه ماشین های تجاوز را در آینده آسان تر می سازد.

چه عاملی به جز وجود تفرقه بین نیروهای عظیم کشورهای اسلامی دست شوروی را در ارتکاب آنچه که در سال گذشته در افغانستان انجام گرفته باز گذاشته است.

آقای رئیس!

جمهوری اسلامی ایران مکرراً اعلام داشته که تحقق چهار شرط اصلی که خواست به حق مردم افغانستان است - یعنی خروج کامل و بی قید و شرط و فوری قوای نظامی اشغالگر خارجی از آن کشور، عدم مداخله نیروهای دیگر در امور داخلی افغانستان، بازگشت مردم آواره افغانی به سرزمین های خود و تعیین سرنوشت مردم به دست خودشان - در پشت میز مذاکره و بدون حضور نمایندگان واقعی مردم افغانستان ممکن نیست. وقایع سال گذشته یک بار دیگر صحت نظرات ما را ثابت نمود. اگر ادامه اشغال افغانستان تاکنون منجر به از بین رفتن جان هزاران مسلمان افغانی در دفاع از حیثیت و شرف و استقلال کشورشان شده است این نتیجه را نیز در بردارد که ملت افغانستان را به راه حل اصلی قضیه نزدیک تر و به ادامه مبارزات خود مصمم تر می سازد.

اگر مسئله ویتنام بدون مبارزه مستمر با متجاوزین امریکایی حل شده بود شاید می توانستیم انتظار داشته باشیم که مسئله افغانستان نیز با این گونه مبارزات قابل حل باشد.

ماجرای افغانستان نتیجه سازش دو ابرقدرت بر سر تقسیم دنیا است؛ یکی در فلسطین و لبنان ترک تازی می کند، دیگری در افغانستان. شوروی ها این کشور اسلامی را مورد تهاجم قرار دادند و امریکایی ها با این بهانه پایگاه های خود را در بعضی از کشورهای منطقه محکم کردند. این یک فاجعه برای دنیای اسلام است که دولت شوروی نیروهای خود را به بهانه واهی دخالت امریکا از افغانستان بیرون نمی برد و امریکا با القاء ترس سلطه و پیشروی کمونیسم مسلمین را به بند می کشد.

کشورهای اسلامی چه می کنند؟ مگر نه اینکه افغانستان با تاریخی به قدمت اسلام در معرض تهاجم الحاد است و متأسفانه وقت به مجامله و تعارف و سازش می گذرد. ما در اجلاس اخیر سران غیرمتعهد نیز شاهد مصالحه و سازشی دردآور بودیم. مگر می شود پنج سال اشغال و تخریب و بمباران مناطق مسکونی و قتل عام صدها هزار نفر از مردم بی گناه و آوارگی حدود ۲۵ درصد کل جمعیت یک کشور از جهان سوم را به این راحتی که در اجلاس غیرمتعهدها از آن گذشتند، ندیده گرفت؟ آن طور رد شدن از کنار فاجعه افغانستان، قربانی کردن یک ملت در آستان معبد استکبار است.

آقای رئیس، نمایندگان محترم!

تجاوزات ضد انسانی عراق به کشور ما اینک وارد پنجمین سال خود شده است. با توجه به تجربه سال های گذشته، مطمئن نیستم شرح ابعاد این جنایات در این مجمع مفید باشد. سال گذشته موارد متعدد تجاوزات عراق، به سازمان ملل منعکس گردید و اعتراضات اصولی ما به شورای امنیت در همین مجمع با ذکر مستندات بیان شد.

هشدارهای لازم در خصوص گسترش ابعاد تجاوز و نقض قوانین بین المللی و به ویژه کاربرد سلاح شیمیایی از جانب عراق را نیز مطرح کردیم. گزارش های هیئت اعزامی سازمان ملل در خصوص تخریب مناطق مسکونی و غیرنظامی و همچنین گزارش های متعدد منتشره از جانب صلیب سرخ جهانی درباره وضعیت اسرای نظامی و غیرنظامی ایرانی در عراق، قبل از اجلاس سال گذشته، جای ابهامی در خصوص ماهیت رژیم عراق باقی نگذاشته بود. در چنین وضعیتی امید می رفت که این مجمع جهانی بنا به فلسفه وجودیش، همه امکانات خود را جهت جلوگیری از ادامه تجاوزات بی سابقه عراق بسیج نماید اما واقعیات با تلخی بسیار برخلاف آنچه می بایست جریان یافت.

شورای امنیت همچنان در مسیر قضاوت های غیراصولی و یکجانبه گذشته گام برداشت و بدین وسیله بهترین تشویق ها را از عراق و تجاوزاتش به عمل آورد.

اگر کمترین شکی در قبول این واقعیت هست، لطفا یک بار دیگر قطعنامه ۵۵۲ سال جاری این شورا و به خصوص پاراگراف های اجرایی آن را از نظر بگذرانید و ببینید شورایی که علی القاعده و بنا به اصول و بدون تبعیض و صرف نظر از علائق خاص ابرقدرت ها به این و یا آن منطقه باید در جهت امنیت تمامی مناطق جهان کوشا باشد، چگونه بدون هیچ نوع پرده پوشی امنیت خلیج فارس را تقسیم می کند. بیانیه وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران که بلافاصله پس از صدور این قطعنامه منتشر گردید، اعلام نمود که این قطعنامه چراغ سبزی است که ادامه تشنج آفرینی های عراق را تشویق می کند. حمله عراق به نفتکش ترکیه که بلافاصله بعد از صدور این قطعنامه واقع گردید، صدق گفتار ما را ثابت نمود. سؤال ما این است که شورای امنیت چگونه می خواهد در خصوص ادامه حملات عراق به کشتی های تجاری بین المللی در خلیج فارس از خود سلب مسئولیت کند؟ همان طوری که همه می دانیم دو ماه قبل از تاریخ صدور این قطعنامه، هواپیماهای عراقی کشتی های متعلق به بعضی از کشورهای پیشنهاد دهنده قطعنامه به شورای امنیت را در آب های بین المللی مورد حمله قرار دادند، ممکن است از تصویب کنندگان قطعنامه ۵۵۲ سؤال کنیم که چرا بلافاصله این حملات را در همان روز محکوم نمودند؟

آیا حمله به کشتی های متعلق به دولت های غیر متخاصم نقض حقوق بین المللی نیست؟ آیا تشنج آفرینی در خلیج فارس که بنا به تأکید خود شورای امنیت در مقدمه قطعنامه ۵۵۲ از نظر صلح و امنیت بین المللی و ثبات اقتصاد جهانی نقشی مهم و حیاتی را به عهده دارد، شورای امنیت را ملزم به اتخاذ تصمیم فوری برای جلوگیری از این تشنج آفرینی و بیان صریح مواضع در قبال حملات عراق نمی نماید؟ تساهل در انجام وظایف از جانب شورای امنیت متأسفانه تنها به مورد ذکر شده محدود نمی شود. ماه ها قبل از اینکه مصدومین سلاح های شیمیایی به کار رفته توسط رژیم عراق برای معالجه به کشورهای اروپایی اعزام شوند، جمهوری اسلامی

ایران بنا به شواهد، تصمیم رژیم عراق به ارتکاب این جنایت را در سطح بین المللی مطرح نمود. متأسفانه یک بار دیگری توجهی و عدم بروز عکس العمل های مناسب از سوی مجامع بین المللی، به ویژه سکوت شورای امنیت رژیم عراق را بر آن داشت تا بدون واکنش از تبعات آن، دست به استفاده از سلاح های شیمیایی در سطح وسیع بزند.

عکس العمل شورای امنیت که ماه ها پس از ارتکاب جنایت و بر اثر فشارهای افکار عمومی جهان انجام یافت، به شدت قابل مطالعه است. شورا به جای صدور قطعنامه و اتخاذ تصمیم در جهت اقدامات مؤثر برای جلوگیری از تجدید به کارگیری سلاح های شیمیایی تنها به صدور بیانیه ای بسنده نمود که منشأ هیچ تغییری در جلوگیری از ادامه تجاوزات عراق نگردید.

نمایندگان محترم!

با ملاحظه عملکرد شورای امنیت در خصوص قطعنامه ۵۵۲ درباره امنیت خلیج فارس و همچنین در مورد اولین قطعنامه شورا درباره جنگ تحمیلی که طی آن بدون توجه به تجاوز آشکار عراق و اشغال بخش های عمده ای از خاک ما و بدون درخواست عقب نشینی نیروهای متجاوز به مرزهای بین المللی، شورا فقط به درخواست از طرفین در مورد عدم توسل به زور اکتفا نموده بود و مقایسه مفاد آن با قطعنامه های بعدی شورای امنیت، یعنی قطعنامه های ۵۱۴ و ۵۲۲ که بعد از دو سال سکوت و پس از پیروزی چشمگیر نیروهای ایران بر دشمن متجاوز و آزادسازی بخش های عمده ای از سرزمین های اسلامی ما به تصویب رسید و طی آنها تخلیه سرزمین های اشغالی را صریحاً خواستار شده بود، به نظر می رسد بایستی تعریف جدیدی از شورای امنیت ارائه داد. به این معنا که شورای امنیت عبارت است از شورایی که بر مبنای مصالح مشترک ابرقدرت ها پس از وقوع حوادثی که صلح و امنیت بین المللی را به قیمت تأمین خواسته های قدرت ها به مخاطره می افکند و تنها در شرایطی که فشار افکار عمومی اجازه سکوت ندهد، اقدام به صدور قطعنامه هایی می نماید که واجد کمترین تأثیری در جهت حفظ صلح و امنیت بین المللی نباشد. این مطلب تأثرآور مبین این واقعیت است که جامعه بین المللی علی رغم همه تلاش هایی که بعد از جنگ اول جهانی در راه تأسیس سازمان هایی به منظور تأمین صلح و امنیت و حفظ حقوق ملل نموده است هنوز در قبال تهاجمات و تجاوزات ضد انسانی کاملاً بی دفاع می باشد.

اجازه بدهید شمه ای از تجاوزات عراق به کشورمان در طول چهار سال گذشته را بازگو نمایم تا ابعاد واقعیت مذکور روشن تر شود.

رژیم عراق در موارد بی شماری و از جمله در موارد زیر صلح و امنیت بین المللی را به طور جدی به مخاطره افکنده و آشکارا اهداف منشور ملل متحد و قوانین بین المللی را نقض کرده است.

۱- نقض منشور ملل متحد با توسل به زور در حل اختلاف و عدم مراجعه به حکمیت پیش بینی شده در قرارداد بین دو کشور، معروف به قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر و اعلام بطلان

یک طرفه آن از سوی عراق و آغاز تجاوز و حمله به خاک ایران به قصد اشغال کشور و براندازی نظام جمهوری اسلامی ایران.

۲- نقض اصول انسانی با تخریب مناطق مسکونی و غیرنظامی جمهوری اسلامی ایران که در گزارش شماره ۱۵۸۳۴ / S مورخ ۲۰ ژوئن ۱۹۸۳ هیئت اعزامی دبیر کل ملاحظه می شود.

۳- نقض مکرر کنوانسیون های چهارگونه ژنو به وجهی که در گزارش شماره ۱۵۸۳۴ / S مورخ ۲۰ ژوئن ۱۹۸۳ هیئت اعزامی سازمان ملل و اعلامیه های صلیب سرخ جهانی در خصوص رفتار عراق با اسرای ایرانی و حمله موشکی به مناطق مسکونی ملاحظه می شود.

۴- نقض کلیه مقررات و کنوانسیون های بین المللی ناظر به حفظ محیط زیست و به خطر انداختن حیات دریایی در خلیج فارس.

۵- نقض پروتکل ۱۹۲۵ ژنو در خصوص منع کاربرد سلاح شیمیایی و سمی به وجهی که در گزارش هیئت اعزامی سازمان ملل به شماره ۱۶۴۳۳ / S تاریخ ۲۶ مارس ۱۹۸۴ ملاحظه می شود.

۶- نقض قوانین بین المللی مربوط به تردد آزاد و امن کشتی های تجاری از طریق حمله به این کشتی ها در خلیج فارس به منظور تشنج در کل منطقه که نتیجه آن با توجه به نقش تعیین کننده خلیج فارس به مخاطره افکندن صلح و امنیت و ثبات اقتصاد جهانی است.

ذکر همین چند مورد از تخلفات عراق که بدون هیچ مانع و رادعی در طول چهار سال تجاوز این رژیم به خاک ما استمرار داشته، ما را در اثبات این مدعا یاری می کند که سازمان ملل و به ویژه شورای امنیت که بیشترین مسئولیت را در این خصوص به عهده دارد، به دلایلی که بر کسی پوشیده نیست در برداشتن قدم های مؤثر در جهت توقف و یا کاهش این تجاوزات ناتوان بوده است.

این ناتوانی بیشتر معلول پایبند نبودن اعضای دائمی شورای امنیت به مصوبات خود علی رغم دارا بودن اختیارات ویژه و زورمدارانه نظیر حق وتو بوده است.

در بند ۵ قطعنامه ۵۱۴ جولای ۱۹۸۲، بند ۶ قطعنامه ۵۲۲ اکتبر ۱۹۸۲ و بند ۶ قطعنامه ۵۴۰ اکتبر ۱۹۸۳ شورای امنیت مصوباتی با این مفهوم آمده است که شورا از همه کشورها می خواهد از اقداماتی که منجر به ادامه جنگ و توسعه تشنج می گردد خودداری نمایند. آیا اعضای دائمی شورای امنیت چنین کرده اند؟ آیا اعضای محترم این مجمع نمی دانند که برخی از اعضای دائمی شورای امنیت با تحویل پیچیده ترین سلاح ها به رژیم عراق موجب ادامه جنگ و گسترش تشنج شده اند و عملاً مصوبات خود را نقض کرده اند؟

موارد ذکر شده از تجاوزات عدیده عراق این سؤال را مطرح می سازد که کشورهای خاورمیانه و حوزه خلیج فارس چگونه

می توانند با در نظر گرفتن سوابق رژیم متجاوز عراق - که مانند همزاد صهیونیست و توسعه طلب خود از سوی جهان خواران، همسان پشتیبانی و تأمین سیاسی، نظامی، اقتصادی و تبلیغاتی می شود - به آن اعتماد داشته باشند.

ص: ۱۸۵

رژیم عراق ثابت نموده است که در حصول به مقاصد ضد بشری همانند صهیونیست های نژادپرست هیچ حد و مرزی نمی شناسد.

آیا بی پاسخ ماندن درخواست دبیر کل سازمان ملل مبنی بر منع استفاده از سلاح های شیمیایی از جانب عراق، علی رغم همه حساسیت هایی که جامعه بین المللی به این امر نشان داده است، به نحو قابل تردیدی عدم اعتنای این رژیم به قوانین بین المللی و تعهدات خود به این قوانین را اثبات نمی نماید؟

جمهوری اسلامی ایران به تجربه مکرر نیاز ندارد. کسانی که بر لزوم برقراری آتش بس تأکید می نمایند نمی توانند این حقیقت را انکار کنند که صلح پایدار بدون از بین بردن منشأ تجاوز ممکن نخواهد بود. منطقه بنا به تجربیات مستمری که از رژیم عراق داشته به این نتیجه رسیده است که تجاوزگری، توسعه طلبی و ماجراجویی، صفت هایی نیستند که بشود با نصیحت آنها را از این رژیم زایل نمود. بی شک نمایندگان محترم از آخرین ترفند رژیم عراق در تداوم سیاست تجاوزکارانه خود علیه جمهوری اسلامی ایران و شرکت علنی و آشکار در هواپیماربایی اخیر وقوف کامل دارید.

دولت بعثی عراق برخلاف کنوانسیون های موجود و قواعد حاکم بر سرویس های حمل و نقل هوایی، نه تنها در هواپیماربایی های اخیر شرکت نموده بلکه امکانات خود را در جهت حمایت از هواپیماربایان که جز مشتی تروریست شناخته شده و سرسپرده بیگانه نمی باشند به کار برده و عملاً با اعطای پناهندگی سیاسی و تشکیل کنفرانس های مطبوعاتی برای آنان بی اعتنایی خود را به کلیه اصول و مقررات بین المللی و انسانی به اثبات رسانیده است و علی رغم درخواست های مکرر سازمان های بین المللی مربوطه مبنی بر استرداد هواپیماهای ربوده شده و محاکمه شده و محاکمه هواپیماربایان براساس روش های پیش بینی شده در کنوانسیون های بین المللی، اخیراً قصد خود را مبنی بر استفاده از هواپیماهای مذکور اعلام نموده است. این گونه اعمال و نیز عمل جنایت کارانه ساقط نمودن هواپیمای حامل مرحوم بن یحیی وزیر خارجه سابق الجزایر نمونه های بارزی از ابعاد جنایات ارتكابی رژیم عراق می باشد.

آقای رئیس!

پاسخ های مساعد جمهوری اسلامی ایران به درخواست های دبیر کل سازمان ملل در خصوص رعایت مقررات بین المللی از یک سو و رفتار رژیم عراق در قبال این مقررات از سوی دیگر، به خوبی نشان می دهد که جنگ طلب کیست.

مضحک است در حالی که همه میانجیگران و حامیان رژیم عراق در خلوت و آشکار تقاضای عفو و بخشش صدام را به خاطر تجاوز خونینش از ما دارند. آقای وزیر امور خارجه عراق در همین اجلاس گفتند ایران آغازگر حمله بوده است و بعد داد سخن دادند. من معتقدم ایشان یک خطا مرتکب شده و آن این است که این مجمع محترم را با جلسات

حزبی خود اشتباه گرفته است که هر نوع سخن کذب و بی منطقی را بگوید.

ما معتقدیم آن دسته از قوانین و مقررات بین المللی که محصول رنج های مشترک و متأثر از آرمان های مشترک بشریت می باشد، در همه حال می بایست محترم شمرده شود. نقض این قوانین توهینی به همه جامعه بشری است. وظیفه ما کوشش مشترک برای جلوگیری از نقض این قوانین است. ما در عمل ثابت نموده و اکنون نیز اعلام می داریم که در تأمین این مقصود حاضر به همه نوع همکاری با مجامع بین المللی بوده و هستیم.

آقای رئیس!

در مورد خلع سلاح مسائل قابل طرح بسیاری در خصوص تحولات و توافق های جهانی در سال گذشته وجود دارد، اما آنچه که به اعتقاد ما از هر ملاحظه دیگر باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد تجربه تلخی است که باید منشأ اثراتی جدی در روند مذاکرات و تحولات مربوط به خلع سلاح بشود. کاربرد سلاح های شیمیایی در سطح بی سابقه و وسیع به وسیله رژیم عراق ثابت نمود که اگر قوانین بین المللی الزام آور نتواند از نقض عملی این تعهدات جلوگیری کند فایده ای در بر نخواهد داشت. به علاوه ادامه نقض این تعهدات انگیزه تلاش های بین المللی را از بین خواهد برد. اگر نویسندگان پروتکل منع کاربرد سلاح های شیمیایی در سال ۱۹۲۵ می دانستند که شصت سال بعد یک رژیم خود کامه این چنین کوشش آنها را به تمسخر می گیرد به این زحمت تن در نمی دادند. از میان دستاوردهای کنفرانس خلع سلاح ژنو در سال گذشته ارائه کنوانسیون منع تولید، ذخیره سازی و کاربرد سلاح های شیمیایی از همه امیدوارکننده تر بوده است. اما کاربرد این سلاح ها توسط عراق همین مختصر امید را نیز زائل نمود. وقتی به کار برنده این سلاح ها فوراً مجازات نشود و بلکه بر اثر اهمال مراجع بین المللی مسئول، همچنان مصمم به ادامه استفاده از این سلاح ها باشد، چه تضمینی می تواند جامعه بین المللی را مطمئن سازد که فردای روزی که کنوانسیون جدید به امضا رسید تولید کنندگان سلاح های شیمیایی کار خود را از سر نگیرند؟

پس از انتشار گزارش هیئت اعزامی سازمان ملل در خصوص کاربرد سلاح های شیمیایی توسط عراق و حرکت متعاقب بسیاری از کشورها در محکوم نمودن این جنایت، رژیم بعثی مجدداً دست به استفاده از این سلاح ها زد که در کلیه گزارش های مربوطه به سازمان ملل متحد منعکس گردیده است.

آقای رئیس!

کاربرد سلاح های شیمیایی در برخی از کشورها و بیش از همه در ایران نشان می دهد که جامعه بین المللی برای جلوگیری از ادامه این جنایات به یک حرکت وسیع نیازمند است. وزیر خارجه سوئیس در طی نطق خود در تاریخ ۵ جولای ۱۹۸۴ در کنفرانس خلع سلاح پیشنهاد نمود که برای تحکیم پیمان منع کاربرد سلاح های شیمیایی لازم است کلیه

کشورها به طور یک جانبه و در یک مجمع مناسب بین المللی به طور دسته جمعی کاربرد سلاح های شیمیایی را مردود و بر تعهد خود در این خصوص تأکید نمایند.

تصور می کنم همین مجمع و همین زمان برای این کار مناسب ترین باشد. امید است با احترام به وجدان بشریت که از کاربرد سلاح های شیمیایی در جنگ اول جهانی آزرده شده و طی یک تصمیم همگانی شصت سال پیش پروتکل ۱۹۲۵ ژنو را برای ما به میراث گذاشتند، این پیشنهاد با حسن استقبال مواجه شود. اینجانب از دبیر کل محترم سازمان ملل که حساسیت و تلاش شایسته ای در این خصوص از خود نشان داده اند درخواست می کنم که شخصا اجرای این پیشنهاد را بر عهده بگیرند.

آقای رئیس!

همان طور که استحضار دارید گزارش های متعددی در خصوص کارخانجات تولید سلاح های شیمیایی در عراق منتشر گردیده است. ضمن ابراز تأسف و نگرانی عمیق خود از این موضوع، از دبیر کل محترم می خواهیم بنا به مسئولیتی که به عهده دارند و همچنین بنا به علائق و وظایف انسان دوستانه، هیئتی را شامل کارشناسان تعیین شده توسط کشورهای داوطلب جهت بازرسی این کارخانجات و ارائه گزارش مربوط به مجمع عمومی سازمان ملل به عراق اعزام دارند.

آقای رئیس!

به علت اهمیت مسئله سلاح های شیمیایی نتوانستم به سایر موضوعات مربوط به خلع سلاح و از آن جمله استقرار موشک های اتمی و توسعه آنها به تمام نقاط جهان توسط ابرقدرت ها که سرنوشت بشریت را مورد تهدید جدی قرار می دهد و همچنین به گسترش این مسابقه تسلیحاتی به فضای ماوراء جو پردازم، اما مسئله ای را که در این میان علی رغم ضیق وقت نمی توان ناگفته گذاشت مسئله ما به ازاء اقتصادی هزینه های نجومی تسلیحاتی است. تقسیم جهان به دو قطب شرق و غرب و ایجاد بلوک های قدرت و پیمان های نظامی و نهایتاً مسابقه تسلیحاتی سرسام آوری که علاوه بر ایجاد خوف تخریب و آدم کشی مستلزم تخصیص امکانات عظیم انسانی، منابع طبیعی بسیار و سرمایه گزاف می باشد، عملاً جهان را از بهره برداری انسانی و عقلانی از این منابع محروم ساخته و با بلعیدن منابع ثروتی که بایستی صرف رفاه و بهبود اوضاع اقتصادی و اجتماعی ملل محروم گردد عدم تعادل اقتصادی را به وجود آورده است. تردیدی نیست که تنها بخشی از هزینه های سالانه نظامی ابرقدرت ها و نظامی گری تحمیلی ناشی از آن در سطح جهان برای برآوردن بسیاری از نیازمندی های اولیه محرومین جهان و جلوگیری از مرگ و گرسنگی میلیون ها نفر انسان تکافو می کند.

بحران اقتصادی سال گذشته برای همه ما نگران کننده بود. متأسفانه امسال این بحران نه تنها کاهش نیافته بلکه در عمل تشدید گردیده و هر چه بیشتر نهادی شده است.

ظهور مجدد بحران قرضه ها را - بسیار زودتر از آنچه که انتظار می رفته است - شاید بتوان بارزترین جلوه این بحران فراگیر به شمار آورد. البته باید خاطر نشان ساخت که معنای اصلی بحران مذکور را باید در محرومیت و رنج طاقت فرسایی که مشکلات اقتصادی سیاسی فلج کننده بر مردم کشورهای مقروض تحمیل می کنند، جست و جو نمود، و نه در لرزه ای که بر اندام شبکه بانک های امریکایی و نظام مالی بین المللی افتاده است.

ماهیت ساختاری بحران اقتصادی تداوم یابنده کنونی که ریشه های آن دقیقا در وجود و عملکرد نظام غیر عادلانه جهانی، سلطه تاریخی اقلیت کنترل کننده اهرم های فرماندهی اقتصادی و منابع طبیعی بر اکثریت زحمتکش و محروم مانده از حقوق طبیعی و انهدام عامرانه منابع و حیات اقتصادی که زندگی نسل های آینده را تهدید می کند در قدرت های حاکم بر جهان نهفته است، به روشنی معلوم می دارد که برخلاف ادعای مستکبرین جهانی، اقدامات مقطعی و تجویز داروهای مسکن به هیچ وجه چاره ساز مشکلات عظیم موجود نمی باشد. و چه مصداقی برای این واقعیت بهتر از ظهور پدیده انتقال معکوس سرمایه از سوی کشورهای مقروض به سوی کشورهای ثروتمند می توان یافت. نظام غیرعادلانه موجود به گونه ای عمل می کند که رونق در جهان استکباری جز از طریق استثمار هر چه بیشتر کشورهای در حال توسعه و نهادی کردن توسعه نیافتگی حاصل نمی شود.

شک نیست که تلاش های همه جانبه جدی و پیگیر اولین گام در جهت حل و رفع بحران اقتصادی محسوب می شود. ما معتقدیم رفع این بحران از طریق محو کامل آثار سلطه استکبار ابرقدرت ها بر سرنوشت کشورهای تحت ستم میسر است.

ما همچنین معتقدیم که راه حل های جزیی و محدود و آنچه که «اداره کردن بحران» خوانده می شود و نیز گریز از ترتیبات چند جانبه به سوی ترتیبات دو جانبه در روابط مالی که در آن کشورهای در حال توسعه به طور انفرادی در یک رابطه نابرابر قرار می گیرند جز در خدمت تداوم روابط سلطه آمیز و نهادی تر شدن هر چه بیشتر شرایط بحرانی فعلی نمی باشد.

در عین حال تشنج آفرینی ها و اقدامات تجاوزگرانه ای دائما از سوی ابرقدرت ها در جریان است که بحران های اقتصادی را بیش از پیش تشدید می نماید. بدون تردید مسئولیت و امنیت آبراه ها از مهم ترین ضروریات برای بقاء و تداوم فعالیت های اقتصادی بین المللی است.

متأسفانه در سال گذشته شاهد تشنجات وسیعی در آبراه های مهم بین المللی بوده ایم. این تشنجات با مین گذاری و انسداد راه های دریایی کشور نیکاراگوئه آغاز و با حرکت ناوگان ها در اقیانوس هند و هدف گیری کشتی های تجاری و نفتکش ها در خلیج فارس ادامه یافت.

می دانیم که شکست های پی در پی امریکا در لبنان موجب گردید تا امریالیسم امریکا به دستاویز جدیدی جهت گسترش نفوذ نظامی خود در منطقه توسل بسته و با توطئه تبلیغاتی مین گذاری های اخیر در کانال سوئز و دریای سرخ درصدد خطرناک

جلوه دادن امنیت رفت و آمد در آن منطقه برآمده تا بدین ترتیب به اجرای نقشه های تجاوزکارانه جدید کسب امتیازات تازه ای برای ایجاد پایگاه در کشورهای منطقه بپردازد. ما ضمن تأکید مجدد بر مسئولیت کشورهای منطقه در حفظ امنیت عبور و مرور در دریای سرخ نسبت به توطئه مزبور که جهت تسلط بر این آبراه مهم و به منظور بین المللی کردن مسئله امنیت آن صورت می گیرد، هشدار می دهیم. بدون شک این انفجارات نمی تواند از حرکت های خودسرانه در ساحل نیکاراگوئه و خلیج فارس مجزا باشد. برای قدرت های زورمند تا آنجا که منافع سیری ناپذیرشان اقتضا کند. دست زدن به هر گونه توطئه ای ولو به قیمت ضایع شدن حقوق و امنیت اقتصادی کشورهای دیگر موجه و مجاز شمرده می شود. تنها چیزی که برای آنها اهمیت دارد این است که سلطه و احاطه خود را بر مناطق مختلف جهان تحکیم نمایند تا آنجا که امریکا جسارت این را یافته است که طی اطلاعیه ای در تاریخ ۲۲ ژوئیه ۱۹۸۴ در خصوص تعیین حد و مرز برای تردد کشتی ها و هواپیماهای بین المللی در محوطه توقف ناوگان این کشور در خلیج فارس اصول و عرف شناخته شده بین المللی در مورد مقررات دریایی و هوایی مقررات کنوانسیون شیکاگو و سایر کنوانسیون های مربوط به حقوق دریاها را نقض نموده و با اعلام اصطلاح «حاکمیت متحرک» حاکمیت مسلم دیگر کشورها به خصوص کشورهای ساحلی که در اعمال حقوق خود در آب های ساحلی و آب های مجاور آن در دریای آزاد اولویت و امتیاز ویژه دارند نادیده انگارد. قابل توجه اینکه نقض حقوق کشورهای منطقه در آب های نیمه بسته ای مانند خلیج فارس در منطقه «اقتصادی انحصاری» کشورهای مجاور صورت می گیرد.

آقای رئیس!

در خاتمه ذکر نکات زیر را در مورد سایر نقاط بحرانی جهان لازم می دانم. امپریالیسم امریکا با گسترش پایگاه دیه گوگاریا صلح و امنیت منطقه اقیانوس هند را مورد تهدید و خطر جدی قرار داده است. ما منطقه اقیانوس هند را منطقه صلح دانسته و مخالف هر گونه دخالت ابرقدرت ها در این منطقه می باشیم.

ما ضمن حمایت از حقوق حقه مردم تحت ستم نامیبیا در کسب استقلالشان و محکوم نمودن سیاست آپارتاید خواستار خروج نیروهای اشغالگر رژیم نژادپرست افریقای جنوبی از سرزمین و جنوب آنگولا می باشیم.

جمهوری اسلامی ایران حمایت خود را از مبارزات حق طلبانه و استقلال طلبانه ملت مسلمان صحرای باختری براساس مصوبات کنفرانس سازمان وحدت افریقا و سازمان ملل اعلام می دارد.

جمهوری اسلامی ایران معتقد است که دخالت های امریکا در امور داخلی کشورهای

منطقه امریکای لا-تین و کارائیب نقض آشکار اصول منشور ملل متحد بوده و از مبارزات مردم نیکاراگوئه و السالوادور حمایت می کند و تصمیمات مندرج در اعلامیه کنتادورا را اساس مناسبی برای حل مسائل این منطقه می داند.

از نظر ما تجزیه کشورها و تفرقه بین ملت ها از شگردهای امپریالیسم جهانی و به منظور گسترش سلطه نظامی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی است. ما قویا مخالف تقسیم کره بوده و خروج نیروهای خارجی را که تحت پوشش حفظ صلح مانع وحدت مردم آن کشور هستند خواهانیم. مشکلات و بحران هایی که بدان اشاره شد، گوشه ای از مشکلات جهانی ملت هاست. مایه تأسف است که سازمان ملل نتوانسته است هیچ یک از مسائل یاد شده را حل کند، گویی خود سازمان ملل هم قربانی استکبار جهانی است.

و السلام علی من اتبع الهدی

سند شماره ۲۶۷

- شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۷۹۳

- ۲۳ اکتبر ۱۹۸۴ (۱ آبان ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۲ اکتبر ۱۹۸۴ نمایندگی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم، عطف به نامه مورخ ۱۹ سپتامبر ۱۹۸۴ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران خطاب به جناب عالی (S / ۱۶۷۵۱)، احتراماً فهرست نقض توقف حملات نظامی به مناطق مسکونی مورخ ۱۲ ژوئن (S / ۱۶۶۰۶) از جانب ایران را به اطلاع می رسانم.

نامه مذکور ایران چیزی جز فریب و دورویی نیست که مشخصه رفتار رژیم ایران می باشد. بنابراین آیا جامعه بین المللی نیاز به مدارک متقن در مورد حملات نظامی به مقیاس وسیع دارد که رژیم ایران به آن متوسل شده و علیه عراق ادامه می دهد؟ جدیدترین آن حمله به بخش مرکزی در مناطق عملیاتی مورخ ۱۸ اکتبر ۱۹۸۴ می باشد که در نتیجه آن همانند حملات قبلی ناامیدانه، خسارات سنگینی را متحمل شد.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل

پیوست

فهرست نقض توافق ژوئن ۱۹۸۴ به وسیله ایران

در ۱۶ ژوئن ۱۹۸۴ در فواصل ساعت های ۵۰:۹ و ۴۵:۱۱ قبل از ظهر، ناحیه سید صادق هدف بمباران سنگین توپخانه قرار گرفت و ۱۵ گلوله به نواحی مرکزی آن اصابت کرد که بر اثر آن یک غیرنظامی مجروح و خسارات سنگینی به دو نقطه مسکونی وارد شد.

در ۲۰ ژوئن در فواصل ساعت های ۱۰:۴۰ و ۱۱ قبل از ظهر یک منطقه شهری در استان بصره هدف سه گلوله توپخانه سنگین واقع شد.

در ۲۱ ژوئن در ساعت ۹:۵۰ بعد از ظهر یک منطقه مسکونی در استان بصره گلوله باران شد که سه گلوله سنگین توپ به این منطقه اصابت کرد و یک زن و یک کودک مجروح شدند.

در ۱۵ جولای طویله در بخش حلبچه در ساعت ۱۱:۴۰ بعد از ظهر در طی شب هدف ۴ گلوله توپ قرار گرفت که دو خانه ی مسکونی تخریب شد. شانه دری در سید صادق نیز در روز بعد در ساعت ۱۱:۳۰ قبل از ظهر زیر آتش توپخانه سنگین قرار داشت و ۱۲ گلوله به این مناطق اصابت کرد که بر اثر آن یک زن مجروح و به دو خانه مسکونی خسارت وارد شد.

در ۲۰ جولای در ساعت ۱۱ قبل از ظهر هومان (Homan) زیر بمباران قرار داشت و ۸ گلوله به آن اصابت کرد و چندین خانه و محل تجاری دچار آتش سوزی شد.

در ۳۰ جولای در ساعت ۱۱:۴۰ قبل از ظهر، خرمال در استان سلیمانیه هدف آتش توپخانه سنگین قرار داشت و یک خانه تخریب شد.

در اول آگوست در فواصل ساعت های ۸:۴۵ و ۹:۳۰ قبل از ظهر یک منطقه شهری در استان بصره هدف ۱۵ گلوله سنگین قرار گرفت که بر اثر آن یک کودک کشته و بیش از دو کودک و دو زن مجروح شدند. بیاره در فواصل ساعت های ۱۰:۳۰ و ۱۱ بعد از ظهر گلوله باران شد که پنج گلوله به آن شلیک شد و به برخی باغات خسارت وارد گشت.

در ۵ آگوست، یک منطقه غیرنظامی در استان بصره در فواصل ساعت های ۸:۴۵ و ۹ قبل از ظهر گلوله باران شد که به برخی از اموال غیرنظامیان خسارت وارد شد.

در ۶ آگوست، یک منطقه غیرنظامی در استان بصره در فواصل ساعت های ۷ و ۷:۳۰ قبل از ظهر هدف گلوله توپخانه قرار گرفت و ۱۱ گلوله شلیک شد و به یک مدرسه ابتدایی و سه خانه آسیب وارد گشت.

در ۸ آگوست، حومه بصره و بیاره و ناحیه حلبچه با توپخانه سنگین صبح و بعد از ظهر هدف گلوله قرار گرفت و تعدادی باغ خسارت دید.

در شب ۹ آگوست و صبح روز بعد حومه بصره و مندلی هدف توپخانه قرار گرفت و یک خانه در حومه بصره خسارت دید.

در صبح روز ۱۱ آگوست، حومه بصره هدف توپخانه سنگین قرار گرفت و ۱۹ گلوله شلیک شد و خساراتی را باعث گردید.

در صبح ۱۲ آگوست بیاره و شانه دری زیر آتش توپخانه سنگین قرار داشت و ۱۵ گلوله توپ به آن شلیک شد و خساراتی را به باغات در نزدیکی قصبات بیاره باعث گردید.

در صبح ۱۳ آگوست، حومه بصره هدف بمباران سنگین توپخانه قرار داشت و یک خانه تخریب شد.

ص: ۱۹۲

در شب ۱۳ آگوست و صبح روز بعد چومکان، شانه دری و حومه بصره با توپخانه سنگین هدف قرار گرفت و تعدادی از فروشگاه های تجاری و خانه ها در چومان دچار آتش سوزی شد.

در شب ۱۵ آگوست حومه بصره با توپخانه سنگین هدف قرار گرفت، یک خانه و برخی از تأسیسات غیرنظامی آسیب دید.

در ۱۶ آگوست خرمال زیر آتش توپخانه سنگین قرار داشت که دو غیرنظامی کشته شدند.

در شب ۱۶ / ۱۷ آگوست حومه بصره و ناحیه شانه دری زیر آتش توپخانه سنگین قرار داشت و خساراتی را باعث گردید.

در ۱۸ آگوست در ساعت ۲:۳۰ قبل از ظهر حومه شانه دری هدف توپخانه سنگین قرار داشت و ۱۳ گلوله توپ شلیک شد.

در ۲۳ آگوست یک منطقه غیرنظامی در استان بصره هدف توپخانه سنگین قرار گرفت و ۱۲ گلوله شلیک شد.

در ۲۷ آگوست یک منطقه غیرنظامی در استان بصره چند بار هدف توپخانه سنگین قرار گرفت و ۱۹ گلوله شلیک شد.

در ۲۹ آگوست حومه بصره و بیاره هدف توپخانه سنگین قرار داشت. یک کودک در بصره مجروح شد و به تعدادی باغ در بیاره خسارت وارد شد.

در صبح ۲ سپتامبر یک منطقه غیرنظامی در استان بصره با توپخانه سنگین هدف قرار گرفت و برخی از تأسیسات غیرنظامی آسیب دید.

در ۴ سپتامبر یک منطقه غیرنظامی در بصره هدف توپخانه سنگین قرار گرفت و سه خانه خسارت دید.

در ۷ سپتامبر، الشهابی و یک منطقه غیرنظامی در حومه بصره زیر آتش توپخانه سنگین قرار گرفت و یک خودروی غیرنظامی آسیب دید.

در ۸ سپتامبر، منطقه مرزی استان بصره بمباران شد و یک کودک مجروح گردید.

در ۹ سپتامبر در ساعت ۹:۵۵ بعد از ظهر حومه بصره هدف توپخانه سنگین قرار گرفت و ۵ گلوله شلیک شد که باعث کشته شدن یک نفر گردید.

در ۱۱ سپتامبر، یک منطقه غیرنظامی در استان بصره و ناحیه حلبچه زیر آتش توپخانه سنگین قرار داشت و شش گلوله شلیک شد.

در ۱۲ سپتامبر در ساعت ۱۱:۳۰ بعد از ظهر حومه بصره زیر آتش توپخانه سنگین قرار داشت که به کشته شدن یک کودک و مجروح شدن هفت غیرنظامی از جمله سه

کودک انجامید و شش خانه تخریب شد.

در صبح ۱۹ سپتامبر، حومه بصره هدف توپخانه سنگین قرار گرفت که خساراتی به یک مدرسه وارد گردید.

در صبح ۲۰ سپتامبر، حومه بصره هدف توپخانه سنگین قرار گرفت که باعث خساراتی به یک مدرسه ابتدایی گردید.

در ۲۳ سپتامبر، حومه بصره هدف توپخانه سنگین قرار گرفت و شش گلوله شلیک شد.

در ۲۶ سپتامبر، حومه بصره هدف توپخانه سنگین قرار گرفت که دو خانه مسکونی تخریب و یک خانه خسارت دید.

در ۱ اکتبر، حومه بصره هدف توپخانه سنگین قرار گرفت و یک خانه مسکونی خسارت دید.

در ۲ اکتبر، حومه بصره زیر بمباران سنگین قرار داشت.

در شب ۳/۴ اکتبر سید صادق و حومه بصره هدف توپخانه سنگین قرار داشت و در سید صادق یک زن مجروح شد.

در شب ۶/۷ اکتبر یک منطقه غیرنظامی در استان بصره هدف توپخانه سنگین قرار گرفت.

در ۱۰ اکتبر، حومه بصره با توپخانه سنگین هدف قرار گرفت. یک غیرنظامی مجروح شد و سه اتومبیل غیرنظامی آسیب دید.

در ۱۳ اکتبر تعدادی از اهداف غیرنظامی در حومه بصره هدف بمباران شدید قرار گرفت و ۲۲ موشک توپخانه سنگین شلیک شد و خساراتی را به تأسیسات غیرنظامی وارد ساخت.

سند شماره ۲۶۸

شماره سند شورای امنیت: S/۱۶۷۹۹

۲۵ اکتبر ۱۹۸۴ (۳ آبان ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۵ اکتبر ۱۹۸۴ نمایندگی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما به پیوست متن نامه مورخ ۲۵ اکتبر ۱۹۸۴ آقای طارق عزیز معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه عراق درباره این حقیقت که در ۱۰ اکتبر، مقامات ایران روی اسیران عراقی در اردوگاه گرگان آتش گشوده اند، ارسال می گردد. در این نامه از جناب عالی درخواست شده هیئتی را به ایران جهت تحقیق در مورد این جنایات اعزام نمایید.

ریاض م. س. القیسی - نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل

ص: ۱۹۴

نامه مورخ ۲۵ اکتبر ۱۹۸۴ معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه عراق خطاب به دبیر کل

در ۱۰ اکتبر ۱۹۸۴، مقامات ایران جنایات جدیدی را علیه اسیران عراقی که در این کشور نگهداری می شوند، مرتکب شدند و نیروهای نظامی این کشور به طور ناجوانمردانه روی اسیران در اردوگاه گرگان آتش گشودند که به کشته و مجروح شدن تعداد قابل توجهی از اینها منجر شده است. این جنایت بدون مقاومت در حضور هیئتی از کمیته بین المللی صلیب سرخ در اردوگاه اتفاق افتاد. همانطور که شما می دانید تحت کنوانسیون سوم ۱۹۴۹ ژنو، اسیران جنگ تحت حفاظت قدرت نگهدارنده بوده و مورد حمایت حقوق بین المللی می باشند و نیازمند آن است که دولت ها به حقوق افراد و شأن و مقام آنها و نیز به اعتقادات مذهبی اسیران احترام بگذارند و با انسانیت با آنها رفتار کنند. علی رغم تعهداتی که طرف ایرانی تحت کنوانسیون بین المللی داراست، ایران به ارتکاب جنایات و قتل عام اسیران ساکن اردوگاه ها و یا اسیرانی که به اردوگاه ها منتقل شده اند، ادامه داده که موارد فوق نقض بیشتر قوانین حقوق بین المللی بشردوستانه توسط ایران می باشد.

عراق ضمن اعتراض به ارتکاب این گونه جنایات رژیم ایران، از جناب عالی درخواست می کند که هیئتی را به ایران جهت تحقیق در این جنایات براساس اختیارات منشور سازمان ملل و مفاد قطعنامه های شورای امنیت اعزام نمایید.

طارق عزیز - معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه

سند شماره ۲۶۹

شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۸۰۶

۳۰ اکتبر ۱۹۸۴ (۸ آبان ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۹ اکتبر ۱۹۸۴ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوعم و عطف به نامه مورخ ۲۲ اکتبر ۱۹۸۴ نمایندگی عراق (S / ۱۶۷۹۳) احتراماً توجه جناب عالی را به میزان اعتبار ادعاهای عراق که یک بار دیگر توسط تیم جناب عالی مستقر در بغداد مورد بازدید واقع شد، جلب می نمایم. گزارش رسمی این تیم مورخ ۱۹ سپتامبر ۱۹۸۴ (S / ۱۶۷۵۰) مبنی بر بی اساس بودن ادعاهای عراق - که از جمله ی آن نامه مذکور می باشد - سند شده است.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

ص: ۱۹۵

شماره سند شورای امنیت: S / ۱۶۸۰۸

۳۱ اکتبر ۱۹۸۴ (۹ آبان ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۳۱ اکتبر ۱۹۸۴ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما متن نامه آقای علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران به پیوست ارسال می گردد.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

نامه وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به دبیر کل

عطف به نامه های مورخ ۹ و ۱۸ ژوئن و ۱۹ سپتامبر ۱۹۸۴ خود (S / ۱۶۶۵۱ , S / ۱۶۶۳۶ , S / ۱۶۷۵۱) مایلم توجه جناب عالی را به حملات مداوم عراق علیه مناطق صرفا غیرنظامی جمهوری اسلامی ایران جلب نمایم.

از تاریخ ۱۰ سپتامبر تا ۱۹ اکتبر ۱۹۸۴، بر اثر آتش توپخانه سنگین رژیم عراق ۲۳ نفر شهید و ۶۴ نفر مجروح شدند. همچنین ۲۸۰ خانه، مدرسه و مغازه تخریب شد و ۱۹ مورد آتش سوزی ایجاد کرد. تنها در یک حمله هوایی به چند روستا در استان ایلام در مورخ ۱۹ اکتبر، ۱۸ غیرنظامی شهید و ۲۷ نفر مجروح شدند و به بیش از ۱۰ واحد مسکونی خساراتی وارد شد.

حملات نظامی عمدی رژیم عراق به مناطق صرفا غیرنظامی جمهوری اسلامی ایران در طی دوره مذکور به وضوح نشان دهنده افزایش تعداد این قبیل حملات و نهایتا تعداد قربانیان غیرنظامی و وسعت خسارات مالی است. با وجود این، جمهوری اسلامی ایران برای رعایت کامل تعهدات خویش به ابتکار جناب عالی یعنی توافق ۱۲ ژوئن و به ویژه برای حفظ اقتدار این توافق، عمدا جهت درخواست از تیم سازمان ملل مستقر در تهران برای تحقیق در مورد حملات عراق به مناطق مسکونی، که همانا سندی دیگر مبنی بر نقض این توافق توسط عراق می باشد، اجتناب ورزید. به هر حال، نقض مکرر این توافق از جانب عراق و پیامدهای تحریک آمیز این قبیل تخلفات، از نگرانی های مهم جمهوری اسلامی ایران می باشد.

در حالی که نقض توافق مذکور از سوی عراق، از تاریخ ۱۰ سپتامبر تا ۱۹ اکتبر فهرست شده است، امیدوارم که جناب عالی به مساعی جمیله خویش جهت جلوگیری از تداوم این حملات ادامه داده که این نقض ها می تواند مقدمه ای جهت فسخ کامل توافق ۱۲ ژوئن و نیز

تلفات جانی بسیاری از انسان های بی گناه و نهایتا بازگشت به وضعیت قبل از ابتکار جناب عالی، باشد.

۱- آتش سنگین توپخانه روی شهر آبادان در تاریخ ۱۰ سپتامبر ۱۹۸۴ به دو واحد مسکونی و چهار فروشگاه خساراتی وارد ساخت و منجر به یک مورد آتش سوزی شد.

۲- آتش سنگین توپخانه دوربرد نیروهای دشمن علیه شهر آبادان مورخ ۱۱ سپتامبر به ۹ واحد مسکونی و ۱۰ مغازه خساراتی وارد ساخت.

۳- آتش سنگین توپخانه علیه بخش هایی از آبادان در تاریخ ۱۳ سپتامبر خساراتی به چهار فروشگاه وارد ساخت و به دو مورد آتش سوزی منجر شد.

۴- آتش توپخانه سنگین علیه بخش های مسکونی آبادان مورخ ۱۴ سپتامبر به مجروح شدن دو غیرنظامی انجامید و بخش هایی از دو واحد مسکونی و یک مغازه تخریب شد.

۵- آتش توپخانه دوربرد علیه شهر آبادان در تاریخ ۱۶ سپتامبر به سه واحد مسکونی و هفت مغازه خساراتی به آن وارد ساخت.

۶- بر اثر آتش توپخانه دوربرد علیه شهر آبادان در تاریخ ۱۷ سپتامبر، ده واحد مسکونی تخریب یا خساراتی به آن وارد شد.

۷- در ۱۸ سپتامبر بر اثر آتش توپخانه علیه شهر آبادان به دو واحد مسکونی و پنج فروشگاه خساراتی وارد شد.

۸- بر اثر آتش سنگین توپخانه علیه شهرهای خرمشهر و آبادان در تاریخ ۱۹ سپتامبر سه غیرنظامی در خرمشهر مجروح شدند و خساراتی به هفت واحد مسکونی و یک مدرسه در آبادان وارد شد.

۹- آتش توپخانه سنگین علیه شهرهای خرمشهر و آبادان در مورخ ۲۱ سپتامبر به شهادت یک نفر منجر شد و به ۹ واحد مسکونی و چهار فروشگاه در آبادان خساراتی وارد شد و یک نفر در خرمشهر مجروح شد.

۱۰- در ۲۳ سپتامبر بر اثر آتش توپخانه علیه مناطق مسکونی شهر آبادان به دوازده واحد مسکونی خساراتی وارد شد و به یک مورد آتش سوزی منجر شد.

۱۱- آتش توپخانه سنگین علیه مناطق مسکونی شهر آبادان در تاریخ ۲۴ سپتامبر به مجروح شدن یک غیرنظامی منجر شد و به ۹ واحد مسکونی و دو مغازه خساراتی وارد گشت.

۱۲- بر اثر آتش توپخانه دوربرد علیه شهر آبادان در مورخ ۲۵ سپتامبر به هفت مغازه خساراتی وارد گشت.

۱۳- در ۲۶ سپتامبر بر اثر آتش توپخانه سنگین علیه خرمشهر و آبادان یک غیرنظامی در خرمشهر شهید شد و به شش واحد مسکونی، یک ساختمان و یک خودروی غیرنظامی خساراتی وارد گشت.

- ۱۴- بر اثر آتش توپخانه سنگین دوربرد به شهر آبادان در مورخ ۲۸ سپتامبر به هشت واحد مسکونی خساراتی وارد گشت.
- ۱۵- در ۲۹ سپتامبر بر اثر آتش سنگین دوربرد توپخانه علیه شهر آبادان چهار غیرنظامی مجروح شدند و به هشت واحد مسکونی خساراتی وارد گشت.
- ۱۶- بر اثر آتش توپخانه سنگین علیه شهر آبادان در مورخ ۳۰ سپتامبر، ۴۲ غیرنظامی مجروح شدند و به پنج واحد مسکونی خساراتی وارد شد.
- ۱۷- در ۴ اکتبر بر اثر آتش توپخانه سنگین روی شهر آبادان یک غیرنظامی مجروح شد و به هفده واحد مسکونی خساراتی وارد شد و یک خودروی غیرنظامی آسیب دید.
- ۱۸- بر اثر آتش توپخانه بر شهر آبادان در مورخ ۱۸ اکتبر، شش غیرنظامی مجروح و به پنج واحد مسکونی خساراتی وارد شد و به سه مورد آتش سوزی منجر شد.
- ۱۹- آتش توپخانه سنگین علیه شهر آبادان در تاریخ ۹ اکتبر، به هفت واحد مسکونی و یک مغازه خساراتی وارد کرد.
- ۲۰- بر اثر آتش توپخانه دوربرد علیه شهر آبادان در مورخ ۳ اکتبر، به هشت واحد مسکونی و شش مغازه خساراتی وارد شد و چهار مورد آتش سوزی رخ داد.
- ۲۱- در ۵ اکتبر شهر آبادان زیر آتش توپخانه دوربرد قرار داشت و ۱۳ واحد مسکونی و مغازه تخریب شد.
- ۲۲- بر اثر آتش توپخانه روی شهر آبادان در مورخ ۶ اکتبر، پنج غیرنظامی مجروح شدند و به هشت واحد مسکونی و چند مغازه و یک مینی بوس غیرنظامی خساراتی وارد شد.
- ۲۳- در ۱۷ اکتبر بر اثر آتش توپخانه روی نوسود در حومه پاهو، یک غیرنظامی مجروح شد.
- ۲۴- بر اثر آتش توپخانه سنگین روی شهر آبادان در مورخ ۱۸ اکتبر، دو غیرنظامی شهید و به پنج واحد مسکونی خساراتی وارد گشت.
- ۲۵- در ۱۰ اکتبر بر اثر آتش توپخانه روی شهر آبادان، به چهار واحد مسکونی خساراتی وارد گشت.
- ۲۶- بر اثر آتش توپخانه روی شهر آبادان در مورخ ۱۲ اکتبر، یک غیرنظامی مجروح و چهار واحد مسکونی تخریب شد و سه مورد آتش سوزی رخ داد.
- ۲۷- بر اثر آتش توپخانه سنگین دوربرد روی شهر آبادان در مورخ ۱۳ اکتبر، یک غیرنظامی شهید و دو نفر مجروح شدند و به ۹ واحد مسکونی و چهار مغازه خساراتی وارد گشت.

۲۸- بر اثر آتش توپخانه روی آبادان در مورخ ۱۴ اکتبر، یک غیرنظامی مجروح و به پنج واحد مسکونی و یک مغازه خساراتی وارد شد و دو مورد آتش سوزی رخ داد.

۲۹- بر اثر آتش توپخانه سنگین روی شهر آبادان در مورخ ۱۵ اکتبر، به شش واحد مسکونی و یک مغازه خساراتی وارد شد و به سه مورد آتش سوزی منجر شد.

ص: ۱۹۸

۳۰- در تاریخ ۱۶ اکتبر بر اثر آتش توپخانه سنگین روی شهر آبادان، یک غیرنظامی مجروح و ۱۲ واحد مسکونی و یک مغازه تخریب شد.

۳۱- بر اثر آتش توپخانه دوربرد روی شهر آبادان در ۱۷ اکتبر، به شش واحد مسکونی خساراتی وارد شد.

۳۲- بر اثر آتش توپخانه دوربرد روی شهر آبادان در مورخ ۱۸ اکتبر، به ۹ واحد مسکونی و یک مغازه خساراتی وارد شد.

۳۳- بر اثر حملات هوایی به روستاهای استان ایلام در تاریخ ۱۹ اکتبر، ۱۸ نفر شهید و ۲۷ نفر مجروح شدند و به بیش از ده واحد مسکونی خساراتی وارد شد و همچنین به تعدادی از گوسفندان یک گله و سایر حیوانات اهلی تلفاتی وارد گشت.

علی اکبر ولایتی - وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

سند شماره ۲۷۱

شماره سند شورای S / ۱۶۸۲۰

۷ نوامبر ۱۹۸۴ (آبان ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۷ نوامبر ۱۹۸۴ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما نسخه ای از گزارش صریح و روشن کمیته بین المللی صلیب سرخ در مورد حادثه ای که در اردوگاه اسیران جنگی گرگان مورخ ۱۰ اکتبر ۱۹۸۴ رخ داد، به پیوست ارسال می گردد.

اگر چه برخی از حقایق مهم در این حادثه به اختصار بیان شده است، اما به وضوح نشان دهنده بی پایگی ادعاهای وزیر امور خارجه عراق که طی سند S / ۱۶۷۹۹ منتشر شده، می باشد.

امیدوارم که این مورد و موارد قبلی به مقامات عراقی آموخته باشد که قبل از اینکه نامه های بدون فکر و طبق معمول با دستپاچگی بنویسند، کمی درنگ نمایند.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

پیوست

گزارش حوادثی که در اردوگاه اسیران گرگان در کشور جمهوری اسلامی ایران در مورخ ۱۰ اکتبر ۱۹۸۴ رخ داد.

در ۹ اکتبر ۱۹۸۴ یک هیئت ۸ نفره به همراه یک هیئت پزشکی از طرف کمیته بین المللی صلیب سرخ مستقر در تهران به اردوگاه گرگان عزیمت کرد و تقریباً با ۳۴۰۰ اسیر جنگی که

بنا به اظهارات مقامات جمهوری اسلامی ایران در آنجا نگهداری می شوند، ملاقات نمود.

پس از مصاحبه اولیه معمول با افسران مسئول، هیئت کمیته بین المللی صلیب سرخ با ۱۴ اسیر که در درمانگاه نامشان ثبت شده بود ملاقات کردند و امکانات رفاهی در بخش ۱ و کارت های شناسایی حدود ۳۰۰۰ اسیر در بخش های ۱، ۲ و ۳ را مورد ارزیابی قرار دادند.

در روز نخست بازدید، هیئت توانست مطابق با نیازهای کنوانسیون ژنو انجام وظیفه نماید.

در روز بعد، برخی از اعضای هیئت با ۳۷۴ اسیر در بخش ۴ که نامشان ثبت شده بود ملاقات و در مورد برخی از مسائل و مکاتبه با خانواده هایشان در عراق گفت و گو کردند.

هیئت پزشکی تعدادی از اسیران را که در درمانگاه اردوگاه و آسایشگاه ها بستری بودند، مورد معاینه قرار داد. هیئت دیگری به بخش ۱ رفت و با اسیران بدون ناظر مصاحبه کرد و شرایط نگهداری و امکانات رفاهی را مورد ارزیابی قرار داد.

در حدود ساعت ۳۰:۱۱ قبل از ظهر یکی از اعضای هیئت در محوطه مشاهده کرده که درگیری میان دو اسیر رخ داده است. این درگیری به سرعت گسترش یافت و شورش کل اردوگاه را فرا گرفت.

در ابتدا نگهبانان با شلیک های هوایی و فریاد به اسیران دستور دادند که به آسایشگاه هایشان باز گردند.

از طرف هیئت، تعدادی از اعضا تلاش کردند اسیران را آرام کنند. سایر اعضای هیئت نیز تلاش کردند اسیران درگیر با یکدیگر را جدا سازند و مصرا از نگهبانان می خواستند از گشودن آتش خودداری کنند، لیکن تلاش های هیئت بی فایده بود.

چند دقیقه بعد اسیران خشمگین راه خروج از اردوگاه را در پیش گرفتند. سپس پرتاب گاز اشک آور و شلیک هوایی آغاز شد و بعد از آن نگهبانان به سمت جمعیت شلیک کردند.

در حدود ساعت ۳۰:۱۲ بعد از ظهر آرامش به اردوگاه بازگشت سپس از هیئت نمایندگی صلیب سرخ خواسته شد اردوگاه را ترک کنند. در ۱۱ اکتبر به یک هیئت و تیم پزشکی اجازه داده شد سه جسد نامشخص و ۳۵ اسیر مجروح را مورد معاینه قرار دهند. سه جسد بر اثر درگیری از ناحیه سر مورد اصابت قرار گرفته بودند.

سند شماره ۲۷۲

شماره سند شورای S / ۱۶۸۲۱

۷ نوامبر ۱۹۸۴ (۱۶ آبان ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۷ نوامبر ۱۹۸۴ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

بنا به اطلاع دولت متبوع و پیرو نامه ۵ نوامبر ۱۹۸۴ خود، احتراماً تشکر صادقانه خویش را در تصمیم اعزام هیئتی به ایران و عراق برای تحقیق در مورد نگرانی های دو کشور در مورد وضعیت اسیران جنگ و بازداشت شدگان غیرنظامی اعلام می دارد.

همچنین مایلیم به اطلاع برسانم که دولت جمهوری اسلامی ایران از هیئت جناب عالی استقبال نموده و آماده است از ۱۵ نوامبر با هیئت همکاری کامل بنماید.

سعید رجائی خراسانی - نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

سند شماره ۲۷۳

شماره سند مجمع عمومی: A / ۳۹ / ۶۵۱

شماره سند شورای امنیت S / ۱۶۸۲۷

۱۳ نوامبر ۱۹۸۴ (۲۲ آبان ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۱۳ نوامبر ۱۹۸۴ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراماً توجه جناب عالی را به خبر منتشر شده در روزنامه کویتی الانباء در مصاحبه با آقای هشام حسن توفیق وزیر خزانه داری و تجارت رژیم عراق در مورخ ۱۹ سپتامبر ۱۹۸۴ جلب می نمایم. وی در پاسخ به سؤالی در مورد استفاده عراق از سلاح های شیمیایی علیه جمهوری اسلامی ایران، گفت:

«به طور کلی می گوئیم که عراق در صورت لزوم از این قبیل سلاح ها یقیناً استفاده خواهد کرد تا از حیثیت و شأن مردم خود و نیز از مرزهای کشورش و ملت عرب دفاع نماید.»

براساس شواهد و مدارک ۲۰ مورد از حملات شیمیایی عراق (S / ۱۶۶۵۲ - A / ۳۹ / ۳۳۳) حتی پس از انتشار گزارش تیم جناب عالی، دولت متبوع را عمیقاً درباره احتمال افزایش حملات شیمیایی رژیم عراق، نگران ساخته است. تهدیدات حملات شیمیایی و اظهارات این وزیر عراقی مبنی بر استفاده بیشتر از این سلاح ها، می بایست حس مسئولیت سازمان ملل را برانگیخته باشد. بنابراین، اعتقاد راسخ داریم که جامعه بین المللی در برخورد با تهدیدات جدی استفاده از سلاح های شیمیایی، به مسئولیت خطیر خود عمل نماید.

سعید رجائی خراسانی - سفیر نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل

شماره سند مجمع عمومی: ۶۹۳، ۳۹ / A

شماره سند شورای S / ۱۶۸۴۲

۲۷ نوامبر ۱۹۸۴ (۶ آذر ۱۳۶۳)

نامه مورخ ۲۷ نوامبر ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی عراق در سازمان ملل خطاب به دبیر کل

احتراما عطف به نامه مورخ ۷ نوامبر ۱۹۸۴ نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل خطاب به جناب عالی (A) S۱۶۸۲۰ - ۶۳۹ / ۳۹ / به پیوست متن سخنان آقای الکساندر هی رئیس کمیته بین المللی صلیب سرخ (ICRC) مورخ ۲۳ نوامبر ۱۹۸۴ در جمع نمایندگی های دائمی دولت ها در ژنو را ارسال می نمایم.

این اظهارات که نشان دهنده دیدگاه های کمیته بین المللی صلیب سرخ می باشد، در حقیقت درس واقعی است که دولت ایران باید بیاموزد، که نگرانی های عراق در مورد سرنوشت اسیران عراقی جنگ در ایران «بی اساس» نیست، به صورتی که نمایندگی دائمی ایران با گستاخی این ادعا را مطرح کرده است.

نمایندگی دائمی ایران می بایست اندرز گرفته باشد و با دقت این اظهارات را مورد ملاحظه قرار دهد، به دلیل اینکه می داند که توانایی اش این است که وقیحانه نامه های بدون پایه و اساس را نگاشته و به نظر نمی رسد که به خاطر نوشتن این نامه ها تاکنون مسئله ای برای این دولت ایجاد شده باشد.

دکتر ریاض القیسی - نمایندگی دائمی

پیوست

سخنان مورخ ۲۳ نوامبر ۱۹۸۴ آقای الکساندر هی رئیس کمیته بین المللی صلیب سرخ در جمع کارکنان نمایندگان دائمی دولت ها در ژنو

یک بار دیگر باید از شما و دولت های متبوعتان در مورد موضوع رعایت کنوانسیون های ژنو در مناقشه میان عراق و ایران تشکر نمایم.

همان طور که همگان مطلعند، به دنبال حوادث خشونت باری که در اردوگاه اسیران جنگ در گرگان رخ داد، جمهوری اسلامی ایران بیانیه های متعددی در مورد موضوع این حوادث و فعالیت های بشردوستانه کمیته بین المللی صلیب سرخ، در ایران و گرگان منتشر ساخت.

عالی ترین مقامات ایران، نمایندگان دیپلماتیک آنها در خارج، مطبوعات، رادیو و تلویزیون ایران، کمیته بین المللی صلیب

سرخ را متهم به جاسوسی برای عراق و تحریکات خشونت آمیز در اردوگاه های اسیران جنگ نموده اند. همچنین برای بازگشت اسیرانی که

ص: ۲۰۲

به شدت مجروح می باشند به نزد خانواده هایشان، موانعی ایجاد کرده و تبلیغات خصمانه ای توسط ایران انجام گردید. به علاوه، از تلاش جدی جهت تحقیق در مورد افراد مختلفی که در جنگ ناپدید شده اند، سرباز زده است.

اگر من امروز بخواهم برای شما سخن بگویم، نه تنها برای کمیته بین المللی صلیب سرخ که شاهد مستقیم رفتار ناشایست ایران با اسیران عراقی جنگ می باشد، بلکه نمی توان در برابر این قبیل تلاش ها که افکار عمومی را گمراه ساخته است، بیش از این سکوت کرد. این بیشتر به دلیل این است که در حدود ۵۰۰۰۰ اسیر عراقی جنگ در جمهوری اسلامی ایران نگه داری می شوند و کمیته بین المللی صلیب سرخ یک بار دیگر مصرأ به کمک دولت های شما نیازمند است و امیدوارم که این کمک ها قریب الوقوع بوده و ما باید کاملاً امیدوار باشیم که اقدام مثبتی صورت خواهد گرفت. طی سه سال، کمیته بین المللی صلیب سرخ، خودش قادر نبوده است جهت رعایت حقوق بشردوستانه در مناقشه عراق و ایران و به ویژه متقاعد ساختن ایران در رعایت کنوانسیون سوم ژنو مربوط به رفتار با اسیران جنگ، موفق گردد.

این کمیته ملزم بوده است که دو یادداشت در تاریخ های ۷ می ۱۹۸۳، ۱۰ فوریه ۱۹۸۴ برای دولت های شما ارسال نماید و مشکلاتی را که جهت ایفای حقوق بشردوستانه در آن مناقشه با آن مواجه بوده است، توضیح دهد. کمیته بین المللی صلیب سرخ کمک ارزشمندی را از بسیاری از دولت هایی که مشخصاً حقوق بین المللی را رعایت می کنند، دریافت کرده است که خواستار تضمین حیات اسیران بوده و تأکید داشتند که حقوق آنها باید حفظ شود.

در بهار ۱۹۸۴، پاسخ دولت های شما دریافت گردید، اما صبر استثنایی کمیته بین المللی صلیب سرخ به نظر می رسد نسبت به ایران به سر آمده باشد.

در آن زمان، کمیته بین المللی صلیب سرخ، ضمانت های شفاهی و کتبی جدیدی از مقامات ایران دریافت کرد، و خواستار آن شده ایم که کنوانسیون سوم را به کار ببندند.

همچنین خواستار آن شدیم که ملاقات ها با اسیران عراقی را از سر گیریم و از تاریخ ۱۹ می ۱۹۸۴ این کار شروع شد. همچنین برای سومین بار پس از قطع ملاقات ها، در سال های ۱۹۸۲ و ۱۹۸۳ کمیته بین المللی صلیب سرخ امیدوار بود که نهایتاً بتواند در ایران تحت شرایط معمولی انجام وظیفه کند. از می تا اکتبر ۱۹۸۴، هیئت نمایندگی کمیته بین المللی صلیب سرخ توانست از ۹ اردوگاه بازدید به عمل آورد و در حدود ۲۹۰۰۰ اسیر عراقی جنگ را ملاقات نماید که در حدود نیمی از کل اسیرانی است که در ایران نگهداری می شوند.

این بازدیدها به سهولتی که انتظار می رود صورت نمی گیرد. برخی از اسیران را قبل از اینکه هیئت ها برسند، خارج می سازند. سایرین نیز اجازه ندارند هیئت ها را طی

بازدیدهایشان ملاقات کنند. این بازدیدها اگر چه ناقص است اما کمیته بین المللی صلیب سرخ را قادر می سازد تصویر روشنی از شرایط اردوگاه اسیران عراقی جنگ به دست آورد و به مقامات ایران ارائه دهد که متأسفانه حاوی نکاتی است که باعث نگرانی شده است.

در ۱۰ اکتبر ۱۹۸۴ در اردوگاه گرگان، هیئت نمایندگی کمیته بین المللی صلیب سرخ، شاهد حادثه ای بود که به مرگ اسیران جنگ منجر شد. همان طور که مرسوم است کمیته بین المللی صلیب سرخ گزارش این حادثه را به مقامات عراقی و جمهوری اسلامی تسلیم کرد و به جمهوری اسلامی ایران تعهداتش را تحت این کنوانسیون جهت تحقیق در مورد این حوادث، یادآور شد. از آن روز، ایران کلیه فعالیت های کمیته بین المللی صلیب سرخ را در خاکش به تعویق انداخت و به اقدامات دروغ و افترا علیه کمیته بین المللی صلیب سرخ با لحن تند و بی سابقه ای که در تاریخ ۱۲۰ ساله کمیته بین المللی صلیب سرخ و هلال احمر سابقه نداشته، روی آورد.

متأسفانه، آنچه در گرگان اتفاق افتاد حادثه ی منحصر به فردی نبود، به صورتی که کمیته بین المللی صلیب سرخ مدعی است، و هیچ جای تردیدی وجود ندارد که برخوردهای خشونت آمیز دیگری نیز در سایر اردوگاه های ایران اتفاق افتاده و باعث مرگ و جراحات بسیاری از افراد شده است. چنین خشونت های همان طور که مکرراً به مقامات ایرانی گفته شده است در نتیجه سیاست غیر قابل اجتناب ایران طی سه سال گذشته می باشد، سیاستی که کمیته بین المللی صلیب سرخ قبلاً آن را توصیف کرده و در یادداشت مورخ ۱۰ فوریه ۱۹۸۴ آن را تقبیح نموده و خاطر نشان کردم که فشار عقیدتی و سیاسی، تهدید و ارعاب، تجدید آموزش سیستماتیک و حملات به آبرو و حیثیت اسرا، رفتار ثابتی است که در اردوگاه ها همچنان اعمال می شود و حتی به نظر می رسد بر اثر فعالیت های اشخاص خاصی نیز افزایش یافته که هیچ ارتباطی با وضعیت عادی اردوگاه ها ندارد. نمایندگان اداره آموزش عقیدتی و سیاسی، اعضای گروه های مخالف عراقی را که به جمهوری اسلامی ایران گریخته اند و نیز مطبوعات رسمی، کاملاً تلاش دارند اسیران را علیه دولتشان تحریک نمایند. تراژدی گرگان چیزی جز این حقیقت نیست، این تخلفات عمدی از کنوانسیون سوم علی رغم درخواست های کمیته بین المللی صلیب سرخ و دولت های وابسته به این کنوانسیون ها، همچنان ادامه دارد.

امروز برای سومین بار طی سه سال، ایران بدون هیچ توجیه معتبری این حق کمیته بین المللی صلیب سرخ را جهت دسترسی به اسیران عراقی، رد کرده است.

به علاوه، بقای فیزیکی و اخلاقی هزاران نفر از اسیران و رعایت کنوانسیون های ژنو، در آینده نیز حائز اهمیت می باشد، به طوری که چنین سیاستی در حقیقت اسیران جنگ را

و اداری می سازد که از میان خیانت یا مرگ یکی را برگزیند. این سیاست باید متوقف شود، اما ما نگرانیم و جمهوری اسلامی ایران مایل نیست که آن را متوقف سازد، مگر اینکه متقاعد شود که جامعه بین المللی خواهان آن است، به صورتی که هر دولت امضاکننده کنوانسیون ها که به آن پایبند است، بر این مهم تأکید نماید.

کمیته بین المللی صلیب سرخ به خوبی آگاه است، در وضعیت های خطرناک گذشته نیز به اقدامات استثنایی متوسل نشده است. همچنین مطلعید که وضعیت اسیران جنگ در عراق نیز رضایت بخش نیست و مایلیم تأکید نمایم که درباره شرایط تحمیلی به اسیران ایرانی در عراق نیز باید اقداماتی اتخاذ گردد.

اما ماهیت سیستماتیک و مکرر تخلفات ایران از کنوانسیون ژنو، بسیار جدی است که کمیته بین المللی صلیب سرخ را حساس می کند که اگر به اقدام استثنایی متوسل نشده، اما با سکوتش نه تنها حیات ده ها هزار انسان را به مخاطره افکنده، بلکه همچنین تهدیدی برای حقوق بشردوستانه در آینده محسوب می شود. سرنوشت این انسان ها و آینده حقوق بشردوستانه در دستان شما و دولت هایتان قرار دارد. تحت بند ۱ کنوانسیون های ژنو، وظیفه قانونی دولت های مربوطه می باشد که حکومت های درگیر در منازعات نظامی را برای رعایت این کنوانسیون ها ترغیب نمایند تا تلاش های کمیته بین المللی صلیب سرخ جهت تأمین امنیت اسیران جنگ در ایران با ناکامی رو به رو نگردد، یا اینکه مقامات ایرانی متوجه این حقیقت شوند که این اراده سیاسی جامعه بین المللی است که حقوق بشردوستانه را باید رعایت کنند.

سند شماره ۲۷۵

شماره سند شورای امنیت S / ۱۶۸۷۷

۳۱ دسامبر ۱۹۸۴ (۱۰ دی ۱۳۶۳)

گزارش دبیر کل پیرو قطعنامه ۵۲۲ (۱۹۸۴) شورای امنیت

۱- شورای امنیت، در جلسه ۲۵۴۶ خود در اول ژوئن ۱۹۸۴، قطعنامه ۵۲۲ (۱۹۸۴) را تصویب کرد، که بخش علمی آن به قرار زیر است:

«شورای امنیت،

...»

۱. کلیه دولت ها را به رعایت حق کشتی رانی آزاد، براساس قوانین بین المللی فرا می خواند؛

ص: ۲۰۵

۲. بر حق کشتی رانی آزاد در آب های ساحلی و مسیرهای دریایی برای کشتی هایی که بین کلیه بنادر و تأسیسات دولت های ساحلی غیردرگیر در جنگ در حال تردد هستند، تأکید دارد؛

۳. از کلیه دولت ها می خواهند تا به تمامیت ارضی دولت های غیر درگیر در مخاصمات احترام بگذارند، حداکثر خویشتن داری را مبذول دارند، و از اقداماتی که ممکن است به تشدید و گسترش مخاصمات بینجامد، اجتناب کنند؛

۴. حملات اخیر به کشتی های بازرگانی در حال تردد میان بنادر کویت و عربستان سعودی را محکوم می کند؛

۵. خواهان توقف فوری این گونه حملات است و بر ضرورت عدم برخورد با کشتی های در حال تردد میان دولت های غیر درگیر در مخاصمات تأکید دارد؛

۶. تصمیم دارد در صورت عدم قطعنامه حاضر، در خصوص بررسی اقدامات مؤثر و متناسب با اهمیت اوضاع و با هدف تضمین آزادی کشتی رانی در منطقه، مجدداً تشکیل جلسه دهد؛

۷. از دبیر کل در خصوص پیشرفت اجرای قطعنامه ی حاضر درخواست گزارش می کند؛

۸. تصمیم می گیرد موضوع همچنان تحت بررسی باقی بماند.»

۲- با توجه به تعهد اینجانب براساس بند هفتم قطعنامه در خصوص ارائه گزارش، در ژوئن ۱۹۸۴ ضمن ارسال پیام هایی به کلیه دولت ها، به استناد به قطعنامه ۵۲۲ (۱۹۸۴) از آنها درخواست کردم در خصوص حوادث و تحولاتی که پس از ساعت ۱۶:۳۰ به وقت گرینویچ در اول ژوئن ۱۹۸۴ روی داده است، و آنها را مرتبط با گزارش با اینجانب می دانند، اطلاعات ارائه دهند.

۳- همچنین، به منظور تکمیل اطلاعات دریافتی از دولت ها، در تاریخ مذکور ضمن ارسال تلگرامی به دبیر کل سازمان بین المللی دریایی، و ارسال متن قطعنامه ۵۲۲ (۱۹۸۴)، از ایشان درخواست کردم هر گونه اطلاعات مهم را که رسماً به اطلاع سازمان بین المللی دریایی می رسد، به طور مستمر در اختیار اینجانب قرار دهد.

۴- در طول امسال، پاسخ هایی را از ۱۳ کشور دریافت کرده ام. شش کشور - یونان، ژاپن، کویت، سوئیس، ترکیه و پادشاهی متحده - در خصوص بعضی از حوادث اطلاعاتی ارائه داده اند. از این تعداد، سه کشور در گزارش های خود به بیش از یک حادثه اشاره کرده اند و دو کشور - یعنی جمهوری دموکراتیک خلق لائو و رومانی - اشاره ای به حوادث خاص ندارند، اما به شرح و تفصیل اهداف قطعنامه ۵۵۲ شورای امنیت و سایر ابعاد مناقشه می پردازند. پنج کشور باقیمانده - یعنی کلمبیا، کوبا، پاکستان، پاراگوئه و جزایر سلیمان - در پاسخ اظهار داشته اند که دولت های متبوع آنها حادثه یا اطلاعات مهمی برای گزارش دادن ندارند.

۵- همچنین، اینجانب اطلاعاتی را به صورت دوره ای از سازمان بین المللی دریایی در پاسخ به درخواستم دریافت داشته ام.

۶- نسخه ای از اطلاعات اساسی درباره حوادث مندرج در پاسخ های شش کشور مزبور و پیام های دریافتی از سازمان بین المللی دریایی ذیلا در ضمیمه ۱ ارائه گردیده است. نسخه بخش های اساسی پاسخ های دولت هایی غیر از دولت های مندرج در ضمیمه ۱، در ضمیمه ۲ ارائه گردیده است. پاسخ های بعدی به صورت دوره ای در ضمیمه های گزارش حاضر منتشر خواهد شد.

۷- همچنین، در این باره، مایلم بگویم که در ۱۰ اکتبر ۱۹۸۴ دبیر کل فدراسیون بین المللی کارگران حمل و نقل، ضمن ارسال تلگرامی به اینجانب، مراتب نگرانی عمیق سازمان خود در خصوص تشدید حملات به کشتی های بازرگانی بی طرف و بی گناه و خدمه آنها در خلال مناقشه بین ایران و عراق را ابراز داشت. بنا به اظهارات فدراسیون بین المللی کارگران حمل و نقل، از زمان شروع مناقشه تا ۱۰ جولای ۱۹۸۴، تعداد ۱۱۲ کشتی مورد اصابت موشک قرار گرفته که منجر به مرگ بسیاری از ملوانان و مجروح شدن عده بیشتری گردیده است. اینجانب با ارسال تلگرام هایی در تاریخ ۱۸ اکتبر ۱۹۸۴، پیام فدراسیون بین المللی کارگران حمل و نقل را به اطلاع دولتین عراق و جمهوری اسلامی ایران رساندم. در همان روز، هنگام اعلام وصول پیام فدراسیون بین المللی کارگران حمل و نقل، قطعنامه ۵۲۲ (۱۹۸۴) شورای امنیت را به اطلاع فدراسیون رساندم. در ۲۶ اکتبر ۱۹۸۴، وزیر امور خارجه عراق به تلگرام اینجانب پاسخ داد و تصریح کرد که عراق براساس وظایفی که قوانین بین الملل بر عهده اش گذاشته، عمل کرده است، و موضوع اصلی بازگشت به صلح و حل مناقشه به روش مسالمت آمیز است، و بنابراین، با این پیام باید ایران را مخاطب قرار داد.

۸- در ۱۵ نوامبر ۱۹۸۴، رئیس اتاق بین المللی کشتی رانی و رئیس فدراسیون کشتی رانی بین المللی ضمن ارسال یک تلگرام مشترک به اینجانب، اظهار داشتند که حملات علیه کشتی های بازرگانی در خلال مناقشه میان ایران و عراق منجر به کشته شدن بسیاری از افراد و انهدام و آسیب بسیاری از کشتی ها شده است، و از دبیر کل سازمان ملل متحد خواستند تا به اقدامات خود برای پایان دادن به حملات ادامه دهد. در ۶ دسامبر ۱۹۸۴، این پیام به اطلاع دولتین عراق جمهوری اسلامی رسید. همچنین، اینجانب در زمان اعلام وصول پیام مشترک، قطعنامه ۵۲۲ (۱۹۸۴) شورای امنیت را به اطلاع دو سازمان رساندم.

بخش‌هایی اساسی از پاسخ‌های دریافتی از دولت‌هایی غیر از دولت‌های مندرج در ضمیمه ۱ جمهوری دموکراتیک خلق لائو - ۱۲ ژوئن ۱۹۸۴

۱- جمهوری دموکراتیک لائو، که به سیاست خود مبنی بر همزیستی مسالمت‌آمیز، بدون توجه به نظام سیاسی آنها، پایبند است، اعتقاد دارد که آزادی کشتی‌رانی در منطقه خلیج [فارس]، به ویژه برای کشتی‌های تجاری باید براساس قوانین بین‌المللی تضمین گردد.

۲- هر دو متخاصم باید به آزادی کشتی‌رانی احترام بگذارند، و از هر نوع اقدامی که به برهم زدن امنیت کشتی‌های در حال تردد میان کلیه کشورهای ساحلی خلیج [فارس] منجر گردد، اجتناب کنند.

۳- در شرایط جاری، کلیه کشورها، به ویژه کشورهای حوزه منطقه خلیج [فارس]، باید هر کاری را که برای آوردن دو متخاصم بر سر میز مذاکره ممکن است، انجام دهند.

۴- در این شرایط، قدرت‌های بزرگ باید دست از تأمین تسلیحات برای کشورهای متخاصم و غیر متخاصم منطقه بردارند تا این تسلیحات در مناقشه مورد استفاده قرار نگیرد.

در غیر این صورت، این کار بی‌اعتمادی میان این کشورها و متخاصمین را تشدید، و به گسترش مناقشه کمک خواهد کرد.

رومانی - ۶ ژوئن ۱۹۸۴

دولت رومانی هیچ حادثه‌ای که حاکی از درگیر شدن کشتی‌های رومانی و خدمه آنها در منطقه باشد، برای گزارش کردن ندارد.

به دلیل تشدید مناقشه، خدمه کشتی‌های رومانی مجبور بودند از منطقه خلیج [فارس] اجتناب کنند که تأثیر منفی بر روابط اقتصادی کشور ما با کشورهای این منطقه خواهد داشت.

از نظر ما سیر تحولات و اوضاع خلیج [فارس] بیش از پیش بر ضرورت تلاش همه‌جانبه برای پایان دادن به مناقشات جاری و حل مسائل مورد اختلاف صرفاً از طریق مذاکرات تأکید دارد.

در سخنرانی‌ای که اخیراً ایراد گردید، نیکولای چائوشسکو دغدغه خاص کشور ما در خصوص حوادث منطقه و گسترش جنگ بین عراق و ایران، که می‌تواند به گسترش مناقشه و مداخله کشورهای دیگر بینجامد، و پیامدهای سنگینی که این مناقشه هم برای دو کشور و دو ملت و هم برای کل جهان به همراه خواهد داشت، بیان داشت.

رئیس دولت رومانی در خطاب به رؤسای عراق و ایران از آنها خواست اقدامات نظامی و به طور کلی هر گونه اقدام نظامی در

خلیج[فارس]، را متوقف کنند و برای حل مسائل مورد اختلاف بین دو کشور از طریق مذاکره وارد عمل شوند.

ما امیدواریم این درخواست از رهبران دو کشور مورد توجه قرار گیرد و عقلانیت بر این موضوع حاکم گردد.

ص: ۲۰۸

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

